

HAFTALIK BİLGİLENDİRME

RAPORU

2021

23 - 29 Ağustos Günleri

i

İçindekiler sayfasındaki konu başlıklarına tıklayarak istediğiniz konu hakkında bilgi alabilirsiniz.

**Medya ve Kurumsal İletişimden Sorumlu
Genel Başkan Başkanlığı**

İçindekiler

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	3
23-29 AĞUSTOS 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	3
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	4
MERKEZ BANKASI, FAİZ İNDİRİMİNE GİTMEYİ GÖZE ALAMADI!	8
FAİZDE 'SİYASİ TALİMATLA ERKEN SEÇİME HAZIRLIK' DÖNEMİNE GEÇİLİYOR	9
GERÇEKLER VE TÜİKİ	9
TÜRKLER ALAMIYOR, YABANCILAR KAPIŞIYORI	10
TÜRK ÇİFTÇİSİNE VE TOPRAĞINA DEĞİL YABANCIYA...	11
TÜRKİYE'DE 14.3 MİLYON İŞÇİNİN 7 MİLYONU AÇLIK SINIRININ ALTINDAKİ ASGARİ ÜCRETLE ÇALIŞIYOR	12
EMEKLİLERİN YÜZDE 70'İ ASGARİ ÜCRETİN ALTINDA MAAŞ ALIYOR.	13
2003'TEN BU YANA TOPLANAN 35 MİLYAR DOLARI NEREDE?	15
SGK AÇIKLARI ENDİŞE VERİCİ BOYUTLARA ULAŞTI	15
NAKİT KALMADI KARTA YÜKLENDİK	17
MEVZUATA AYKIRI İŞLEMLERİNİN FATURASI BİR YILDA 5 KATI ARTTI	17
KORUMALARA 150 MİLYON TL	18
DSİ'DE KAYNAKLAR RANT İÇİN SU GİBİ AKMIŞ	19
DSİ USULSÜZLÜKTE BİRİNCİLİĞİ KAPTIRMİYOR	19
DIYANET SALGINI DİNLEMİYOR: KİTAP İHALESİNE 2,1 MİLYON	20
CEMAATLERİN KADRO SAVAŞI	21
BİR AKP'Lİ İSME DAHA 'MİLYONLUK' İHALE	22
BAHÇELİEVLER BELEDİYESİ'NİN MİLYONLUK İHALESİ AKP'Lİ BAŞKANIN YEĞENLERİNE GİTTİ	22
2.4 MİLYON TL'LİK MÜSİLAJ VURGUNU	23
YASSIADA'DA İNŞA EDİLEN OTEL GECELIK 70 BİN TL'YE KRAL DAİRESİ İLE HİZMETE GİRDİ	23
SARAY'IN ARAÇ KİRALAMA İHALESİ 21/B USULÜYLE YAPILDI, İHALELER YANDAŞA GİTTİ	24
FAHRETTİN KOCA'NIN YARDIMCISINA DA ÇİFT MAAŞ	25
DEMİRÖREN'İN BORCU SIRMİŞ	25
1915 ÇANAĞKALE KÖPRÜSÜ'NDE YANLIŞ MALZEME Mİ KULLANILDI?	26
10,5 MİLYAR DOLARLIK YÜK	27
YAVUZ SULTAN SELİM'İN GARANTİ YÜKÜ 2,6 MİLYAR \$	31
YOLCU GELSİN GELMESİN 160 MİLYON DOLAR...	34
300 MİLYON \$'LIK GARANTİ	37
EN BÜYÜK BATAK ŞEHİR HASTANELERİNDE	40
BİN 950 BİNA RİSKLİ, ATILAN ADIM SIFIR	44
BİR FELAKET DAHA GELİYORUM DİYOR	44
BOZKURT CİNAYETİ	45
BELEDİYE, TAŞKIN İÇİN ADIM ATMADI	46
COĞRAFYA KADER Mİ? AFETLERDEKİ BÜYÜK KAYIPLAR DOĞAL MI?	47
GEÇMİŞ UNUTULDU, BUGÜN YOK EDİLDİ	53
HES'LER SEL FELAKETLERİNİN TAHRİBATINI BÜYÜTTÜ	53
SAATLİ BOMBA ÜZERİNDE YAŞAM	58
SAKINCALI PROJE BULAMAMIŞLAR	59
SORUMLULUK HÜKÜMETLERİN	60
MESİRE ALANI RANT KURBANI	61
AV TURİZMİ DEĞİL KATLİAM TURİZMİ	62
TÜRKİYE'Yİ ELEKTRİKSİZ BIRAKTILAR	63
AKP İKTİDARI ENERJİDE ZAM KARARLARI İLE ENFLASYONU PATLATTI	63
PANDEMİ, EĞİTİM İÇİN AFETE DÖNÜŞTÜ	64
KORUMA ALTINDAKİ 21 ÇOCUK KAYBOLDU	65
PANDEMİ MAKARNA İLE GEÇİYOR...	66
AŞI KARŞITLIĞINI BİZZAT BAKANLIĞIN KENDİSİ YARATIYOR	66
1,5 YILDA 8 MİLYAR TOPLANDI, 4 MİLYON ÖĞRENCİ EĞİTİME ERİŞEMEDİ	67
DERNEKLER VE VAKIFLAR SARAY DENETİMİNDE OLACAK	68
'SANSÜRCÜBAŞI'	68
TALİBAN YENİDEN AFGANİSTAN'DA!	69
TALİBAN BARBARLIĞINA KARŞI DAYANIŞMA ÇAĞRISI	71
BÖLGESİNDE SÖZ SAHİBİ BİR ÜLKEDEN, MAŞA DEVLETE...	71
DOĞAYLA SAVAŞ KAZANILSA DA KAYBEDİLİR	75

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu doğrudan olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti için sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkelerini kapsar olmasıdır. Söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiği son derece önemlidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemini unutmamalıyız.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşdakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşınızdakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlış gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

23-29 AĞUSTOS 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*24 Ağustos 1925'de Kastamonu'ya gelen Atatürk, **Şapka ve Kıyafet Devrimi**'ni başlattı. 25 Ağustos 1925'de Mustafa Kemal Paşa, sivil elbisesi ve "panama şapka" ile İnebolu Türkocağı'nda ünlü Şapka Nutku'nu verdi. "Şapka Giyilmesine İlişkin Kanun" da 25 Kasım 1925'te kabul edildi.

*26 Ağustos 1071'de Büyük Selçuklu Hükümdarı Alp Arslan komutasındaki ordunun, Romen Diyojen komutasındaki Bizans ordularını yenmesiyle, **Malazgirt Meydan Muharebesi** kazanıldı.

*26 Ağustos 1921'de Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın Sakarya Meydan Muharebesi'ndeki emri: "**Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satih bütün vatandır.** Vatanın her karış toprağı, vatandaşın kaniyla islanmadıkça terk olunamaz."

*26 Ağustos 1922'de Türk Ordusu, Batı Cephesi'nde Yunan Ordusu'na **büyük taarruza** başladı. Türk Ordusu Başkomutanı Mareşal Gazi Mustafa Kemal Paşa, taarruzu bizzat Kocatepe'den idare ediyordu.

*26 Ağustos **Dünya Köpek Günü**

*29 Ağustos 1915'de **İkinci Anafartalar Muharebesi** kazanıldı.

YÖNETİLEMEYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

-İşsizlik Kağıt Üzerinde Azaldı

- Başta enflasyon ve işgücü olmak üzere ürettiği istatistiklerle ilgili olarak önemli bir güven kaybıyla karşı karşıya bulunan TÜİK'in işgücü İstatistiklerine göre haziranda işsizlik oranı bir önceki aya göre 2,5 puan azalarak yüzde 10,1'e geriledi
- TÜİK'e göre istihdamın 602 bin kişi artarak 28 milyon 586 kişiye çıktığı haziran ayında işsiz sayısı ise 823 bin kişi azalarak 3 milyon 399 bin kişiye indi. İşsiz sayısındaki azalmanın 602 bini iş bulanlardan, 221 bini ise iş aramayı bırakanlardan (umutsuzlardan) kaynaklandı.
- "TÜİK'e göre bu ölçüde bir istihdam artışı sağlanan" haziran ayında işgücü ise (işsizler + çalışanlar) azaldı. Oysa istihdam olanaklarının arttığı bir dönemde "umutsuzların" yeniden iş aramaya başlamaları, dolayısıyla işgücüne katılmaları beklenir. Bu da bir yandan işgücünü bir yandan da resmi işsizliği artırır.
- İş aramaktan vazgeçen 221 bin kişiye ek olarak çalışabilir nüfusa yeni katılan 87 bin kişi kadar vatandaşın da iş aramadan doğrudan işgücü dışında kaldığı anlaşılıyor. Dolayısıyla haziranda iş gücüne dahil olmayan nüfus da 309 bin kişi artarak 31 milyon 675 bine çıktı.
- Hazirandaki istihdam artışınının 163 bini tarım sektörünün, 296 bini sanayi sektörünün, 8 bini inşaat sektörünün 136 bini de hizmetler sektörünün istihdam artışından kaynaklandı.
- Haziranda erkek istihdamı 383 bin, kadın istihdamı ise 218 bin kişi arttı. Artan kadın istihdamınının 159 bini tarım sektöründen kaynaklandı. Kadınlar için bu ölçüde yüksek bir istihdam artışı sağlayan tarım sektöründe haziran ayında çalışan erkek sayısındaki artış ise sadece 4 binde kaldı.
- TÜİK'in haziran ayına ilişkin istatistiklerinde açıklanmaya muhtaç bir başka gösterge ise "umutsuzların" sayısındaki azalma. İş gücüne dahil olmayan nüfus içerisindeki "umutsuzlar" diğer bir ifadeyle işsiz olduğu halde iş bulma umudu olmadığı için iş aramayan bu nedenle de işsiz sayılmayanların sayısında da haziranda 285 bin kişilik bir azalma yaşandı. **TÜİK'e göre bu kadar umutsuz işsiz, artık kendisini emekli edip elini ayağını dünyadan çekmiş! Yani iş bulsa bile artık çalışmaya niyetli değil!**
- TÜİK'in artık güvenilirliği kalmayan ve gösterge olmaktan çıkan işgücü istatistikleri "işgücüne dahil olmayan nüfus artırılarak" Türkiye'nin istihdamdaki olumsuz tablosunun gizlenmeye çalışıldığını gösteriyor.
- Bu arada TÜİK'e göre haziranda gerçek işsizlik (işsizler + eksik istihdamdakiler + umutsuzlar) 7 milyon 890 bin kişiye geriledi, bunların geniş tanımlı işgücüne oranı ise yüzde 22,4 oldu.

-İşsizlik Ödeneği Başvuruları

- İş-Kur'un verilerine göre ise İş-Kur'a kayıtlı işsiz sayısı temmuzda bir önceki aya göre 45 bin kişi artarak 2 milyon 996 bin kişiye çıktı.
- Temmuzda toplam 214 bin 837 kişi işsizlik ödeneği almak için başvuruda bulundu. Bunların 88 bin 267'sine işsizlik ödeneği bağlandı. Bu yıl ocak-temmuz döneminde ise işsizlik ödeneği almak için başvuran toplam 799 bin 111 işsizden sadece 249 bin 989'una işsizlik ödeneği bağlandı.
- Temmuz ayında toplam 248 bin 160 işsize işsizlik ödeneği ödendi.
- Buna göre işsiz kalıp işsizlik ödeneği almak için başvuranlardan sadece yüzde 31'i bu hakkı elde edebiliyor.
- İşsizlik Sigortası Fonu'nun toplam varlığı ise 9 Temmuz 2021 itibarıyla 86,1 milyar lira olarak açıklandı.

-Sanayi Üretimi Artıyor

- Sanayi üretimi bu yıl haziranda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 23,9 oranında artarken, bir önceki aya göre artış ise yüzde 2,3 olarak hesaplandı.
- Ocak-haziran döneminde ise üretim geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 25,69 oranında artış kaydetti. Geçen yıl aynı dönemde ise üretimde yüzde 6,52 oranında azalma yaşanmıştı.
- Bu dönemde madencilik sektörünün üretimi yüzde 21,72 oranında, imalat sanayi üretimi yüzde 27,15 oranında, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektörünün üretimi ise yüzde 10,86 oranında artış kaydetti.
- Sanayi üretimindeki yüksek oranlı artış, hem geçen yılın aynı döneminde üretimde salgın nedeniyle yaşanan derin daralmadan, hem o dönemde ertelenen talepten kaynaklanıyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

-Ödemeler Dengesi

- Türkiye Haziranda 1,1 milyar dolarlık cari işlemler açığı verirken, yılın ilk altı aylık dönemindeki cari işlemler açığı ise 13,6 milyar dolar olarak gerçekleşti. Ocak/haziran dönemi açığı geçen yılın aynı dönemine göre 7,6 milyar dolar azaldı.
- 2020 yılında 37,3 milyar dolar olan yıllık cari işlemler açığı ise haziran sonu itibarıyla son bir yılda 29,7 milyar dolar olarak gerçekleşti.
- Cari işlemler açığının geçen yıla göre azalmasında hem dış ticaret açığının küçülmesi hem de hizmetler (turizm, taşımacılık v.s) dengesinin yeniden fazla vermeye başlamasından kaynaklanıyor.
- Ocak-haziran döneminde döviz gelirleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 37,6 oranında artarak 126,8 milyar dolara yükselirken, döviz giderleri ise yüzde 23,8 oranında büyüyerek 140,4 milyar dolar oldu.

-Merkez Bankasının Rezervi

- **Brüt Rezerv (Varlık):** Merkez Bankasının, **brüt rezervi** (altın + döviz); 30 Temmuz- 6 Ağustos) haftasında **3 milyar 290 milyon dolar artarak 109 milyar** dolara yükseldi.
- Geçen hafta **döviz rezervi** 3 milyar 607 milyon dolar artarak **67 milyar 736 milyon** dolara çıktı. **Altın varlıkları** 318 milyon dolar azalarak **41 milyar 275 milyon** dolara geriledi.
- **Borçlar (Yükümlülük):** Merkez Bankasının bilanço içi döviz ve altın borçları geçen hafta 2 milyar 481 milyon dolar artarak 97 milyar 911 milyon dolara yükselirken, bilançosunda gözükmeyen (bilanço dışı) **döviz ve altın swap borçları** ise 400 milyon dolar artarak 66 milyar 397 milyon dolara yükseldi.
- Swap dahil toplam **döviz ve altın borçları** 2 milyar 881 milyon dolar artarak **164 milyar 308 milyon dolara** yükseldi.
- **Net Rezerv:** Böylece Merkez Bankasının (*kamunun Merkez Bankasındaki mevduatı da borç kabul edildiğinde*) swap borçları dahil **net rezervi, 411 milyon dolar artarak (eksi) -53,3 milyar dolar oldu.**
- IMF ile 2002 yılında imzalanan Stand-by anlaşması ile tanımlanan analitik bilançoya göre ise kamunun döviz mevduatı Merkez Bankası borcu **sayılmadığında** net rezervi (eksi) – **41,2 milyar** dolar olarak hesaplandı.

-Dış Borç İçin Ödenen Faiz

- Türkiye bu yılın ilk altı aylık döneminde dış borçlar için yurt dışına 6,6 milyar dolar daha dış borç faizi ödedi.
- Yapılan bu ödemenin 2,6 milyar dolarlık kısmını Hazine ve Merkez Bankası, geri kalanını da diğer sektörler yaptı.
- AKP'nin iktidarda olduğu 2003 yılı başından bu yana dış borçlar için ödenen faiz ise 190,1 milyar dolara yükseldi. Bu ödemenin de 88,2 milyar dolarını devlet, 101,9 milyar dolarını ise diğer sektörler yaptı.

-Sıcak Para

- Yabancıların Türkiye'deki hisse senedi, iç borçlanma kâğıdı, banka mevduatı ve swaplardan oluşan **sıcak para stoku** 30 Temmuz – 6 Ağustos haftasında, 477 milyon dolar artarak **74,7 milyar dolara** çıktı.
- Kur ve fiyat hareketlerinden arındırıldığında ise geçen hafta yabancılar 168 milyon dolarlık hisse senedi, 113,8 milyon dolarlık devlet iç borçlanma kâğıdı satın aldı. 3,2 milyon dolarlık da şirket borçlanma kâğıdı sattılar. Swap alacaklarını da 375 milyon dolar azalttılar.
- Yabancı yatırımcıların 6 Ağustos itibarıyla Türkiye'deki portföylerinin 22 milyar dolarlık kısmı hisse senedi, 8,8 milyar dolarlık kısmı kamu ve özel sektör borçlanma kâğıdı, 30,8 milyar dolarlık kısmı döviz ve TL mevduatlarından, 13,1 milyar doları da swap alacaklarından oluşuyor.
- Yabancı yatırımcılar kur ve fiyat değişimlerinden arındırıldığında bu yıl 1 Ocak – 6 Temmuz günleri arasında hisse senedi ve iç borçlanma kâğıtlarında net olarak 81 milyon dolarlık satış yaptılar. Swap alacaklarını da 7,4 milyar dolar azalttılar. Dolayısıyla **yıl başından bu yana net sıcak para çıkışı (kur farklarından arındırılmış) 7,5 milyar** dolar oldu.

-Kredi ve Mevduat Gelişmeleri

Mevduat

- Bankalardaki toplam mevduat, büyük ölçüde döviz kurunun artmasına bağlı olarak 79,1 milyar lira artarak 3 trilyon 949 milyar liraya yükseldi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- TL cinsinden mevduatlar 14,8 milyar lira artarak ve 1 trilyon 757 milyar liraya çıktı.
- 302 milyon dolar azalarak 254,9 milyar dolara gerileyen döviz ve altın cinsinden mevduatların TL karşılığı ise kur artışının etkisiyle 64,3 milyar lira artarak 2 trilyon 192 milyar lira oldu.
- **Dolarizasyon:** Döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payı (dolarizasyon oranı) da yüzde 55,5 oldu. Yurt içi ve yurt dışı kaynaklı toplam mevduatın yarısından çoğunu yine yabancı para cinsinden açılmış mevduatlar oluşturmaya devam etti.
- **Dolarizasyon;** gerçek kişilere ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 56,6 oldu. Gerçek kişilere ait döviz mevduatları 2 - 9 Ağustos günleri arasında 1 milyar dolar azalarak 161,9 milyar dolara geriledi.

Krediler

- Bankaların verdiği krediler (*bankaların bankalara verdiği krediler hariç*) 2 – 9 Ağustos günleri arasında, 33,8 milyar liralık artışla 3 trilyon 906 milyar liraya yükseldi. Artış döviz kurunda yaşanan yükselişten kaynaklandı.
- Bu günler arasında TL krediler 1 milyar lira azalırken, döviz kredilerinden TL karşılığında ise kur artışının etkisiyle 34,8 milyar liralık artış oldu. Döviz kredileri dolar cinsinden ise 779 milyon dolar azalarak ve 164,1 milyar dolara indi.

-Vatandaşın Toplam Borcu 981 Milyara Ulaştı

- **Bankalara Ve Finansman Şirketlerine:** Vatandaşların bankalara ve finansman şirketlerine olan borcu (takipteki borçları da dahil) 30 Temmuz – 6 Ağustos günleri arasında 1,5 milyar lira artarak 924,3 milyar liraya yükseldi. Bu borcun 20,1 milyar lirası vadesinde ödenmediği için takibe alınan kredi ve kredi kartı borçlarından oluşuyor.
- Bu borcun 745,5 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç dahil) kredilerinden, 178,9 milyar lirası da kredi kartlarından kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 1,8 milyar liralık artış, kredi kartı borçlarında ise 243 milyon liralık azalış oldu.
- **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen takipteki borçları da 14,7 milyar lirası tüketici kredilerinden, 5,4 milyar lirası da kredi kartlarından olmak üzere toplam 20,1 milyar lira düzeyinde bulunuyor.
- **Varlık Yönetim Şirketlerine Borç:** Bu arada bankaların vatandaştan zamanında tahsil edemedikleri için takibe aldıkları ancak daha sonra da varlık yönetim şirketlerine sattıkları alacaklarından kaynaklanan vatandaşın borcu da Mart 2021 sonu itibarıyla 30,3 milyar lira olarak açıklandı.
- **TOKİ'ye Olan Borç:** Vatandaşların taksitli konut alımları nedeniyle Toplu Konut İdaresine (TOKİ) olan borçları ise 26,4 milyar lira düzeyinde bulunuyor.
- **Toplam Borç:** Böylece **vatandaşların**, bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan (tahsili gecikmiş borçlar da dahil) **toplam borcu 981,5 milyar lirayı** buluyor.

-Borcunu Ödeyemeyenler: Pandemi Desteği İcralık Mı Oldu?

- Covid 19 salgınına nedeniyle iktidarın verdiği "desteğin" önemli bir bölümünü de vatandaşların bankalardan bireysel (tüketici) kredisi kullanmalarının kolaylaştırılması oluşturulmuştu. Bu kapsamda 2020 yılının ilk yarısında bankaların vatandaşlara tüketici kredisi kullandırması kolaylaştırılmıştı.
- Aradan yaklaşık bir yıl geçtikten sonra bankalar tarafından borcunu zamanında ödeyemediği için takibe alınan vatandaş sayısında patlama yaşanıyor. Bu yıl ocak-haziran döneminde 474 bin vatandaş tüketici kredisi, 222 bin vatandaş da kredi kartı borcunu ödeyemediği için bankalar tarafından takibe alınarak icraya verildi.
- Hem tüketici kredisi hem de kredi kartı borcu nedeniyle takibe alınanlar tek kişi sayıldığında, bu yılın ilk yarısında toplam 603 bin vatandaş bankalar tarafından icraya verildi.
- Geçen yıl aynı dönemde 206 bin kişi tüketici kredisi, 199 bin kişi de kredi kartı borcu yüzünden icraya verilmişti. Her iki borç için de aynı ayna icraya verilenler tek kişi sayıldığında toplam 345 bin kişi takibe alınmıştı.
- Bankalar tarafından borcunu zamanında ödemediği için takibe alınanların sayısında geçen yıla göre yüzde 75 oranında artış yaşanıyor.

-Faiz Oranları

Kredi ve Mevduat Faiz Oranları

- 6 Ağustos itibarıyla bankaların bir yıl vadeli TL cinsinden mevduata uyguladığı yıllık faiz oranı bir önceki haftaya göre 2,15 puan azalarak yüzde 17,02'ye, ticari kredi faizleri ise 0,32 puan artarak yüzde 20,79'a yükseldi.

Merkez Bankası Fonlama Faizi

- Recep Tayyip Erdoğan'ın kamuoyuna verdiği "indirim" mesajına karşılık Merkez Bankası Para Politikası Kurulu faiz oranlarını bu ay da değiştirmede ve politika faizini yüzde 19'da tuttu. (Enflasyon yükselme eğiliminde olduğu için bağımsız bir Merkez Bankasının artırımı yapması gerekirdi.)
- Merkez Bankasının çeşitli yollardan bankalara verdiği paranın (13 Ağustos'ta 264 milyar lira) ağırlıklı ortalama faizi de 14 Ağustos itibarıyla yine yüzde 19 oldu.

İç Borçlanma Kağıtlarının Faizi

- İki yıl vadeli devlet tahvili 13 Ağustos günü kapanışta yüzde 18,97 faiz oranıyla (**gösterge faiz**) işlem gördü.
- Beş yıl vadelinin faizi de yüzde 18,02'ye 10 yıl vadeli tahvilin faizi ise yüzde 17,47'ye geriledi.
- Faiz oranları iki yıl vadelide 0,38 puan artarken, 5 yıl vadelide yüzde 0,43 puan, on yıl vadelide ise 0,34 puan azaldı.

Risk Primi (CDS)

- Türkiye'nin dış borçlarını geri ödeme (temerrüt) riskini gösteren CDS (*Kredi temerrüt sigortası- 5 yıl vadeli*) ise geçen hafta yüzde 4,27 oranında artarak 13 Ağustos itibarıyla 388,72 oldu.
- CDS'i Türkiye'den yüksek ülke olarak bir ter Arjantin bulunuyor. Türkiye diğer tüm ülkelere daha yüksek bir risk primine sahip bulunuyor.
- Risk primi son 5 yılda en düşük noktaya 152,28'le 5 Ocak 2018 tarihinde inmiş, en yüksek noktaya da 643,15 değeriyle 10 Mayıs 2020 tarihinde çıkmıştı.

-İcra Dairelerindeki Dosya Sayısı 22,7 Milyon

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak- 13 Ağustos günleri arasında icra ve iflas dairelerine toplam 4 milyon 427 bin yeni dosya geldi. Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 924 bin adet arttı.
- Aynı dönemde 3 milyon 879 bin icra dosyası da sonuçlandırıldı.
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı ise bir yıl öncesine göre (13 Ağustos 2020 tarihine göre) 34 bin azalarak 22 milyon 659 bine indi.

-Canlı Hayvan Sayısı Artıyor

- Türkiye'de yetiştirilen büyük ve küçük baş hayvan sayısı bu yılın ilk yarısında geçen yılın sonuna göre 3 milyon 466 bin artarak 75 milyon 943 bine kadar yükseldi. Bu artış büyük ölçüde koyun sayısındaki artıştan kaynaklandı.
- Bu dönemde 158,6 bin adet artar sığır sayısı 18 milyon 124 bine çıkarken, 3 milyon 55 bin artan koyun sayısı ise 45 milyon 182 bin oldu.
- Türkiye'de 194 bin manda, 12 milyon 235 bin keçi ve 207 bin diğer canlı hayvan yetiştiriliyor.
- Bu arada Türkiye'nin beyaz et üretimi ise azaldı. Beyaz et üretimi ocak-haziran döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 1,4 oranında azalarak 1 milyon 92 bin tona inerken, yumurta üretimi de yüzde 3,3 oranında azalarak 9 milyon 571 bin adete geriledi.

-İnşaat Maliyeti ve Konut Fiyatı Artıyor, Satışlar Azalıyor

- Konut satışlarında yaşanan azalma yüzde 53'le temmuz ayında da devam etti. Temmuz ayında ipotekli konut satışları geçen yılın aynı ayına göre yüzde 84,3 oranında azalarak 20 bin 553'e kadar düştü. Diğer satışlar ise yüzde 11,6 azalarak 87 bin 232'ye indi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Ocak-temmuz döneminde ise konut satışları yüzde 22,7 oranında azalarak 660 bin 595'e indi. Bu dönemde ipotekli (konut kredili) satışlar yüzde 68,6 oranında azalarak 124 bin 721'e indi. Diğer satışlar ise yüzde 17,3 artarak 535 bin 874 oldu.
- Konuta olan talepteki azalmaya rağmen konut fiyatlarındaki artış sürüyor. Merkez Bankası'nın belirlemelerine göre mayıs ayı itibarıyla son bir yılda Türkiye genelindeki konut fiyatları yüzde 29,1 oranında arttı. Mayıs 2020'de 3 bin 326 lira olan ortalama konut metrekaresi birim fiyatı 4 bin 415 liraya yükseldi.
- TÜİK'in inşaat maliyetleriyle ilgili istatistikleri ise konut fiyatlarındaki artışın tümüyle maliyetten kaynaklandığını gösteriyor. TÜİK'e göre haziran sonu itibarıyla son bir yılda inşaat maliyetlerinde yüzde 42,5 oranında artış yaşandı.
- **Konut fiyat artışı ile inşaat maliyet artışı arasındaki yüksek fark, düşen talebe rağmen konut fiyatlarının önümüzdeki aylarda da artmaya devam edeceğine işaret ediyor.**

-Ciro ve Perakende Satışlar Enflasyonla Birlikte Arttı

- Haziranda, sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörlerinin cirosu geçen yılın aynı ayına göre yüzde 63,1, bir önceki aya göre ise yüzde 9,5 oranında artış kaydetti.
- Yıllık bazda cirolar sanayi sektöründe yüzde 78,2, inşaat sektöründe yüzde 29,7, ticaret sektöründe yüzde 55,5 ve hizmetler sektöründe yüzde 74,8 oranında artış kaydetti.
- Ciroda yaşanan artışın önemli bir kısmı aynı dönemdeki fiyat artışından kaynaklanıyor. (Haziran sonu itibarıyla yıllık üretici fiyat artışı imalat sanayi sektöründe yüzde 45,87, hizmet üretici fiyatlarındaki yıllık artış ise yüzde 34,07 olarak açıklanmıştı)
- Perakende satış hacmi ise haziran ayında geçen yılın haziran ayına göre cari fiyatlarla yüzde 40,9, sabit fiyatlarla (enflasyondan arındırıldığında) ise yüzde 17,4 oranında artış kaydetti. Buna göre son bir yılda perakende fiyatlar yüzde 20 oranında artış gösterdi.
- Perakende satış hacminde haziranda bir önceki aya göre ise cari fiyatlarla yüzde 18,6, sabit fiyatlarla ise yüzde 14,4 artış oldu. Buna göre perakende fiyatlar bir önceki aya göre yüzde 3,7 oranında artış kaydetti.

MERKEZ BANKASI, FAİZ İNDİRİMİNE GİTMEYİ GÖZE ALAMADI!

Merkez Bankası, iktidarın tüm baskısına rağmen enflasyonda yükselişin devam ettiği bir aşamada faiz indirimine gitmeyi göze alamadı. Sonuçları çok ağır olacak bu adımı atmaktan kaçınan Merkez Bankası yönetimi, kanımca politika faizini altıncı kez yüzde 19'da sabit tutarak hem Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı kızdırmamayı hem de bir ay zaman kazanmayı tercih etti!

Merkez Bankası (MB) Para Politikası Kurulu (PPK) 12 Ağustos'taki toplantısında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamalarının aksine faiz indirimi yerine Mart ayından bu yana yüzde 19 olan politika faizini 6'ncı kez sabit tutma kararı aldı.

- **Bu kararla bir anlamda** Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'Ağustos'tan itibaren faizlerde düşüşe geçiyoruz. Enflasyonda da düşüş başlıyor. Düşük faiz düşük enflasyon demektir' sözlerine karşılık Merkez Bankası-PPK bu söylemin ekonomik altyapısının olmadığını mevcut koşullarda geçerliliğinin bulunmadığını ilan etmiş oldu.

- **Diğer yanıyla bakıldığında** Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'faiz düşerse enflasyon da düşer' yaklaşımının Merkez Bankası nezdinde kabul görmediği, aksine asli görevi enflasyonla mücadele ve fiyat istikrarını sağlamak olan Merkez Bankası'nın, enflasyonun yükselişe devam edeceği görüşünde olduğu ortaya çıktı.

TÜİK'in temmuz ayı itibarıyla yüzde 18,95 olarak açıkladığı yıllık enflasyon ile Merkez Bankası'nın politika faizi arasındaki 0,05'lik farkı değerlendirdiği anlaşılan Merkez Bankası-PPK 'enflasyonun üzerinde faiz verme' sözünü tutma ihtiyacı duydu. Zaten yüzde 19'luk politika faizi esas alınarak bankalar tarafından TL mevduatları için uygulanan faiz, vergi ve stopajlar kesildikten sonra, şu anda bile hem politika faizinin hem de yüzde 18,95'lik TÜFE enflasyonunun 2,5 puan altında ve yüzde 17,5 dolayında.

Dolayısıyla Merkez Bankası her ne kadar enflasyonun üzerinde faiz verdiğini savunsa da mevcut şartlarda enflasyon karşısında politika faizi negatif ve TL yatırımcıları enflasyon karşısında zarar eder durumda. Bankalardaki TL mevduatları gerilemeye devam ederken, döviz cinsi mevduatları 6 ağustos haftası itibarıyla 450 milyon dolar daha artarak 260,5 milyar dolara ulaştı. Döviz mevduatlarının TL karşılığı 2,2 trilyon olurken, TL mevduatları ise aynı hafta itibarıyla 16 milyar TL gerileyerek 1 trilyon 742 milyar liraya indi. Bankalardaki 4 trilyon dolayındaki mevduatın yüzde 50'sinden fazlasını döviz cinsi mevduatları oluşturuyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ağustostan itibaren faizlerin düşüşe geçeceği öngörüsü gerçekleşmez iken, Merkez Bankası Başkanı açısından da **TÜİK'in 3 Eylül'de açıklayacağı** ağustos ayı enflasyonunun yüzde 18,95'in altında olmasını umut etmek dışında bir seçenek görünmüyor.

Şayet TÜİK, önümüzdeki eylül ayında yıllık enflasyonun yüzde 18,95'in altına indiği yönünde bir TÜFE verisi açıklarsa, o zaman Merkez Bankası için eylül ayındaki PPK toplantısında 50-100 puanlık bir faiz indirimi marjı doğabilecek ve **Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın beklentisini karşılayacak bir indirim kararı alma olanağı söz konusu olabilecektir!**

FAİZDE 'SİYASİ TALİMATLA ERKEN SEÇİME HAZIRLIK' DÖNEMİNE GEÇİLİYOR

TÜİK'in kurumsal statüsünün değiştirilerek Cumhurbaşkanlığı kontrolüne alınması, TÜİK ve Merkez Bankası'nın birbirleriyle 'paslaşarak' enflasyon ve faiz hesabı yapacaklarını, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı memnun edecek bir enflasyon-faiz tablosunun kâğıt üzerinde hazırlandığını işaret ediyor. İktidar medyasının yılsonu Merkez Bankası faizinin yüzde 17-17,50 olacağını gündeme getirmesi, faizde 'siyasi talimatla erken seçime hazırlık' dönemine geçileceğini işaret ediyor!

İktidar medyasında Merkez Bankası'nın ağustos ayında da faizi yüzde 19'da sabit tutma kararının ardından, eylülde faizlerin indirileceği yılsonunda politika faizinin yüzde 17-17,50'ye kadar gerileyeceği yönünde haberlere yer verilmesi dikkat çekiyor. Bu haber ve yorumlar aynı zamanda TÜİK'in enflasyon hesaplamalarında da iktidarın talimatı ve beklentisi yönünde düşük oranlar açıklayacağını düşündürüyor.

TÜİK yönetiminde yapılan son değişiklikler, Cumhurbaşkanı tarafından TÜİK'te üç Başkan Yardımcısı'nın birden görevden alınıp, yerlerine üç yeni atama yapılması, TÜİK'in kurumsal statüsünün değiştirilerek cumhurbaşkanlığı kontrolüne alınması, TÜİK ve Merkez Bankası'nın birbirleriyle 'paslaşarak' enflasyon ve faiz hesabı yapacaklarını işaret ediyor.

- Bu da önümüzdeki sürecin (2022) **artık bir erken seçim dönemi olacağını**, iktidarın sürdürülmesi açısından her türlü ekonomik dengenin alt üst edilmesi pahasına tüm kozların oynanacağını gösteriyor. İktidar talimatıyla erken bir faiz indirimi, dev bir Kredi Garanti Fonu (KGF) fonlama ve kefalet uygulaması, kredilerde öteleme, teşvikli özel faizli krediler ve artan kamu harcamaları gibi her türlü riskin alınacağı bir süreç iktidar tarafından hazırlanıyor.

Tam da bu aşamada 15 ay önce göreve gelen **Kredi Garanti Fonu (KGF) Genel Müdürü** Kasım Akdeniz'in kendi isteğiyle görevden ayrılması ve iktidarın taleplerine uyum sağlayacak bir atama için zemin hazırlanması dikkat çekiyor! 2020'de Korona salgını nedeniyle girilen ekonomik daralma sürecinde, iktidarın kredi dağıtma baskısı altında kalan KGF'nin o dönemdeki Genel Müdürü İsmet Gergerli istifa etmiş, yerine Kasım Akdeniz getirilmişti. Akdeniz, aynı baskılar karşısında görevden ayrılmak zorunda kaldı.

Dolayısıyla önümüzdeki aydan itibaren TÜİK'in düşük enflasyon açıklaması, Merkez Bankası'nın buna dayanarak faiz indirmesi, kamu bankalarının kredi faizlerini düşürmesi ve KGF kefaletli yeni bir kredi kampanyası başlatılarak, ekonomiye 2-3 aylık soluk aldırılmasının ardından hızla erken seçime gidilmesi planlarının sinyalleri açığa çıkıyor. **Cumhurbaşkanı Erdoğan ve iktidar**; halen ağır kriz tablosundaki Türkiye ekonomisinin tüm ayarlarını daha da bozma pahasına **tüm bunları şahsi ve partisel siyasi ikbal için göze almış görünüyor!**

GERÇEKLER VE TÜİK!

Haziran 2021 İşsizlik ve İstihdam verileri ülke gerçekleriyle örtüşmüyor!

TÜİK'in açıkladığı Haziran 2021 İşsizlik ve İstihdam verileri; ülke gerçekleriyle örtüşmüyor, bir ayda işsiz sayısındaki azalma ve yeni işe girenlerin sayısındaki olağanüstü artış COVID-19 salgını olmayan yılların da ötesinde bir pembe tablo içeriyor. TÜİK ile İŞKUR verileri arasındaki çelişkiler bariz şekilde görülürken, TÜİK bu gidişle, iktidar talimatıyla işsizliğin tek haneye indiğini, Türkiye'de işsiz kalmadığını açıklayacak!

TÜİK'in Haziran 2021 İstihdam ve İşgücü İstatistikleri'ne göre işsizlik oranı bir ayda 2,5 puanlık azalma ile yüzde 13,2'den 10,6'ya inerek son üç yılın en düşük seviyesine geriledi. Haziran ayı verilerine göre, işsiz sayısı bir önceki aya göre 823 bin kişi azalarak 3 milyon 399 bin oldu. Aynı ay istihdam edilenlerin sayısı ise bir ayda 602 bin kişi artarak 28 milyon 586 bine çıktı. Geçtiğimiz yılın aynı ayına kıyasla bir yılda yeni istihdam edilenlerin sayısı, 1,4 milyon kişi oldu.

Bu çerçevede resmi işsizlik oranı 2,5 puanlık azalma ile yüzde 10,6, istihdam oranı ise 0,9 puanlık artış ile yüzde 44,9 olarak açıklandı. Tek haneli rakamlara yaklaşan işsizlik oranı son olarak 2018 Mayıs'ta yüzde 10,6 olmuştu. Buna karşılık Haziran ayında istihdam edilebilecek toplam iş gücü 32 milyon 206 bin kişiden 31 milyon 984 bin

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

kişiy e geriledi. Herkesi şaşkına çeviren TÜİK verileri, **neredeyse çalışmak isteyen herkesin iş bulduğu bir Türkiye tablosu çiziyor!**

Buna karşılık, çalışma çağındaki nüfus artarken, işgücüne katılımın azaldığını, diğer deyişle yüzbinlerce kişinin işsiz olduğu halde 'çalışmak, para kazanmak istemediğini' gösteriyor!

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) Araştırma Merkezi, istihdam artışının gerçek sebebinin yeni istihdam yaratılmasından daha çok pandemi ödeneklerinden yararlananların bir bölümünün işlerine dönmeleri veya tam çalışmaya başlamalarından kaynaklanmış olabileceği görüşünde.

Diğer yandan TÜİK verilerinin ülke gerçekleri, ekonominin mevcut durumu ve çalışma hayatının olağan akışıyla bağdaştığını söylemek güç. En gelişmiş ekonomilerde bile ağır işsizlik sorunu ön planda iken Türkiye'de bir ay içerisinde işsiz sayısının 823 bin kişi birden azalması, 602 bin kişinin bir ayda yeni işe başlaması gerçeklikten uzak ve izaha muhtaç.

TÜİK, verilerinin ve hesaplama yöntemlerinin doğruluğunu, gerçekliğini ayrıntılı bir şekilde kamuoyuna açıklamak ve hepimizi ikna etmek zorunda. Normalleşmeye geçişle birlikte yeme-içme yerlerinin, kafe ve lokantaların açılmasının beraberinde işsizlikte nispi bir azalma getirmesi beklenen bir gelişme idi. Ancak yine de bir ayda 602 bin yeni iş olağanüstü bir durum.

TÜİK verileri, İŞKUR rakamlarıyla da çelişiyor. Şöyle ki; Mayıs ayında İŞKUR'da kayıtlı işsiz sayısı 2 milyon 893 bin iken Haziran'da 2 milyon 950 bine yükselmiş. Yani İŞKUR'a göre işsiz olup, iş arayan kayıtlı işsizlerin sayısı mayıs ayından haziran ayına artış göstermiş. Buna karşılık TÜİK, işsiz sayısının Haziran ayında Mayıs ayına kıyasla 823 bin kişi azaldığını söylüyor.

- İktidara bağlı, devletin iki kurumunun rakamları arasında böylesine ağır ve derin bir çelişki olabilir mi?

Kaldı ki iktidarın kararı doğrultusunda 30 Haziran itibarıyla sonlandırılan Kısa Çalışma Ödeneği (KÇÖ) ve Nakdi Ödeme Desteği (NÖD) ödemelerinin kesilmesiyle, bu ödeneklerden yararlananların bir kısmının açılan işyerlerine dönmeleri, yeniden iş başı yapmaları beklenen bir durumdu. Buna rağmen 602 bin kişiyi yeni işe girmiş gibi açıklamak kamuoyunu aldatmaktan öte bir şey değildir.

TÜİK bu eleştiri ve tartışmalar üzerine yaptığı kısa açıklamada; "TÜİK tarafından üretilen istatistikler AB ve dünya genelinde geçerli olan, uluslararası kurumlar tarafından tavsiye edilen yöntem, tanım ve kavramlar kullanılarak hesaplanmaktadır" denildi. O zaman neden AB ülkelerinde açıklanan işsizlik, enflasyon, büyüme hızı vb. veriler tartışmalara yol açmıyor da her ay TÜİK'in verileri tartışılıyor? TÜİK'in verileri yalnız yurtiçinde değil, yurt dışında da Eurostat ya da OECD gibi kuruluşlarca fazla güvenilir bulunmuyor. Bu kuruluşlar kendi imkânlarıyla Türkiye'de veri derlemeye çalışıyor. Böyle bir durum TÜİK için incitici ve onur kırıcı değil mi?

TÜİK, yayın takviminde yer aldığı halde **2020 Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri** ile **2020 Göç İstatistikleri**'ni son anda yayınlamaktan vazgeçti, süresiz olarak erteledi. Bu durum, **TÜİK'in gerçek rakamları kamuoyuna açıklama konusundaki sıkıntılarını ve siyasi baskı altında olduğunu gösteriyor!**

TÜRKLER ALAMIYOR, YABANCILAR KAPIŞIYOR!

Konut satışları, Temmuz ayında yüzde 53 geriledi. Buna karşılık yabancılara yapılan konut satışları dikkat çekiyor!

Konut satışlarının böylesine sert biçimde gerilemesi, ekonomik durgunluğun yanı sıra konut fiyatlarındaki olağanüstü artışın ve konut kredisi faizlerinin yüksekliğinin sonucu olarak görülmelidir. Buna karşılık başta Iraklılar ve Afganlar olmak üzere yabancılara yapılan konut satışlarının hız kesmemesi, bir ayda 4500 konutun yabancılara satılması dikkat çekiyor!

Temmuz ayında ülke genelinde 107 bin 785 konut satıldığı açıklanırken, bu sayı geçen yılın Temmuz ayına göre yüzde 53 gerileme anlamına geliyor. Hatırlanacağı gibi geçen yıl haziran başında geçilen normalleşme sonrasında Temmuz-Ağustos aylarında kamu bankaları tarafından aylık yüzde 0,69 faizle konut kredisi kampanyası başlatılmış, konut satışlarında adeta rekor kırılmıştı. Dolayısıyla bu yıl temmuz ayında yaşanan sert düşüşün bir anlamda baz etkisinden de kaynaklandığını söylemek yanlış olmaz.

Diğer yandan Türkiye genelinde temmuz ayındaki ipotekli konut satışlarının geçen yılın aynı ayına göre yüzde 84,3 azalarak 20 bin 553 olması konut kredisi faizlerinin olağanüstü yüksek düzeyde olmasından kaynaklandı. Banka kredisiyle yapılan ipotekli konut satışlarında kredilerin erişilmezliği yanında, geri ödeme taksitlerinin yüksekliği ve geniş kesimlerin ödeme gücünü aşması da bir diğer önemli etken.

Enflasyonun yıllık yüzde 18,95 olmasına karşılık konut fiyatlarındaki artışın enflasyonun üç katı düzeyine yaklaşması ve yüzde 47'yi bulması da konut talebini gerileten önemli unsurlardan birisi. Konut satışlarında bir başka kritik veri ilk kez satılan konutlarla ilgili... Yeni üretilen ve satışa sunulan konutlardaki satışın temmuz ayında 32 bin 672 olması ve geçen yılın aynı ayına göre yüzde 51,9 düşüş göstermesi konut sektörü açısından oldukça sıkıntılı bir durumu işaret ediyor. Yeni üretilmiş satışa hazır konut stokunun eritilemediği, yaklaşık 2 milyonluk yeni konut stokunun konut-inşaat şirketleri üzerinde ağır maliyet yükünün sürdüğü ve inşaat sektörünü zorlamaya devam ettiği anlaşılıyor. Her zaman ilk kez satılan konutların önünde seyreden ikinci el konut satışlarının da temmuz ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 53,5 azalarak 75 bin 113 olması kullanılmış, ikinci el konutlar olan talebin de ekonomik güçlükler ve ödeme zorluğu nedeniyle azaldığını ortaya koyuyor. Bu yılın Ocak-Temmuz dönemi itibarıyla yedi aydaki konut satışları toplamı da geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 22,7 azalarak 660 bin 595 olarak gerçekleşti. Bu dönemde ipotekli konut satışı yüzde 68,6, ilk defa satılan konutlar yüzde 24,5, ikinci el konut satışları da yüzde 21,8 geriledi. Önceki aylarda olduğu gibi konut satışlarında artış görülen tek alan yabancılara yapılan konut satışları. Yabancılara yapılan konut satışları temmuzda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 64 artarak 4 bin 495 olurken, Ocak-Temmuz döneminde yabancılara yapılan toplam konut satışı ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 46,9 artarak 24 bin 983 oldu. Irak vatandaşları Türkiye'den 712 konut satın alarak temmuz ayında da ilk sıradaki yerlerini korudular. Iraklıları 619 konut ile İran, 365 konut ile Rusya Federasyonu, 229 konut ile Afganistan ve 198 konut ile Almanya vatandaşları izledi. Yabancılara döviz üzerinden yapılan konut satışlarının konut-inşaat sektörünün 'can simidi' haline geldiği aylardan bu yana açıklanan verilerde kendisini bariz şekilde gösteriyor. Temmuz ayında da aynı tablo karşımıza çıkıyor.

Muhtemelen Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Merkez Bankası'na yönelik faiz indirimi baskısının sürmesiyle eylül ya da ekim ayında gündeme gelebilecek bir faiz düşüşünün ilk yansıtılacağı alan konut kredileri olacaktır. Bu konuda yine kamu bankalarının öncülük edeceğini, düşük faizli konut kredisi kampanyalarıyla konut satışlarının ve inşaat-konut sektörünün canlandırılmasının gündeme geleceğini bugünden öngörmek yanıltıcı olmaz.

TÜRK ÇİFTÇİSİNE VE TOPRAĞINA DEĞİL YABANCIYA...

Sudan'da 99 yıllığına kiralanın tarım arazisinin 100 bin hektarlık bölümünde tarımsal üretime başlanması için mutabakata varıldı.

Sudan'ın yeni yönetimi ile 99 yıllığına kiralanın 780 bin 500 hektarlık tarım arazisinin 100 bin hektarlık bölümünde tarımsal üretime başlanması için mutabakata varıldı. Sudan'dan yapılacak tarımsal ve hayvansal ürün ithalatında gümrük vergisini sıfırlama taahhüdü veriliyor. Sudan ile varılan bu mutabakat çok zor durumdaki yerli üreticiye bir darbe daha indirecek, dışa bağımlılığı artıracaktır!

Katliam suçu nedeniyle Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde (UCM) yargılanması gündemde olan devrik ve tutuklu Sudan Devlet Başkanı Ömer el Beşir ile AK Parti iktidarının 2013'te imzaladığı tarım arazisi kiralama anlaşması, Sudan'ın yeni yönetimi tarafından kısmen uygulamaya konuluyor. Geçtiğimiz hafta Ankara'yı ziyaret ederek Cumhurbaşkanı Erdoğan ile bir araya gelen Sudan Egemenlik Konseyi Başkanı Abdul Fettah El-Burhan ile yeni anlaşmalar imzalandı.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın açıklamalarına göre 8 yıl önce Sudan'da kiralanın 780 bin 500 hektarlık **(7 milyon 850 bin dönüm)** tarım arazisinin 100 bin hektarlık **(1 milyon dönüm)** bölümünde tarımsal üretime başlanması konusunda mutabakata varıldı. Bu çerçevede daha önce el Beşir yönetimi ile yapılan anlaşmalar uyarınca Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) ile Sudan Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ortak olduğu Türkiye-Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. kuruldu.

- Ülkemizde üretici kan ağlarken,

- Ege, Akdeniz ve Karadeniz'de orman köylüsü, sebze-meyve üreticisi, besici, bağ-bahçe sahipleri yangın ve sel felaketiyle her şeyini yitirken,

- Güneydoğu'da, İç Anadolu'da üreticiler elektrik ve sulama zamları, kuraklık karşısında üretim yapamaz hale geldiği için iktidarı protesto ettiğinde Jandarma müdahalesiyle gözaltına alınırken,

İktidarın Sudan'da ortak şirket kurup 1 milyon dönüm arazide tarımsal üretim başlatması yerli üreticiyle alay etmek, sorunlarına karşı acımasızca ve duyarsız bir tutum sergilemektir. Bunun öncesinde yangınlarla, selle, yüksek enflasyon ve artan maliyetlerle yıkıma uğrayan yerli üreticinin yaraları sarılmayı beklerken, parasal destek yerine Cumhurbaşkanlığı kararıyla halktan yardım kampanyasıyla para toplanması, **Sudan'a ise 30 milyon dolar karşılıksız-hibe kaynak aktarılması başlı başına ülke insanlarına karşı aymazlıktır!**

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın resmi görüşmelerde varılan mutabakat sonrası söylediği şu sözler açıkça yerli üreticiyi, köylüyü, işsizleri görmezlikten gelmek, yok saymaktır:

“Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün (TİGEM) pilot çiftlik projesi öncülüğünde bu alanda başlatılacak tarımsal üretim işbirliği, Türk iş insanlarımız için Sudan'da önemli bir yatırım fırsatı sunarken, aynı zamanda Sudan'a istihdam, tarımsal teknoloji ve gıda arz güvenliği gibi alanlarda katkı sağlayacaktır.”

Ülke tarım ve hayvancılığını ithalatla terbiye ederek, üretimden soğutup uzaklaştıran, yıllardır uyguladığı tarım ve hayvancılık politikalarıyla milyonlarca dönüm tarım arazisinin ekilmeksizin boş kalmasına zemin hazırlayan iktidar, Sudan tarımına, hayvancılığına, üretimine ve istihdamına katkı sağlamakla övünüyor.

TOBB, iktidarın talimatıyla üye iş insanlarını, gıda ve tarım sanayicilerini, ülkenin önde gelen gıda markalarını Sudan'da yatırıma çağırıyor. Yatırım yapacak olanlara olağanüstü teşvikler, destekler vaat ediliyor.

Türk Hava Kurumu'nun (THK) yangın söndürme uçaklarının bakım ve onarımına kaynak aktarmayan, Cumhuriyetle yaşıt millî havacılık kurumunu 'Devlete ait değil' diye dışlayan iktidar, Sudan'da kurulan ortak tarım ve hayvancılık şirketinin yüzde 80 sermayesini içine TİGEM üzerinden Sudan'a kaynak aktararak yerlilik-millilik iddiasında bulunuyor.

Sudan'ın devrik diktatörü Ömer el Beşir ile Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından 2017'de imzalanan Türkiye-Sudan Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşması 2019 yılında onaylanırken, kiralanan tarım arazileri ve bu ülkeden yapılacak tarım ve hayvancılık ürünleri için de gümrük vergisi muafiyetleri getirildi. Anlaşma uyarınca;

Binlerce ton kırmızı et, 50 bine varan canlı büyük ve küçükbaş hayvan, tonlarca patates, domates, bal, peynir, buğday, arpa, 2 milyon adede varan yumurta vb. ürünlerin de aralarında yer aldığı 802 kalemden gümrükler sıfırlandı. Çok sayıda ürün için yüzde 50'ye varan gümrük vergisi istisnaları taahhüt edilerek, asgari yılda 3,5 milyon dolarlık tarımsal-hayvansal ürün ithalatı garanti edildi.

İktidar, ülke tarım ve hayvancılığını yok etmek için gayret göstererek milyonlarca dönüm tarım arazisi kiralayıp Sudan'da üretimi hedeflerken diğer yandan da Sudan'dan yapılacak sıfır gümrüklü tarım ve hayvancılık ürünleri ithalatıyla yerli üreticinin ürününün Sudan üreticisiyle rekabet şansını ortadan kaldırıp, köylüye-besicilere **'üretme, ne halin varsa gör'** diyor.

Bu koşullarda üretimden vazgeçirilen üreticinin ürünü depolarda çürürken, bir yandan da depoları, ahırları basılıp terörist muamelesine maruz bırakılıyor. Sudan'da arazi kiralayıp üretim yaparak, ürünlerin de sıfır gümrükle ülkeye ithali için kapıları ardına kadar açarak yerli üretimi, ülke tarım ve hayvancılığını yok etmeye çalışan, imzaladığı anlaşmalarla yerli çiftçinin, köylünün ölüm fermanını imzalayan iktidar kime hizmet ediyor?

Sulama ücretlerine, elektriğe, mazota, tohuma, gübreye zam üstüne zam yapan iktidar bir yandan da Cumhurbaşkanlığı kararlarıyla Fahiş Fiyat Komitesi, Fiyat İstikrarı Kurulu vb. yapılanmalara giderek üreticinin maliyet artışını ürün fiyatına yansıtmasını, alın terinin karşılığını almasını polisiye tedbirlerle, baskı ve tehditlerle, ağır para cezalarıyla engellemeye yöneliyor.

Kaldı ki kendi ülkesinde üreticiyi üretimden uzaklaştırarak verimli tarım arazilerinin üretim dışı kalmasına, ekilmemesine zemin yaratan iktidar diğer yandan da Sudan gibi yoksul bir ülkede verimli tarım arazilerini 99 yıllığına kiralayıp burada üretime girerek yoksul Sudanlıların haklarını, topraklarını, üretim imkânlarını ellerinden alıyor.

İktidar öncelikle ülke kaynaklarını başka ülkelerde arazi kiralayıp, üretim yapmaya değil, kendi üreticimizi, besicimizi, tarım ve hayvancılık altyapımızı, gıda üretimini desteklemeye, teşvik etmeye ayırmalı, halka ucuz ve kaliteli gıda, beslenme olanağı yaratarak, anayasal sorumluluğunu yerine getirmelidir.

Ülkemizde milyonlarca dönüm tarım arazisi ekilmeksizin boş dururken, selde yangında on binlerce hayvan telef olurken, halkın vergileriyle oluşan ülke kaynaklarının aktarılması gereken yer Sudan değildir. Yerli fındık, çay, tütün, hububat üreticisini mağdur eden, enflasyonun altında belirlenen destekleme alım fiyatlarıyla, ithalata yönelip başka ülkelerin üreticilerini, besicilerini ihya eden iktidarın tarım ve hayvancılık politikaları ülkeye yapılan en büyük kötülüktür!

TÜRKİYE'DE 14.3 MİLYON İŞÇİNİN 7 MİLYONU AÇLIK SINIRININ ALTINDAKİ ASGARİ ÜCRETLE ÇALIŞIYOR

Türk-İş ve Hak-İş toplugörüşme masasında 700 bin işçinin kayıplarının telafisi için brüt ücretlerin artırılmasını istiyor. Hükümetin önerisi ise günde 3.3 TL artış.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Türkiye’de memur, emekli tüm ücretli çalışanlar gibi işçiler de zor durumda. Türkiye’de asgari ücretle çalışan yaklaşık 7 milyon işçi açlık sınırının altında hayat mücadelesi veriyor. Günlük 119 lira brüt ücret alan asgari ücretlinin günlük yapması gereken toplam harcama tutarı 311 TL. Yıl başından bu yana dolar karşısında yaklaşık 450 lira eriyen asgari ücret, yıllık yüzde 17.53’e ulaşan enflasyona da yenik düştü..

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre 14.3 milyon işçi var. İşçilerin önemli bir bölümü özel sektörde. Sendikalaşma ise çok düşük. 14.3 milyon işçiden sadece 2.1 milyonu sendikali. Toplusözleşme olmayan işyerlerinde ücretler çok düşük. Çoğunlukla da asgari ücret seviyesinde. Net asgari ücret 2 bin 825 lira. Türk-İş’in yaptığı ve genel kabul gören açlık-yoksulluk sınırı araştırmasına göre 4 kişilik ailenin açlık sınırı 2 bin 865 lira. Yani asgari ücret açlık sınırının altında. Bunu yoksulluk sınırı olan 9 bin 332 lira ile karşılaştırabilmek ise olanaksız.

448 Lira Eridi!

Dolar 1 Ocak’ta 7.43 liraydı. Dün ise 8.62 lira. 1 Ocak’ta asgari ücretin karşılığı 380 dolardı. Dün itibarıyla asgari ücretin dolar olarak karşılığı 328 liraya düşmüş durumda. Arada 52 dolarlık fark bulunuyor. Yani yıl başından bu yana asgari ücret sadece dolar karşısında 448 lira eridi. Mart 2020’den 1 Temmuz 2021’e kadar olan süreçte, milyonlarca işçi salgın nedeniyle ya kısa çalışma ödeneği kapsamına alındı. Ya da ücretsiz izne gönderildi. Kısa çalışmadaki işçiler ücretlerinin yüzde 60’ını alabildi. Ücretsiz izne gönderilen işçilere ise önce günlük 39 lira, son aylarda ise günlük 50 lira ödeme yapıldı.

Kısa çalışma ödeneği kapsamına alınan ya da ücretsiz izne gönderilen işçilerin yaklaşık 1.5 yıl boyunca genel sağlık sigortası dışındaki diğer primleri de yatırılmadı. Yani emeklilik prim ödemeleri durdu. Aradaki bu 1.5 yılda ödenmeyen emeklilik primlerinin kim tarafından karşılanacağı konusunda iktidar sessizliğini sürdürüyor. Büyük olasılıkla ödenmeyen bu primler ileride geriye dönük borçlanma ile yine işçiye yüklenecek. Zaten düşük ücret alan işçi bir de kendisinden kaynaklanmayan bu kaybı telafi etmek zorunda kalacak.

Durumları daha iyi olması beklenen kamudaki işçiler de özel sektörden çok farklı değil. Özelleştirmelerle kamudaki işçi sayısı gerilemişti. İşçi konfederasyonları daha önce 150-200 bin işçi adına iktidarla çerçeve sözleşme imzalıyordu. Ancak kamudaki taşeron işçilerin kadroya alınması ile birlikte işçi sayısı 700 bine ulaştı. O nedenle de bu yılki çerçeve sözleşmenin kapsamı büyüdü. Diğer taraftan iktidar taşeron işçileri kadroya aldı ancak daha sonra “unuttu.” Eskiden hiç değilse hakem kurulu kararlarıyla ücretleri biraz da olsa yükseliyordu ancak şimdi yine asgari ücrette kaldılar. İkramiye alamadılar. Tayin hakları olmadığı için aile bütünlükleri bozuldu.

Sendikalar, sosyal adalet ve anayasanın eşitlik ilkelerine uyulmadığını vurgulayarak adalet talepleri için artık seslerini biraz daha yükseltiyor.

EMEKLİLERİN YÜZDE 70’İ ASGARİ ÜCRETİN ALTINDA MAAŞ ALIYOR.

Emeklilerin sorunlarının temel nedeni, AKP iktidarında birilerinin orantısızca zenginleştirildiği bu acımasız düzen.

Türkiye’de yaklaşık 13 milyon 400 bin emekli ve hak sahibi var ve malesef emeklilerin yüzde 70’i asgari ücretin altında maaş alıyor. Ne yazık ki bugün emeklilerimiz en temel insani ihtiyaçlarını bile gideremez durumda. Emeklilerin sorunlarının temel nedeni, AKP iktidarında birilerinin orantısızca zenginleştirildiği bu acımasız düzendir. Mesele tercih meselesi. CHP olarak iktidara geldiğimizde öncelikli hedefimiz en düşük emekli maaşının asgari ücretin ve açlık sınırının altında kalmaması. Devletin gerekli kaynağı mevcut. Emeklilerin sorunlarının hak temelli ve kapsayıcı bir anlayışla çözüme kavuşmasını sağlayacağız

AKP İktidarında Emeklilik de Emekli Yaşamak da Hayal Oldu

Yıllarca emek vererek çalışma hayatında yer alanların ve ülkemizin refahına katkı sunanların insanca bir emeklilik hayatına kavuşabilmeleri en temel haklarıdır. Ancak AKP iktidarında bırakın huzurlu bir emeklilik yaşamayı, milyonlarca çalışan için emeklilik adeta imkânsız bir hayale dönüşmüş durumdadır. İnsanca bir emeklilik sistemini hayata geçiremememizin en açık ve acı göstergesi, emeklilerin fiilen çalışma hayatı içerisinde kalmak zorunda olmalarıdır. Onlar çalışmak zorunda kaldıkça iş bekleyen gençlerimiz de çalışma hayatına dahil olamamaktadırlar. Bu kısır döngüyü aşmak zorundayız.

İşsizlik ve Emeklilik Sistemi Birbiri İle Doğrudan Bağlantılı

Gençlerin ve çalışabilir yaşta olanların aktif iş gücüne katılabilmeleri, sağlıklı bir sosyal güvenlik ve emeklilik sistemi için de son derece önemlidir. Bugün ülkemizde 31 milyon insan işgücüne katılamıyor. Çalışabilir nüfusun yüzde 51’i çalışmıyor. Gençlerde işsizlik oranı ise yüzde 25. Bu veriler emeklilik sistemi adına ne ifade ediyor?

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Bugün yaklaşık 23 milyon çalışanın primleriyle 13 milyonun üzerinde emekli finanse ediliyor. Eğer çalışan sayısını 40 milyona çıkarabilseydik, emeklilerimiz ortalama 5000 TL'nin üzerinde maaş alabileceklerdi. Bu duruma piramit sistemi deniliyor. Gençler çalışma yaşamına daha erken girdiklerinde piramitin tabanı da genişliyor ve emekliler çok daha iyi bir yaşam sürdürebiliyor. Görüldüğü gibi işsizlik ve emeklilik sisteminin sağlıksızlığı arasında doğrudan bir bağ var.

Batıda Emekliler Dünyayı Gezerken Ülkemizde Emekliler Ekmek Derdinde

Açlık sınırının ve asgari ücretin altında kalan maaşlarıyla, emeklilerimizin aktif yaşlanma hakkından yararlanmaları, çalışırken gerçekleştiremedikleri hayallerini hayata geçirebilmeleri elbette mümkün değil. Batıda emekliler dünyayı gezme hayallerini gerçekleştirirken, ülkemizin emeklileri evlerine ekmek taşıma telaşında. Bu kabul edilemez bir durumdur.

Emeklilerin Yüzde 70'i Asgari Ücretin Altında Maaş Alıyor

Sosyal Güvenlik Kurumu 2021 Mart ayı verilerine göre Türkiye'de yaklaşık 13 milyon 400 bin emekli ve hak sahibi var. Emeklilerimizin yaklaşık 8 milyon 350 bini 4A, yani SSK emeklisi. Ortalama maaşları 2 bin 206 lira. Yaklaşık 2 milyon 690 bin kişi 4B, yani Bağ-Kur emeklisi. Ortalama olarak ellerine ayda bin 684 lira emekli maaşı geçiyor. Yaklaşık 2 milyon 345 bin kişi de 4C, yani Emekli Sandığı emeklisi. Onlar da ayda ortalama 2 bin 735 lira alıyor. Ne yazık ki bugün emeklilerimiz en temel insani ihtiyaçlarını bile gideremez durumda. Emeklilerin yüzde 70'i asgari ücretin altında maaş alarak hayatını devam ettirmeye çalışıyor. Bugün asgari ücret 2 bin 825 lira. 2021 yılı itibarıyla ortalama emekli maaşı da 2384 lira. Aradaki makas her yıl açılıyor.

Emeklilerin Sorunlarının Temel Nedeni: Akp İktidarında Birilerinin Orantısızca Zenginleştirildiği Bu Acımasız Düzen

Emekçilerimizin ve emeklilerimizin en temel insani ihtiyaçlarını giderememelerinin temel nedeni, AKP iktidarında birilerinin orantısızca zenginleştirildiği bu acımasız düzendir. Devletin gerekli kaynağı mevcut. Ülkemizin kaynakları hak temelli bir sosyal devletin inşa edilmesiyle bu acımasız durumu ortadan kaldırmaya yeter de artar bile. Mesele tercih meselesi.

Emeklilerin Sorunlarına Çözüm İçin 9 Madde

CHP Sosyal Politikalardan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Yüksel Taşkın, emeklilerin yaşadığı temel sorunlara ilişkin CHP'nin çözüm önerilerini ise 9 maddede sıraladı:

- 1- CHP olarak iktidara geldiğimizde öncelikli hedefimiz en düşük emekli maaşının asgari ücretin ve açlık sınırının altında kalmaması. CHP olarak emeklilerin sorunlarının hak temelli ve kapsayıcı bir anlayışla çözüme kavuşması gerektiğinin bilincindeyiz, bunu sağlayacağız. Sorunları detaylarına biliyoruz, nasıl çözeceğimizi de. Bizler alınterinden yana insanlarız.
- 2- CHP güvenceli istihdama dayalı üretimi arttırarak ve adilce bölüştürerek ek kaynak da yaratacaktır. Tüm kamu personeli ve emeklilerin ücret artışlarını belirlerken sadece enflasyonu değil, büyümeden kaynaklı refah payını da dahil edeceğiz. Anımsanacağı gibi, CHP'nin Ramazan ve Kurban bayramlarında emeklilere birer maaş ikramiye verme vaadi büyük etki yaratmış, iktidar bu uygulamayı hayata geçirmek zorunda kalmıştı. Bir de iktidara geldiğimizde yapacaklarımızı düşünün...
- 3- Emeklilikte yaşa takılanların (EYT) mağduriyetini gidereceğiz. Sayıları beş milyonu aşan EYT'lilerin kazanılmış haklarının hayata geçirilmesi devlet ciddiyetinin gereğidir. İnsanlarımız çalışma hayatına başladıklarında kendileri için tanımlanan kriterlere göre emekli olabilmeli. Hayat planlarını buna göre yapanlara, daha sonra "kural değişti" demek hukuk devletiyle bağdaşmaz. Bu konuda tavrımız net.
- 4- Adil bir intibak yasası çıkaracağız. Temel ilkemiz "eşit işe eşit ücret" olacaktır. Özellikle emekli kadınların ücretlerinin bu ilke doğrultusunda ele alınmasını sağlayacağız.
- 5- Katsayı ve gösterge sistemini yeniden düzenleyeceğiz. Öğretmenler, hemşireler gibi meslek gruplarında çalışanlara 3600 Ek Gösterge hakkı tanıyacağımızı seçim beyannamemize geçirmiştik. Böylece bu kesimlerin emeklilik koşullarında ciddi bir iyileşme yaşanabilecek.
- 6- Emekliler için muayene ve ilaç katılım paylarını ve fark ücretlerini kaldıracacağız.
- 7- 65 yaş üzerindeki yurttaşlarımızın kültür, sanat ve spor etkinliklerinden ücretsiz yararlanmalarını sağlayacağız.
- 8- Sosyal tesis olanakları bulunmayan meslek grupları için yeni tesisler yapacağız.

9- Turizm Bakanlığı ve TÜRSAB iş birliğiyle gerçekleştirilecek projelerle emeklilerimize makul ücretlerle gezi ve tatil olanağı sağlayacağız.

2003'TEN BU YANA TOPLANAN 35 MİLYAR DOLARI NEREDE?

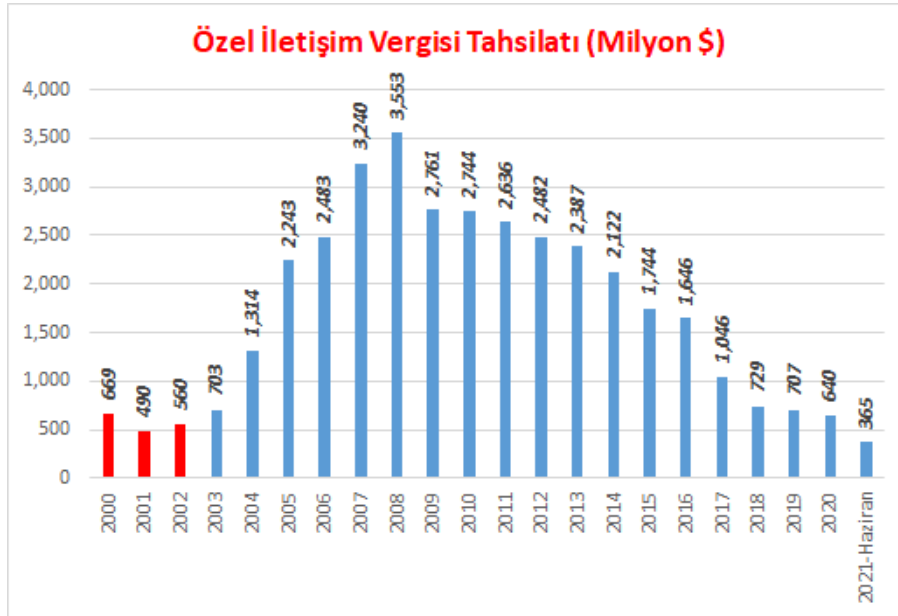
Marmara'daki depremlerin ardından "deprem vergisi" olarak bilinen Özel İletişim Vergisi'nin (ÖİV), AKP döneminde kalıcı hale geldiğini hatırlatan CHP'li Öztrak, 2003'ten 2021'in ilk yarısına kadar 35 milyar 544 milyon dolar toplandığını açıkladı. Öztrak, "Nereye gitti bu paralar?" diye sordu.

Cumhuriyet Halk Partisi Sözcüsü Faik Öztrak, Marmara'daki depremlerin ardından "deprem vergisi" olarak bilinen Özel İletişim Vergisi'nin (ÖİV), AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile kalıcı hale getirildiğini belirtti ve 2003'ten 2021'in ilk yarısına kadar 35 milyar 544 milyon dolar toplandığını açıkladı. Öztrak, "Peki nereye gitti bu paralar?" diye sordu.

Öztrak, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, Marmara depremlerinden sonra geçici olarak Özel İletişim Vergisi'nin (ÖİV) çıkarıldığını, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından kalıcı hale getirildiğini belirtti.

Öztrak'ın açıklaması şöyle:

"Marmara'daki depremlerden sonra deprem vergisi olarak bilinen 'Özel İletişim Vergisi (ÖİV)' hayatımıza girdi. Erdoğan, geçici olarak çıkarılan bu vergiyi, kalıcı hale getirdi. 2003'den 2021'in ilk yarısına kadar da 35 milyar 544 milyon \$ ÖİV topladı. Peki nereye gitti bu paralar?"

SGK AÇIKLARI ENDİŞE VERİCİ BOYUTLARA ULAŞTI

Son dönemde çalışan sayısındaki artışın yavaşlaması, emekli sayısındaki yükseliş, Covid-19 pandemisi sırasında sağlık harcamalarında yaşanan artış gibi etkenler, Sosyal Güvenlik Kurumu açıklarının endişe verici düzeylerde artmasına neden oldu.

Kapımızda duran bu krizin nedenini Covid-19 pandemisine bağlamak yanıltıcı olur. Kriz çok daha yapısal ve derin. İstihdam artırıcı üretimin yükseltilememesi, bu krizin en temel nedeni. Kriz yapısal çünkü ülkemizde çalışabilir nüfus 63,5 milyona ulaşmış olmasına rağmen işgücüne dahil olmayan nüfus 31,5 milyona yaklaşıyor. Bir başka ifadeyle işgücüne katılım yüzde 50,5'lerde tıkanmış durumda. Genç işsizliğinin yüzde 25'lerde sabitlenmesi de içerisine düştüğümüz kısır döngünün en çarpıcı göstergesi. Kısacası istihdam artmadan bu sorunun aşılması mümkün değil. Bu da emek piyasasına girmeyi umut eden gençlerin emekliliklerini hayal dahi edememelerine yol açıyor.

Son beş yılda prim ödeyenlerin sayısı 1,2 milyon kişi artarken emekli maaşı alanların 1,9 milyon artış göstermiş olması bahsettiğimiz yapısal dengesizliğin göstergesi: 2015 yılında 19 milyon 217 bin kişi prim ödüyordu. Bu sayı 2020 yılında sadece 21 milyon 64 bin 613 kişi oldu. 2020 yılında işçi ve memur sayısında artış yaşanırken, kendi adına çalışanlarda yani Bağ-Kur'luların sayısında azalma oldu.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Bu da koronavirüs salgınının esnaf ve küçük işletme sahipleri üzerindeki etkisini gösteriyor: 2020'de 4/a'lı olarak, işçi statüsünde çalışanların sayısı önceki yıla göre 889 bin 110 kişi artarak, 15 milyon 203 bin 423 olurken; memurların sayısı ise 39 bin 899 kişi artarak 3 milyon 140 bin 410 oldu. Bağ-Kur'lu olarak çalışanların sayısı ise 2019 yılında, 2 milyon 758 bin 67 kişi iken, bu sayı geçen sene 37 bin 287 kişi azalarak, 2 milyon 720 bin 780 kişiye düştü. Aktif-pasif oranı yapısal krize işaret ediyor: Sosyal sigorta sisteminde sürdürülebilirlik açısından önemli bir gösterge, aktif-pasif oranıdır. Aktif-pasif oranı da kaç aktif çalışanın, kaç pasif çalışmanı finanse ettiğini gösteriyor. İdeal durumda aktif-pasif oranının 4 olması gerekiyor. Dört aktif çalışanın bir pasif çalışmanı finanse etmesi lazım. SGK'nın, açıkladığı 2020 verilerine göre, aktif/pasif oranı 1.87. Yani, geçen sene 1.87 çalışan, bir emekliyi finanse etmiş. Tabii, bu rakam, sosyal güvenlik sisteminin toplamına göre belirlenmiş. Aktif sigortalılar içinden çırak ve stajyerleri çıkarttığımız zaman -ki, bu sayı 1.7 milyonun üzerindedir- aktif/pasif oranı 1.72'lere düşüyor.

1980'lerde 3.3 çalışan bir emekliyi finanse ediyordu. Geçen sürede bu oran düştü ve son 10 yıldır da 1.80 ile 1.90 arasında değişiyor. Hesaplamalara göre önümüzdeki 5 yılda önlem alınmaz 1.5 çalışan, bir emekliyi finanse edecek. Bu da hem sosyal güvenlik sisteminde sürdürülebilirliği zora sokacak hem de sosyal güvenlikte açığı artıracak. SGK bütçe açığı derinleşiyor 1995 yılında vergi gelirlerinin yüzde 10,0 seviyesine ulaşan sigortalıların bütçe açığı, 2020 yılında yüzde 30'u aştı. Yapılan ek ödemenin milli gelire oranı da 1995'ten bugüne yaklaşık beş kat artış gösterdi. Bütçeden sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferin GSYH oranı da 1995 yılında yüzde 1,01 seviyesindeyken 2020 yılında yüzde 5'in üzerine çıkmış oldu. Özellikle 1991 sonrası uygulamaya alınan erken emeklilik sistemi ile başlayan açık, gün geçtikçe artmaya devam ediyor. Sosyal Güvenlik Kurumu çalışanlardan elde ettiği primlerle emeklilerin maaş giderlerini ve vatandaşların sağlık giderlerini gerçekleştirmektedir. 2009 yılında yaşanan küresel krizle beraber SGK açığı artmış ve bütçeden ödenen açık finansmanı 35 milyar liradan bir anda 52,6 milyar liraya yükselmiştir. GSYH tutarındaki gerilemeyle beraber SGK'ya aktarılan bütçe kaynağı yüzde 3,52 seviyesinden hemen yüzde 5,26'ya yükselmiştir:

Son 5 yılda SGK kapsamında çalışan sayısının beklenenin altında kalması ile SGK açığı hızla artmış ve 2015 yılında 79 milyar liradan 2020 yılında 249 milyar liraya yükselmiştir. 1995 yılında ülkede toplanan vergi gelirlerinin yüzde 10'u sosyal güvenlik açığına giderken, bu oran 1996 yılında yüzde 14,9'a, 1997 yılında da yüzde 16,0'ya yükseldi. 1999 yılında vergi gelirlerinin yüzde 18,6'sı sosyal güvenlik açığına giderken son yıllarda bu oranın yüzde 25'lerden yüzde 30'a çıktığı görülüyor. SGK'nın 2019 yılında 424.2 milyar lira olan gelirleri, 2020 yılında 472.6 milyar lira olarak gerçekleşti. Toplam gelirlerdeki artış yüzde 11.4'te kaldı. SGK'nın prim gelirlerindeki artış yüzde 10.5'te kalarak 290.2 milyardan 320.5 milyar liraya yükseldi.

2008 yılında gerçekleştirilen sosyal güvenlik reformu kapsamında SGK'ya yatırılan primlerin 4'te 1'i oranında bütçeden devlet katkısı yapılıyor. Devlet katkısı 2009 yılından beri kurumun doğal gelirleri arasında sayıldığı için SGK'nın açığı katkı tutarı kadar daha az görünüyor. 2019'da 71.2 milyar lira olan devlet katkısı tutarı 2020'de 85.1 milyar lira olarak gerçekleşti.

Covid – 19 salgınının da etkisiyle kurumun sağlık harcamalarında yaşanan yüksek artış giderlerin daha hızlı artmasına yol açtı. SGK'nın toplam giderleri yüzde 16 oranında artışla 464.2 milyar liradan 540.1 milyar liraya; emekli aylığı ödemeleri de yüzde 15 artışla 298.6 milyardan 343 milyar liraya yükseldi. Sağlık harcamaları ise yüzde 23 oranında artışla 110.7 milyardan 135.7 milyar liraya çıktı. Bu gelişmeler sonucu SGK'nın açığı yüzde 69 oranında artarak 39.9 milyardan 67.5 milyar liraya yükseldi.

Bütçeden SGK'ya, açığın finansmanı için kaynak, yukarıda sözünü ettiğimiz prim gelirlerinin 4'te 1'i oranındaki devlet katkısı, emeklilere yılda 2 defa yapılan 1000'er TL tutarındaki bayram ikramiyesi (yaklaşık 25 milyar lira), ödeme gücü olmayanların genel sağlık sigortası (GSS) primi, kaldırılan vergi iadesinin yerine emeklilere yapılan aylıklarının yüzde 4'ü oranındaki "ek ödeme" ve çeşitli kanunlarla prim karşılığı olmaksızın SGK'ya yaptırılan ödemeler için kaynak aktarılıyor.

Bütçeden SGK'ya aktarılan para tutarı son yıllarda giderek artıyor: 2015 yılında 79 milyar lira olan bütçeden SGK'ya yapılan transfer tutarı, 2016'da 108.1 milyara, 2017'de 128.2 milyara, 2018'de 150.5 milyara, 2019'da 196.8 milyar liraya yükseldi. 2020'de ise önceki yıla göre yüzde 26.4 artarak 248.8 milyar lira oldu.

2020 yılında merkezi yönetim bütçesi 138.9 milyar lira açık verdi. SGK'ya aktarılan para tutarı 110 milyar lira düzeyinde kalsaydı merkezi yönetim bütçesi 2020 yılında açık vermeyecekti.

Devlet katkısı hariç prim gelirlerinin emekli aylığı ödemeleri ile sağlık giderlerini karşılama oranı da 2020 yılında düşüş kaydetti. 2009 yılında 56 olan prim gelirlerinin emekli aylığı ve sağlık giderlerini karşılama oranı 2018 yılında 76'ya kadar çıktı. Ancak bu oran 2019'da 72'ye, 2020'de ise 68'e geriledi.

NAKİT KALMADI KARTA YÜKLENDİK

Bankalararası Kart Merkezi'nin (BKM) verilerine göre, temmuz ayında kartlı ödeme tutarı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 35'lik büyümeyle 151 milyar liraya ulaştı. Toplam kart sayısı ise yüzde 11 arttı.

BKM, 2021 yılı Temmuz ayı verilerini açıkladı. Buna göre, temmuz sonu itibarıyla Türkiye'de 80,4 milyon adet kredi kartı, 142,3 milyon adet banka kartı ve 51 milyon adet ön ödemeli kart kullanılıyor.

Geçen yılın temmuz ayı ile kıyaslandığında kredi kartı adedinde yüzde 11'lik, banka kartı adedinde yüzde 3'lük, ön ödemeli kart adedinde de yüzde 42'lik artış yaşandı. Toplam kart sayısı ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 11 artış göstererek 273,7 milyon adede ulaştı.

Temmuz ayında kredi kartları, banka kartları ve ön ödemeli kartlar ile yapılan toplam ödeme tutarı geçen yılın temmuz ayına göre yüzde 35 artarak 151,3 milyar TL oldu. Temmuz ayındaki kartlı ödeme tutarının 122,2 milyar TL'si kredi kartları ile yapılırken, 26,9 milyar TL'sinde banka kartları ve 2,2 milyar TL'sinde ise ön ödemeli kartlar kullanıldı.

Kredi kartı ile ödemelerde önceki yılın aynı dönemine göre büyüme oranı yüzde 32, banka kartı ile ödemelerde yüzde 44 olurken ön ödemeli kartlar ile yapılan ödemelerde ise bu oran yüzde 171 olarak gerçekleşti. 19-23 Temmuz tarihlerine denk gelen arife günü dahil Kurban Bayramı süresince kartlarla 14,5 milyar TL tutarında ödeme yapıldı. 2020 yılının Kurban Bayramı'na göre bu yıl kartlı ödemelerde yüzde 36 büyüme gerçekleşti.

Yılın en fazla işlem geçen günlerinden olan arife gününde, en fazla kartlı ödeme adedinin gerçekleştiği saat aralığı 15.00-16.00 olurken, en fazla ödemenin yapıldığı dakika ise 88 bin adet ödeme ile 15.37 oldu. Arife gününde yaklaşık 5,2 milyar TL'lik kartlı ödeme yapılırken, bu tutar Kurban Bayramı'nda toplam 5 gün süresince yapılan kartlı ödemelerin yaklaşık 3'te 1'ini oluşturdu.

Kurban Bayramı'nda yapılan kartlı ödemeler sektör bazlı incelendiğinde en fazla kartlı ödeme yüzde 31 pay ile "market-gıda" sektöründe gerçekleşti. "Market-gıda" sektörünü yüzde 11 pay ile "akaryakıt istasyonları" ve yüzde 9 pay ile "giyim ve aksesuar" sektörleri takip ederken, yüzde 9 pay ile "yemek" ve yüzde 7 pay ile "elektronik eşya" sektörü Kurban Bayramı süresince en fazla kartlı ödeme yapılan diğer sektörler arasında yer aldı.

MEVZUATA AYKIRI İŞLEMLERİNİN FATURASI BİR YILDA 5 KATI ARTTI

Bürokrasi işi biliyor

Bürokratların mevzuata aykırı işlemlerinin faturası bir yılda 5 katı arttı. 243 milyon TL'lik faturada 111 milyon TL'lik fazla ödeme ile 5 milyon TL'lik zimmet var.

Kamu idaresinin israf harcamaları, kaynakların yersiz kullanımı, yandaşlara rant aktarımı suçlamaları sürekli artarken bürokratların denetimlere yakalanan işlemlerinin faturası da büyüyor.

Kamu gelir ve gider işlemlerini yürüten, bütçeyi uygulayan muhasebe birimlerinin Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından denetimi yapıldı. "Hukuk kurallarına aykırı davranışların saptanması, kişi ve kuruluşların yanlış işlemlerinin önlenmesi, kayıtların amaca elverişli olup olmadığının, hesapların doğru tutulup tutulmadığının belirlenmesi" amacıyla yapılan denetimlerin son dört yılda sayısı azaldı.

Bütçe denetiminin de temelini oluşturduğu belirtilen bu çalışmalar sonucunda denetim faaliyetinin azalmasına karşın tespit edilen mevzuata aykırı mali işlemlerin sayısında ise büyük artış oldu. Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün denetim elemanlarının merkezi yönetim kapsamında geçen yıl 98 birimde yaptığı incelemelerin sonucunda 113 adet rapor düzenlendi. Denetim elemanları kamu kaynaklarının elde edilmesi ve kullanılması işlemlerine ilişkin 243 milyon 223 bin liralık mevzuata aykırılık tespit etti.

Denetim Azaldı

2017 yılında 362 birim denetlenirken bu rakam 2018'de 206, 2019'da 154, 2020'de de 98'e düştü. Bu düşüşte yerel yönetimlerin denetlenmemesi de etkili oldu. Ancak aynı yıllar arasında denetlenen muhasebe müdürlüklerinin sayısı 16'dan 9'a, mal müdürlüklerinin sayısı da 36'dan 9'a düştü. Geçen yıl hiçbir özel bütçeli idare, vergi dairesi, kamu hastane birlikleri ya da yerel yönetim denetlenmedi. Dört yıl önce 32 olan inceleme ve analizlerin sayısı da 15 oldu.

Yargı Yolu Kapandı

Denetimler sonucunda 2017’de 518 inceleme, soruşturma, ön inceleme, disiplin soruşturması raporu hazırlanırken bu rakam da 113’e geriledi.

Birimin adli, disiplin veya idari yönden işlemleri ya da işlem yürütülen kişi sayısı ayrılmadan tablolara yansıtıldı. 2017’de 101 olan bu sayı 2020’de 41’e düştü. En büyük düşüş 68’den 10’a gerileyen adli işlemlerde oldu.

Mevzuata Aykırı

Sayısı ve kapsamı azalan denetimlere karşın gelir, ihale, personel mevzuatına aykırı işlemler, zimmet suçları fazla ve yersiz ödemeler arttı.

2017’de tespit edilen mevzuata aykırı işlem tutarı 67 milyon 404 bin TL iken bu rakam 2020 sonunda 243 milyon 223 bin TL’ye fırladı.

Denetim elemanlarının çalışmaları sonucu belirlenen işlemler ile tutarları şöyle:

- Gelir mevzuatına aykırılık 458 bin 859 TL
- İhale mevzuatına aykırılık 3 milyon 145 bin TL
- Personel mevzuatına aykırılık 4 milyon 545 bin TL
- Zimmet 5 milyon TL
- Fazla/yersiz ödeme (Elektrik, banka masrafı, faiz) 111 milyon 402 bin TL
- Emanet/teminat gelir kaydı 3 milyon 79 bin TL
- Gönderilmeyen kamu payları 115 milyon 5987 bin TL

KORUMALARA 150 MİLYON TL

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Cumhurbaşkanlığı saraylarını koruyan koruma ordusu için sadece bu yılın ilk altı ayında harcanan para 150 milyon TL’yi geçti.

İktidar yaşanan her felaket sonrasında IBAN vererek halktan para toplamaya çalışırken AKP’li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve ailesi ile Cumhurbaşkanlığı saraylarını koruyan koruma ordusu için harcanan para ise her ay katlanarak artıyor. Koruma ordusu için sadece bu yılın ilk altı ayında harcanan para yüz milyonlarca lirayı buldu.

İçişleri Bakanlığı’na bağlı Emniyet Genel Müdürlüğü’nün (EGM) mali tablolarına göre, Cumhurbaşkanlığı Koruma Daire Başkanlığı, bu yılın ilk altı ayında tam 151 milyon 162 bin TL harcadı. TBMM Koruma Daire Başkanlığı’nın harcadığı para ise 54 milyon 226 bin TL olarak açıkladı.

Cumhurbaşkanlığı Koruma Daire Başkanlığı’nın bütçesi, Siber Suçlarla Mücadele, Narkotik Suçlarla Mücadele, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı ile İstihbarat Başkanlığı gibi Emniyet Genel Müdürlüğü’ne bağlı birçok başkanlığı da geride bıraktı.

Koruma Sayısı Açıklanmıyor

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, milletvekillerinin “Sarayları ve Erdoğan’ı kaç koruma koruyor?” sorularına bugüne kadar hiç yanıt vermedi. Geçen aylarda da ekonomide yaşanan kötü gidişata rağmen Saray’ın tasarruf etmediğini kaydeden CHP Mersin Milletvekili Alpay Antmen, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay’ın yanıtlaması istemiyle bir soru önergesi hazırladı. Antmen, bugüne kadar cumhurbaşkanlığı yapan isimlerin koruma sayısını sordu. Antmen, AKP’li Erdoğan’ın “hizmetindeki” araç ve personel sayısının da açıklanmasını istedi. Antmen’in soru önergesine yanıt veren Oktay, “Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün görev alanına giren hususlar, herhangi bir güvenlik zafiyeti oluşturulmayacak şekilde, yeteri kadar personel ve teçhizatla yerine getirilmektedir” ifadelerini kullanarak koruma sayısını yine açıklamadı.

Aile Bireyleri ve Yerleşkeler

Cumhurbaşkanlığı Koruma Daire Başkanlığı’nın görev tanımı ise şöyle ifade ediliyor: “Başkanlık, Cumhurbaşkanı ve aile bireylerinin can güvenliği ve saygınlığı başta olmak üzere, konut, çalışma yeri, her türlü ulaşım vasıtası ile intikali esnasında, yakın koruma hizmetlerinden sorumludur. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı’na ait tüm yerleşkelerin ve Cumhurbaşkanı’nın bulunduğu her türlü bina ve tesisin güvenliğini sağlamakla görevlidir.”

DSİ'DE KAYNAKLAR RANT İÇİN SU GİBİ AKMIŞ

Onlarca yurttaşın hayatını yitirmesine, hayvanlarını, evlerini, kaybetmesine, ekili alanlarının zarar görmesine yol açan seller, kamu kurumlarının görevlerini yerine getirmekten ne kadar uzak olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi. DSİ'nin milyarlarca liralık bütçesi, binlerce personeline karşın işlerini şirketlere yaptırdığı, yüksek teklif veren şirketlerin tercih edildiği belirlendi.

Sayıştay denetçilerinin DSİ'de yaptıkları denetimler kurumda ihale sisteminin işleyişini gözler önüne serdi.

Fiyat Dışı Unsur Oyunu

Rapora göre DSİ, ihale tekliflerindeki fiyat dışı unsurları gerekçe göstererek işleri yüksek teklif veren yükleniciye bıraktı. Bu ihalelerden bazıları şöyle:

Mardin Depolaması Cazibe Sulaması Ana Kanalı'nın yapım işi 104 milyon 482 bin TL teklif eden istekliye verildi. İdarenin, 99 milyon 700 bin TL'lik teklifi kabul etmemesi nedeniyle işin maliyeti 4 milyon 764 bin TL arttı.

- Reyhanlı Barajı Sulaması 1. Kısım Yapım İş'i de en yüksek teklifi sunan şirkete bırakıldı. DSİ, tüm teknik şartları aynı ölçüde karşılayan iki şirketten 800 bin TL fazla teklif vereni seçti.
- Mardin Ceylanpınar Ovaları Cazibe Sulaması 1. Kısım Şebeke Yapımı ihalesi diğer şirketlerden 21 milyon 172 bin TL daha fazla teklif verende kaldı.
- Sivas Yıldızeli Nevruz Sulaması Yapım iş'i, 2 milyon 391 bin TL daha az teklif eden şirket yerine 36 milyon 700 bin TL teklif eden şirkete teslim edildi.
- 268 milyon 459 bin TL'ye ihale edilen Kralkızı Dicle P-3 Pompaj Sulaması İletim Kanalı Pompa İstasyonu yapım iş'in 8 milyon 659 bin TL daha az fiyat teklif eden şirkete bırakıldı.
- Kuruçay Barajı Sulaması Yapım İş'i ihalesi 2.3 milyon TL daha düşük teklif veren şirket tercih edilmeyip 33 milyon 884 bin TL bedelle ihale edildi.
- Viranşehir Pompaj Sulaması 1. Kademe İnşaatı Yapım iş'i 6 milyon TL teklif bulunmasına karşın 114.6 milyon TL'ye ihale edildi.
- Çetintepe Barajı İkmalî Yapım İş'i ihalesi, 6 milyon TL daha yüksek teklif veren şirkete kaldı.

2018 yılı raporunda yer alan ve Sayıştay tarafından izlemeye alındığı bildirilen bu yöntemden DSİ sonraki yıllarda da vazgeçmedi. Sayıştay son raporunda bu durumla ilgili, "Kısmen yerine getirildiği" saptaması yaptı.

Şirketlere Kıyak

Genel Müdürlük ayrıca kendi olanakları ile yapabileceği bazı işleri de hizmet alımı yoluyla şirketlere yaptırdı.

Baraj, gölet, sulama, taşkın koruma ve arıtma tesisleri, içmesuyu tesisleri ve isale hattı işlerine ait planlama raporları ve yapım projelerinin hazırlanması işlerinin, piyasadan hizmet alımı yoluyla yaptırılması alışkanlığı nedeniyle Sayıştay, "kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmadığı" tespitinde bulundu.

DSİ USULSÜZLÜKTE BİRİNCİLİĞİ KAPTIRMİYOR

DSİ, usulsüz işlemlerde birinciliği kimseye kaptırmıyor. Mali yıl başlarken ayrılan ödenekler yetmiyor rekor düzeyde ödenek üstü harcama yapıyor.

Ülkenin dört bir yanında yaşanan sel felaketlerinde sorumluluğu sorgulanan Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü'nün işleyişindeki sorunlar devletin resmi raporlarına da yansıyor. Genel Müdürlüğün yargı kararıyla kesinleşen usulsüz işlemleri, ödenek üstü dev harcamaları, kendi görev alanındaki işleri yapacak kadroya sahip olmasına karşın özel sektörü tercih etmesi öncelikli tespitler olarak ortaya çıkıyor.

Ülkenin su kaynaklarının planlanması, yönetimi ve işletilmesinden sorumlu olan DSİ'nin görevleri arasında "Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek" de yer alıyor. Her felaketten sonra insanların yaşamına mal olan eksiklikleri ve yanlışlıkları bir bir ortaya çıkan kurumla ilgili Sayıştay'ın hazırladığı son raporda önemli tespitler yer alıyor.

Usulsüzlük Şampiyonu

Genel Uygunluk Bildirimi'nde yer alan bilgilere göre, kurumun işlemleri ile ilgili yapılan hesap yargılaması sonucu 27 milyon 807 bin liralık tutarın sorumlularından tahsiline karar verildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Tüm özel bütçeli idarelerin 42 milyon 933 bin TL'lik usulsüz işlemlerinin yarısından fazlasının gerçekleştiği kurumdaki sorumlulardan son rakamlarla sadece 7 milyon 969 bin TL'si tahsil edilebildi. Tahsilat oranı tüm kurumlardakinden de daha geride kaldı.

Ödenekler Yetmedi

Büyük bir yatırımcı kuruluş olan DSİ'ye mali yıl başlarken ayrılan ödenekleri de yetmiyor. 9 milyar 206 milyon TL'lik ödenekle 2019'a başlayan genel müdürlüğün toplam ödeneği yıl içinde 11 milyar 817 milyon liraya çıktı ve bunun 11 milyar 689 milyon TL'si harcandı.

Teknik kapasite, donanım, teknik ve idari personel açısından yeterli kapasitede olan kurumda 2019-2023 Stratejik Plan verilerine göre 6 bin 348 teknik hizmetler sınıfı personeli çalışıyor. Toplam personel sayısının yüzde 70'i teknik personelden oluşan kurumda, DSİ'nin görev alanı ile ilgili her türlü planlama raporlarının ve yapım projelerinin hazırlanması ile görevli Etüt ve Planlama ile Proje ve İnşaat Daire Başkanlıkları da bulunuyor. Buna karşın proje hazırlama işi ihalelerle özel şirketlere bırakılıyor.

Bu tespitlerin yer aldığı Sayıştay raporunda şöyle denildi: "Bu kadar donanımlı ve kapasiteli bir kuruluş tarafından ihalesi yapılacak olan baraj, gölet, sulama, taşkın koruma, atıksu toplama ve arıtma tesisleri, içmesuyu tesisleri ve isale hattı işlerine ait planlama raporlarının ve yapım projelerinin hazırlanamaması düşünülemez. Kaldı ki bu tür işlerin idare imkanları ile hazırlanmasına engel teşkil edebilecek sorunların yaşanması ve eksikliklerin bulunması durumunda, sözkonusu sorunların ve eksikliklerin idare bünyesinde giderilmesi mümkündür. Zira bu alanda idare tarafından ihtiyaç duyulan birçok proje idare imkanları ile hazırlanmıştır. Genel Müdürlük bünyesinde yer alan uzman birimler tarafından rahatlıkla hazırlanması mümkün olan söz konusu proje hazırlama işlerinin piyasadan ihale yoluyla temin edilmesi bütçe ödeneklerinin etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ilkelerine uygun düşmemektedir."

Devlet Su İşleri İhale Yağdırdı

Kamu İhale Kurumu'nun kamuya açık ihale ilanlarından derlenen bilgilere göre, Genel Müdürlük çok sayıda projenin yapım işini şirketlere bıraktı. Sadece 2021'in temmuz, ağustos ve eylül ayları tarihli 60'ın üzerinde danışmanlık ve proje yapım ihalesi yayımlandı. Bazıları açık olarak yapılan ihalelerden bir kısmında da belli istekliler arasında ihale usulü tercih edildi. Son iki yılda sonuçlananlardan bazıları ile sözleşme tutarları şöyle:

- İstanbul-Kabakoz Barajı Proje Yapımı (2,9 milyon TL)
- İstanbul Hamzalı Barajı Proje Yapımı (2,3 milyon TL)
- Ordu 3 Grup İçmesuyu Göletleri Planlama Raporu Hazırlanması (1,9 milyon TL)
- Şırnak-Silopi Grup Projeleri Planlama Raporu Yapımı (5,8 milyon TL)
- Kızılırmak Havzasından Konya Kapalı Havzasına Su Aktarılması Planlama (5,9 milyon TL)
- Samsun-Ladik Tersakan Barajı İçme-Kullanma ve Sulama Suyu Temini Projesi Planlama Raporu (2,9 milyon TL)
- Muğla Fethiye Çataloluk Barajı Sulaması Proje Yapımı (433 bin TL)
- Muğla Menteşe Gazeller Yerüstü Sulaması Proje Yapım İş (269 bin TL)
- Muğla Milas Ören Yeraltı Barajı proje yapımı (97 bin TL)
- Tokat-Reşadiye İsmailiye Göleti Proje Yapımı (359 TL)
- Bartın İli İçmesuyu Tesisleri Proje Yapımı (885 bin TL)
- Giresun İçmesuyu İsale Hattı Proje Yapımı (1,3 milyon TL)

DİYANET SALGIN DİNLEMİYOR: KİTAP İHALESİNE 2,1 MİLYON

Hemen her afetten sonra Diyanet Vakfı aracılığıyla yurttaşlardan SMS ile bağış talep eden Diyanet İşleri Başkanlığı, Covid-19 salgını sürecinde gerçekleştirdiği yüksek harcamalara yenisini ekledi. İdare, büyük bölümünü 4-6 yaş Kuran kurslarında dağıtmayı planladığı toplam 800 bin adet kitap için 2,1 milyon TL'ye imza attı.

Yüksek bütçesi ve bütçe harcamalarıyla tartışılan Diyanet İşleri Başkanlığı, Covid-19 salgınının yurttaşın önceliklerini değiştirdiği dönemde yüksek bir harcamaya daha imza attı. İdare, toplamda 800 bin adet bastıracağı, "Kuran-ı Kerim Elifbası" ve "Etkinliklerle Dinimi Öğreniyorum" kitapları için bir matbaa şirketiyle 2,1 milyon TL'lik sözleşme imzaladı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Diyanet İşleri Başkanlığı Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü, 9 Nisan'da, "Kur'an-ı Kerim Elifbası ve Etkinliklerle Dinimi Öğreniyorum adlı eserler basım hizmet alım işi" isimli ihale düzenledi. İhale kapsamında bastırılacak kitaplar için idare, 3 milyon TL maliyet hesabı çıkardı. İhale için dokuz firma doküman satın alırken firmalardan yedisi ihaleye teklif verdi.

Sözleşme Bedeli 2,1 Milyon TL

Teklifleri değerlendiren Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü, 1 Haziran'da son kararını verdi. İhaleye en düşük teklifi yaptığı belirtilen Korza Yayıncılık isimli firmayla anlaşma sağlandı. Diyanet ve şirket arasında 800 bin adet kitap basımı karşılığında 2,1 milyon TL'lik sözleşmeye imza atıldı. Şirketin, 500 bin adet Kur'an-ı Kerim Elifbası ve 300 bin adet Etkinliklerle Dinimi Öğreniyorum kitaplarını 35 gün içinde basacağı bildirildi.

2020'de 600 Bin Kitap

Mayıs 2021'de basım sözleşmesini imzaladığı iki kitap için 2,1 milyon TL'yi gözden çıkararak Diyanet'in 2020 yılında bastıracağı kitapların toplam maliyeti ise 12 milyon TL'yi aştı. İdare 2020 Ocak-Ekim döneminde aralarında, "Geçmişten Günümüze Hurafeler, İlahi Adalet ve Rahmet Penceresinden Kötülük ve Musibetler, Hikayelerle Çocuklara Esmâ'ül Hüsnâ" gibi kitapların da olduğu toplam 600 bin kitap bastırıldı.

CEMAATLERİN KADRO SAVAŞI

Bakanlığın gündeminde 'değişim' var

Yetkisizlik ve "Cemaatlerin bakanlıktaki faaliyetlerinden" rahatsız olduğu gerekçesiyle istifa ettiği belirtilen Ziya Selçuk'un yerine MEB'e getirilen Mahmut Özer'in ilk işi bakanlıkta değişim yapmak oldu.

Ziya Selçuk'un yerine Milli Eğitim Bakanlığı'na getirilen Mahmut Özer, göreve hızlı başladı. Ankara İl Milli Eğitim Müdürü Turan Akpınar'ı görevden alan Özer, yerine Nevşehir eski Milli Eğitim Müdürü Harun Fatsa'yı atadı. Özer'in bir diğer icraatı ise İzmir Bergama İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne yönelik oldu. Lozan Antlaşmasını hedef alan sosyal medya paylaşımlarıyla gündeme gelen ve görevinden alınan Nuri Kiraz, tekrar göreve getirildi.

Görev değişimiyle beraber gelen görevden almaların, yeni eğitim öğretim yılının başlangıcına kadar devam edeceği öğrenildi. İl milli eğitim müdürlerindeki görev değişimlerinin ilçe milli eğitim müdürlüklerine uzanacağı, yönetici atama sisteminin yeniden ele alınacağı bildirildi.

Özer'in birbiri ardında yaptığı atamalar eğitim camiasında, "Devamı gelecek mi?" sorusuna yol açarken MEB kaynakları, değişimin süreceğini bildirdi. Ziya Selçuk'un, "Görevden af" talebinin ardından MEB'de başlayan yeni sürecin sancılı olması bekleniyor.

Cemaatlere Alan Açılacak

Selçuk'un, kararlarını hayata geçirememekten duyduğu rahatsızlığın yanı sıra cemaatlerin giderek artan talepleri nedeniyle de görevinden ayrıldığı kaydedildi. Selçuk'un yerine getirilen Özer'in ise cemaatlere bakanlık içinde alan açacağı öne sürüldü.

Merkez Kadrolar Değişti

MEB'de henüz bir ayını doldurmayan Özer döneminde hayata geçirilen değişikliklerden bazıları şunlar oldu:

- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürü Yusuf Büyük, Ortaöğretim Genel Müdürü Cengiz Mete, Destek Hizmetleri Genel Müdürü İsmail Çolak ve İnşaat Emlak Genel Müdürü Hakan Göçer görevden alındı.
- Kocaeli İl Müdürü Fehmi Rasim Çelik, MEB Personel Genel Müdürlüğü koltuğuna oturdu.
- MEB Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürü Ahmet Emre Bilgili Bakan Yardımcısı görevine getirilirken yerine Berlin Eğitim Müşaviri Cemal Yıldız atandı.
- Kabataş Erkek Lisesi Müdürü Selman Küçük, İstanbul Şişli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne getirildi.

"Adamcılık" Benimsenmiş

Eğitim İş Genel Başkanı Orhan Yıldırım, Özer döneminde gerçekleştirilen atamaları BirGün'e değerlendirdi. AKP iktidarları döneminde MEB'in başına getirilen isimlerin, "Kişisel yönetme gücü üzerinden" idare sistemi kurmaya çalıştığını söyleyen Yıldırım, "Oturmuş bir sistemi olan ülkelerde bakan değişse bile il ve ilçe milli eğitim müdürleri aynı kalır. Ancak görünen o ki AKP'nin yönetme biçiminde tamamıyla 'Adamcılık' benimsenmiş durumda" diye konuştu.

Başıboş Eğitim Yılı

2021-2022 eğitim öğretim yılının 6 Eylül'de başlayacağına dikkati çeken Yıldırım, şunları kaydetti:

"MEB'deki atama yoğunluğu, süreci sekteye uğratmış durumda. Şu anda üst düzey şube müdürleri ve okul müdürleri, 'Okulları nasıl hazır hale getiririz?' sorusundan çok, 'Acaba biz de görevden alınır mıyız?' sorusuna yanıt arıyor. Hepsi ya telefona sarılıyor ya da AKP il v ilçe başkanlıklarına giderek kendi yerlerini sağlama almaya çalışıyor. Korkarız ki okulların açılmasıyla birlikte atama furusu, okullara kadar uzanmış olacak. Bu süreçte bizler, başıboş bir eğitim sürecine başlamış olacağız. AKP iktidarları döneminde eğitimin gerilemesinin sorumlularından biri de görev değişimleri ile kendisini olumsuzluklardan uzak tutmaya çalışan Sayın Cumhurbaşkanımızdır. Bu yanlışa müdahale etmek zorundadır."

Deprem Yaşanıyor

CHP Grubu Eğitim Danışmanı Ali Taştan ise AKP iktidarları döneminde atama ve görevden alma sistemini süreklilik arz ettiğini ifade etti. Her yeni gelenin, kendisinden önce görev yapan bürokratları görevden aldığı için altını çizen Taştan, şunları söyledi: "MEB de son 10 gündür deprem yaşanıyor. Son yıllarda görülmemeyen seri halde görevden almalar oluyor. Yeni atanmalar hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmasak da liyakate dayalı bir atama sistemi olmadığı görülüyor. Memur Sen'in eski genel başkanı bile Ankara il milli eğitim müdürünün atamasına karışabiliyor. Eğitim, AKP'nin en başarısız olduğu alan. Burada başarı sağlanacak ise liyakate dayalı atamalar yapılmalı."

BİR AKP'Lİ İSME DAHA 'MİLYONLUK' İHALE

Millet kiraathaneleri için belediyelerin kasasından milyonlarca lira çıkmaya devam ediyor. AKP'li Mamak Belediyesi "muhtelif mahallelerde yapılacak millet kiraathaneleri" için 6 milyon TL'yi gözden çıkardı.

Kiraathanenin inşaat ihalesini belediye iştiraki ile birlikte üstlenen ismin AKP Ankara İl Yönetim Kurulu Üyesi ve AKP Yerel Yönetimler Başkan Yardımcısı olduğu açıkça çıktı.

2020'de internet sitesinden paylaştığı konteyner fotoğrafının altına, "Millet Kiraathanesi" notunu düşen Mamak Belediyesi, "Muhtelif Mahallelerde Millet Kiraathanesi, Kütüphane Yapılması ve Kültürel Tesislerin Tadilat İnşaatı" ihalesi düzenledi. AKP'li Murat Köse başkanlığındaki idarenin 4 Mayıs'ta düzenlediği ihale için sekiz inşaat firması doküman satın aldı ancak yalnızca iki firma teklif verdi. Tekliflerden yalnızca biri geçerli sayılırken Elektronik Kamu Alımları Platformu'nda yer alan bilgilere göre, MABEL Mamak Turizm İnşaat Çiçekçilik Sağlık Hizmetleri isimli belediye iştiraki ve Osman Özdemir ile sözleşme imzalandı.

31 Mayıs'ta sözleşmesi imzalanan ihalenin belediye iştiraki ile birlikte kazananı olan Osman Özdemir'in AKP içinde aktif rol aldığı anlaşıldı. AKP'li Mamak Belediyesi'nden ihale alan ismin, AKP Ankara İl Yönetim Kurulu Üyesi olduğu öğrenilirken sosyal medyadaki biyografisinde Yerel Yönetimler Başkan Yardımcısı unvanını da yazdığı görüldü.

CHP Ankara Mamak Belediyesi Grup Başkanvekili Ferat Tokmak, AKP çatısı altında aktif siyaset yapan bir ismin belediye ihalesine girmesinin etik olmadığını söyledi. İhalelerde yaklaşık maliyetlerin gizli tutulduğuna dikkat çeken Tokmak, "İhaleyi yapan da AKP'li alan da... Yaklaşık maliyetin ihaleden önce öğrenilmesi ihtimali çok yüksek" dedi. Durumun haksız rekabete yol açtığını belirten Tokmak, "Bunun kasıtlı yapıldığını düşünüyoruz" ifadesini kullandı.

BAHÇELİEVLER BELEDİYESİ'NİN MİLYONLUK İHALESİ AKP'Lİ BAŞKANIN YEĞENLERİNE GİTTİ

Daha önce AKP'li Sancaktepe Belediyesi'nden de milyonluk ihale alan AKP Sancaktepe İlçe Başkanı Adil Kandemir'in yeğenleri bu kez de Bahçelievler Belediyesi'nden milyonluk ihale aldı.

AKP'li Bahçelievler Belediyesi 2,5 milyon değerinde beton parke taşı alımı ihalesini AKP Sancaktepe İlçe Başkanı Adil Kandemir'in yeğenlerinin sahibi olduğu şirkete verdi.

Bahçelievler Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü 14 Temmuz'da "Beton Parke Taşı Alımı" ihalesi açtı. İhalenin bedeli 2 milyon 963 bin 100 lira olarak hesaplandı. 3 firmanın teklif verdiği ihaleyi AS-TON Yapı Elemanları Anonim Şirketi kazandı. Şirketle ilçe belediyesi arasında 5 Ağustos'ta 2 milyon 565 bin 500 lira üzerinden sözleşme imzalandı. Kayıtlara göre şirketin ortakları AKP Sancaktepe İlçe Başkanı Adil Kandemir'in yeğenleri Ömer Kandemir ve Mehmet Kandemir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Kayıtlarda şirketin Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Kandemir, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ise Mehmet Kandemir görünüyor. İhaleye ilişkin sorularımızı ilettiğimiz Adil Kandemir ise geri dönüş yapmadı.

Aynı şirket geçen yıl da AKP'li Sancaktepe Belediyesi'nin "Sancaktepe İlçesi II Bölge Mevcut Parkların Tadilatı, Yeni Park Yapılması Yapım İşİ" adlı ihalesini almıştı. Şirketle belediye arasında 6 milyon 944 bin TL üzerinden sözleşme imzalanmıştı.

2.4 MİLYON TL'LİK MÜSİLAJ VURGUNU

İstanbul Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün, haftalardır denizlerde görülmeyen müsilajı temizlemek için 2.4 milyon TL'lik ihale düzenlediği açığa çıktı. Üçe bölünen ihalenin 837 bin TL'lik kısmı ise AKP'li Hacıoğulları'nın şirketine verildi.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlı İstanbul Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, "haftalardır denizlerde görülmeyen müsilajı (deniz salyası) temizlemek için" milyonlarca liralık bir ihale düzenledi.

Kamu İhale Bülteni'nde yer alan bilgiler göre, İstanbul Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 27 Temmuz tarihinde "Marmara Denzinde Görülen Müsilaj Kirliliğinin Temizliği" başlığıyla bir ihale düzenledi. Müdürlük, üçe bölünen ihaleyle üç ayrı şirkete toplam 2 milyon 433 bin TL ödedi. İhale kapsamındaki çalışmanın 31 gün süreceği belirten müdürlük, haftalardır denizlerde görülmemesine rağmen müsilajın 06 Ağustos ile 06 Eylül tarihleri arasında temizleneceğini açıkladı.

Ayrıca, milyonlarca liralık ihale, Kamu İhale Kanunu'nun "Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen olayların" ortaya çıkması durumunda kullanılması gereken tartışmalı 21/B maddesinde düzenlenen pazarlık usulüyle yapıldı.

7 Temmuz'dan Beri Müsilaj Görülmüyor

Ancak, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden (İBB) edinilen bilgilere göre, denizlerde müsilaj çalışması son olarak 6 Temmuz tarihinde yapıldı ve 7 Temmuz tarihinden beri denizlerde müsilaj görülüyor. Müsilaj görülmediği için de hem İBB hem de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlı birimler müsilaj çalışmasını 7 Temmuz'da sonlandırdı. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün haftalardır görülmeyen müsilajı nasıl toplatacağı ise bilinmiyor.

Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum da 14 Temmuz'da yaptığı açıklamada, Marmara Denizi'nde ilk 20 metrede müsilaja rastlanmadığını belirterek, "Sonraki 10 metrede müsilaja rastlanıyor. Orta kademedeki müsilaj sıkışmış durumda. Bilim insanlarımız Marmara Denizi'nde yeni bir müsilaj oluşumunu beklemediklerini ifade ediyorlar" demişti.

AKP'linin Şirketine Yüzbinlerce Lira

Üçe bölünen ihalenin 837 bin TL'lik kısmı ise Burakyol Mühendislik Ve Ticaret Limited Şirketi'ne verildi. Şirketin sahibi Raşit Hacıoğulları ise 2011 seçimlerinde AKP'den Elazığ milletvekili aday adayı olmuştu. Hacıoğulları'nın kızı Nidanur Akman da İstanbul İl Kadın Kolları Yönetim Kurulu Üyesi.

Hacıoğulları, milletvekilliği aday adaylığı için yaptığı başvuru sırasında yaptığı açıklamada şunları söylemişti: "ANAP çizgisinden ayrıldıktan sonra, ANAP'tan ayrıldım. Daha sonra Recep Tayyip Erdoğan'ın isteği ile Refah Partisi (RP) çatısı altında çalışmalara başladım. 27 Mart 1994 yerel seçimlerine 3 ay kala İstanbul'a giderek Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile birlikte seçim çalışmalarını sürdürdüm."

Deprem İhalesini de Aynı İsim Kapmıştı

TOKİ'nin 24 Aralık 2020 tarihinde düzenlediği Elazığ Yemişlik Mahallesi deprem konutları isale hattı inşaatı ihalesi de 52 milyon 200 bin TL'ye AKP'li Raşit Hacıoğulları'nın sahibi olduğu Tekno Kanal İnşaat Şirketi'nin olmuştu. Öte yandan Raşit Hacıoğulları'nın yöneticisi olduğu ve kardeşlerinin de ortağı olduğu Tekno Kanal Şirketi, İBB'den AKP tarafından yönetildiği yıllarda milyonlarca liralık birçok ihale aldı.

YASSIADA'DA İNŞA EDİLEN OTEL GECELİK 70 BİN TL'YE KRAL DAİRESİ İLE HİZMETE GİRDİ

AKP'nin adını 'Demokrasi ve Özgürlük Adası' olarak değiştirdiği Yassıada'da kurulan otel hizmete girdi. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile 137 Oda ve Borsanın ortaklığı ile kurulan Gümrük ve Turizm İşletmeleri Ticaret A.Ş.'nin sahibi olduğu Katre Island Hotel'de, 450 metrekarelik kral dairesinde bir gece konaklamanın bedeli 70-76 bin TL arasında değişiyor. Otelde kapalı yüzme havuzları, SPA ve mescit de bulunuyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

27 Mayıs 1960 darbesinin ardından Demokrat Partili siyasetçilerin yargılamalarının yapıldığı ve ismi AKP iktidarı tarafından 'Demokrasi ve Özgürlük Adası' olarak değiştirilen Yassıada'da kurulan 'Katre Island Hotel' hizmete girdi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile 137 Oda ve Borsanın ortaklığı ile kurulan Gümrük ve Turizm İşletmeleri Ticaret A.Ş'nin sahibi olduğu otelin oda fiyatları dikkat çekti.

İnternette otel rezervasyonlarının yapıldığı sitelerde yer alan bilgilere göre, otelin en pahalı odası olan 450 metrekare büyüklüğündeki kral dairesinin gecelik fiyatı 70-76 bin TL arasında değişiyor. Odanın fiyatı, sitelerin kampanyalarına ve ödeme seçenekleri sebebiyle değişkenlik gösteriyor.

"Modern Sanat Eserlerinin En Seçkin Örnekleri..."

Katre Island Hotel'in sitesinde kral dairesiyle ilgili şu bilgilere yer veriliyor:

"Kral Dairemiz, İstanbul silüetine bakan olağanüstü bir konaklama deneyimi sunuyor. Krem ve mavinin canlı tonlarının hakim olduğu bu süitte, modern sanat eserlerinin en seçkin örnekleri sizleri karşılıyor. 450 m2'lik geniş bir yaşam alanına sahip olan başkanlık süitlerimiz, üç oturma odası, yemek odası, toplantı odası, bir ana yatak odası, bir bağlantılı oda, altın tonlarının hakim olduğu büyük bir banyo, iki geniş balkon ve son teknoloji bir mutfaktan oluşuyor. Adanın ikonik deniz fenerine bakan başkanlık süitlerimiz, özel etkinlikleriniz ve toplantılarınız için unutulmaz bir arka plan oluşturacaktır."

125 odası, kapalı yüzme havuzları, mescidi, kongre salonu, VIP odaları, spa'sı ve saunası bulunan otelin en uygun konaklama seçeneği olan deluxe odanın, yine kampanya ve ödeme seçeneklerine göre gecelik 1200 TL ile 1400 TL arasında değişiyor.

Otelin sitesinde yer alan 'Hakkımızda' bölümünde "Adanın narin güzelliğiyle tanışın." ifadeleri de yer alıyor.

SARAY'IN ARAÇ KİRALAMA İHALESİ 21/B USULÜYLE YAPILDI, İHALELER YANDAŞA GİTTİ

CHP Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, Saray'ın taşıt alımlarının aynı firma üzerinden yapıldığını, üç ihalede de verilen teklifin kuruşuna kadar aynı olduğunu belirtti. Araç alımlarının 21/B kapsamında pazarlık usulüyle yapıldığını kaydeden Başarır, "AKP iktidarı yandaşlarına peşkeş çekmek adına 21/B usulünden vazgeçmiyor" dedi.

CHP Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, Saray'a araç kiralama ihalelerinin '21/B' kapsamında pazarlık usulüyle yapıldığını belirtti. Başarır, "AKP iktidarı yandaşlarına peşkeş çekmek adına 21/B usulünden vazgeçmiyor. Araç alımı da pazarlık usulü ile yapılıyorsa artık pes demek gerek" ifadelerini kullandı.

CHP'li Başarır, Sayıştay raporlarının Saray'ın şatafatlı yaşantısını gözler önüne serdiğini söyledi.

Başarır, "Sayıştay raporlarına göre, Saray'ın 2018 yılındaki taşıtlar harcaması 506 milyon 437 bin TL iken 2019 yılında bu rakam ne yazık ki 1 milyar 208 milyon 894 bin TL'ye çıkmış. 1 yılda 700 milyonluk artış. Görüldüğü üzere Saray lüksünden vazgeçmiyor" dedi.

"Saray'ın Araç Alımında Ne Gibi Bir Acelesi Olabilir"

Saray'a taşıt alımlarının 21/B kapsamında pazarlık usulüyle yapıldığını kaydeden Başarır, "Saray'ın araç alımında ne gibi bir acelesi olabilir, hangi ihtiyaçtan 21/B kapsamında bu alım yapılır, anlamak mümkün değil. AKP iktidarı yandaşlarına peşkeş çekmek adına 21/B usulünden vazgeçmiyor. Araç alımı da pazarlık usulü ile yapılıyorsa artık pes demek gerek" diye konuştu.

Yapılan incelemelerde taşıt alımlarının aynı firma üzerinden yapıldığını söyleyen Başarır, "Çoğu 21/B ile yapılan taşıt alım ihalesi sonucuna bakıyorsunuz, AKMERCAN Grubu'nun alt şirketi olan Grup Temizlik Oto Kiralama...Ltd. karşımıza çıkıyor. Aldığı üç ihalede de verilen teklife bakıyorsunuz kuruşuna kadar aynı. AKMERCAN Grubu'nun AKP ile olan yakın ilişkilerini biliyoruz" ifadelerini kullandı.

Vatandaşın Paraları Yandaş Vakıflara mı Gidiyor?

Saray'ın harcama kalemlerinden olan cari transferlerinde de dikkat çekici derecede artış olduğunu belirten CHP'li Başarır, şöyle devam etti: "Sayıştay'ın 2018 raporuna göre cari transfer 40 milyon 335 bin iken 2019 yılında bu rakam 420 milyon 158 bin TL olmuştur. 2019 raporunda cari transferler adı altında, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transfer 2018 yılına göre yaklaşık 3 milyon TL artarak 12.5 milyon TL olmuştur. Ancak bu kuruluşlar kimler? Mesela mütevelli heyet üyesi Bilal Erdoğan olan Okçular Vakfı mı? İlim Yayma

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Cemiyeti mi? Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un eşinin başında olduğu TÜRGEV mi? Yoksa adı çocuklara cinsel taciz davalarıyla anılan Ensar Vakfı mı? Bunların ortaya çıkarılması gerekmektedir."

Cumhurbaşkanlığı harcamalarının, 84 milyon yurttaşın verdiği vergilerle yapıldığını dile getiren Başarır, "Milletin, kamunun parasının nereye harcandığını bilme hakkı vardır. Anayasanın 73. Maddesi, 'Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür' der. Bu nedenle vatandaşlar karşıladıkları bu kamu giderinin nerelere harcandığını öğrenmek hakkına sahiptir" dedi.

Damacana Suya 187 Bin TL

CHP'li Başarır sözlerine şöyle tamamladı: "Çocuklarını ısıtmak için saç kurutma makinasını açıp intihar eden anneler varken, cebinde 10 TL ile atanmadığı için intihar eden öğretmenler varken, yasaklarınız yüzünden geçim sıkıntısı yaşayıp intihar eden müzisyenler varken, sağlıksız iş koşulları altında çalışmak zorunda kalan polisler intihar ederken, Saray'ın sırf damacana su masrafının 187 bin TL olması kamu vicdanını sızlatmaktadır. Herhalde Saray'ın bahçesini de damacana su ile suluyorlar."

FAHRETTİN KOCA'NIN YARDIMCISINA DA ÇİFT MAAŞ

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın yardımcısı Şuayip Birinci'nin de çift maaş alan AKP'li bürokratlardan biri olduğu ortaya çıktı. CHP'li Deniz Yavuzylmaz'ın aktardığına göre, Birinci'nin Bakan Yardımcılığının yanı sıra TÜRKSAT Yönetim Kurulu Üyesi olarak da görev yapıyor ve aylık toplam 44 bin 775 TL maaş alıyor.

Çift maaş alan AKP'liler gündemden düşmezken Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın yardımcısı Şuayip Birinci'nin de tek maaşla yetinmediği öğrenildi.

Daha önce çift maaş alan AKP'lileri ortaya çıkaran CHP Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz, bu kez Sağlık Bakan Yardımcısı Şuayip Birinci'nin geliriyle ilgili bilgiler paylaştı.

CHP'li Yavuzylmaz'ın, TBMM KİT Komisyonu Tutanağından dayandırdığı verilere göre, Sağlık Bakan Yardımcısı Şuayip Birinci'nin Bakan Yardımcılığının yanı sıra TÜRKSAT Yönetim Kurulu Üyesi olarak da görev yaptığını ve bu kurumdan da maaş aldığı ortaya çıktı.

Buna göre, Bakan Yardımcısı olarak 30 bin 275 TL maaş alan Birinci, TÜRKSAT Yönetim Kurulu Üyesi olarak da 14 bin 500 TL daha maaş alıyor. Böylece Birinci'nin aylık toplam maaşı 44 bin 775 TL'yi buluyor.

DEMİRÖREN'İN BORCU SIRMİŞ

Hazine ve Maliye Bakanı Lütfü Elvan, Demirören Holding'in Ziraat Bankası'ndan kullandığı kredinin akıbetine ilişkin soruya, "Banka ve müşteri sırrı" yanıtı verdi.

Demirören'in Ziraat Bankası'ndan kullandığı kredinin akıbetine ilişkin sorulara Hazine ve Maliye Bakanı Lütfü Elvan'dan "Banka ve müşteri sırrı" karşılığı geldi.

CHP Mersin Milletvekili Alpay Antmen, Demirören Holding'in 2018 yılında Doğan Medya'yı satın almak için Ziraat Bankası'ndan çektiği 750 milyon dolarlık kredinin akıbetine ilişkin Hazine Bakanı Lütfü Elvan'a soru önergesi verdi. Bakan Lütfü Elvan önergeye verdiği yanıtta, "Banka sırrı ve müşteri sırrı olduğu mütalaa edildiğinden bilgilerin paylaşılması mümkün bulunmamaktadır" şeklinde yanıt verdi. Antmen ise bu yanıtı tepki göstererek çekilen kredinin aslında yurttaşın parası olduğunu hatırlattı.

Antmen, Ziraat Bankası'nın çiftçiye desteklemesi gereken halkın bankası olduğunun altını çizerek "Buradan Demirören Holding'e bir medya grubunu satın alması için 750 milyon dolar ödenmiş. Bu para vatandaşın parası. Bu paranın 3 yıldır geri ödemesi başlamamış belli. Tek kuruş ödememişler. Çiftçi kan ağlarken, vatandaş açlıktan intihar ederken, yoksulluk altında ezilen vatandaşın parasını holdinge peşkeş çekmişler. Ben iktidara şahsi paralarını sormadım, halkın parasını sordum. Vatandaşın ve yetim hakkının parasını sorduğum önergeye 'Bankacılık sırrı ve müşteri sırrı' diyorsan orada soygun ve talan vardır demektir" ifadelerini kullandı.

Sayıştay Denetimi Gerek

Antmen açıklamasında şunları kaydetti: "Yaşanan süreçten ve iktidarın sessizliğinden anlaşılıyor ki Demirören Holding çektiği krediyle ilgili hiçbir geri ödeme yapmamış. Demek ki Ziraat Bankası başta olmak üzere kamu bankaları bu nedenle varlık fonuna alındı ve denetimden kaçırıldı. Kamu bankalarındaki kaynaklar çiftçi ve esnaftan esirgeniyor. Ziraat Bankası çiftçinin traktörüne, evine ve tarlasına el koyuyor ama iş Demirören Holding'in borçlarına gelince banka yönetimi ve iktidar ortada yok. Varlık Fonu'na devredilen banka ve şirketlerin Sayıştay denetimine açılması gerekiyor."

Antmen, şu sorulara yanıt aradığını bildirdi:

- Demirören Holding, 2018 yılında Doğan Medya'yı satın almak için Ziraat Bankası'ndan çektiği 675 milyon dolarlık kredinin şu ana kadar ne kadarını ödemiştir?
- Faiz ödemesi yapılmış mıdır? Bu faiz tutarı şu anda ne kadardır?
- Kredi borcu ödenmediyse icra ve takip işlemleri başlatıldı mı?

1915 ÇANAKKALE KÖPRÜSÜ'NDE YANLIŞ MALZEME Mİ KULLANILDI?

YİD modeliyle ihale edilen 1915 Çanakkale Köprüsü'nde 18 Mart 2017 tarihinden bu yana inşaat çalışmaları devam ediyor. Köprünün güvenliği ile ilgili iddiaları TBMM gündemine taşıyarak soru önergesi verdik. Soru önergemizdeki iddiaları Karayolları Genel Müdürlüğü sosyal medya üzerinden yanıtlamak istemiş ancak gerçekleri de gizlemeye çalışmıştır.

7 ay sonra açılması hedeflenen 1915 Çanakkale Köprüsü'nde yanlış malzeme kullanıldığı iddialarını gündeme taşıdık. Yapı-İşlet-Devret (YİD) modeliyle ihale edilen 1915 Çanakkale Köprüsü'nün inşaatında ihale şartnamesinde belirtilen "sıvı izolasyon standartlarına" aykırı bir malzemenin kullanıldığı iddiası ile ilgili verdiğimiz Meclis Başkanlığına verdiğimiz soru önergesi beraberinde Karyolları Genel Müdürlüğünü de harekete geçirmiştir.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına yönelttiğimiz soru önergesinde:

"İhale şartnamesinde belirtilmesine karşın uygun olmayan bir malzemenin 1915 Çanakkale Köprü'nün asfalt zemininin izolasyonunda kullanıldığı iddiası doğru mudur?

1915 Çanakkale Köprüsü'nde standartlara aykırı bir izolasyon malzemenin kullanıldığı yönünde herhangi bir ihbar yapılmış mıdır?

ETAG 033 belgesini taşımayan bir malzemenin köprü izolasyonunda kullanılması doğru mudur?

İhale şartnamesinde yer almasına karşın izolasyonda kullanılacak malzemeyle ilgili herhangi bir denetim yapılmış mıdır?

Standartlara uygun olmayan bir malzemenin kullanılması durumunda 1915 Çanakkale Köprüsü'nde olası bir güvenlik riski oluşacak mıdır?" sorularını yönelttik.

Çanakkale Köprüsü Güvenli mi?

YİD modeliyle ihale edilen 1915 Çanakkale Köprüsü'nde 18 Mart 2017 tarihinden bu yana inşaat çalışmaları devam ediyor. Kore şirketleri Daelim ve SK Grup ile Limak ve Yapı Merkezi'nden oluşan ortak girişim grubunun aldığı ihale kapsamında köprünün herhangi bir erteleme olmazsa 18 Mart 2022 tarihinde açılması hedefleniyor.

1915 Çanakkale Köprüsü'nün yapımının teknik ve idari şartnameler çerçevesinde yürütülmesi yasal bir zorunluluktur.

İhale dokümanında yer alan "Köprülerde Sıvı İzolasyon Şartnamesi" gereğince köprü zeminlerinde sıvı olarak uygulanan su yalıtım malzemesinin ETAG 033 standardını uygun olması gerektiği belirtilmektedir.

ETAG 033 standardı köprü izolasyonlarında Avrupa Birliği'nin kabul ettiği en önemli standarttır.

ETAG 033 standardına ilişkin belge sahibi olmayan malzemelerin köprülerde kullanılması kesinlikle uygun değildir.

1915 Çanakkale Köprüsü'ndeki asfalt altına yapılacak su yalıtım malzemesinin ETAG 033 belgesi olmak zorundadır.

İşin verildiği taşeron şirketin ETAG 033 belgesi bulunmayan bir malzemeyi kullanması teknik şartname ve sözleşmeye aykırı olduğu gibi çok ciddi olası riskleri de beraberinde taşımaktadır.

Standartlara aykırı bir malzemenin kullanılması köprünün çeliğin asfalt ile uyuşmama (korozyon) riskini doğurabilecektir.

Asfalt yalıtım standartlarına uygun olması köprünün güvenliğiyle doğrudan ilişkilidir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

KGM'den Önergemize Sosyal Medya Üzerinden Gerçekleri Gizleyen Yanıt

Soru önergemize resmi bir yanıt gelmeden Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM) sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı açıklamada, "Genel Müdürlüğümüzce ihale edilen işin sözleşme eki doküman ve şartnamelerinde, ETAG 033 Belgesi ile ilgili herhangi bir kriter bulunmamakta, söz konusu kriterin aranması ihale şartları içerisinde yer almamaktadır. Köprünün yüzey izolasyonunda kullanılacak malzeme seçimi projedeki diğer işlerde olduğu gibi işe ait ihale eki Teknik Şartnamelerde belirtilen gerekler dikkate alınarak görevli şirket tarafından yapılmaktadır" denildi.

İhale Şartnamesi KGM'yi Yalanlıyor

Ancak, sıvı yalıtım işi için ihaleye giren dört firmaya verilen şartnamede KGM'nin herhangi bir atıf olmadığını iddia ettiği ETAG 033 belgesinin çok açık bir şekilde vurgulanmaktadır.

Üzerinde KGM'nin logosunun da yer aldığı 'Ek 5 Su Yalıtım İşleri Özellikler' adlı 874 sayfadan oluşan İngilizce şartnamede ETAG 033 birden çok atıf var. Su yalıtımının nasıl yapılması gerektiğinin anlatıldığı şartnamenin 14. sayfasındaki 'Özellikler' başlığı altında şu 'Su yalıtım sistemi geçerli bir Avrupa Teknik Onayı (ETA) olan ETAG 33 dayalı olacaktır' ifadesi yer alıyor. Benzer bir şekilde malzeme özelliklerinin sıralandığı 13. sayfada da 'ETAG 033 Sıvı Uygulamalı Köprü Döşeme Su Yalıtım Kitleri' vurgusu yer alıyor. Dört şirketin girdiği ihalede teknik şartnamede yer alan bu kriteri KGM neye göre yok saymaktadır? KGM gerçekleri gizlemek yerine, 1915 Çanakkale Köprüsü'nde söz konusu belgeye uygun olamayan bir malzemenin kullanılmasının herhangi bir güvenlik riski yaratıp yaratmadığını açıklamalıdır.

10,5 MİLYAR DOLARLIK YÜK

Osmangazi Köprüsü'nde garanti yükü 10,5 milyar doları buluyor. Geçiş, garanti edilenin yüzde 60'ı seviyelerinde. Geçiş taahhüdünde işletme döneminin sadece son 3 yılında ulaşılabilir. İndirim kaldırılmazsa devlet, işletme döneminin tamamında ödeme yapacak.

Osmangazi Köprüsü ve İzmir Otoyolu'nu iki bölüm olarak incelemek daha doğru. Köprüde 10.5 milyar dolarlık bir garanti yükü çıkıyor. 1.6 milyar dolar civarında olacağını tahmin ettiğim yol kısmı ile birlikte 12 milyar dolar! Bu rakamlara nasıl ulaştığımızı anlatacağız.

Şimdi... Körfez'e köprü yapma fikri eski. Bu köprü için ilk ihale 1997'de yapılmıştı. Dönemin Bayındırlık Bakanı Yaşar Topçu, o ihaleyi şöyle anlatmıştı: "Gebze-Orhangazi'ye kadar otoyol da dahil köprü yapım süresini 4 yıl, işletme süresini 20 yıl, geçiş ücretini ise 11 dolar olarak belirledik. Köprüden şu kadar araç geçecek garantisini de vermedik. Enka firmasıyla birlikte İngiliz ve Japon firması ihaleyi kazandı. Sözleşme imzalandı. Danıştay imtiyaz sözleşmesini onayladı. Hükümet düştü. Türkiye erken seçime gitti. AKP iktidara geldi. Bizimle ilgili soruşturma komisyonunda, 'Şartlar düzeldi. Daha iyi koşullarda ihale yaparız' denildi ve yaptığımız ihale bozuldu. Bizim sözleşmede olmayan ağır hükümler içeren sözleşme yaptılar. Bu defa belli sayıda araç geçiş garantisini vererek ve ücreti yüksek tutarak, halka da 'Hazine'den para çıkmayacak. Müteahhitler para bulup yapacaklar. Aldığımız vergiler köprü için harcanmayacak' dediler." Gelelim AKP'nin ihaleyi nasıl yaptığına ve hangi koşullarda verdiğine...

İhalesi 9 Nisan 2009'da yapıldı, Nuro - Özalın - Makyol - Astaldı - Yüksel - Göçay ortaklığı (Otoyol AŞ) aldı.

Kamu belgelerinde toplam yatırım: 10.051.882.674 TL olarak açıklandı. (Sözleşme tarihindeki kurdan 6,5 milyar dolar.)

Sözleşme tarihi 27 Eylül 2010, sözleşme yürürlük tarihi: 15 Mart 2013

Köprü geçiş ücreti: 35 dolar + KDV (2008 yılı baz alınarak, ücreti her yıl ABD'deki tüketici fiyatları endeksindeki artış kadar artırılıyor, sonra bu rakam o günkü dolar kuruna göre TL olarak belirleniyor.)

Günlük araç sayısı garantisini: 40 bin, yıllık 14.600.000

Yapım ve işletme süresi: Uygulama sözleşmesi yürürlüğünden itibaren 7 yıl + 15 yıl 4 ay = 22 yıl 4 ay.

bitiş tarihi 15 Mart 2020!

Buradaki kritik nokta... Prof. Dr. Uğur Emek'in dikkat çektiği, "kısmi kabul" şartıdır. Yani, projenin erken bitirilen bölümleri hemen işletmeye alınacak, (ki alınmıştır da!) sözleşmedeki 15 yıl 4 aylık işletme süresi, bitirilen kısmın fiili açılış tarihinden itibaren değil, bütün projenin bitiş tarihi olan 2020'den itibaren hesap edilecek. Uğur Hoca, bunun hesabını yapmış. Konsorsiyum'un yatırımın %19'unu ama gelirlerin %79'unu oluşturan köprüyü, bir an önce yaparak işletmeye açmasını "rasyonel fırsatçılık" olarak niteleyen Hoca'nın hesabı şöyle: "Köprü 01/07/2016 tarihinde işletmeye açıldı ve ana projenin işletme süresinin başlayacağı 15/03/2020 tarihine kadar

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

geçen 1.351 gün günde; işletmeci 40.000 araç üzerinden ve ABD'deki enflasyona göre güncellenen ücretler üzerinden gelir tahsil etti. Bu gelirlerin toplamı 2 milyar 148 milyon dolardır.”

Benim hesaplamamda da 2 milyar dolara yakın çıktı. Bilindiği gibi 4 ana bölümden oluşan projede otoyolun son kalan kısımları da 2019'da açıldı ve 2020'ye kalmadan tamamlandı. Böylece tamamıyla bitirilmesi sözleşmedeki gibi yaklaşık 7 yıl sürdü. Devlet, köprü ve otoyoldan eksik geçişleri garanti ödemeleri ile tamamlıyor. Ancak OG Köprüsü'nde bir de düşük ücret uygulattırmasından oluşan farkın ödemesi var. Köprü ücreti çok yüksek. 2019'da gerçek ücret 265.5 liraya geliyordu, 103 lira uygulandı. 2021 itibariyle sözleşme ücreti 390 liraya geliyor. Uygulama 147,5 liradır. Bu farkı da devlet ödüyor.

ABD enflasyonunu yansıtmaya meselesine gelince... Eskişehir – Topçular hattını işleten İDO, OG Köprüsü'nde indirim kendisini etkileyince şu açıklamayı yapmıştı: “Tepe-Akfen- Souter-Sera 2011'de İDO ihalesine girmeden evvel OG Köprüsü'nün 2016'da açılacağını, geçiş fiyatının 2016 için 41 dolar + %18 KDV olduğunu (...) Karayolları ve Otoyol AŞ tarafından akdedilen sözleşmeyi okuyarak bilgi sahibi olmuştur.”

YIL	ARAÇ SAYISI TAHMİNİ	UYGULANAN ÜCRET (\$)	GEÇİŞ GELİRİ (\$)	ARAÇ SAYISI TAAHHÜDÜ	SÖZLEŞME ÜCRETİ (\$)	GELİR TAAHHÜDÜ (\$)	GARANTİ ÖDEMESİ (\$)
2016 (6 ay)	4.250.000	13,1	55.533.333	7.300.000	42,5	310.250.000	254.716.667
2017	8.500.000	13,3	113.399.067	14.600.000	43,1	629.260.000	515.860.933
2018	9.098.961	13,7	124.303.202	14.600.000	43,8	639.480.000	515.176.798
2019	7.451.649	14,8	110.532.794	14.600.000	44,5	649.700.000	539.167.207
2020	3.725.649	15,1	96.927.693	14.600.000	45,2	659.445.500	562.517.807
2021	7.846.586	15,3	118.057.931	14.600.000	45,8	669.337.183	551.279.252
2022	8.262.455	15,5	128.158.080	14.600.000	46,5	679.377.240	551.219.160
2023	8.716.890	15,7	137.234.875	14.600.000	47,2	689.567.899	552.333.024
2024	9.178.885	16,0	146.675.945	14.600.000	47,9	699.911.417	553.235.472
2025	9.665.365	16,2	156.766.502	14.600.000	48,7	710.410.089	553.643.586
2026	10.177.629	16,5	167.551.248	14.600.000	49,4	721.066.240	553.514.992
2027	10.717.043	16,7	179.077.931	14.600.000	50,1	731.882.234	552.804.303
2028	11.285.046	17,0	191.397.597	14.600.000	50,9	742.860.467	551.462.870
2029	11.883.154	17,2	204.564.795	14.600.000	51,6	754.003.374	549.438.579
2030	12.512.961	17,5	218.637.830	14.600.000	52,4	765.313.425	546.675.595
2031	13.176.148	17,7	233.679.019	14.600.000	53,2	776.793.126	543.114.107
2032	13.874.484	18,0	249.754.967	14.600.000	54,0	788.445.023	538.690.056
2033	14.609.831	18,3	266.936.860	14.600.000	54,8	800.271.698	533.334.838
2034	15.384.152	18,5	285.300.782	14.600.000	55,6	812.275.774	526.974.992
2035 (2,5 ay)	3.374.898	18,8	63.526.677	2.920.000	56,5	164.891.982	101.365.305
TOPLAM						13.394.542.669	10.146.525.541

2016 - 2017 - 2018 yılı geçiş sayıları gerçekleşme, diğer yıllar projeksiyon tahminidir. Köprü Haziran 2016'da açıldı. Sözleşmedeki yasal açılış tarihi 2020'ydi. Aradaki fark 15 yıl 4 ay olan sözleşmedeki işletme süresine eklenmiş, işletme süresi fiilen 18 yıl 8 ay 15 güne uzamıştır. Geçiş yapan araç sayısı tahmininde bilinen yıl geçiş sayıları gelecek yıllar için her yıl %5.3 olan ortalama trafik artışına göre artırılmıştır. Ücrete ABD enflasyonu (yıllık ortalama 1.5 alınarak) yansıtılmıştır. İndirim miktarı mevcut uygulama yansıtılarak oranlanmıştır. Toplam garanti miktarı taahhüt edilen yıllık 14.6 milyon araç sayısı, sözleşmedeki ücretle çarpılarak bulunmuştur. Toplam ödeme rakamı, toplam garantiden fiili geçiş geliri düşülerek bulunmuştur. Son 3 yıl geçen araç sayısı taahhüdü aşıya da indirim dolayısıyla yine garanti ödemesi çıkmaktadır.

Bakan Cahit Turhan da 28 Kasım 2019 tarihli bir demecinde, “Ücreti üçte bir seviyesine düşürdük. Bu anda 44,5 dolar almamız gereken köprüden geçiş ücreti olarak 15 dolar artı KDV alıyoruz” demişti. 35 doların 2016'da 41 dolara, 2019'da 44,5 dolara çıkmasının nedeni her yıl ABD enflasyonu kadar artırılmasından... Biz de 2019 için Turhan'ın açıkladığı 44,5 doları ekleyerek ve 2020 ve sonrasında ABD enflasyonunu ortalama % 1,5 kabul ederek ücret tahmini yaptık. İndirim uygulattırılmasının ekstra yükünü Turhan'ın açıklamasındaki gibi “olması

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

gereken ücretin 3'te 1'i oranını baz alarak hesaplamaya çalıştık. Birkaç veri daha var elimizde. 2016, 2017, 2018 yılı geçiş sayıları bilinmekte. 2019'da düşüş olduğu soru önerilerine verilen cevaplarda var. 2018 ve birkaç yılın daha garanti ödemesi bilinmekte. Bu kadar! (Tablo-1) Bu tablonun gösterdiği şu: 14.6 milyon geçiş taahhüdüne işletme döneminin sadece son 3 yılında ulaşılabilir gözükmekte. Ancak geçiş ücretindeki indirim kaldırılmazsa devlet işletme döneminin tamamında garanti ödemesi yapacaktır. Toplam ödeme (indirim farkı + eksik geçiş toplamı olarak) 10,1 milyar doları bulabilecek.

	1. Kısım Köprü Orhangazi	2. Kısım Orhangazi Bursa	3. Kısım Bursa Balıkesir	4. Kısım Balıkesir İzmir	TOPLAM
Garanti Edilen Günlük Araç	40.000	35.000	17.000	23.000	
2019 İtibariyle geçiş ücreti (\$)	2,38	1,45	11,33	11,3	
Günlük Gelir Taahhüdü (\$)	95.200	50.750	192.610	259.900	598.460
Yıllık Gelir Taahhüdü (\$)	34.748.000	18.523.750	70.302.650	94.863.500	218.437.900
Erken Açılma (ilave işletme Süresi/Gün)	1419	1097	470	221	
İlave Kısmın Geliri (\$)	135.088.800	55.672.750	90.526.700	57.437.900	338.726.150

İzmir Otoyolu

Otoyolun bütün güzergahları aynı dönemde açılmadı. Orhangazi – Bursa arası 2017'de, Bursa – Balıkesir arası 2019'da, Balıkesir – İzmir arası da yine 2019'da tam faaliyete geçti. 4 Ağustos 2019'da yolun tamamı açılmış oldu. 4 kısma ayrılan yolda farklı sayıda araç garantileri var. Devletin gelir garantisi 2019 geçiş ücretlerine göre hesaplandığında yıllık 218 milyon 437 bin dolara geliyor. (Tablo 2) Bu rakamı izleyen yıllarda yıllık ABD enflasyonu kadar artış şartına göre güncellendiğinde son işletme yılında 273 milyon dolara kadar çıkıyor. 15 yıl 4 ay toplamında 3.8 milyar dolara ulaşılıyor. (Tablo 3)

Erken açılma, dolayısıyla işletme süresinin fiilen uzaması var. Bunları kısımların farklı açılış tarihlerine göre hesapladığımızda toplamda 339 milyon dolar da oradan gelecek, böylece garanti yükü genel toplamda 4 milyar 142 milyon dolara ulaşacaktır. Eğer garanti edilen kadar araç geçerse, devletin ödemesi olmayacak. Eksik geçerse olacak. Peki, ne kadar araç geçmekte? Fiili araç geçiş sayıları konusunda rakamlar açıklanmamıştır. Dolayısıyla yapılabilecek tek şey, muhafazakâr bir tahmin yapmak. Hareket noktamız OG Köprüsü. Köprüde kriz öncesi 2018'i baz alırsak 9 milyon geçiş vardı. 2017 yılı 8.5 milyondur. Bu rakamlara göre köprüde fiili geçiş, garanti edilenin halen yüzde 60'ı seviyelerinde. OG Köprüsü'nün kolaylaştırıcılık yönü İzmir Otoyolu'ndan yüksek. İki alternatifi de köprü ile yarışamaz. Ancak İzmir Otoyolu'nun seçeneği olan duble yol, rahatlıkla tercih edilebilir bir seçenek. Bu nedenle otoyol ile ilgili hesaplamada köprüden daha yüksek oranda bir kullanım öngörmedik. Otoyol kısmı için de OG Köprüsü'ndeki fiili geçiş – garanti oranını baz alırsak (yüzde 60 geçiş / yüzde 40 garanti yükü) devlete, yol için de yüzde 40'ı garanti ödemesi faturası çıkabileceği söylenebilir. Bu da toplamda 1,6 milyar dolar civarında bir garanti yükü anlamına geliyor.

**Sözleşmedeki Açılış ve Bitiş Tarihlerine
Göre Toplam Garanti Yükü (tablo-3)
(geçiş ücretleri ABD enflasyonuna göre artırılarak - \$)**

YIL	Toplam Gelir Taahhüdü (\$)	Garanti Yükü (Taahhüdün yüzde 40'ı \$)
2020 (9.5 ay)	175.549.264	70.219.706
2021	225.040.186	90.016.074
2022	228.415.788	91.366.315
2023	231.842.025	92.736.810
2024	235.319.656	94.127.862
2025	238.849.450	95.539.780
2026	242.432.192	96.972.877
2027	246.068.675	98.427.470
2028	249.759.705	99.903.882
2029	253.506.101	101.402.440
2030	257.308.692	102.923.477
2031	261.168.323	104.467.329
2032	265.085.847	106.034.339
2033	269.062.135	107.624.854
2034	273.098.067	109.239.227
2035 (6.5ay)	151.127.981	60.451.192
TOPLAM	3.803.634.087	1.521.453.635
Erken Açılma	338.726.150	135.490.460
Genel Toplam	4.142.360.237	1.656.944.095

Otoyol AŞ'nin, kurdaki hızlı yükseliş gerekçesiyle ocak ve haziranda olmak üzere iki kez ayarlama yapılması isteği kabul edildi. Bu gibi uygulamalar da garanti yükü tahminlerini zorlaştırıyor. Prof. Dr. Emek, OG Köprüsü'nün ücretini düşürmek için getirilen katkı payının 2019 itibarıyla 116 TL olduğunu, buradan gelen yükü azaltmak için diğer kısımlarda ücretin sözleşme değerinin üzerinde belirlendiğini, örneğin, Balıkesir - İzmir yolunda geçiş ücretinin sözleşmeye göre 55 TL, uygulamada 77 TL olduğuna dikkat çekti.

Bu proje ile ilgili ilk büyük tartışma Sayıştay raporu ile ortaya çıktı. Uygulama sözleşmesinin yürürlüğe girmesi için verilen son tarih 26 Mart 2011 olduğu halde 15 Mart 2013'te yürürlüğe konulmuştu. 715 günlük gecikmenin 276'sı KGM kaynaklıydı. Bu süre firmaya ek işletim süresi olarak tanındı. Ancak kalan 439 günlük gecikme firma kaynaklıydı. Bunun da işletme süresinden düşülmesi gerekiyordu. Ancak müdürlük bunu yapmamıştı. Denetçiler, 439 günlük işletim süresi için 3.3 milyar liralık haksız kazanç tespiti yaptı. Köprü ve otoyolların 7 yılı yapım süreci olmak üzere işletim süresi 22 yıl 4 aydı. Müteahhit inşaatı, 7 yıldan önce bitirdiğinde sözleşme gereği artan süre işletme süresine eklenecekti. Firma, yer teslimi bile yapılmadan inşaatı başlatarak köprüyü 2016'da açtı. Denetçiler, inşaat başlama tarihinin tespit edilemediğini, bu sebeple haksız kazancın net hesaplanmadığını belirtti. Sözleşmeye göre, kamulaştırma işlemlerinin ilk 400 milyon liralık kısmını işi üstlenen firma karşılayacaktı. Sonra kamulaştırmalar yapılacaktı. Ancak KGM ve Hazine işletmeci firmadan uzun süre para talep etmedi. İşletmeci, kamulaştırmanın ilk bölümü için ödemesi gereken 400 milyon lirayı yıllar sonra ödedi. Gecikme için faiz uygulanmadı. Denetçiler kamulaştırma işlemlerinin ne zaman başladığını tespit edemedi. Ödenmesi gereken faizi raporlarına yansıtamadı. 1 milyar 651 milyon liralık kamulaştırma yapıldığını tespit eden denetçiler, masrafların firma tarafından ödenmesi gerekirken bu bedellerin alınmadığını belirtti.

YAVUZ SULTAN SELİM'İN GARANTİ YÜKÜ 2,6 MİLYAR \$

AKP bilgi gizliyor. Hiçbir projede bütün rakamları, detayları bilmiyoruz. Bu projeler tartışma konusu oldukça, nasıl büyük bir kaynak yağması yaratıldığı ortaya çıktıkça bütün bilgi gedikleri kapatılıyor. Garantili projelerde akıl almaz rakamlar vardır. Az ötedeki devlet köprüsünden 13,25 TL'ye geçen araç, Yavuz Sultan Selim'de iki katı ücret ödemek zorunda. Üstelik köprüye erişimin uzunluğu ve zorluğu da cabası.

Eğer bir KÖİ projesi, makul fiyatlarla ve işletmeye başladığının ilk yılında, hiç olmazsa ikinci yılında öngörülen geçiş sayılarına ulaşabiliyorsa, (diğer sakıncalarını bir yana bırakarak) o projede kamunun hiç olmazsa doğru bir hesap yaptığından söz edebiliriz. Peki böyle mi oluyor? Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nde durum nedir?

Bu köprü ve bu köprü projesinin parçası olan otoyol kısımları için verilen garantilerin hesaba kitaba gelir bir yanı var mıdır? Bakalım.

AKP bilgi gizliyor. Hiçbir projede bütün rakamları, detayları bilmiyoruz. Bu projeler tartışma konusu oldukça, nasıl büyük bir kaynak yağması yaratıldığı ortaya çıktıkça bütün bilgi gedikleri kapatılıyor. Soru önermelerine bile cevap verilmiyor artık.

Elimizde bazı rakamlar var. CHP'li Onursal Adıgüzel'in Cimer üzerinden elde ettiği verilere göre YSS'de açılıştan Haziran 2019'a kadarki 34 ayda geçen araç sayısı 41.805.000'dir. Ay başına 1.2 milyon araç düşüyor. Toplam işletme süresi 95 aydır. Aynı sayı ile gitse 116 milyona ulaşacaktır.

Türkiye'deki trafik artışının son 10 yıl ortalamasına (yüzde 5.3) göre yıldan yıla artış öngördüğümüzde sayı yine 140 milyonun altında kalıyor. Hükümetin bazı mecburi geçiş kararları alması gibi olağanüstü gelişmeler olmazsa) YSS'den işletme dönemi boyunca geçiş yapacak araç sayısı toplamı 150 milyon civarında kalacak görünmektedir.

Hükümetin, bütün bu süre (7 yıl 11 ay 20 gün) için verdiği garanti ise 390 milyon araçtır. Böylece, YSS açıldıktan devlete teslim kadarki dönemde, geçmesi muhtemel araç sayısı, sadece 3,5 yıllık garantiyi karşılayabilecek, kalan 240 milyon için garanti ödemesi gerekecektir.

Genel bir hesaplama geçmeden önce Bakan Turhan'ın bir açıklamasını aktarayım. Bakan, bütçe görüşmeleri sırasında üçüncü köprü için devletin işletici firmaya KDV hariç 2 milyar 473 milyon 465 bin 448 lira 'gelir garantisi' verdiğini ve aradaki farktan dolayı 2017 yılında firmaya 1 milyar 659 milyon lira ödeme yapıldığını söylemişti. Böylece oluk oluk garanti ödemeleri devam edecektir.

İhale Koşulları Hakkında Bildiklerimiz

İhalesini IC İctaş – Astaldi konsorsiyumu (ICA) kazanmıştı. Şirketin yüzde 66,7'si IC İctaş'ındı. (Astaldi, 31 Mart 2020 itibarıyla hisselerini IC İctaş'a devretti. Yeni ortağın Çinli bir konsorsiyum olacağına ilişkin haberler çıktı.)

Köprü'nün ve proje paketinin içinde bulunan Kuzey Çevre Otoyolu'nun yapımına 29 Mayıs 2013'te başlandı. Köprü 26 Ağustos 2016'da açıldı.

Yatırım tutarı: (Bakan açıklaması) 3,4 milyar dolar, (kamu belgelerinde 3.287 milyon dolar)

Yatırım-işletme süresi toplamı: 10 yıl 2 ay 20

Sadece işletme süresi 7 yıl 8 ay 20 gün

Kamuya devir tarihi: 02.08.2024

Günlük geçiş garantisi: 135 bin araç (otomobil eşdeğeri)

Yıllık geçiş garantisi: 49.275.000

Geçiş ücreti otolar: 3 dolar

92 km'lik otoyol: Km başına 0,08 dolar

Yıllık garanti tutarı, otoyol kısmı için: 135 bin araç/gün X 0,08 dolar/km x 92 km X 365 gün) = 362,7milyon dolar.

Köprü için: 135 bin araç /gün X 3 dolar X 365 = 147,8 milyon dolar

Yol ve köprü garanti toplamı: Yılda 510 milyon dolara geliyor. Garanti tutarı budur.

Peki gerçekleşme nedir? Bu köprü geçiş sayıları konusundaki devlet açıklamalar tutarsızdır...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

CHP'li Haydar Akar'ın soru önermesine cevap, 16 Kasım 2018:

Ocak – Eylül 2018: 23.656.158 araç

Oya Ersoy'un önermesine cevap, 20 Şubat 2019:

Ocak – Aralık 2018: 13.796.9111 araç

Özkan Yalım'ın önermesine cevap, 8 Temmuz 2019:

Ocak – Aralık 2018: 14.923.128 araç

Bir yanıtta 9 ayda köprüden 23,6 milyon araç geçtiği belirtilirken, 4 ay sonra 2018'in tamamı için 13,7 milyon rakamı verilmiş. Bir başka cevapta aynı dönem için 14,9 milyon denilmiş. CHP'li Onursal Adıgüzel'in Cimer'e yaptığı başvuruya KGM'den verilen cevaba göre Eylül 2016 – Haziran 2019 arasındaki 1.033 günde 41 milyon 805 bin araç geçmiş. Yani 2 yıl 10 ayda geçen toplam araç sayısı, 1 yıllık garantiyi bile karşılamıyor.

Adıgüzel, "Günlük 135 bin garantili köprüden günlük ortalama 40 bin aracın geçtiğini düşünürsek, geçmeyen 95 bin araç için 1,8 milyon TL, vatandaşımızın cebinden çıkıyor" dedi.

Adıgüzel'in açıkladığı veri Haziran 2019'a kadarki dönemi kapsadığı için en güncel rakam. Ayrıca diğer iki soru önermesine verilen cevaplarla da (Ocak – Aralık 2018 için verilen iki ayrı rakam: 13.796.991 ila 14.923.128) kısmen uyuyor. Bu rakamlara göre, tahmini hesaplamada yıllık ortalama 15 milyon civarında fiili geçiş rakamı gerçekçi gözüküyor.

Devletin önergelere verdiği cevaplardaki sayıları otomobil eşdeğeri olarak anlıyoruz. Köprü'nün 3 yıldır açık olduğu düşünüldüğünde, geçiş rakamlarının kısmen istikrar kazandığı varsayılabilir. Yine de Kuzey Marmara Otoyolu'nun Tekirdağ – Kınalı ile Kurtköy – Akyazı bağlantıları ile Çanakkale Köprüsü güzergahı tam çalıştığında (bu yollar açıldı) cazibesinin bir miktar artacağı öngörülebilir. Ayrıca hesap yaparken Türkiye'de trafiğe çıkan araç sayısındaki yıllık artışları da (ortalama %5,3) köprü geçiş sayılarına yansıtılmak gerekir.

İşte Hesabı

YSS Köprüsü için 2016 rakamları bilinmemektedir.2017 rakamları açıklanmıştır. 15 milyon araç geçişi vardır. 2018 geçiş sayısı 14.9 milyondur. 2019'un ilk 4 ayı bilinmemektedir. Bu 4 aydaki trend devam ederse 12.8 milyonla kapanacaktır. 2019'da ekonomik krizin etkisi yansımış görünmektedir. Köprüde salgın yılı 2020'de yüzde 50, 2021'de yüzde 40 azalma tahmin ettik. 2022 ve sonrası için 2017, 2018, 2019 verisini trend kabul ederek (yıllık 15 milyon geçiş) yılda yıla yüzde 5,3 artışlarla devam edildiğinde durum şudur:

YSS Köprüsü'nde işletme yılları boyunca garanti rakamından çok uzak kalınacaktır. Toplamda 900 milyon dolar civarında bir yük görünmektedir.

Gelelim otoyol kısmına: Kuzey Marmara Otoyolu'nun YSS Köprüsü ile bağlantılı garantili kısmında günlük geçiş garantisi 135 bin araçtır. Yıllık garanti tutarı, 92 km'lik yolda km başına 0,08 dolar:

$135 \text{ bin araç/gün} \times 0,08 \text{ dolar/km} \times 92 \text{ km} \times 365 \text{ gün} = \text{toplamda } 362,7 \text{ milyon dolara ulaşılıyor.}$

Görülüyor ki gerçekleştirme garantinin yüzde 30'u civarındadır. Gerek köprü gerekse otoyol kısmı için garanti sayısı, işletme süresi aynıdır. 362,7 milyon dolar/yıl gelir taahhüdü bulunan otoyol kısmında gerçekleştirilmeyi, her iki yakada köprüyü geçmeden de şehir içi kullanım imkânı nedeniyle köprüden daha yüksek (yüzde 40) almak gerçekçi olur. Bu oranı da trafik artış ortalaması kadar (yüzde 5,3) artırarak ilerleyen yıllara yaydığımızda tablo şudur: (Tablo:1)

Baz aldığımız rakamlar ve tahmini geçiş sayılarına göre devlet, otoyol kısmında da toplam işletme dönemi için 1 milyar 750 milyon dolarlık garanti yükü altında görünmektedir. Köprü ile toplandığında bu projenin garanti yükü 2,6 milyar dolara ulaşılıyor. İhtiyatlı bir çıkarsama olarak şu söylenebilir: Bu projenin garanti yükü 2.5 – 3 milyar dolar arasında gerçekleşebilir.

YAVUZ SULTAN SELİM KÖPRÜSÜ

Yıllık geçiş garantisi: 49.275.000 adet geçiş

	FİİLİ GEÇİŞ	EKSİK GEÇİŞ	GARANTİ YÜKÜ (Eksik geçiş X 3\$)
2016 ^(*)	5.178.082	17.010.000	51.030.000
2017	15.023.632	34.251.368	102.754.104
2018	14.923.127	34.351.873	103.055.619
2019	12.839.454	36.435.546	109.306.638
2020	6.419.727	42.855.273	128.565.819
2021	7.703.672	41.571.328	124.713.983
2022	15.000.000	34.275.000	102.825.000
2023	15.795.000	33.480.000	100.440.000
2024 ^(*)	9.980.374	24.270.994	72.812.982
	102.863.068	298.501.382	895.504.145

OTOYOL KISMI

(Yıllık garanti: 362.7 milyon \$)

VERİLEN YILLIK GARANTİ (\$)	GERÇEKLEŞME	GARANTİ YÜKÜ	KÖPRÜ + OTOYOL TOPLAM GARANTİ YÜKÜ
125.206.027	50.082.411	75.123.616	126.153.616
362.700.000	145.080.000	217.620.000	320.374.104
362.700.000	152.769.240	209.930.760	312.986.379
362.700.000	160.866.010	201.833.990	311.140.628
362.700.000	64.346.404	298.353.596	426.919.415
362.700.000	80.433.005	282.266.995	406.980.978
362.700.000	169.391.908	193.308.092	296.133.092
362.700.000	178.369.679	184.330.321	284.770.321
206.689.315	118.679.748	88.009.567	160.822.549
2.870.795.342	1.120.018.405	1.750.776.937	2.646.281.082

(*) 2016'dan 126 günlük işletme vardır. 2024'te ise 208 günlük işletme hakkı olacak, işletme süresi sonlanacaktır. Gri zeminli rakamlar açıklanmış rakamlardır. 2020 salgın nedeniyle 2019 düzeyinde bırakılmış, artış öngörülmemiştir. 2021 normalleşme yılı olarak alınmış, geçiş sayısında da 2017 - 2018 seviyesi olan 15 milyon rakamı baz alınarak, sonraki yıllarda trafiğe çıkan araç sayısı oranında (%5.3) artış öngörülmüştür. Otoyol kısmında gerçekleşmenin taahhüde oranı yüzde 40 olarak alınmış, yine yıldan yıla 5.3 artırılarak hesaplama yapılmıştır. (Tablo:1)

Köprü Geliriyle Yeni Köprüleri Rahat Yapardı

Birkaç noktaya dikkat çekerek, dizinin YSS Köprü ile ilgili bölümünü bitirelim. Hatırlardadır. Cumhurbaşkanlığı seçiminde çokça sorulmuştu ya... Özal'ın köprüsünden (Fatih Köprüsü) 11 liraya, Demirel'in Köprüsü'nden (Eski Boğaziçi, şimdiki adıyla Şehitler Köprüsü) 11 liraya geçiyoruz da senin köpründen niye 110 liraya geçiyoruz, diye...

Soru bu. Niye?

Garantili projelerde akıl almaz rakamlar vardır. Sanki kamu görevlileri, bir kamu işini ihale etmiyorlar da ahbaplar kıyak çekiyor birbirine görüntüsü var. Az ötedeki devlet köprüsünden 13.25 TL'ye geçen araç, Yavuz Sultan Selim'de (YSS) iki katı ücret ödemek zorunda. Üstelik köprüye erişimin uzunluğu ve zorluğu da cabası...

Aslında KÖİ modeliyle yapılan köprü ve otoyolları devlet kendisi yapabiliirdi. Vatandaş da daha ekonomik fiyatlara bunları kullanabiliirdi.

Kaynak?

İşletmedeki devlet köprü ve otoyol gelirleri hem kendi bakım ve onarımlarını karşılayabilecek hem de yeni yatırımlar yapabilecek durumdaydı. Birinci ve ikinci köprüler, yıllardır makul sayılabilecek ücretlerle Hazine'ye ciddi gelir sağlıyor. Eğer onların gelirleri (bakım onarım masraflarından arta kalan para) bir fonda toplansaydı, Yavuz Sultan Selim (YSS), Osman Gazi (OG) ve dahi Çanakkale Köprüsü gibi üç – beş köprüyü yapabiliirdi.

2020 salgın yılıydı. 2019 rakamlarına bakalım... Devlet köprü ve otoyollarının gelir durumu nedir?

Köprü gelirleri: 425.4 milyon lira, otoyol gelirleri: 1.582 milyon lira olmuş. Toplam gelir 2 milyar 7 milyon lira.

Bu gelirin yüzde 35 – 40'ını işletme gideri, onarım harcamaları olarak düşsek bile Hazine'ye 1.2 milyar lira kalıyor.

Asıl büyük soru şu:

Devlet daha makul ücretlerle geçiş sağlıyorken ve yine de yılda masraflar hariç net 1.2 milyar lira gibi yüksek bir gelir sağlıyorken... KÖİ projelerinde bu tecrübeyi neden dikkate almamıştır da, yüksek yüksek ücretleri kabul etmiştir? Bu kat kat ücretler, iki KÖİ köprüsünün görece uzunluğu ile açıklanabilir değildir. Otoyol kısımları için de durum aynıdır. Karayolları Genel Müdürlüğü'nün (KGM) internet sitesinde verilen rakamlara göre devlet otoyollarında 1 km'lik otoyol ücreti 0,25 TL'dir (KDV dahil).

Bu rakam YSS bağlantılı Kuzey Marmara Otoyolu'nda 0,08 dolar, yani (8 TL kurdan) 0.65 TL'dir. Neden?

YSS'de Deli Dumrul Uygulaması

Bir diğer konu... Bilindiği gibi YSS'den geçiş, bazı araçlar için zorunlu! Kent içinde kalmış yollardan kamyon ve otobüs trafiğini çekmek, aslında makul bir gerekçe. Ancak yurttaşlarımızın bir kesimi için hayatı, diğer kesimine yüksek bir maliyet çıkararak kolaylaştırmak, adil görülebilir mi? İki kamu köprüsünde geçiş fiyatı 73,5 TL olan bir kamyon, YSS'den 171,5 liraya, OG'den 371,5 liraya geçebiliyor. Dahası, bu köprülere ulaşımında daha uzun bir yolu kullanarak geçişe mecbur ediliyorlarsa, üstüne bir de fahiş ücretler ödemek zorunda kalmamalıydılar. Daha uzun bir yoldan geçerken daha çok zaman (mesai) kullanacaklar, daha çok yakıt tüketecekler ve 2 – 3, hatta 5 kat fazla ücret ödeyecekler!.. Bu yurttaşlarımız için adalet, aksine, zaman ve fazla yakıt tüketiminden ortaya çıkan kaybı sübvans eden bir sistemle sağlanabiliirdi. Adil olan bu olurdu. İşte bu uygulama YSS'yi bir anlamda "Deli Dumrul Köprüsü"ne çeviriyor.

Bu, köprüyü bir kısım araçlar için mecburi hale getirerek geçiş sayısı garantisini bu yolla sağlamak amacına dönük bir karar da olabilir ki o zaman da hesapsız işlerin mali yükünü yurttaşlarımızın bir kısmının sırtına yıkmak anlamına gelir. Yine adaletsizdir! Bu köprü ve otoyolları kullananlar fahiş ücretler ödüyor. Yetmiyor, vergileri de garanti tamamlama ödemelerine gidiyor. Onlar için fatura katmerli.

YOLCU GELSİN GELMESİN 160 MİLYON DOLAR...

Devlet yönünden bakarsak iş, akıl kârı gözükmemektedir. Çünkü devlet, ödeyeceği 160 milyon dolar garanti parasının üzerine 75 milyon dolar daha koyarak garı kendisinin yapabilir, 235 milyon dolar yatırım yapmış olur. Ortaklara 14 yıl boyunca devletin verdiği garantinin tutarı 159 milyon dolar. Ama bu yolcu sayısında garanti rakamına ulaşamadığında geçerli. Yani tek bir yolcu olmazsa dahi ortakların bu geliri garanti.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Ankara Yüksek Hızlı Tren Garı'nın (ATG olarak anılıyor) müteahhitleri, elektrik dağıtım özelleştirmelerinde "CLK" diye bildiğimiz Cengiz-Limak-Kolin'dir. Kamu ihalelerinin abonesi sayabileceğimiz bu üçlü, proje için ATG AŞ'yi kurdu. Bu proje kamu-özel işbirliği (KÖİ) projelerinden biri. Yap-ışlet-devret sistemiyle yapıldı. Projenin yatırım tutarı 235 milyon dolardır.

Garanti şekli şöyle: Devlet, ortaklara yolcu başına 1,5 dolar artı KDV ödeyecek; garanti süresi 14 yıl, işletme süresi 19 yıl 7 ay olacak. Her yılın garanti ödemesi veya ödemesi, izleyen yılın mayıs ayında yapılacak. 1,5 dolar garanti, TCMB döviz kuru üzerinden TL'ye çevrilerek ödenecek. Satılan bilet tutarı, garanti edilen yolcu sayısını geçerse yolcu başına ödenen 1.5 doların 1/3'ü artı KDV tutarı şirkete ödenecek. Yani garanti üstü yolcudaki bile şirkete 0,5 dolar ödenecek. Garanti, "Ankara il sınırları dışına ve her yöne olmak üzere" YHT setlerini kullanan Ankara Hızlı Tren Garı çıkışlı yolcuları kapsayacak. (Yani şimdi İstanbul, Eskişehir ve Konya'ya giden yolcuları, sonra da devreye girecek diğer YHT hatlarını kapsayacak.)

Bilet satışını TCDD yapacak, garın ticari alanlarını konsorsiyum işletecek. Yapımı 2 yılda tamamlanan ve 29 Ekim 2016'da açılan gar, 2036 yılında TCDD'ye devredilecek. Buna göre ortaklar, garanti dönemi bittikten sonra da garın TCDD'ye tahsisli alanların dışında kalan AVM ve diğer bölümlerini 5 yıl 7 ay daha işletecek. Bu durumda ortakların gelirini iki kalem oluşturuyor: Yolcu garantisi gelirleri ve ticari alanların işletilmesi gelirleri.

Ortaklara 14 yıl boyunca devletin verdiği garantinin tutarı 159 milyon dolardır. Ama bu yolcu sayısında (14 yıl için 106 milyon kişi) garanti rakamına ulaşamadığında geçerlidir. Yani tek bir yolcu olmazsa dahi ortakların bu geliri garantidir.

2 milyon garantiye karşın yolcu sayısının 2 milyon 207 bini geçmesi nedeniyle "yolcu sayısının garanti rakamını aşan kısmında firmaya yolcu başına 0,5 dolar ödeneceği" koşulu birinci yıl çalıştırılmıştır. Ulaştırma Bakanlığı'nın, Plan Bütçe Komisyonu'nda gelen sorulara cevabı şöyleydi: "Proje kapsamında devlet tarafından 14 yıllık süre için yolcu garantisi verilmiştir. Yolcu garantisi içinde kalan rakamlar için yolcu başına 1.5 USD+KDV ödeme yapılacaktır. 29 Ekim 2016-29 Ekim 2017 tarihleri arasında Ankara Yüksek Hızlı Tren Garı çıkışlı 2 milyon 207 bin 230 yolcu üzerinden, 3 milyon 662 bin 265 dolar artı KDV ödenmiştir."

Ekim 2017-Ekim 2018 dönemi için 2 milyon 497 bin 861 yolcu için 3 milyon 833 bin dolar ödendi. 2018-2019 yolcu ve ödeme rakamı açıklanmamıştır. 2019'da hem yolcu garantisi 5 milyona çıkmış hem de kriz nedeniyle bütün Türkiye'de yol, köprü, tünel kullanım sayılarında düşüş olmuştur. Bundan hareketle, 2019'da yolcu sayısının önceki yıllardaki gibi garantiyi aşmadığı, aksine altında kaldığı, dolayısıyla devletin garı kullanmayan yolcular için de işletmeciyeye para ödediği tahmin edilebilir.

2020'de salgın nedeniyle garda faaliyet 28 Mart'ta durduruldu. 1 Haziran sonrası yarı kapasiteyle çalışmasına izin verildi. Basında yer alan bir açıklamaya göre 2020'nin ilk 11,5 ayında yolcu sayısı 727 bin 451 olarak verildi. Buna göre yılın tamamında yaklaşık 800 bin sayısına ancak ulaşıldığı tahmin edilebilir. Buna göre 5 milyon garantiye karşılık garı 800 bin kişi kullandı. Devlet 7.5 milyon dolar tam garanti ödeyecek.

YHT Garında Yolcu Artış Projeksiyonu

GARANTİ YILLAR	GARANTİLİ YOLCU SAYISI (kişi)	YOLCU BAŞINA 1.5 DOLARDAN GARANTİ (\$)	GERÇEKLEŞME TAHMİNİ (\$)
2017	2.000.000	3.000.000	2.207.000
2018	2.000.000	3.000.000	2.497.000
2019	5.000.000	7.500.000	2.000.000
2020	5.000.000	7.500.000	800.000
2021	8.000.000	12.000.000	3.000.000
2022	8.000.000	12.000.000	4.000.000
2023	8.000.000	12.000.000	4.400.000
2024	8.000.000	12.000.000	5.500.000
2025	10.000.000	15.000.000	6.050.000
2026	10.000.000	15.000.000	6.655.000
2027	10.000.000	15.000.000	7.320.500
2028	10.000.000	15.000.000	8.052.550
2029	10.000.000	15.000.000	8.857.805
2030	10.000.000	15.000.000	9.743.586
TOPLAM	106.000.000	159.000.000	71.083.441

Seçime Yetişsin Baskısı

Salgın kısıtlamalarının kaldırılması garda yolcu hareketliliğini artırdı. Yılın ikinci yarısında açılması, YHT Garı'na da ilave yolcu trafiği yaratacağı tahmin edilen Ankara–Sivas hızlı treni henüz devreye girmedi. Bu hattın yolcu kapasitesini önemli ölçüde artıracacağı devlet projeksiyonlarında vardır. 2022 normalleşme yılı olarak alınabilir ancak, bu normalleşme, ilk iki işletme yılında olduğu gibi garantiden fazla yolcu olacağı anlamına gelmiyor. Çünkü 2 milyonla başlayıp, sonra 5 milyon, sonra 8 milyon, sonra 10 milyon yolcu çok iddialı artış öngörüsüdür. Ulaştırma Bakanlığı planlarında, şu an bin 213 km olan YHT hattının 10 bin km'ye çıkarılacağı belirtiliyor. Bu öngörünün, Ankara Garı uğraklı yeni YHT hatlarının faaliyete geçmesi planına bağlı olduğu anlaşılıyor. ATG'de 3 demiryolu hattı ve 6 peron bulunuyor. Türkiye'nin bütün demiryolu ve hızlı tren hatlarının kavşak noktasıdır. Dolayısıyla devreye girecek her yeni hızlı tren hattının ATG'ye yolu artışı getirmesi beklenir.

Şu anda faaliyette olan YHT hatları şunlardır:

Ankara – İstanbul – Ankara

Ankara – Eskişehir – Ankara

Ankara – Konya – Ankara

Konya – İstanbul - Konya

Yapımı süren YHT hatları şunlardır:

Ankara – Sivas

Ankara – Afyonkarahisar – İzmir

Eskişehir – Antalya

Ankara – Sivas deneme sürüşleri aşamasındadır. Bu yıl devreye girerse, 2022'de gar, salgın öncesi kapasitesine (2.5 milyon yolcu) ulaşip, bir miktar da aşabilir. Ankara–Sivas hattının katkısını (devlet projeksiyonlarında yüzde 60 görünüyor) alırsa yolcu sayısı 4 milyona ulaşabilir. İzleyen 2–3 yıl normal artışlarıyla devam ettikten sonra, açılış tarihi 2025 olarak gözüken Ankara–İzmir hattından ilave yüzde 25 katkı alacağı öngörülmektedir. Devletin beklediği oranda katkı gerçekleşirse 2025'te 6 milyon yolcuya ulaşması mümkün gözüküyor. Ancak bu rakam devletin 10 milyon yolcu beklentisinin çok gerisindedir. İzleyen yıllarda, (her yıl için yüzde 10 artışlarla yürütülerek bakıldığında) 10 milyon yolcuya ulaşması mümkün gözükmemektedir.

Ankara–İzmir hattının açılış tarihi 2025'ti. Bu tarihin öne çekilmesi için çalışıldığı belirtiliyor. Bazı haberlerde Erdoğan'ın daha önce açılış istediği, hattın 2023'te faaliyete geçeceği belirtilmektedir. Anlaşılıyor ki proje, seçim şovu için 1.5-2 yıl erken açılması için baskı altındadır. İlk hızlı tren şovununun 41 kişinin hayatına malolmasından ders çıkarılmamış gözüküyor.

Yukarıda çizilen tablo, veri ve ihale, garanti koşulları şunları söylemeye imkân veriyor:

Devlet, ilk yıllar garantiden fazla yolcu geldiği için hem garantiyi hem de fazla yolcu kısmı için ödeme yaptı. Ancak sonrasında köprü ve otoyollardaki sistem Yüksek Hızlı Tren Garı projesine de taşındığı için devlet, sadece gelen yolcu için değil, hiç gelmeyen yolcu için de müteahhit firmaya ödeme yapacak. Devletin 2019–2020 için verdiği garanti 5 milyon yolcu... Bu gerçekleşmedi. İki yıl toplamı garanti 10 milyon, gerçekleşme 2.8 milyon oldu! 2021–2024 arası için yıllık yolcu garantisi 8 milyon kişi. Gerçekleşmesi imkânsız gözüküyor. Projeksiyon tahmini 3–5,5 milyon kişi. Sonra 2030'a kadar her yıl 10 milyon yolcu garantisi var. Gerçekleşme ihtimali görünmüyor. Dolayısıyla burada devlet, gelen yolcuya kestiği bilet üzerinden şirkete yolcu başına 1.5 dolar ödüyor ama... Hiç gelmeyen yolcu için de 1.5 dolar ödemeye devam edecek. Başka bir ifade ile TCDD yolcu başına 1.5 dolar ödediğinde, hiç olmaz bir bilet satmış oluyor. Fakat hiç bilet satmadığında 1.5 dolarları tamamen cebinden ödüyor. Yolcu yok, bilet yok! Firmanın sandığına 1.5 dolar!

Projeksiyona göre devlet garantili döneminin sonuna (2030) kadar tam garanti ödeyecek gözükmemektedir. İlk iki yıl için yolcu fazlası için yaptığı ödemeleri de dikkate alarak devletin bu proje için ödeyeceği garanti yükününün 160 milyon dolar olacağını söylemek mümkün.

İşletmeci AVM'den Kazanacak

Belirttiğimiz gibi müteahhit firmanın bu projeden iki türlü geliri var. Birisi TCDD'den aldığı yolcu başına 1,5 dolar gelirdir. Bunun hesabını yukarıda yaptık. 160 milyon dolar ceptedir. Diğer ticari alanların geliridir. İşletmecinin asıl gelir beklentisi garın işletilmesinden sağlayacağı gelirlerdir. Garanti bittikten sonra da garı, 2036'ya kadar, toplamda 19 yıl 7 ay işletecektir. Ticari alanlardan garantiden daha yüksek bir gelir sağlayacağı muhakkaktır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Ticari kısımda durum şudur: ATG'nin toplam alanı 195 bin metrekare, kiralanabilir alanı 25 bin metrekare, kiralanabilir ofis alanı ise 4 bin metrekaredir. Günde 100 bin ziyaretçiyi ağırlayan ATG'nin içinde VIP ve CIP salonları, bankacılık hizmetleri, araç kiralama noktaları, seyahat şirketleri, kargo şirketleri, bavul ve valiz saklama istasyonları, revir, 2 bin 500 araçlık kapalı ve 90 araçlık açık otopark var. İçinde yer alan 134 odalı The Ankara Hotel'de, bin kişi kapasiteli balo salonu ile her türlü toplantı ve organizasyonlar gerçekleştirilebiliyor. (TCDD hizmetlerine toplamda 5 bin 690 metrekare alan ayrıldı.)

Ortaklar projeye 235 milyon dolar yatırım yaptı. Denizbank'tan 170 milyon dolar kredi kullandılar. Toplam yatırım ve finansman giderlerinin 270–280 milyon dolar arasında olduğu tahmin edilebilir. Bunun 160 milyon dolarını devlet garantisi olarak alacaklardır.

Bazı gayrimenkul şirketlerinin araştırmasına göre Ankara'da AVM'lerde ortalama aylık metrekare kira fiyatı 2016–2018 dönemi için aylık 21,77 dolar olarak verilmektedir. Gar yeni, cazip ve hareketlidir. Kirası muhtemelen bunun üstündedir. Yine de bu ortalamayı baz alalım. 29 bin metrekare kiralanabilir alanın sirkülasyon ve diğer nedenlerle sadece 25 bin metrekaresinin dolu olduğunu kabul edelim. 6,5 milyon dolar kira geliri sağlar. 135 odalı otelin oda ve salon kiralama gelirlerinin 3 – 4 milyon doları bulabileceği tahmin edilebilir. Günlük araç yer başına 15 lira gelir üzerinden otoparkın yıllık geliri 2 milyon dolara yakın gerçekleştirilebilir. Saklama, araç kiralama gibi başka hizmetler de vardır. 20 milyon dolara yakın yıllık gelir tahmini yapılabilir. Garın 19 yıl 7 ay işletilmesinden elde etmeleri muhtemel gelir 400 milyon dolara yakın olabilir. Garanti ile birlikte toplam muhtemel gelir 560 milyon dolardır.

Bir faktörü daha gözen kaçırmayalım. Konsorsiyum, yatırım yapmış, para bağlamıştır ancak, bütün parasını ve getirisini 19 yıl 7 ayın sonunda alacak değildir. İlk işletme yılından itibaren 25 – 30 milyon dolar arasında tahsilatlar yapmaya da başlayacaktır. Tahsil edebildiği için de parasını yeni yatırımlarda değerlendirme imkânı elde edecektir.

Devlet yönünden bakarsak iş akıl kârı gözükmemektedir. Çünkü devlet, ödeyeceği 160 milyon dolara garanti parasının üzerine 75 milyon dolar daha koyarak garı kendisi yapabilir, 235 milyon dolar yatırım yapmış olur, garın mülkiyetine 20 yıl önceden sahip olur, konsorsiyumun gar binası işletmesinden elde ettiği 400 milyon doları da kendisi kazanabilirdi.

300 MİLYON \$'LIK GARANTİ

2031'de Avrasya Tüneli'nde garanti edilen kadar araç geçiş sayısına ulaşılabilir. Bu tarihten sonra gelirin yüzde 30'u Hazine'ye gidecek. Buradan devlet 170 milyon dolar civarında bir gelir sağlayabilir. Toplam garanti yükünden bu gelir düşüldüğünde net 295–300 milyon dolar gibi bir yük rakamına ulaşılıyor.

Avrasya Tüneli'nde işletici şirket şu iddiadadır: "Tünel, birkaç yıla garanti rakamlarını yakalayacaktır. Sonraki yıllarda fazla geçişten devlet yüzde 30 pay alacaktır."

yıldan yıla Türkiye'deki son 10 yıllık trafik artış ortalamasını (yüzde 5,3) yansıtarak yapılan simülasyon rakamlara göre Avrasya Tüneli, garanti rakamını 2030 – 2031 gibi ancak yakalayabilir görünüyor. Bu da devletin o döneme kadar her yıl garanti ödemesi yapacağını gösteriyor.

Avrasya'nın alternatif sayılabilecek iki devlet köprüsünde trafik artmaktadır. Bu Avrasya'nın cazibesini artırabilir. Devlet Osmangazi'de olduğu gibi ücretlerin artan dolar kuruyla iyice yükselmesi karşısında indirim uygulatabilir. Bazı araç sınıflarının geçişi konusunda yasaklar getirebilir, yönlendirmeler yapabilir. (Türkiye'de oluyor böyle uygulamalar... Yavuz Sultan'da, maliyeti sahiplerine yıkılarak getirilmiş zorunluluklar var.) Bu gibi uygulamalarla Avrasya'dan geçiş sayıları artabilir ve garanti sayılarına daha önce de ulaşılabilir elbette. Biz, mevcut şartların aynı şekilde devamı halinde olabilecekleri anlamaya çalışıyoruz.

AVRASYA TÜNELİ'NDE ÜCRET DURUMU							
Zamli ücret uygulama tarihleri	2 Ocak tarihli dolar/TL kuru (*)	ABD enf. (Ücrete yansıtılacak bir önceki yıl enflasyonu %)	ABD enflasyonuna göre artırılmış dolar cinsi ücret	ABD enflasyonu yansıtılmış TL ücret ***	Uygulanması gereken KDV'li (%8) ücret	Uygulanan oto ücreti TL	Ücret farkı
3.01.2017	3,53	1,55	4,06	14,3	15,5	16,6	1,1
1.07.2018	4,62	2,19	4,15	19,2	20,7	23,3	2,6
1.02.2019**	5,33	2,40	4,25	22,7	24,5	23,3	-1,2
1.02.2020	5,95	2,20	4,34	25,8	27,9	36,4	8,5
1.02.2021	7,36	1,90	4,43	32,6	35,2	46	10,8

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Hesaplamaya göre devlet 2030 yılına kadar yıldan yıla azalan miktarlarda, toplamda 426 milyon dolar garanti ödeyecek gibi görünüyor. AKP hükümetinin seçim yılında (2019) yaptığı ücret müdahalesinden kaynaklanan 39 milyon dolar yük de eklendiğinde 465 milyon dolar rakamına ulaşıyor. Projeksiyonda 2031 yılında tünelden garanti edilen kadar araç geçiş sayısına ulaşılabilir görünüyor. Bu tarihten sonra gelirin yüzde 30'u Hazine'ye gidecek. Buradan devlet 170 milyon dolar civarında bir gelir sağlayabilir görünüyor. Toplam garanti yükünden bu gelir düşüldüğünde net 295 – 300 milyon dolar gibi bir yük rakamına ulaşıyor.

Birkaç gelişmeyi hatırlatalım: Sayıştay raporlarında geçen bilgilere göre devletin 4. işletme yılından sonra, yani 2021 sonrası gelir beklentisinde olduğu anlaşılıyor. Ancak bu gerçekleşemedi. Salgın yasakları hesapları önemli ölçüde değiştirdi. Sayıştay raporlarında, bakanlık muhasebe kayıtlarında, 2017-2019 yıllarını içeren 3 yıllık dönem için ödeme tahminlerinin 372.649.537 TL olduğu belirtilmektedir.

Garanti Edilen Araç Sayısı da Yıldan Yıla Artıyor

Şimdi hesaplamaya baz oluşturan sözleşme rakamlarını, koşullarını bir hatırlayalım: Bu projede geçiş ücreti 4 dolardır. (Bir soru önermesine cevapta, "Sözleşmeye göre işletme yılı içerisinde dolar alış kurunda %5 oranında artışın söz konusu olması halinde yıl içerisinde TL geçiş ücretleri tekrar belirlenebilecektir" deniliyor. Geçiş ücreti dolar olarak belirlendiği, TL'ye çevrilerek uygulandığı için, işletici şirket böylece dolar kurundaki sert yükselmelerden kendisini korumuş oluyor. Biz hesaplamada güncel kurları baz aldığımız için rakamlarda bu gibi artışlar da içerilmiş oluyor.)

Sayıştay raporunda uygulama sözleşmesi gereği işletme döneminin 25 yıl 28 gün olduğu, ilk yıl çift yönde 25 milyon araç geçiş garantisi verildiği, bu sayının takip eden yıllarda da yüzde 0,5 artış katsayısı ile hesaplanacağı belirtilmektedir.

AVRASYA TÜNELİ					
	Kaç araç geçti/gecebilir projeksiyonu(1)	Geçiş sayısı garantisi (yıldan yıla %0,5 artışla) (2)	Eksik-fazla geçiş (3)	Yıldan yıla ABD-TÜFE'sine göre artan ücret/dolar (4)	Garanti ödemesi tahmini (5)
2017	14.152.122	25.000.000	AÇIKLANDI:	4,06	-33.914.149
2018	17.091.747	25.125.000	AÇIKLANDI:	4,15	-32.346.653
2019	16.902.624	25.250.625	-8.348.001	4,25	-35.487.325
2020	12.496.000	25.376.878	-12.880.878	4,34	-55.961.215
2021	14.995.200	25.503.763	-10.508.563	4,43	-46.522.084
2022	17.000.000	25.631.281	-8.631.281	4,60	-39.739.689
2023	17.901.000	25.759.438	-7.858.438	4,70	-36.905.031
2024	18.849.753	25.888.235	-7.038.482	4,79	-33.715.417
2025	19.848.790	26.017.676	-6.168.886	4,89	-30.140.917
2026	20.900.776	26.147.764	-5.246.989	4,98	-26.149.296
2027	22.008.517	26.278.503	-4.269.986	5,08	-21.705.837
2028	23.174.968	26.409.896	-3.234.928	5,19	-16.773.156
2029	24.403.242	26.541.945	-2.138.704	5,29	-11.311.000
2030	25.696.613	26.674.655	-978.042	5,39	-5.276.038
2031	27.058.534	26.808.028	250.506	5,50	1.378.378
2032	28.492.636	26.942.068	1.550.568	5,61	8.702.453
2033	30.002.746	27.076.779	2.925.967	5,72	16.750.220
2034	31.592.891	27.212.163	4.380.729	5,84	25.579.828
2035	33.267.315	27.348.223	5.919.091	5,96	35.253.842
2036	35.030.482	27.484.965	7.545.518	6,08	45.839.581
2037	36.887.098	27.622.389	9.264.709	6,20	57.409.469
2038	38.842.114	27.760.501	11.081.613	6,32	70.041.415
2039	40.900.746	27.899.304	13.001.442	6,45	83.819.226
2040	43.068.486	28.038.800	15.029.685	6,58	98.833.044
2041	45.351.116	28.178.994	17.172.121	6,71	115.179.820
2042 (18 Gün)	2.355.027	1.396.597	958.430	6,84	6.557.118
Devletin garanti ödemesi (dolar)					-425.947.808
2019 Zammının uygulanmamasından doğan yük (220 milyon tl) (6)					-38.800.705
Devletin toplam garanti yükü					-464.748.513
2031 Sonrası garanti fazlası geçişten hazine payı (fazlanın %30'u)					169.603.318
Garanti yükü - gelir mahsuplaşması sonrası yük tahmini					295.145.195
<p>"(1) Araç geçiş projeksiyonunda ilk yıllar gerçekleşme rakamlarıdır. 2020'de dramatik bir düşüş oldu. 2021'de yüzde 20 toparlanma öngörüsüyle araç sayısı 15 milyona yakın tahmin edildi. 2022 için, normalleşme yılı kabul edilerek daha önceki en yüksek geçiş sayısı (17 milyon) baz alındı ve izleyen yıllar için geçiş sayıları, Türkiye 10 yıllık trafik artış ortalamasına (%5,3) göre artırımlarla tahmin edildi.</p> <p>(2) İlk yıl yıllık geçiş garantisi 25 milyondur. İzleyen yıllar sözleşme gereği garanti 0,5 artırımla belirlenmektedir.</p> <p>(3) Tablodaki 2017, 2018 ödemeleri açıklanmış rakamlardır. Diğerleri bizim hesaplamamızdır.</p> <p>(4) İlk yıl 4 dolarla başlayan geçiş ücreti yıldan yıla ABD TÜFE'sine göre artırımla bulundukları için, Tabloda 2017 - 2020 rakamları gerçeğe uygundur. 2021 %4 olarak alındı. Diğer yıllar hükümetin hedefine göre % 2 ilave edilerek bulundu. (5) Son sütundaki gri zeminli eksik rakamlar devletin ödemesini, zemsiz rakamlar garanti edildikten fazla geçiş ifade ediyor. Devlet bu fazlanın yüzde 30'unu gelir olarak alacaktır. (6) Devletin yaptırdığı 2019 indirimi, 2019 ortalama dolar kuru ile hesaplandı."</p>					

Projenin künyesi şöyledir: İhaleyi alan şirket: Avrasya Tüneli İşletme İnşaat ve Yatırım A.Ş. (ATAŞ), 2009 yılında Avrasya Tüneli'ni gerçekleştirmek üzere kuruldu. Türkiye'den Yapı Merkezi ve Güney Kore'den SK E&C şirketleri, ATAŞ'ın iki eşit ortağıdır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- İhalesi Aralık 2008'de yapıldı.
- Yatırım + işletme (sözleşme) süresi 29 yıl. 2042'de devlete dönecek.
- 1.2 milyar dolar yatırımla 47 ayda tamamlandı. İşletme süresi 25 yıl 28 gün oldu.
- 2016 Aralık'ta yapımı bitti.
- Tünel 3 Ocak 2017 itibariyle ücretli geçişe açıldı. Açılışta otomobil geçiş ücreti 16.60 – minibüs için 24.90 TL'ydi.)
- İlk yıl 25 milyon araç geçişi garantisi var. (Günlük 68 bin 500)
- İzleyen yıllarda bu sayı %0,5 artışlarla uygulanacak
- İlk yıl için ücret 4 \$ + KDV, (minibüsler 6 \$ + KDV)
- Geçiş ücreti de her yıl ABD enflasyonu kadar artırılabilecek.

Uygulamada yıl başında geçiş ücretinin TL olarak hesaplanabilmesi için yeni işletme yılının 2 Ocak tarihli döviz alış kuru baz alınıyor. Yıl içinde kurda %5 artış gibi sert çıkış halinde ücret güncellemesi daha erken yapılabilir. Diğer durumlarda her yıl için geçiş ücretlerinin TL olarak belirlenmesi konusunda "ABD Tüm Kentsel Yerel Tüketici Fiyatları Endeks Sayıları" da dahil ediliyor. (Tablodaki hesaplamada ABD tüketici enflasyonu rakamlarını yansıttık.)

Ücretler belirlendikten sonra, unutmamak gerekir ki eğer devlet indirim uygulatırsa, haliyle garanti ödemesinin üstüne bir de bu indirimin maliyetini şirkete ödemek durumunda. Bu da kaçınılmaz olarak tablodaki toplam garanti yükü rakamının daha da artması sonucunu verecektir. Dolar kurunda yükseliş nedeniyle TL ücretlerin de hızlı artışı halinde hükümetin (Osmangazi Köprüsü'nde olduğu gibi) indirim istemesi mümkün. Avrasya Tüneli'nde resmi olarak indirim uygulatıldığına ilişkin bir açıklama yok, ancak bunu düşündüren gelişmeler de oldu.

220 Milyon Liralık İndirim Yükü

Tüneli işleten şirket, 2019 başında 1 Şubat'tan itibaren rutin zamlarını yaptı. Otomobiller için ücret 23,3 liradan 32,1 liraya çıkarıldı. Minibüs ücreti de 48.1 lira oldu. Fakat hemen arkasından ilginç bir gelişme yaşandı. Bakanlık 31 Ocak 2019'da bir açıklama yaparak zam duyurusunun "sehven" olduğunu, 2018 ücretlerinin devam edeceğini duyurdu. Aslında zam sözleşme gereği idi ve "sehven" bir durum da yoktu. Bu gelişme yerel seçimler öncesine rastladığı için, "seçim yatırımı" olarak yorumlandı. Prof. Dr. Uğur Emek, bir makalesinde bu konuyu şöyle değerlendirdi:

"Avrasya Tüneli geçiş ücretlerine gece yarısından itibaren geçerli olmak üzere yüzde 37,8 zam yapıldığı, son zamlarla beraber tek yön otomobil geçiş ücretinin 32,10 TL, minibüs için ise 48,10 TL olduğu açıklandı. İlerleyen saatlerde Ulaştırma Bakanlığı, Avrasya Tüneli geçiş ücretlerine zam yapılmadığını, yeni ücret tablosunun Avrasya Tüneli'nin internet sitesine 'sehven' konulduğunu duyurdu. Tünelin yeni ücretinin 1 Şubat 2019 tarihi itibariyle belirlenmesi gerekliydi. Yani zam yapılmalıydı. Ancak, sehven olduğu açıklanan ücretler konusunda benim bazı tereddütlerim var. Bu nedenle, sözleşmeye göre geçiş ücretlerini bir de ben hesapladım. Hesapladığım açılış günü ücreti, resmen açıklanan 15 TL/tek yön ücreti ile uyumludur. Ancak, Avrasya Tünelinin internet sayfasında belirtilen 2018 ücreti ve sehven olduğu ifade edilen zamlı ücret ile benim hesaplamalarım arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar aşağıdaki bulgulara zemin hazırlamaktadır. 2018 yılında uygulanan ve 2019 yılında sehven olduğu belirtilen otomobil ücretleri sırasıyla 23,3 ve 32,1 TL'dir. Bu ücretler sözleşmeye göre kendi hesapladığım ücretlerden (2018 ve 2019 yılları için sırasıyla 20,2 ve 29,4 TL) daha yüksektir.

Resmî açıklamaların sözleşmeye göre hesaplanan ücretlerden büyük olması sözleşmedeki ücretin revize edilip artırıldığını işaret etmektedir.

Sözleşmeye göre ücretlerin 1 Şubat 2019 yılında artırılması gerekmektedir. Hem sehven olduğu iddia edilen ücretler hem de kendi hesaplamalarım halen uygulanan ücretlerin sırasıyla %37 ve %26 üzerindedir.

Açıklanan ücret ve mevcut uygulama arasında 8,8 TL fark bulunmaktadır. Bu fark 3996 sayılı Kanuna göre katkı payı olarak devlet bütçesinden ödenecektir."

Prof. Dr. Emek, şirkete zam uygulatılmaması karşılığında devletin işleticiye 220 milyon lira fark ödemesi gerektiğini hesaplamıştı. Benim hesaplamam da böyledir. Devlet 2019'da zam yaptırmayarak, başka bir ifade ile bu zam farkını kendi üstlenerek 220 milyon liralık bir yük altına girmiş oldu. Bu rakam nerden çıkıyor dersiniz... Şirket oto geçiş ücretini 23.3 liradan 32,1 liraya çıkarmıştı. Yani 8.8 lira zam yapmıştı. Bu zam uygulatılmadığında

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

taahhüt edilen araç sayısı kadar farkı (25 milyon araç x 8.8 TL) devletin ödemesi gerekecektir. Bu rakam da 220 milyon liraya gelmektedir.

Şimdi şu uygulanan ücret ile sözleşmeye göre olması gereken ücret farklılığına bir bakalım...

(Avrasya Tüneli'nde Ücret Durumu) başlıklı tablo, ücret uygulaması konusunda Emek'in kuşkusunu doğrulamaktadır. 4 dolar ücret, ABD enflasyonu kadar artırıldığında ve KDV'li (yüzde 8'dir) hesaplandığında, halen uygulanmakta olan ücretlerden daha düşük rakamlar çıkıyor. Bu da Emek'in söylediği, "sözleşmedeki ücretin revize edilip artırıldığını" düşündürüyor.

Sözleşme Şartları Değiştirilebiliyor

AKP hükümeti bu gibi sözleşme değişikliklerini de gizli kapaklı yaptığı için tam olarak ne tür değişiklikler yapıldığı da bilinmiyor. Bu gibi değişiklikler sadece kamunun garanti yükünü artırmıyor, aynı zamanda, ihale dönemi şartlarını şirket lehine değiştirdiği her durumda da hukuksuzluk oluşturuyor. İhale gününde ilan edilmiş şartlarla ihaleye katılmış ancak kazanamamış şirketlerin dava açma hakkı doğuyor. Ancak, tahmin edilebilir ki Türkiye'de bu gibi işler, ihaleler hakkında dava açmak birçok durumda cesaret işidir.

Gerek Avrasya'da, gerekse diğer projelerde daha karmaşık, hükümetin bilgi gizlemesinden dolayı ayrıntılarına tam hakim olmadığımız ücret, garanti hesaplama formülleri olduğu muhakkak. Burada bilinen veriler üzerinden yaptığımız hesaplamaların yaklaşık sonuçlar verebileceğini unutmamak gerekir.

Bir hatırlatma... Avrasya Tüneli ve diğer garantili projeleri, "AKP Ekonomide Ne Yaptı" isimli kitabımda genişçe çalıştım. Bu dizide daha güncel rakamlar kullandım. ABD enflasyonu rakamlarını önceki yıllar için gerçekleştirmelerden aldım. Kitaplarımdaki hesaplamalarda ABD enflasyonunu uzun dönem için yüzde 1.5 olarak almıştım. Ancak son yıllarda bu oranın yüzde 2 civarında seyrettiği ve hükümetin hedefinin de yüzde 2 olduğunu dikkate alarak, bu hesaplamada yüzde 1,5 değil yüzde 2 rakamını kullandım.

EN BÜYÜK BATAK ŞEHİR HASTANELERİNDE

Yatırımcılar, yıllık 2,8 milyar dolar gelire 4-5 yıl içinde yatırımlarını (13,3 milyar dolardı!) geri alacaklar, kalan 19 yılı tamamen kâr yazacaklar. Demek ki devlet, 5-6 yıllık kira bedelleri ile bu hastanelerin tamamını kendisi yapabiliirdi. Bu yetmezmiş gibi faal olan onlarca hastane de kapatıldı.

Garanti yükünün yarından çoğu şehir hastanelerinden geliyor. Durum vahimdir! Salgında hükümet, bu projelerin yarattığı büyük batağı aklama çabasına girdi. Bunların ne kadar isabetli yatırımlar olduğu ortaya çıkmışmış, salgınla onlar sayesinde başa çıkmışmış vs... Her zamanki gibi çarpıtma! Kimse, yeni hastane yapılmasını demedi... Eleştirilen, bunu 70 milyar dolardan fazla garanti yükü yaratarak yapılmasıdır.

Hükümet KÖİ modeli ile 31 şehir hastanesi yapacaktı. Tepkiler yükselince sözleşmesi daha yapılmayanlardan vazgeçti. Sağlık Bakanı Koca, kalan 10 projenin bütçe kaynaklarıyla yapılacağını açıkladı.

Bu hastaneler için 2013 tarihli bir mevzuat var. 6428 sayılı kanun, madde 1, fıkra 1'de "Hazinenin mülkiyetindeki taşınmazlar üzerinde sözleşmede belirtilen sabit yatırım dönemi hariç 30 yılı geçmemek üzere1 bağımsız ve sürekli nitelikte üst hakkı tesis edilmek suretiyle yaptırılması..." diyor. Kullanım bedeli (kira) ile mecburi hizmet bedeli olarak iki ayrı ödeme var. Hizmet bedeli şöyle tanımlanmış: "Bakım, onarım ve benzeri hizmetlerin bedeli ile ilgili mevzuatına göre hizmet alımı yoluyla gördürülebilecek hizmetlerin sunulması karşılığında idare tarafından yükleniciye ödenen, 5 yıl ve ihtiyari hizmetlerde sözleşmede yer alan miktara bağlı, tıbbi destek hizmetlerinde ise 10 yılı geçmemek üzere dönemsel piyasa testi ile güncellenen bedeli ifade eder."

Yani, araziyi Hazine verecek, binayı yüklenici yapacak, ekipman koyacak.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

ŞEHİR HASTANELERİ, ENTEGRE SAĞLIK TESİSLERİ, FTR HASTANELERİ ^(*)							
HASTANE ADI	YATAK SAYISI	MÜTEAHHİT FIRMA KONSORSİYUM	YILLIK KİRA (MİLYON TL)	HİZ. BEDELİ (MİLYON TL)	TOP. BEDELİ (MİLYON TL)	YATIRIM (MİLYON \$)	DURUM
Kaysen Sağlık Yerleşkesi	1607	YDA & INSO Sistemi	137.7	*	137.7	498.1	Açıldı
İsparta Şehir	755	Akfen	52.2	*	52.2	318.1	Açıldı
Mersin Entegre	1294	YDA & INSO Sistemi	141	*	141	394.5	Açıldı
Adana Bölge	1550	Sıla - Sentürkler - Rönesans - Sam Yapı	114.8	94.5	209.3	687	Açıldı
Manisa Eğitim	558	YDA & INSO Sistemi	46	36	82	218	Açıldı
Yozgat Eğitim	475	Sıla - Sentürkler - Rönesans - Sam Yapı	32.8	*	32.8	183.7	Açıldı
Elazığ Entegre	1038	Sıla - Sentürkler - Rönesans - Sam Yapı	70	58.5	128.5	390.7	Açıldı
Eskişehir	1081	Akfen	100	*	100	461.1	Açıldı
Ankara Bilkent	3.704	İC İtaas İnşaat - Dia Holding Fazo	240	233.9	473.9	1.289	Açıldı
Bursa Entegre	1355	Sentürkler - Sıla - Medical Park	*	*	*	399.5	Açıldı
10 AÇIK HASTANE İÇİN ÖDEME (2)	13.423				6.150		
YATAK BAŞINA YILLIK ÜCRET					0,521 (6)		

2020 VE 2021'DE AÇILMASI ÖNGÖRÜLENLERDE SON DURUM							
Ankara Etik	3577	Astaldı - Türkerler	276	256.3	256.3	1.167	İnşaatta
Konya Karatay	838	YDA & INSO Sistemi	69	62	131	269.4	Kısmen açıldı
İzmir Bayarık Entegre	2060	Türkerler - Gama	159.5	*	159.5	614	İnşaatta
Tekirdağ Sağlık Yerleşkesi	480	Akfen	54.3	*	54.3	252	Açıldı
Kütahya Şehir	600	Güns	*	*	*	187	İnşaatta
Sarıyer Şehir Hastanesi (3)	1700	YDA & INSO Sistemi	154.7	*	154.7	405.3	İnşaatı başladı
Gaziantep Entegre	1875	Samsung - Kays - Salini - Simed - Studio Altieri - HAN Teknik	143	*	143	932	İnşaatta
Kocaeli Entegre	1180	Türkerler - Gama	85	*	85	396	İnşaatta
İkizelli Entegre (Başakşehir Çam ve Sakura Hastanesi)	2682	Emsas - PBK - Ascension - Allen Shariff - May Eczane - Sürat Bölgen - Forcimsa - Consortio - Sahin Top (4)	230	*	230	1.560	Açıldı
FTR hastaneleri (8 tane)	2.400	Sıla - Sentürkler - Rönesans	193.5	*	193.5	696	2021
20 HASTANE İÇİN TOPLAM YATAK SAYISI	30815	YATAK BAŞI YILLIK KİRA 92.189 \$ X YATAK SAYISI (30815) = 2.840 MİLYON \$ X 25 YIL = 71 MİLYAR \$				11.307	

(*) Rakam bilinmiyor. 'Toplam' rakamı, kira ve hizmet bedeli bilinenlerde iki kalemin toplamını, bilinmeyenlerde sadece kira bedelini ifade ediyor.

(1) THSK - TİTCK: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu / Burası için de devlet kira ödeyecek. Yatak içermediği için hesaplamamızın dışında tutuldu. (2) 8 hastane açıldı. 2 hastane de 2019'da açıldı. Yatak kapasitesi belgelerde 13.423 olarak veriliyor. Hastanelerle ilgili bazı açıklamalarda toplam 13.417 olarak çakıyor. Fark büyük değil, 6 adet. Toplam sütunundaki 6.150 milyon lira kamunun bütçeye koyduğu ödeneği ifade ediyor. (3) Şirketin internet sitesinde yatırım 675 milyon euro olarak verilmektedir. (4) Rönesans, bu projeye ihale sonrası hisse alarak ortak oldu. (5) 30.815 yatak açılan ve sözleşmesi bitiş aşamasında olan 20 hastanenin yatak kapasitesidir. (6) 521 bin TL yatak başı ücret, 2019 ortalama dolar kuru üzerinden 92 bin 180 dolar.

Sağlık Bakanlığı kira + hizmet bedeli ödeyecek. Bu bedel enflasyon ve kura göre güncellenecek. (2) Yatak doluluk garantisi yok. Ancak görüntüleme, laboratuvar, sterilizasyon, dezenfeksiyon ve rehabilitasyon ile atık yönetimi, çamaşır ve yemek hizmetleri için yüzde 70 doluluk garantisi var. (3)

Gelelim bu hastanelerin garanti yükünün hesabına... Çok farklı zamanlarda açıldılar. Açılmayanlar var. Bazılarının kira veya hizmet bedellerini biliyoruz, bazılarını bilmiyoruz. Rakamları gizliyorlar. Devlet, vergi mükellefinin parasını harcıyor ama hesabını "ticari sır" diye gizliyor. Bir tarafı kamu olan hiçbir işlem ticari sır olamaz! Güvenli bir hesap için faaliyet yılındaki ödeme ve yatak sayısından hareket ettik. Farklı zamanlarda devreye girmeleri gözönüne alarak yatak / gün başına ödemeyi, oradan yıllık ödemeyi, sonuçta yatak sayısından 25 yıllık ödemeyi bulmaya çalıştık. Böylece yatak başına kira ve hizmet bedelini içeren ödemeyi dolara çevirerek yürüttük ve hem kamunun ödeyeceği yaklaşık kira + hizmet bedelini tahmin ettik. Daha başından dolara çevirerek hesapladığımız için ayrıca enflasyon artırımları yansıtmadık. Türkiye'de enflasyon çok istikrarsız seyrettiği için zaten tahmin de mümkün değil.

En güncel veriler 2019 ve 2020 bütçe rakamlarıdır. Tablo:2 Sağlık Bakanlığı'nın 2019 bütçesinden alındı. "Kira Bedelleri"nin karşısındaki ödenek rakamı 3 milyar 680 milyon lira. "Hizmet Bedelleri" satırının karşısındaki rakam ise 2 milyar 470 milyon lira. 2019 için ayrılan 6 milyar 150 milyon lira ödeme öngörüldüğünü ortaya koyuyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

CARİ TRANSFERLER
22.638.000
Yurtdışına Yapılan Transferler
22.638.000
Yap Kirala Devret Modeli ile Yapılan Hastanelerin Kira Bedelleri
3.680.000.000
Genel Bütçeli İdareler
3.680.000.000
SERMAYE GİDERLERİ
3.680.000.000
Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri
3.680.000.000
Yap Kirala Devret Modeli ile Yapılan Hastanelerin Hiz. Bedelleri
2.470.000.000
KAYNAK: Sağlık Bakanlığı 2019 Bütçesi Tablo:2

2020’de bakanlık bütçesinde 7 milyar 575 milyon lira kira, 6,5 milyar lira hizmet bedeli olmak üzere toplamda 14 milyar 75 milyon lira ödeme öngörüldü. Bu yıllarda hizmete açık yatak sayıları da belli. Açılışlara göre kaç yatağın yıl içinde kaç gün hizmette kaldığı belli. 2019 ödeneğini 2019’daki faal yatak/gün sayısına (11 bin 804) böldüğümüzde yatak başına yıllık maliyet 521 bin liraya geliyor. 2020 ödeneğini 2020’de faal yatak/gün sayısına böldüğümüzde de yıllığının 527 bin liraya geldiği görülüyor. Rakamlar birbirine yakın. Biz düşük olanı, 2019’u baz aldık. Hizmet bedeli – kira ayırımı yapmadan “yatak başına maliyet” üzerinden hesapladık.

ŞEHİR HASTANELERİ MALİYET TABLOSU	
2019 ödeneği (TL)	6.150.000.000
Yatak Sayısı	11.804
Yatak Başına TL/yıl	521.000
Yatak Başına \$/yıl	92.180
20 HASTANENİN TAMAMI AÇILDIĞINDA	
Yatak Sayısı	30.815
Yatak Başına \$/yıl	92.180
Toplam \$/yıl	2.840.526.700
25 YIL TOPLAM	71.013.167.500
<small>2020 ödeneği ile yatak başına maliyet 527 bin liraya geliyor. Hesaplama 7 lira düşük çıkan 2019 rakamı baz alındı. 2019’da bazı hastaneler yıl boyu açıldı. Bazıları ise yıl içinde farklı tarihlerde açıldı. Hesaplama yatak/gün maliyeti üzerinden gidilerek denk düştüğü yatak sayısı bulundu: 11.804. (Tablo:3)</small>	

2019 ortalama dolar kuru 5,65 lira olduğuna göre yatak başı maliyet 521 bin TL = 92.180 dolar eder. (Belirtelim, bu rakam, bütün hastanelerde yatak başı maliyetin 100 bin dolar olabileceğini, böyle standart bir uygulama yapılmış olabileceğini akla getiriyor.) Hesabı bu rakam üzerinden yapacağız. Sözleşmesi yapılmış olanlar da devreye girdiğinde toplam yatak kapasitesi 30.815 olacak. Bu takdirde: 30.815 yatak için, yatak başına 92.180 dolardan = 2 milyar 840 milyon dolar ödenmesi gerekecek. Bakanlığın ödeyeceği yıllık kira + hizmet bedeli rakamı bu civarda olmalıdır. 25 yıl ödeyeceği toplam kira da 70 - 71 milyar dolar olacaktır!

Erken devreye giren 25 yılı erken tamamlayacak, geç devreye girenler de geç. Ama sonuçta devletin ödeyeceği toplam rakam aynı kalacak. Devletin ödemesi: 71 milyar dolar. 25 yıl sonunda hastaneler mülkiyetine geçecek. (4)

Şirketlerin yatırımı: 20 hastane için bakanlık raporlarına göre 11,3 milyar dolar!

Yüzde 20 özkaynak kullanmaları şart. Kalanı kredi ile karşıladıklarını öngörerek finansman giderlerini de ekleyelim. 11,3 milyar doların yüzde 80’i (9 milyar doları) için kredi kullandıklarını varsayalım. Bu kredileri 5 yıl vadeli, libor + artı 2 ile aldıklarını düşünebiliriz. Kabaca yüzde 4 faiz dersek, yaklaşık 2 milyar dolarlık faiz yükü çıkıyor. Buna göre finansman gideri dahil müteahhitlerin toplam yatırımı 13,3 milyar dolara geliyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

13,3 milyar dolar yatırım, bir yılda, (devletten alacakları kira kadar=) 2 milyar 840 milyon dolar getiriye ancak yüzde 21,5 faizle sağlayabilir. Yani devleti banka gibi düşünürsek, müteahhitlerin parasına dolar bazında yüzde 21,4 faiz verdiği anlamına geliyor bu.

Sayıştay birçok aykırılık tespit etmiştir. Dahası, açılmadan bazı hastanelere ödeme rakamları, sözleşme tarihindeki çok üzerine çıkmaktadır. Prof. Dr. Uğur Emek, Bilkent’le ilgili incelemesinde, sözleşme tarihinde kira (300 milyon TL) + hizmet bedeli (41 milyon TL) birlikte 341 milyon TL olan (o dönem kuru ile 155 milyon avro!) hastanede 2018 yılı için rakamların kira + hizmet bedeli olarak 1.237 milyon liraya (209 milyon avroya!) çıktığını belirtmektedir. Emek, “Bunun nedeni, Sağlık Bakanlığı’nın ödenecek bedele yapılan zamlarda hem enflasyon hem de döviz kuru risklerini tartışılacak derecede üstlenmesidir. Bakanlık, sadece döviz kuru riskini üstlenseydi; Aralık 2018’de kullanım bedeli avro cinsinden 155 milyon, TL cinsinden de 918 milyon olacaktı” diye yazdı.

Yatırımcılar, yıllık 2,8 milyar dolar gelirle 4 - 5 yıl içinde yatırımlarını (13,3 milyar dolardı!) geri alacaklar, kalan 19 yılı tamamen kâr yazacaklar. Demek ki devlet, 5-6 yıllık kira bedelleri ile bu hastanelerin tamamını kendisi yapabiliymiş.

Yukarıdaki hesaplamalara Türkiye Halk Sağlığı Kurumu ve Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu binasının kira ödemeleri dahil değildir. Bu iki binayı yapan CNN Group’un başındaki Murat Çeçen, Capital Dergisi’yle röportajında, yatırımın 711 milyon avro olacağını açıklamıştı. İhale döneminde aldığı notlara göre yıllık kira 238,3 milyon lira. İhale dönemi (2013) kuruyla bu para 119 milyon dolara geliyor. Bunun üzerinden tahminde bulunursak şirketin 15 yılda alacağı kira ise 1,8 milyar dolara yakın çıkıyor.

Sayıştay’ın kritik tespitleri

Hastanelerin bazılarında ait taahhüt tutarlarının kayıt dışı kaldığı görülmüştür. Taahhüt tutarlarının üçer aylık dönemler itibarıyla gerçekleşme durumunun da muhasebe sisteminde izlenmediği anlaşılmıştır. (...) Muhasebe kayıtlarının, mevzuata uygun yapılmaması sonucunda oluşan borç gizlenmektedir. İdare tarafından görevli şirkete taahhüt edilen talep garantilerinin muhasebeleştirilmediği ve bilanço dip notlarında gösterilmediği tespit edilmiştir.

Sayıştay’dan sözleşmelerin gizlenmesi uluslararası denetim standartlarının ihhalidir. Bakanlıktan ihale dokümanı ile yatırım ve işletme dönemine ait sözleşme ve ekleri yazılı ve sözlü olarak talep edilmiş olmasına rağmen temin edilememiştir.

Tesisler yüksek doluluk oranlarına ulaşmış olmalarına rağmen miktara bağlı hizmetlerin alt kırılımlarında talep garanti miktarlarının altında kaldığı tespit edildiğinden, planlama aşamasında verilecek garanti miktarlarının ihtiyaç analizi yapılarak belirlenmemiştir.

Cerrahi setlerin bir kısmının hekim tespitlerine göre kullanımı mümkün değil.

Görevli şirketlerin (kredileri için) idare tarafından, yetkisi olmadığı halde, üstlenim taahhüdünde bulunuldu. Bu işlem mali tablolara yansıtılmadı.

Tıbbi alanlar dışındaki alanların idare personeline mi yoksa görevli şirket personeline mi kullanılacağı belirlenemedi. Ticari faaliyetlerin yürütüleceği net alanlar tespit edilemedi. Adana, Manisa ve Elâzığ Şehir Hastaneleri yerleşkelerinin bazı bölümleri şantiye halinde olduğu halde hizmet bedeli tam ödendi. Bazı hastanelerde bazı bölümlerin yapımı hastaneler açıldıktan sonra devam etti. Elâzığ Şehir Hastanesi’nde tüp bebek birimi bulunmamasına rağmen, tüp bebek birimi için garanti bedeli ödendi.

Her türlü ihtilafın tahkim yeri Mersin Şehir Hastanesi’nde İstanbul, diğer 7 şehir hastanesinde ise Londra olarak belirlendi.

1- Bu süre önce 49 yıldır. 30 yıla indirildi. Daha sonra da birçok hastane için 25 yıl olarak belirlendi.

2- “MADDE 5 – (1) “... Dönem sonunda TÜİK’ce belirlenen dönemsel ÜFE ile TÜFE toplamının yarısı oranında kullanım bedeli artışı yapılır. Yüklenici tarafından yabancı para birimi ile kredi temin edilmesi ve kullanım bedelinin yeniden belirleneceği tarihteki ilgili döviz kurundaki değişimin ÜFE ve TÜFE toplamının yarısı oranından yüksek veya düşük olması halinde, idare tarafından (...) düzeltme katsayısı marifetiyle kur farkı hesaplanır ve yabancı para birimi ile borçlanma oranında kullanım bedeline eklenir veya kullanım bedelinden çıkarılır.” MADDE 56- (2) Kullanım bedeli, her bir takvim yılında, üçer aylık dönemlere tekabül eden peşin ödemeler şeklinde yapılır.” Hizmet bedeli ödemesi ise aylık yapılacak.

3- Hizmet alanları toplamda 19 alan. Bunların 6’sı zorunlu, 13’ü isteğe bağlı hizmet . Projede varsa otel, restoran, eczane gibi ticari alanlar, P3 hiz-metleri adı altında yüklenici firma tarafından 25 sene boyunca işletilecek.

4- Bu arada 2019'da açılan Bursa ve Bilkent hastanelerinin yıl içinde devreye alındıkları ve devletin de bütçeye ödenek koyarken bu iki hastaneye ödemeleri de dikkate aldığını düşünerek hesap yaptık. Eğer böyle değilse, ödenek sadece 8 hastane dikkate alınarak konulmuş ise yatak başına öde-me, toplam kira ödemesi çok daha yüksek rakamlarda olacak demektir.

5- Prof. Dr. Uğur Emek, bu muhasebeleştirme sorunlarına dikkat çektiği makalesinde, "Hesaplamaların hepsini bir araya getirirseniz; mevzuata göre SB'nin 2019 Bilançosunda şehir hastanelerinde verilen talep/gelir garantilerinin (930 ve 931 nolu hesaplarda) 445,3 milyar TL civarında kaydedilmesi gerektiğini görebilirsiniz. Sizce, şehir hastanelerinde verilen yaklaşık 445 milyar TL tutarındaki talep garantisi, Sağlık Bakanlığının bilançosunda gizlene-cek/ihmal edilecek kadar önemsiz bir kalem midir? Yoksa kamu kaynaklarının harcanması ve raporlanması konusunda, yetkililerimizin mevzuat dışında bildikleri daha iyi başka bir seçenek mi var" demektedir.

BİN 950 BİNA RİSKLİ, ATILAN ADIM SIFIR

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 2019'da hazırladığı plana göre 6 kentte dere yatağında bulunan bin 950 binanın acil taşınması gerekiyor. İki yılda yapılan tek şey ise söz konusu belediyelere 'genelge' iletmek oldu.

Karadeniz'de son yıllarda her yağış felakete dönüşüyor. Alınmayan önlemler, ihmaller, yetkililerin bilime ve bilim insanlarının uyarılarına kulak tıkaması tabloyu daha da ağırlaştırıyor. Batı Karadeniz'de son yaşanan sel felaketinde yine dere yataklarına yapılan binalar yerle bir oldu, en az 78 kişiyi hayattan kopardı. Hiçbir felaketten ders çıkarmayan 19 yıllık iktidarın rant için Karadeniz'e kurduğu hidroelektrik santraller ise selin boyutunu artırmada büyük rol oynadı.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2019'da Trabzon, Rize, Artvin, Giresun, Ordu ve Samsun'u 'İklim Değişikliği Eylem Planı'nı hazırladı. Eylem planı kapsamında; bölgede 19 bin akar dere, 131 bin kuru dere ile birinci derece risk grubundaki 367 dere tarandı. Çıkan sonuçlara göre dere yatağında bulunan ve iklim krizi nedeniyle risk altında olan bin 950 bina tespit edilerek acil taşınması gerektiği belirlendi. Trabzon'da dere yatakları ve yamaçlarda 446, Rize'de ise 40 ayrı dere yatağında sel riski altında 'acil ve öncelikli boşaltılması' gereken 665 bina tespit edildi.

2 Senede Adım Atılmadı

İki yıl önce, sel ve heyelan bölgelerinde yapılaşmanın önüne geçmek amacıyla hazırlanan planın ardından somut adım atılmadı. HDP İzmir Milletvekili Murat Çepni, eylem planını TBMM gündemine taşıyarak Bakan Kurum'a; eylem planı ile ilgili gelişmeleri sormuştu. Çepni'nin soru önergesini 20 Mayıs 2021'de yanıtlayan Bakan Kurum; "Eylem Planı'nın yanı sıra Bakanlığımız tarafından ayrıca Karadeniz Bölgesi valiliklerine ve Karadeniz Bölgesi belediyelerine 13 maddelik Karadeniz Bölgesi İklim Değişikliği Genelgesi iletilmiştir" cevabını verdi.

Dere Yatağına Terminal

Yaşanan can ve mal kayıplarından ders çıkarılmazken dere yataklarına adeta yeni felaketlere zemin hazırlayacak projelerin inşaatı sürüyor. Trabzon'da yapılacak yeni otobüs terminalinin yeri için dere yatağı seçildi. Uzmanlar terminal dere yatağına yapılırsa, Trabzon'u büyük tehlike beklediğini ve projenin yerinin değiştirilmesi gerektiği konusunda uyarıyor.

Rize'de Acele Kamulaştırma

Rize'de meydana gelen sel ve heyelanlar nedeniyle yeni konutların TOKİ'nin yeni binaların yapılması için acele kamulaştırma kararları yayımlandı. Resmi Gazete'de yer alan Cumhurbaşkanı kararlarına göre; Muradiye Beldesi ile Çayeli ilçesi Büyükköy Beldesi ve Yenipazar Mahallesi'nde belirlenen alanlarda bulunan özel mülkiyete konu taşınmazlar, acele kamulaştırıldı. Kentte 14 Temmuz'da meydana gelen sel ve heyelanın ardından dere yataklarında bulunan riskli 17 binanın yıkılmasına karar verildi. Öte yandan Kastamonu'nun Bozkurt ilçesinde 62 kişinin yaşamını yitirdiği sel felaketinde kayıp 26 kişinin aranmasına Karadeniz'de devam edildi.

BİR FELAKET DAHA GELİYORUM DİYOR

Dere kenarları tomruklarla dolu

Batı Karadeniz'de meydana gelen sel felaketinde dere kenarlarına yapılan orman depolarında istiflenmiş tomrukların taşkınla birlikte köprüleri tıkayarak felaketin boyutunu artırması, gözleri orman depolarına çevirdi. Zonguldak, Bartın ve Karabük illerinde Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı 24 orman deposu bulunuyor. Bu depolardan birçoğu dere kenarlarında. Özellikle Karabük'ün Yenice ilçesinde bulunan Yenice

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Orman İşletmesi orman deposunda yüzlerce tomruk istiflenmiş durumda. Olası sel taşkınının da tomrukların suya kapılması durumunda köprülerde yaratacağı tıkanıklıkla yerleşim yerlerini tehdit edebileceği belirtiliyor.

Selin yaşandığı kentlerde inceleme çalışmalarını tamamlayan CHP, bu konuda bir rapor kaleme aldı. CHP Doğa Hakları ve Çevreden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Ali Öztunç tarafından hazırlanan raporda, tomruk depolarının ve plansız yapılaşmanın felaketin boyutunu artırdığı vurgulandı.

Rapora göre, Sinop'un Ayancık ilçesinde çok sayıda kişinin yaşamını yitirmesine neden olan faciada, tomruk depoları etkin rol oynadı. Ayancık'ta 120 metre olan dere yatağının genişliği, bazı yerlerde 80 metreye, bazı yerlerde ise 60 metreye düştü. Tomruk deposundan selle gelen tomrukların dere yatağını daha da daraltması, köprüleri yıktı, felaketin daha da büyümesine neden oldu. Hidroelektrik Santrallerinin (HES) su toplama yapısının zarar gördüğü ve selin etkisini artırdığı vurgulanan raporda ayrıca şu tespitlere yer verildi: "İnsan kaynaklı doğa tahribatları, yanlış imar ve yapılaşma politikaları, ormansızlaşma, HES'ler, dere ıslah çalışmaları gibi etkenler bu felaketleri tetiklemekte.

Aşırı yağış, toprak kayması gibi ani doğa olayları bir gerçeğimiz haline gelmiştir. Ancak, bunu normalleştiremeyiz."

Orman Mühendisi Prof. Dr. Metin Tunay, depolama alanlarının genellikle fabrikalara ulaştırılması adına vadi yollarına depolandığını, depoların su seviyesinin 5 metre üstünde yapılması gerektiğini belirtti.

Olası bir felaketin kaçınılmaz olduğunu kaydeden Prof. Dr. Tunay, şöyle konuştu: "AFAD'ın geçen yılki rakamlarına bakıldığında 177 sel ve taşkın olayı yaşanmış ve bunları çoğu Karadeniz Bölgesi'nde gerçekleştiriyor. Dere yataklarının ormanların bulunduğu yerde erozyonların önlenmesi ve dere yatağına materyallerin dolmasının önlenmesi gerekir. Yukarıdan gelen yoğun su, yatağından taşarak, sel olmakta. Bu taşkınların önlenmesindeki en önemli unsur, yukarı havzada alınacak önlemlerdir."

BOZKURT CİNAYETİ

CHP'li Baltacı'nın iddiasına göre, Bozkurt'ta HES'in iletim kanallarının inşası sırasında çıkartılan 1,5 milyon metreküp toprak, DSİ'nin gösterdiği yerlere taşınmadı. Bu toprak da heyelana yol açtı, selin etkisini artırdı.

Batı Karadeniz'de yaşanan ve en az 77 yurttaşın yaşamını yitirdiği selde, Kastamonu'nun Bozkurt ilçesi yakınlarındaki Ebru Hidroelektrik Elektrik Santrali'nin etkisi tartışılıyor. CHP Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı Zülfikarlar Holding bünyesindeki Berke Elektrik Üretim AŞ tarafından işletilen HES'in iletim kanallarının inşası sırasında çıkartılan 1,5 milyon metreküp toprağın Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü'nün gösterdiği yerlere taşınmadığını ve kanalların iki yanına yığıldığını söyledi. Baltacı, bu toprağın da heyelana yol açarak, selin etkisini arttırdığını ifade etti.

HES'in patlamadığını kanıtlamak için gazetecilerle bölgeyi havadan helikopterlerle gezen DSİ Genel Müdürü Kaya Yıldız, kanallardaki yıkık beton bloklar için, "O gördüğünüz, tamamıyla regülatörden suyu taşıyan iletim boruları. Onların heyelanla yıkıldığını gördük. Bununla hiçbir alakası yok" demişti.

Aynı zamanda harita mühendisi olan ve bölgeyi yakından tanıyan CHP'li Baltacı, Genel Müdür Kaya'nın doğruladığı heyelanlarla ilgili soru işaretlerini gündeme getirdi.

'Gözlerimle Gördüm'

HES'in inşasına tanıklık ettiğini söyleyen CHP'li Baltacı, bölgede irili ufaklı çok sayıda heyelanın meydana geldiğini, bunların selin etkisini arttırdığını belirtti. HES'in iletim kanallarının inşası sırasında çıkartılan 1,5 milyon metreküp toprağın gösterilen yere dökülmek yerine iki yana yığıldığını bildiklerini anlatan Baltacı, "Bunu yaptıklarını gözlerimle gördüm" dedi. Bu toprağın yumuşak bir zemin oluşturduğunu, yağışla birlikte de heyelana yol açtığını ifade eden Baltacı, "Bundan eminiz ama ne kadar olumsuz etkisi olduğunu bilmiyoruz. Bunun araştırılarak gerçeklerin açıklanmasını ve sorumluların cezalandırılmasını istiyoruz" ifadelerini kullandı. 2015 yılında da bu bölgede heyelanlar meydana geldiğini, mühendis olarak ölçümlerini yaptığını belirten Baltacı, o zaman iletim kanallarının parçalandığı bölgeler olduğunu tespit ettiklerini de sözlerine ekledi.

Sayıştay Uyardı

Sayıştay'ın DSİ'ye ilişkin 2019 ve önceki yıllardaki denetim raporlarında da şirketlerin kazılardan çıkan malzemeleri rastgele yerlere döktüğüne ilişkin tespitlere yer verildi. Bunun hem hafriyat dökülen yerlerin zorunlu olarak kamulaştırılması zorunluluğu doğurduğu hem de mülk sahiplerine zarar-zıyan bedelleri ödenmesine yol açtığı bildirildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Sayıştay raporunda şöyle denildi: “Yapım ihalelerinde kazıdan çıkan malzemelerin idarenin gösterdiği yerler dışına dökülmesi nedeniyle bu yerlerin kamulaştırılmak zorunda kalınması Kurumun kamulaştırma giderleri ile zarar-zıyan bedeli ödemelerinin artmasına yol açmakta, bu durum Kurum kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir.”

34 Yurttaş Hâlâ Kayıp

Selin vurduğu Kastamonu'nun Bozkurt ilçesi ile Sinop'un Ayancık ilçesinde tam 77 kişi yaşamını yitirirken kayıp ihbarı yapılan kişi sayısının 34 olduğu bildirildi. AFAD'dan yapılan açıklamaya göre, Kastamonu'da 26, Sinop'ta ise 8 için kayıp ihbarı yapıldı. Bozkurt'ta çöken Ölçer Apartmanı'nın müteahhidi Mehmet Özkan'ın İstanbul'da gözaltına alındığı bildirildi. Öte yandan İçişleri Bakanlığının kararıyla 'daha önce sel tecrübesi olan' Giresun Dereli Kaymakamı Murat Atıcı, Bozkurt Kaymakamlığı görevine atandı. Bozkurt Kaymakamı Okan Yenidünya ise Dereli ilçesi kaymakamlığı görevine getirildi.

BELEDİYE, TAŞKIN İÇİN ADIM ATMADI

Kastamonu Belediyesi, 'taşkınların önlenmesi' projeleri için 2019 yılında hiçbir adım atmazken “Yeni İmarlı Yerlerde Yağmur Suyu Drenaj Hattı Yapılması” projesinin de yüzde 57'sini tamamlayabildi.

Batı Karadeniz'de sel felaketinden en fazla etkilenen, en çok can kaybının görüldüğü ve kayıp başvurusunun yapıldığı kent Kastamonu oldu. MHP'li Kastamonu Belediyesi'nin 2019 ve 2020 yıllarına yönelik faaliyet raporları, kenti felakete sürükleyen eylemsizliği gözler önüne serdi.

Kastamonu Belediyesi Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü'nün 2019 yılı hedefleri arasında yer alan, “Taşkınların Yaşandığı Bölgelerde ve Taşkın Riski Olan Bölgelerdeki Yağmur Suyu Hatlarının Tamamlanması” projesi için yıl içinde hiçbir adım atılmadı. İdarenin, “Sel ve Taşkınların Önlenmesi” hedefi altında hayata geçirmeyi planladığı, “Yeni İmara Açılan Yerlerde Yağmur Suyu Deşarj Hatlarının Yapılması” projesinin gerçekleştirme oranı ise yüzde 57'de kaldı.

Projenin tamamlanmama nedeni ise “İller Bankası'ndan alınacak kredinin işlemlerinin tamamlanması” şeklinde açıklandı. Sel ve taşkınların önlenmesine yönelik 2020 yılında da benzer hedefler koyan idare, hedeflerin gerçekleştirme durumunu paylaşmadı.

Kredi İşlemleri Tamamlanmadı

Kastamonu Belediyesi'nin 2019 yılı faaliyet raporunun, “Stratejik Amaç-Stratejik Hedef” bölümüne, “Yeni İmara Açılan Yerlerde Yağmur Suyu Deşarj Hatlarının Yapılması” hedefi yazıldı. Toplamda 8 kilometrelik bir alanı kapsayacağı belirtilen yağmur suyu deşarj hattının 5 kilometresi tamamlanabildi. Projenin gerçekleştirme oranının yüzde 57'de kalmasının nedeni, İller Bankası'ndan alınacak krediye yönelik işlem sürecinin tamamlanmaması olarak açıklandı.

İdarenin, sel ve taşkınların önlenmesi amacıyla hayata geçirmeyi planladığı bir diğer proje ise “Taşkınların Yaşandığı Bölgelerde ve Taşkın Riski Olan Bölgelerdeki Yağmur Suyu Hatlarının Tamamlanması” projesi oldu. 2019 yılı içinde hayata geçirilmesi planlanan projenin yıl içindeki gerçekleştirme oranı ise kayıtlara, “Yüzde 0” olarak geçti. Proje için ayrılan toplam kaynağın ise 1 milyon TL olduğu bildirildi. Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü, 2020 yılında da sel ve taşkınların önlenmesi amacıyla bir dizi hedef belirledi. İdare, “Taşkınların yaşandığı bölgelerde yağmur suyu hatlarının tamamlanması, yağmur sularının uygun deşarjının sağlanması, yağmur suyu sisteminin iyileştirilmesi” projelerini 2020 yılı hedefleri arasında sıraladı. Ancak hedeflerin gerçekleştirme durumuna ilişkin faaliyet raporlarında herhangi bir bilgi paylaşılmadı.

Yerleşim Alanı 2 Katına Çıkarılmış

Tarım ve Orman Bakanlığının 2019'da hazırladığı Batı Karadeniz Havzası Taşkın Yönetim Planı'nda, sel felaketinden en çok etkilenen bölgelerden biri olan Bozkurt ilçesindeki tedbir önceliği, “orta” olarak belirtilmiş.

Sel felaketini değerlendiren ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Duygu Cihanger Ribeiro, şöyle konuştu: “İlçenin şu an 5 bin olan nüfusunu 2025 için 12 bin 500 öngören Çevre Düzeni Planı, Bozkurt'un yerleşim alanını yaklaşık iki katına çıkarmayı öngörmüş. Bu 12 bin 500 kişilik nüfusa önerilen yer ise Bozkurt'un neredeyse bugünkü yerleşimi kadar. Abana ile arasını dolduracak şekilde. Burada yayılmacı bir politika izlenmiş. 2000'lerle birlikte yollar genişlemiş; dere yatağı ve ağzında çok katlı yapılaşma başlamış.”

109 Bina İçin Acil Yıkım Kararı

Batı Karadeniz’de sel felaketinin ardında ölüm haberleri gelmeye devam ediyor. Kastamonu, Sinop ve Bartın’da ölü sayısı 78’e yükseldi. AFAD tarafından yapılan açıklamada, "Kastamonu’da 62, Sinop’ta 15, Bartın’da 1 kişi hayatını kaybetti” denildi.

3 kentte hasar gören toplam 109 binanın acil yıkılmasına karar verildi. Yapılan incelemelerde Kastamonu'nun Bozkurt ilçesinde 20 binanın acil yıkılmasına karar verilirken, 22 binanın ağır hasarlı, 540 binanın az hasarlı olduğu tespit edildi. Kentte selden etkilenen diğer ilçeler İnebolu’da 1, Küre’de 2, Abana’da 6 binanın acil yıkılması kararlaştırıldı.

Selin vurduğu Sinop’un Ayancık ilçesinde ise 76 bina için acil yıkım kararı verildi; 21 binan ağır, 676 bina ise az hasarlı. Bartın’ın Ulus ilçesinde de 4 binanın acil yıkılması kararlaştırıldı.

Bozkurt'ta büyük bölümü Ezine Çayı kenarında bulunan hasarlı binaların yıkım çalışmaları sürüyor. Öte yandan Bozkurt'ta kayıp ihbarı yapılan 26 kişiyi arama çalışmaları da devam ediyor.

COĞRAFYA KADER Mİ? AFETLERDEKİ BÜYÜK KAYIPLAR DOĞAL MI?

Batı Karadeniz Bölgesindeki Seller Hakkında

11 Ağustos 2021 tarihinde Batı Karadeniz bölgesinde yaşanan sel ve taşkınlar nedeniyle Kastamonu, Bartın ve Sinop illerinde ağır hasarlar oluşmuştur.

Yaşanan sel nedeniyle 78 vatandaşımız (62 Kastamonu, 15 Sinop, 1 Bartın) hayatını kaybetmiştir. Sinop’ta 8 ve Kastamonu’da 26 olmak üzere toplam kayıp ihbarı sayısı 34 olarak açıklanmıştır.

Sinop’un Ayancık ve Türkeli, Kastamonu’nun Azdavay, İnebolu, Bozkurt, Küre ve Pınarbaşı, Bartın’ın Ulus ilçesi selden en ağır biçim etkilenen yerleşim yerleri olmuştur.

Bartın Ulus, Kastamonu Abana, Azdavay, Bozkurt, Çatalzeytin, Devrekani, İnebolu, Küre, Pınarbaşı, Şenpazar, Sinop Merkez, Ayancık, Türkeli, Gerze, Boyabat ve Erfelek İlçelerinde AFAD tarafından Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi İlan edilmiştir.

Sel nedeniyle bir çok köprü yıkılmış, karayolları ulaşımına (Bartın-Karabük, Kumluca- Kozcağız Sinop-Türkeli, Ağlı-Şenpazar, Evrenye-Devrakani gibi) kapanmış, bir çok yerleşim yerinde elektrik ve suyu kesintiler olmuştur.

Küre’de 198 mm, Pınarbaşı’na 167 mm, Azdavay’a 145 mm, İnebolu’ya 123 mm, Abana’ya 122 mm Bozkurt’a 117 mm yağış düşmüştür. Ayancık’ta 240,5 mm, Boyabat’da 76,6 mm, Dikmen’de 54 mm, Erfelek’te 78,6 mm, Gerze’de 72,4 mm, Merkez’de 83,8 mm, Türkeli’nde 88,8 mm yağış düşmüştür. Bartın/Ulus’a son 24 saatte m2’ye düşen yağış miktarı 302,4 kg. Bartın’ın yıllık toplam yağışı ise 1044 kg/m2. Bir yılda yağması beklenen yağışın neredeyse üçte biri 24 saatte düşmüştür.

Yağışlardan ağır biçimde etkilenen Ayancık’ta devlet hastanesi de sular altında kalmış, hastaların bir kısmı Sinop Atatürk Hastanesi’ne tahliye edilmiştir. Selde masur kalan bir çok yurttaş, hava araçları ile güvenli bölgelere tahliye edilmiştir.

Ayancık ve İhmaller

Tarihinde bir çok kez sel yaşayan Ayancık’ta, kentsel yerleşimin geçmişteki felakete göre tasarlanmadığı ortaya çıkmıştır. Dere yatağı içerisinde Orman Genel Müdürlüğü’ne bağlı birimler tarafından kurulan tomruk deposunun, yaşanan felaketin sonuçlarını daha da ağırlaştırmıştır.

Babaçay Mahallesi’nde 35 yıl önce toprak kayması yaşanması üzerine inşa edilen afet konutları dere yatağına inşa edilmiştir.

2012 yılında yaşanan sel sonrasında, Ayancık Çayının ıslah edilmesinin 50 yıl sonra gelen sel baskınında büyük bir felaketi önlediğinden söz edilmiş, selin ilk önce vuracağı 208 daireden oluşan 13 bloklu afet evleri ile yine çay boyunda ki kooperatif binaları, sanayi sitesi ve bir ilköğretim okulu, ardından da kent merkezinin kurtarıldığından söz edilen bir haber yayınlanmıştır. Haber içeriğinde konuşan dönemin Ayancık Belediye Başkanı Ayhan Ergün,"1963 yılında yaşanan ve büyük acılara neden olan sel felaketini unutmamak. Sürdürdüğümüz girişimlerin sonuçlanması ardından ıslah çalışmaları yapıldı. Bu konuda basın mensubu arkadaşlarımızın yaptığı uyarıcı ve yönlendirici haberlerde büyük ses getirdi ve çabalarımıza yardımcı oldu. Bu nedenle ülke basınına Ayancık çayının ıslahını gündem yapan değerli Sinop basın mensuplarına teşekkür ediyorum dedi. Ayancık Çayını ıslahını başlatan başta Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel Eroğlu’na görev yapmış tüm D.S.İ 7. Bölge Müdürlüğü’ne Valilerimize, Milletvekillerimize, Kaymakamlarımıza, D.S.İ İl

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Müdürlüğümüz ve değerli Personelimize Ayancık halkı adına teşekkür ve minnetlerimizi sunuyoruz" diye konuşmuştur.

2019 tarihli, Batı Karadeniz Taşkın Eylem Planında, Ayancık'taki dere ıslah çalışmalarının yetersizliğinden söz edilerek, taşkın duvarlarının yükseltilemesi gerektiğinden, akarsu yataklarında yatak temizliği yapılması gerektiği uyarısı yapılmıştır.

Ayancık'ta 120 metre olan dere yatağının genişliği bazı yerlerde 80 metreye, bazı yerlerde ise 60 metreye düşürülmüştür. Tomruk deposundan selle gelen tomrukların dere yatağını daha da daraltması, köprüleri yıkmış, felaketin daha da büyümesine neden olmuştur.

Bozkurt ve İhmaller

Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yapılan Batı Karadeniz Havzası Taşkın Yönetim Planında, 2014 yılında da taşkın yaşanan Ezine çayı üzerinde incelemeler yapıldığı, çay yatağı üzerinden yapılan modellemelerde, derenin sağ sahilinin yüksek taşkın tehlike riskine maruza kaldığının uyarısı yapılmıştır. Planda, 2014 yılında Ezine çayı taşması sonucunda Abana ilçesi yerleşim yerleri ve ticaret alanları sular altında kaldığından da söz edilmektedir.

Harita 9-14: Kastamonu İli Abana ve Bozkurt İlçesi Uydu Görüntüsü

Islah Hatalı Yapılmış

Planda, ilçe merkezindeki dere ıslahı sırasında sağ sahildeki kanal duvarlarının sol sahildeki duvarlarından yaklaşık 1 m daha düşük yapıldığı, iki dere birleşiminin 150 m mansabında her iki sahilde de dereye erişim için açıklıklar bırakıldığı, kanal duvarlarının birleştirilmediğinden söz edilerek, bu açıklardan taşan suların akarsuya dönemediği için sağ ve sol sahil yerleşimlerinde ciddi taşkın riski oluşturduğundan söz edilmiştir.

Dere Yatağında Yapılaşmayı Devlet Önermiş

Bozkurt'un nüfusu 2000 yılında 10.159, 2020 yılında 9620'dir. Aradaki sürede de azalış göstermiştir. Buna karşın, dönemin Çevre ve Ormanlık Bakanlığı, bölgeye ilişkin 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planda nüfusun artacağı öngörülerek yapılaşmanın artmasına yönelik öneri sunulmuştur. Sonrasında, dere yatağında 8 katlı binalara izin verilmiştir.

HES'lerin Yarattığı Tahribatlar ve Ebru HES Örneği

Görsel 1'de, Bozkurt'ta bulunan Ebru HES projesinin kurulduğu alanın 2002 yılındaki hali gözükmemektedir. HES santral binasının kurulduğu alanın sağ ve sol tarafında iki ayrı dere bulunmakta olup, ikisi de geniş su yatağına sahiptir. Regülatör 1'in kurulacağı derenin vadi girişinde bir adet köprü bulunmaktadır. Dere taşkın yatağı olan alanda ise tarlalar görülmektedir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

2017 ve 2020 yıllarına ait çekimlerde, dere taşkın alanında santral binası ve şantiye kurulduğu, santral binasına su ileten cebri boru için ormanlık alanda kesim yapıldığı, kazı yapıldığı, ancak peyzaj çalışmaları vs. yapılmadığı, Regülatör 1'in kurulduğu derenin kuruduğu, yatağının daraldığı, dere yatağının bir kısmının doldurulduğu görülmektedir. Regülatör 1'in kurulduğu dere üzerinde, 1 adet taş ve çakıl ocağı kurulmuştur.

15 Ağustos 2021 yılında, Ebru HES'te herhangi bir patlama olmamıştır iddiasıyla paylaşılan videodan erişilen görüntüde; Regülatörlerin kurulduğu her iki vadiden de gelen derelerin yataklarının genişlediği, Regülatör 1'in bulunduğu vadinin girişindeki köprünün bir kısmının yıkıldığı ya da derenin getirdiği molozların altında kaldığı, taşkın alana kurulan santral binası ve şantiye alanlarının sel suyu ve balçık altında kaldığı görülmektedir.

CHP Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın Ebru HES'in su toplama yapılarının bulunduğu bölgede yaptığı çekimlerde, HES'in su toplama yapısının zarar gördüğü belgelenmiştir. Bu durumda, devlet kurumları ile şirket yetkililerinin bir ağızdan dile getirdikleri, HES yapılarında herhangi bir yıkım olmamıştır iddiası çürümüştür.

HES'in varlığının su yapıları ve havza güvenliğine olan etkisinin kapsamlı araştırılması ve halkın soru ve endişelerinin cevap bulması gerekmektedir. Bu bağlamda, Tarım ve Orman Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve DSİ yetkilileri; HES kapağı patladı mı, HES'lerde baraj var mı gibi sorular üzerinden tartışmayı siğ bir noktaya çekmektedir. **Burada tartışılması gereken, kapak açılması ya da cebri borunun patlaması meselesi değil, HES'lerin doğada yarattığı tahribat olmalıdır.** Diğer yandan, HES'lerin tek asli sorumlu olmadığı gerçeğini de unutmamak gerekmektedir. Örneğin, sel ile gelen binlerce tomruğun, ormanları korumak yerine üretim alanları olarak görerek endüstriyel üretim alanlarına dönüştüren politikaların da oluşan felakettin asli sorumlularından biri olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Ebru HES'ile ilgili yapılan hava çekimlerinde onlarca tomruğun yatık bir şekilde bırakıldığı ormanlar da görülmektedir.

HES'lerin yarattığı tahribatı aktarmak gerekirse; HES yapılan yerlerde, su toplama yapılarında biriktirilen su, ana yatağından cebri boru ya da tünel aracılığıyla alınmakta, dere yatağında %10 civarında cansuyu bırakılmaktadır. Cansuyu bırakılan dereler kurumakta, HES inşaatı sırasında oluşan hafriyat atıkları (dere yatağının ve yamaçlardaki çalışmalar nedeni ile dolan hafriyat) ile doldurulmaktadır. Cansuyu bırakılan dereler kuru dereler olarak algılanmakta, yatağı daraltılmakta, taşkın alanlarında dolgu-doldurma, konut alanı, yol gibi uygulamalara gidilmektedir. DSİ'nin ıslah çalışmaları ile yatak yönünü değiştirmeye çalıştığı örnekler de mevcuttur.

DSİ tarafından Ebru HES ile ilgili yapılan açıklamada, santralin 10 Ağustos 2021 günü akşam saatlerinde üretimi durdurduğu açıklanmıştır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Yukarıda sayılan faktörleri bir arada düşünerek; HES projesi sonrası kuruyan, yatağı daralan, hafriyat atıkları atılan derelerde; 10 Ağustos günü gece saatlerinde santralde üretime ara verilmesinin de etkisiyle son dönemdeki akış rejimine oranla daha fazla su birikmiştir. Vadideki taş ve çakıl ocağı, yoğun orman kesimleri de düşünülürse; mevcut hafriyat, moloz ve tomruklarla taşan dere yıkımlara yol açmıştır.

Ormansızlaşma nedeniyle, yüksek kesimlere yağın yağışın da önemli bir kısmı bu iki vadideki derelere sevkolmuştur. Netice olarak, dere yatakları genişlemiş, biriken su kütlesi dere yatağındaki hafriyat ve diğer atıkları da beraberinde getirerek güzergahtaki köprüyü yıkmış, santral binası ve yanındaki şantiye alanını su ve balçık altında bırakarak Bozkurt ilçe merkezine doğru ilerlemiş ve güzergahtaki diğer yapı ve malzemeleri de önüne katarak faciaya sebep olmuştur.

Değerlendirme

İnsan kaynaklı doğa tahribatları, yanlış imar ve yapılaşma politikaları, yanlış su yönetimi politikaları, ormansızlaşma, kaçak ya da denetimsiz orman kesimleri, HES'ler, dere ıslah çalışmaları vb. etkenler bu felaketleri tetiklemektedir. Ayancık ve Bozkurt örneklerinde, bunun çarpıcı örnekleri karşılıkmaktayız.

Afet öncesinde önleyici tedbirler almayan idare, afet sırasında, zamanında ve işlevli araçlarla müdahale etmeyerek zararın boyutlarının artmasına sebebiyet verebilmektedir. Yurttaşlar yağış öncesinde uyarılmasına karşın, yurttaşların anılan zaman diliminde güvenli böyle sevk edilmesine yönelik tedbirler alınmamaktadır. Bozkurt'ta yapıldığı iddia edilen anons, yurttaşlar can güvenliği almak yerine araçlarını güvenli yerlere çekmek üzerinedir. Böyle bir anonsun varlığı, suya kapılan yurttaş sayısının artmasına yol açmış olma ihtimalini güçlendirmektedir.

Devletin afet ile aktif ödevlerinden birisi öntedbirlik ilkesi gereğince afet oluşmasını önleyecek politikalar geliştirmesidir. Diğeri ise, afet oluşması durumunda oluşan zararların giderilerek, afet öncesindeki haline geri getirebilmektedir.

Aşırı yağış, toprak kayması gibi ani doğa olayları bir gerçeğimiz haline gelmiştir. Ancak, bunu normalleştiremeyiz. İklim ve coğrafi özellikleri göz önüne alarak, doğanın ve yaşamının devamlılığını sağlayacak tedbirleri almalı, sakınım planları oluşturmalıyız.

Aşırı doğa olaylarının sık yaşandığı riskli coğrafyalarda, bu riski bir krize dönüştürmeyecek yatırım planlaması en önemli risk önleme biçimidir. Ön tedbirlik yaklaşımının sonucu olarak, riskin artmasına ve riskin yönetilmesi için maliyetlerin şişmesine yol açacak yatırım planlamasından uzak durulmalıdır. Doğa olaylarının bir afete dönüşmesini engellemek için bir takım sakınım planlama adımlarına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, çevre düzeni planlarının sakınım planlarına göre yeniden geliştirilmesi gerekir. Tekil afet önleme politikasından uzaklaşılarak, bölge planlaması düzeyinde afet önleme politikası geliştirilmesi gerekmektedir.

* Karadeniz İklim Eylem Planına Rağmen Dere Yatakları, Sahiller, Yaylalar Tahrip Ediliyor

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan Karadeniz İklim Eylem Planı'nda, Karadeniz Sahil Yolu ve bölgedeki yapılaşma, dere yataklarındaki imar uygulamalarının aşırı doğa olaylarını tetiklediği dile getirilmiştir. Ancak, dere yatağı üzerinden yapılan yol uygulamaları dışında, TOKİ gibi kurumların da dere yataklarında yapılar inşa ettikleri de bir gerçekliktir. Nitekim, şu ana kadar herhangi bir biçimde uygulamasına şahit olunamayan Karadeniz İklim Eylem planı da mevcut yapılaşmaların yıkılarak yeni yapılaşma-inşaat alanlarının oluşturulmasından başka bir çözüm getirmemektedir.

CHP Afet ve Aşırı Doğa Olayları Politika Belgesi'nde Yer Alan Önerilerimiz

1.) Afet Riski Azaltılmış Dirençli Kentler

Afet riskleri azaltılmış dirençli kentler birinci önceliğimizdir. Afet riskini azaltma politikası kapsamında "Mekânsal Acil Durum Planları" yapılmalı, afet ve iklim değişikliği kaynaklı aşırı doğa olaylarının fiziki, doğal, tarihi, kültürel ve ekonomik zararlarının azaltılmasına ilişkin önleyici tedbirler güçlendirilmeli, kentlerde fay hatları ile depreme ve aşırı doğa olaylarına karşı hassas ve dirençsiz bölgelerdeki yapılaşmalardan öncelikli olarak kaçınılmalıdır. Kentler, doğal ve/veya insandan kaynaklı tehlikeler karşısında dirençli hale getirilmeli, iklim değişikliği yaratan olay ve olguları ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yürütülmelidir.

2.) Şeffaf ve Katılımcı Yönetim

Halkın karar alma ve planlama ve yönetim süreçlerine katılımını öncelikli hale getiren, şeffaf bir yönetim anlayışı Afet Riskini Azaltma Politikası için önkoşuldur. Yerel yönetimler ve yerel toplulukların bütünleşmesini, sorumlulukları paylaşmasını sağlayan demokratik bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Kentlerde, sanayi ve ticaret odaları, meslek odaları, üniversiteler, ilgili sivil toplum örgütleri, medya, kültür, sağlık, turizm, ulaştırma vb.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

temsilcilerinin de dahil edildiği platformlar oluşturularak, afete riskini azaltma kararları ve uygulamaları platformlar ile birlikte geliştirilmelidir.

Yapı denetim süreçleri meslek odalarının katılımıyla ve şeffaf bir şekilde kamu eliyle yürütülmeli, yerel yönetimlerin afet yönetim sürecindeki katılımı güçlendirilerek yetkileri artırılmalıdır.

Afet Bilgi ve Veri Merkezleri yoluyla afete mücadele ve afete müdahale süreçlerine dair bilgi kirliliğini defedecek, afete dair tüm bilgileri yurttaşların erişimine açacak, ihtiyaçları belirleyecek, afet bütçesine dair tüm bilgileri, afete dair kamusal yatırım ve çalışmaları, denetimleri izlenilebilir ve hesap verebilir kılacak mekanizmalara ihtiyaç vardır.

3.) Dayanışma İle Riski Azaltmak

Afet yönetimi tek başına değil, birlikte mümkündür. Eşitlik ve toplumsal cinsiyet temelli dayanışma ve katılım şarttır. Gönüllü müdahale timleri oluşturulmalı, eğitim ve farkındalık çalışmalarıyla afete müdahalenin verimliliği artırılmalıdır. Afet riskini azaltma politikaları ve uygulamalarını daha etkin hale getirmek için merkezi ve yerel kurumların yanı sıra uluslararası kurum ve örgütlerle ve sivil toplum örgütleriyle de iş birliği sağlanmalıdır.

4.) Güvenli Müdahale

Afete müdahalenin hızı ve verimliliği can ve mal kaybının büyüklüğünü belirlemektedir. Bu konuda özel eğitim görmüş ve uzmanlaşmış personel sayısının artması, özlük haklarının güçlendirilmesi önemlidir. Özellikle deprem riski yüksek olan kentlerde daha hızlı biçimde müdahale sağlayacak personel istihdam edilmeli, ekipman bulundurulmalıdır.

5.) Ekosistem Temelli Bütüncül Yaklaşım

Kentlerdeki nüfus yoğunlukları, iklim değişikliği gibi etkenler de afetin boyutlarını arttırmaktadır. İklim değişikliği, biyoçeşitlilik, yoksulluğun ortadan kaldırılması, çevre, tarım, sağlık, gıda ve beslenme haklarıyla ilgili ekosistem temelli bütüncül yaklaşımla oluşturulacak politikalar, afet riskini, salgın hastalığı, yerinden edinme riskini azaltacaktır.

6.) Yurttaş Odaklı KentSEL Dönüşüm

Sağlıklı yaşamaya elverişli, doğal afetlere dayanıklı konut hakkına erişim olmazsa olmazımızdır. KentSEL dönüşüm uygulamalarında soylulaştırma, zorla tahliye, mülkiyet hakkı ihlali, borçlandırma gibi davranışlardan kaçınılarak adil uygulamalar geliştirilmelidir. İklim, coğrafya ve kültür vb. değişken özelliklerle uyumlu kent ve konut planlamaları esas alınarak, yapı stoklarının afet ve iklim değişikliği kaynaklı aşırı doğa olayların dirençleri artırılmalıdır. Makul fiyatlı, yeterli, dirençli ve güvenli konut, altyapı ve hizmetlere erişim hakkı sağlanmalıdır.

7.) Yeniden İnşa, Daha İyi İnşa

Afet riskini azaltma ve afete dirençli toplum, afete dirençli kent, afete dirençli yapı inşa ederken temel ilkimiz "Öncekinden Daha İyisini İnşa Etmek" ilkesidir.

- * Tahmin ve erken uyarı sistemleri, afet risk ve acil durum haberleşme mekanizmalarına yatırım yapılmalıdır.
- * Kamusal müşterek alanlar, afet durumlarında kullanılacak mekânlar olarak kurgulanmalıdır. Yurttaşların kolayca erişebileceği konumlarda, arama-kurtarma, ilk yardım ve diğer temel ihtiyaç malzemelerinin bulunduğu üniteleri barındıran, afetzedelerin her türlü ihtiyaçlarını karşılayacak alt yapı ve mekanlara sahip barınma alanları oluşturulmalıdır.
- * Afete mücadele ve müdahalede yerel yönetimlerin yetki ve kapasiteleri artırılmalıdır.
- * Afet riski tespitlerinin bilimsel ve objektif verilere göre hazırlanan raporlarla yapılması; bu raporların neticelerine göre iyileştirme ya da kentsel dönüşüm uygulamalarının yapılıp yapılmamasına karar verilmelidir. Bu kapsamda fay hattı üzerindeki tüm yerleşim birimlerinde bulunan yapı stokunun risk analizi bir an evvel yapılmalıdır.
- * İklim değişikliğiyle mücadele politikalarıyla uyumlu, düşük sera gazı emisyonuna sahip yapı malzemeleriyle üretilmiş, kullanım ömrü boyunca düşük sera gazı emisyonu ortaya çıkarmayı hedefleyen yapılaşma standartlarına geçilmelidir.
- * Toplanan deprem vergileri depremin zararlarını azaltacak tedbirler ve deprem sonrasındaki normale dönüş ile rehabilitasyon çalışmaları için harcanmalıdır. Deprem sonrasında evleri "oturulmaz" hale gelen mülkiyet sahibi ve kiracı yurttaşlara barınma imkânları sunulmalı; zararları tazmin edilmeli, eşya ve kira yardımı yapılmalıdır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- * Deprem öncesi ve sonrasına dair süreç devlet politikası haline getirilmeli, Afet İşleri ve Deprem Bakanlığı kurulmalıdır. Afet kriz yönetimine doğrudan ya da dolaylı olarak katkı sağlayacak olan kuruluşlar arasında koordinasyon sağlanmalı, il ve Bölge müdürlükleri oluşturulmalıdır.
- * Deprem bölgelerinde mikro planlamalar yapılarak zemin etüd sonuçlarına göre imar planları revize edilmelidir.
- * Alt yapı, ulaşım, iaşe, barınma ve sağlık sorunlarının çözümüne yönelik master planlar yapılmalıdır.
- * Kamuoyunda İmar Barışı ya da İmar Affı olarak bilinen kaçak yapılaşmayı teşvik eden düzenlemeden vazgeçilmelidir.

GEÇMİŞ UNUTULDU, BUGÜN YOK EDİLDİ

Batı Karadeniz'deki sel felaketinde en az 77 kişi hayatını kaybetti ve onlarca yurttaş ise hâlâ kayıp. 1998 yılında da aynı bölgede benzer bir sel felaketi yaşanmasına rağmen hiçbir önlem alınmadığı açığa çıktı.

Batı Karadeniz'i etkisi altına alan sel felaketinde can kaybı 77'ye yükseldi. AFAD, Kastamonu'da 62, Sinop'ta 14 ve Bartın'da 1 kişinin hayatını kaybettiğini, 8 kişinin tedavilerine hastanelerde devam ettiğini açıkladı. AFAD tarafından yapılan açıklamada, sel nedeniyle Sinop ve Kastamonu'da kayıp ihbarı sayısının 47 olduğunu belirtti.

Sel felaketi sonrasında Bartın'ın Ulus ilçesinde 341, Kastamonu'da bin 480, Sinop'un Ayancık ilçesi ve mahallelerinden ise 560 olmak üzere üç kentte toplam 2 bin 381 afetzedenin tahliye edildiği ifade edildi.

22 Yılda Hiçbir Şey Değişmedi

Aynı bölgede 23 yıl önce de sel felaketi yaşandığını ancak aradan yıllar geçmesine rağmen bir önlem alınmadığını belirten TMMOB Meteoroloji Mühendisleri Odası İkinci Başkanı İsmail Küçük, BirGün'e yaptığı açıklamada şunları söyledi:

"1998 yılında yine aynı bölgede taşkın olmuştu. Yenice, Karabük, Bartın, buralar sular altındaydı, burada insanlarımızı kaybettik. İşte o zaman TMMOB heyeti olarak o bölgede üç günlük bir gezi düzenlemiştik. Batı Karadeniz'in arkasından Doğu Karadeniz'e geçtik. Trabzon ili Köprübaşı ilçesi Beşköy beldesi tamamen yok oldu, tek bir kulübe dahi kalmadı. Onlarca insanımız öldü, ölümlerimizin bedenlerine dahi ulaşamadı.

Uygulansaydı Böyle Olmayacaktı

Buna ilişkin TMMOB'un o zamanki yayınlamış olduğu raporda buraya çözüm önerileri vardı. Bunların en büyüklerinden bir tanesi imar planlarının nasıl yapılacağına ilişkindi. Aslında bu çalışmadan sonra 1997 yılının Ekim ayında Ankara'da Meteoroloji Mühendisleri Odası olarak Meteorolojik Karakterli Doğal Afetler Sempozyumu yaptık. Burada önde gelen sorunlardan bir tanesi kuraklık ve orman yangınlarıydı. Buradaki sonuç bildirgesinde kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerilerimiz vardı. Eğer 1997 yılında yapılan bu çalışmanın devamında o programlar uygulanmış olsaydı şu anda uzun vadeli program pek çok yerde uygulanmış olacaktı. Eğer uygulanmış olsaydı şu anda Bozkurt'ta insanlarımız bu hale gelmezdi."

Yardım Organizasyonu Oldukça Sorunlu

CHP Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı, sel felaketinin son durumuyla ilgili konuştu. AFAD'ın dün açıkladığı kayıp ihbarı sayısını yorumlayan Baltacı, Kastamonu genelinde tahliye edilen bin 480 kişinin önemli bir kısmının Kredi ve Yurtlar Kurumu (KYK) yurtlarına yerleştirildiğini, bir kısmının da akrabalarının evlerine gittiğini aktardı. Felaketin yaşandığı bölgelerde belediyeler, kurumlar ve yurttaşlardan gelen yardımların gözle görülür seviyede olduğunu söyleyen Baltacı, yardımların organize edilmesiyle ilgili problemler yaşandığının da altını çizdi.

HES'LER SEL FELAKETLERİNİN TAHRİBATINI BÜYÜTTÜ

Batı Karadeniz 11 Ağustos'ta yoğun yağışa ve yağışlar nedeniyle sellere teslim oldu. Bölgedeki aşırı yağıştan sonra Bartın'ın Ulus ilçesi, Kastamonu'nun Azdavay, İnebolu, Bozkurt, Küre ve Pınarbaşı ilçeleri ve Sinop'un Ayancık ilçesi selden ağır etkilendi. Bölgedeki HES'ler yaşanan sellerde yine büyük rol oynadı. Plansız ve öngörüsüz HES'lerin yapım aşamasındaki doğa tahribatı, önemli etkenlerden sadece bir kaçı olarak karşımızda duruyor.

Batı Karadeniz'de sel felaketinden en fazla etkilenen yer, en çok can kaybının görüldüğü ve kayıp başvurusunun yapıldığı Kastamonu'nun Bozkurt ilçesi olmuştur...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Sinop'un Ayancık ilçesinde de can kaybı olmuş ve hasar büyüktür. Her iki ilçede neden bu kadar büyük bir yıkımla karşılaşılmasının nedenleri tartışılırken bu bölgede bulunan ve sel felaketinin boyutlarını büyüten Hidro Elektrik Santraller (HES) bir kez daha gündeme gelmiştir.

Kastamonu Bozkurt'ta İddialar ve Yetkili Ağızlardan Savunmalar(!)

- HES kapaklarının patladı.
- Felaketten kısa süre önce yapılan anonslarla halk yanlış yönlendirildi.
- Bozkurtlu bir vatandaş: "HES yokken hiç taşkın, baskın olmadı. Biz devletimize bağlıyız, HES'e karşı konuşan kötü oluyor ama şimdi biz bunu sormayalım mı? **HES yokken baskın yoktu, HES yapıldı, sel geldi.**"

Yetkililer ne dedi?

Onlarca kişinin hayatını kaybetmesine neden olan durumla ilgili ilk **skandal açıklama** 11 Ağustos 2021 tarihinde Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'den geldi. Kastamonu Bozkurt'taki HES'in "patladığı" haberleri üzerine **Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli akıl tutulması** yaşadıklarını ortaya koyan bir açıklama yaparak "**Genelde HES'ler bu işin sebebi yerine genelde bana göre mağduru oluyor**" demiştir.

DSİ Genel Müdürü Kaya Yıldız da Bakan Pakdemirli gibi yandaş basınla birlikte adeta şov yaparak bölgeden açıklamalarda bulundu. DSİ Genel Müdürü "**HES'ler mağdur**" tezinin altını doldurmak için şu savunmaları yaptı:

"**Sel, 11 Ağustos'ta oldu, öğlen saatlerinde ya da öğleden sonra. 10 Ağustos'ta gece yağışlar aşırı yağmaya başladığı zaman zaten regülatörlerin kapakları açıldı, 8-10 saat önce. Bunun patlamayla alakası yok. Sel varken zaten kapaklar açıldı. Küçük bir gölet taşkına sebebiyet verebilir mi? Barajların suyu önleme özelliği var. Tesislerde yani HES'lerde herhangi bir zarar yok, elektrik üretmeye devam ediyor.**"

Santral Sahibi Şirket:

"4 metre yüksekliği ve 12 metre uzunluğuyla savaklı bir yapıya sahip olan santralin ardında tutulan suyun miktarı ise sadece 45 bin metreküp kadardır. Bu miktar Bozkurt ilçe merkezinden yüksek debi ile uzun süre akan suyun tahminen 10 binde birine tekabül etmektedir."

Halka ve Hukuka Rağmen Ebru HES Yapıldı!

1130 metre rakımda Devrekani üzerinde doğup Kastamonu şehirlerini geçerek Karadeniz'ne dökülen Ezine Çayı üzerinde 2 adet baraj ve HES bulunmaktadır.

Toplam 37 MW kurulu güce sahip bu hidroelektrik santraller ile Türkiye'deki HES'lerden üretilen elektriğin yüzde 0,052 oranı, toplam elektrik tüketiminin ise yüzde 0,015 oranı karşılır.

Ezine Çayı üzerinde bulunan baraj ve HES'ler ise Aybige HES Kastamonu ile Ebru HES'tir.

Ebru Regülatörü ve HES Kastamonu'nun Bozkurt ilçesinde Ezine Çayı üzerinde yer almaktadır.

Tesla Enerji bağlı ortağı olan Berke Elektrik Üretim A.Ş. tarafından işletilmektedir.

Berke HES Kastamonu'nun Cide ilçesi Kuşçu Mahallesi mevkiinde, Aydos Çayı üzerindedir. Elbi Enerji bağlı ortağı olan Eser Enerji Üretim A.Ş. tarafından işletilen santral 9,38 MWe kurulu gücü bulunmaktadır.

Ebru HES'in mahkeme kararlarına rağmen tamamlanıp işletildiği biliniyor.

Kastamonu İdare Mahkemesi 2013 yılında HES için yürütmeyi durdurma kararı vermesine rağmen proje tamamlandı. HES inşaatı için kamulaştırma yapılan bölgede arazisi bulunan bir yurttaşın dava açtığı proje için mahkeme "telafisi olmayacak zararlar doğurabilir" kararı verdi.

2013 yılında Ebru Regülatörü ve HES Projesine karşı açılan iptal davasında, Kastamonu İdare Mahkemesinin "Evlerin zarar görebileceği" gerekçesi ile yürütmeyi durdurma kararı verdiğini ve santral sahasına "Acele Kamulaştırma" ile el konuldu.

Halka ve Hukuka Rağmen Ayancık HES Yapıldı

2006'da eski Orman ve Devlet Bakanı Ersin Taranoğlu'nun genel müdürlüğünü yaptığı İlk Elektrik Enerji Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş., Ayancık HES Projesi için EPDK'dan 8,58 megawatt elektrik (MWe) üretim lisansı aldı. Daha sonra proje üzerinde revizyona gidildi ve 2009'da projenin gücü 15,60 MWe'e çıkarıldı.

2008'de ÇED yönetmeliğine göre 0,5 MWe ile 25 MWe arasında üretim kapasitesine sahip olan depolamasız hidroelektrik santraller için ÇED raporu gerekip gerekmediğine Çevre İl Müdürlükleri karar verdiğinden, Ayancık HES için Sinop İl Çevre ve Orman Müdürlüğü tarafından "ÇED gerekli değildir" kararı verildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

2011 yılında Ayancık Çevre Koruma Derneği, 51 kişiyle Ayancık HES'in çevreye verdiği zarar nedeniyle kamu adına yürütmenin durdurulması ve projenin iptali için Samsun 1. İdare Mahkemesi'ne dava açtı. Bir yıl sonra Ayancık HES'in kuruluşu tamamlandı fakat faaliyete geçtikten kısa süre sonra 2013 yılında Samsun 1. İdare Mahkemesi, "ÇED Gerekli Değildir" kararını iptal etti ve sonrasında üretim durduruldu.

2015 yılında Samsun 1. İdare Mahkemesi tarafından Ayancık HES yeniden kapatıldı ve Danıştay kararı onadı.

Şirketin projeyi yeniden başlatma amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ÇED raporu almak için başvurmasıyla süreç yeniden başladı. 22 Eylül 2020'de planlanan ÇED toplantısının pandemi nedeniyle iptal edilmesi sonucunda toplantı 22 Haziran 2021'e ertelendi. Ancak halkın tepkisi üzerine gerçekleştirilemedi.

Şirketin projeyi tekrar başlatma amacıyla, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ÇED raporu almak için başvurmasıyla süreç yeniden başladı. 22 Eylül 2020'de yapılması planlanan ancak pandemi nedeniyle ertelenen ÇED raporu için halkın katılım toplantısı 22 Haziran 2021'de gerçekleşti.

Proje yeniden faaliyete geçerse Ayancık'ta içme suyu konusunda çok büyük sıkıntılar yaşanacak. Uluslararası standarda göre, dereye bırakılması gereken can suyu yüzde 50 olmalıdır. Ancak, bu projede yüzde 10'u bırakılıyor. Yüzde 10 da sucul hayatın ölümü anlamına gelmektedir. 2007'de İller Bankası ve Ayancık Belediyesi'nin, HES'in Ayancık Belediyesi içme suyu ve tesislerini nasıl etkileyeceğiyle ilgili bir inceleme yaptırdı. Buna yönelik hazırlanan tutanakta, HES için alınacak suların Ayancık içme suyunu karşılayan sondaj kuyularının üst kısmında bulunması ve onları by pas etmesi nedeniyle Ayancık deresi alüvyonundan beslenen bu kuyuları olumsuz yönde etkileyeceği belirtilmişti. Şirket, tutanağı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan gizlediği için 'ÇED gerekli değildir' oluruyula, Ayancık'ta HES yapılabilirdi. **2018'de proje sorumlularının çevreye kasten zarar verme suçundan 18 ay hapis cezası aldı.** Çünkü projenin inşaatında ortaya çıkan hafriyat yönetmeliklere uyulmayarak, ormanlık alana, çevreye zarar verecek şekilde rastgele atıldı. Bu ihmal sonucunda bölgede heyelanlar meydana geldi ve durum ilçe merkezini tehdit eder boyutlara ulaştı. **HES yapımında bölgede 24 binden fazla ağaç kesildiği ortaya çıktı.** Yeniden ağaçlandırma ise usule uygun yapılmadı. Bölgeye uygun olmayan akasya ağaçları dikildi.

Ayancık Sel Felaketi ve HES

Aşırı yağışlar nedeniyle Ayancık ilçesinde metrekaresine düşen yağış miktarının 240 kilogramdan fazla olması ve yağışların gece boyunca devam etmesi sonucu Ayancık Çayı taşarak ilçe sular altına kaldı.

Ayancık ilçesinde bulunan HES'in selin yarattığı tahribatı artırdı.

Ayancık HES, halkın itirazları üzerine mahkeme kararıyla faaliyetleri durdurulmuştur.

Mahkeme vatandaşların taleplerini haklı bulmuş ve bölgenin de eski haline getirilmesine karar vermiştir.

Ancak şirket faaliyetlerini sürdürmek için yeniden girişimlerde bulunmuştur.

Ayancık HES sel sırasında faaliyette değildir.

Bu tesisin alt yapısı aşırı yağmur yağdığı zaman debinin değişmesiyle birlikte debiyi normale döndürmek ve tesise zarar gelmemesi için barajın kapaklarını açılmasını gerektirmektedir.

Santral çalışmadığı için kapaklar açık değildi ve açılmadı da.

HES'in Babaçay'daki regülatörü yağmur sularının tutulmasına neden oldu.

Regülatör, Babaçay yerleşim yerinin üzerinde kaldığı ve yerleşim yeri ile kot farkı olduğu için su kütlesi büyük bir hızla ve aniden yerleşim yerine ulaştı.

Regülatör olmasaydı su kütlesi birikmeyecek, su yatağından taşarak akacaktı.

Selin oluşturduğu hasar felaket boyutuna ulaşmayacaktı.

Aynı şekilde HES'in çirkinliğini örtmek için şirket tarafından HES için yapılan britler Ayancık Çayının içindeki tomruklarla birlikte su kütlesinin önünde ciddi bir set oluşturdu.

Eğer HES için yapılan britler ve tomruklar olmasaydı Ayancık çayı yatağından taşacak felaket bu kadar büyük boyutlarda olmayacaktı.

STK Görüşleri

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası “Sel ve Heyelanlar Batı Karadeniz’de Can Almaya Devam Ediyor!” başlıklı görüşünde HES’lerle ilgili şu iddiaları gündeme getirmiştir:

“Ağır hasar ve can kaybının özellikle Kastamonu’nun Bozkurt ilçesinde yaşanmasının temel nedenlerinden birisinin, Ezine Çayı üzerine geçmiş yıllarda plansız bir şekilde inşa edilen Nehir Tipi HES’lerden birinin sağanak yağış sonucu oluşan taşkından etkilenerek kapaklarının hasar görmesi ve taşkın sularının baraj gölünde bulunan suyla birleşerek hasar gören barajdan boşalması sonucunda “çarpan etkisiyle” akış aşığında bulunan Bozkurt ilçesinde aşırı tahribata neden olmuştur.

Geçen yıl Giresun-Dereli’de benzer şekilde Nehir Tipi bir HES’in hasar görmesi ve Dereli ilçesinde ağır tahribata neden olması, bizlere ülkemizde yapılan “su yapılarının” planlama ve yapı üretim süreçlerinin sorunlu olduğunu düşündürmektedir. Bu durum odamız tarafından 190’a yakın baraj, gölet veya Nehir tipi HES gövde yapılarının aktif fay zonlarının sakınım bandı üzerinde yer aldığının tespiti üzere DSİ Genel Müdürlüğüne bildirilmiştir.”

Çevre Mühendisleri Odası Genel Başkanı Ahmet Kahraman:

“Bölgedeki çiftçilere HES’in kapaklarının açıldığına dair mesaj gittiği ile ilgili haberler çıktığını ve bölgedeki HES’in selin etkisini arttırdığını söyledi. Çevre Yüksek Mühendisi başkan Kahraman ‘Bu ani bir deşarjdir, tek noktadan bir deşarjdir. Selde tsunami mi gelir, o baraj kapaklarından kaynaklıdır. Regülatör nedir? Regüle etmektir. Regülatörün görevi fazla veya az su geldiğinde dengelemektir. Demek ki o regülatörde değildir. Bu bilimden uzak, rant ve para amaçlı... Görüntü belli.

Sel sırasında HES’in kapaklarının açılmasının, kapaklarının patlamasının veya açılırken kapakların patlamasının arasında fark bulunmadığını söyleyen Kahraman ‘Sel, sağanak yağmur doğal olaylardır evet, ancak böylesine can kayıpları doğal değildir. Bunların zeminini, biz işte HES’lerle hazırlıyoruz.’ ifadelerini kullandı.

Görüşlerimiz Ve Çözüm Önerilerimiz

- Felaketin Sorumlusu AK Parti İktidardır

Kastamonu, Sinop, Karabük ve Bartın’da yaşanan felaketini derin yaralar açtı. Üzüntümüz büyük. AK Parti her felaketin sorumlusu haline gelmiş bir iktidardır. Çok üzülmüyoruz, iktidarı her felaket öncesi ve sonrasında uyarıyoruz ama ne yazık ki ak parti iktidarı vurdumduymazlığıyla vatandaşlarımızı felakete sürükleyen politikalara imza atıyor.

Bundan bir yıl önce 31 Ağustos 2020 tarihinde “**Giresun Sel Afeti Ve Türkiye’deki HES Gerçeği**” başlıklı raporumuzu noktalarken aynen şu cümleyi kurmuştuk:

Giresun’da Yaşanan Sel Felaketi İlk Olmadığı Gibi Son Da Olmayacaktır.

Uyarılarımızın üzerinden bir yıl geçmeden 27 Temmuz’da Rize’yi, 3 Ağustos’ta Ordu’yu sel vurdu. 11 Ağustos’ta ise Kastamonu, Bartın, Karabük ve Sinop’ta büyük bir felaket yaşandı.

Felaketlerin sorumlusu AK Parti iktidarının HES politikaları neden sel felaketlerine yol açıyor?

Ülkemizde Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının **Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanununun 10 Mayıs 2005** tarihinde yayınlanmasıyla birlikte, yenilenebilir enerji yatırımları ivme almaya başlamıştır.

Yenilenebilir Enerji Kanununun devreye alınmasından 2020 yılına kadar geçen süre içinde, **özellikle yatırımlar hayata geçilirken “sürdürülebilir kalkınma” konusu ihmal edilmiştir.**

Türkiye’de hidroelektrik projeleri yapılırken bir yanda yerel çevre halklarının isyan ettiği, diğer yanda firmaların HES projeleri için birbiriyle yarıştığı, akarsuların denetimsiz biçimde özel sektöre devredilmesiyle **HES lisansı borsasının oluştuğu, lisansların ticari metaya dönüştüğü büyük bir pazar oluşturulmuştur.** Tüm bunlar yapılırken içinde tüm doğanın bileşenlerini barındıran “**ekosistem**” ikinci plana atılmıştır.

- Nehirler, büyük miktarda su kütlesi taşıyan akarsular olmanın ötesindedir; çevrelerindeki canlı ve cansız varlıklarla bir bütün oluşturan ekosistemlerdir. Doğdukları kaynaktan, döküldükleri yere kadar insan da dahil birçok canlı türüne yaşama ve beslenme alanı sunmaktadır. Bu nedenle **ülkemizdeki, bir nehir üzerine “HES ya da baraj yapılmıyorsa, su boşa akmaktadır yaklaşımı” kısa, orta ve uzun vadeli stratejiden yoksun sadece konuyu meta olarak gören yanlış bir politikadır.**
- **Giresun’da yaşanan sel, heyelan ve su baskınları son 15 yıldaki HES yapımı sırasında izlenen politikaların, uygulamaların ne kadar hatalı olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.**

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Bu ihmal, Devlet Su İşleri su kullanım izin mevzuatından, Enerji Politikasından, Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Yönetmeliği'nden ve Kamulaştırma Kanunundaki bilinçli zafiyetten kaynaklanmıştır. **Yatırım izin ve prosedür süreçleri kısaltılarak, stratejik planlamadan uzak enerji üretim yaklaşımından, acele kamulaştırma adı altında santral yapılacak yerel halkın ev, tarla veya otlak ve mera alanlarına el konularak, halkı bilgilendirme toplantıları yapılmayarak** ekosistem dengesi, çevresel ve sosyal konular yok sayılmıştır.
- Ülkemizde kamu idaresinde yapılan ve işletilen HES projelerinde de rollerin değişmesiyle özel sektör aktif yatırımcı haline gelmiştir. Bu durum **Türkiye'yi son 10-15 yıl içinde büyük bir şantiye alanına çevirmiştir.**
- **HES yatırımları ve lisans verme süreçlerinde havza bazında bir planlama yapılmamıştır.** Ülkemizdeki nehir, akarsu, dere ve hatta çaylar üzerinde sürdürülebilir bir ekosistem kapasitesini saptamak için **Entegre Havza Yönetimi** yapılmamıştır.
- DSİ, ihalelerle, açık artırmalar ile halkın, insanların ve diğer canlıların malı olan nehir ve dereleri en fazla birim fiyatı veren özel yatırımcılara pazarlamıştır.
- **Karadeniz adeta HES projeleri ile talan edilmiş ve sistematik olarak “doğaya ihanet” edilmiştir.**
- **HES yatırımlar hayata geçirilirken yapılan ÇED süreçleri layıkıyla yapılmamıştır.** Türkiye'de uygulanmakta olan ÇED Yönetmeliği yıllar boyunca HES Projelerinde yaşanan sorunları, halkın tepkisini, oluşan çevresel ve sosyal etkiyi görmezden gelen yaklaşımlarla geçiştirilmiştir. **Projeler MW olarak kapasitesine göre yapılacak çalışmanın boyutunun tanımlanması ciddi bir eksiklik.**
- **Özellikle HES projelerinde proje kapasitesi ile çevresel ve sosyal etki arasında lineer bir ilişki yoktur.** Hatta 3-4 MW kapasiteli HES projelerinde elektrik enerjisi elde etmek için yüksek düşümlere ihtiyaç duyulur. Bu sebeple nehirden bir noktadan cebri boruya alınan su uzun kilometreler boyunca taşınarak, bu arada yeşil ve orman alanlar tahrip edilerek en yüksek düşü sağlanmaya çalışılır. (Hidroelektrik enerji suyun yüksekten akıtılmasıyla potansiyel enerjinin kinetik enerjiye dönüşümü ile oluşmaktadır.)
- HES yatırımcıları, ÇED Yönetmeliğine göre ÇED kapsamında yer almamak, Çevre Bakanlığına raporlama yükümlülüklerine tabi olmamak, Halkın Katılımı Toplantısı düzenlememek için ilgili sınırın hep bir seviye altında HES kapasitesi dizayn etmeye gayret göstermiştir. **Örneğin, 50 MW ve üstü projeler için ÇED Raporu hazırlanarak ÇED Olumlu kararı ve Halkın katılımı toplantısı yapılması gerekirken HES yatırım kapasitesi 49 MW olarak belirlenmiş ve böylece merkezi idare yerine yerel idare ile çok daha yüzeysel çalışmalarla ilerlenmiştir.**
- **Düşük kapasite belirlenerek ÇED çalışması ihtiyacı olmadan başlanan projelerde, inşaat aşamasında yatırımcı proje tadilatına giderek kapasiteyi 50 MW veya çok daha üstüne çıkardığı da gözlenmiştir.** Dolayısıyla **Türkiye'deki ÇED süreçleri, dünyadaki iyi uygulamalarla karşılaştırıldığında ciddi zayıf ve esnek noktalar bulunmaktadır.**
- Karadeniz'de projeler için yapılan ÇED raporları, her bir proje için noktasal bazda ve tekil olarak gerçekleştirilmiştir. Oysa ki, bir akarsu havzası içerisinde aynı dere üzerinde veya havzayı oluşturan farklı akarsu kollarında planlanan projelerin kümülatif etkilerinin ortaya konması gerekmektedir.
- Bu kapsamda, öncelikle havzada yer alan su ile ilişkili sektörler tanımlanmalı, havzanın doğal kaynak, habitat ve biyolojik çeşitliliği saptanmalı, daha sonra havzadaki nehir ekosisteminin hizmet ve sağlığını tehdit etmeyecek şekilde bir elektrik üretim planlaması yapılarak ÇED raporları bu kapsamda değerlendirmeye alınması gerekmektedir. Karadeniz'de, 2005 yılından itibaren özellikle aynı nehir üzerinde sayısız proje hayata geçirilirken sadece pilot olarak yabancı kalkınma bankalarının sponsorluğunda 1 veya 2 nehir dışındaki HES projeleri için **“kümülatif etki analizi”** çalışması yapılmamıştır. **ÇED Yönetmeliğinde HES projelerine yönelik kümülatif etki analizi yapılması gerekliliği yer almamaktadır. 2019 yılında Çevre Bakanlığı “Stratejik ÇED Yönetmeliği” yayınlamış olması HES projeleri için “kümülatif etki analizi” ihtiyacını karşılamamaktadır.**
- **HES projelerinde yatırım tutarının yüzde 60-70'i inşaat işlerinden, yüzde 20-30'u makine ve teçhizat, kalanı da diğer harcamalardan oluşmaktadır.** 2005-2019 dönemi değerlendirildiğinde fizibilitelerde inşaat harcamalarının gerçekleşmelerin çok altında öngörüldüğü, üretim miktarına ilişkin projeksiyonların da gerçekleşmelerin üzerinde olduğu görülmektedir. Bu durumda, projelere izin ve onay süreçlerinde rasyonel olmayan proje fizibilitelerle ilerlenmiş olduğunu göstermektedir. Söz

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

konusu durumda belirsizliklerin yanısıra yukarıda işaret edilen ÇED sürecinin dışında kalmaya yönelik proje tasarımları da önemli rol oynamaktadır. **Özellikle nehir tipi HES projelerinin ekonomik etkinliği de tartışmalı görünmektedir.** Öngörülen yatırım tutarlarının çok ötesine geçen yatırım harcamaları ek finansman ihtiyacı doğurmuş, finansman maliyetlerinin artmasına yol açmıştır.

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı verilerine göre 2019 Eylül ayı itibariyle Türkiye'nin elektrik üretiminde kurulu gücü, 90.720 MW'a ulaşmıştır. Kurulu gücün **yüzde 31,4'ü 28.437 MW ile 653 adet HES'e** aittir. EPDK verilerine göre söz konusu **653 santralin 510'u nehir tipi HES'lerden** oluşmaktadır ve bunların **toplam kurulu gücü 7.748 MW'dır. Toplam HES kurulu gücü içindeki payları yüzde 27 civarındadır.** (Toplam elektrik üretimi kurulu gücü içinde nehir tipi HES'lerin payı yüzde 9,32'dir.) Rezervuarlı HES'lere göre üretim seviyelerinin daha düşük olmasından ötürü yıllık elektrik üretimi içindeki paylarının daha düşük olduğu tahmin edilmektedir. **Nehir tipi HES'lerin ekonomik fizibilitelere ilişkin pek çok soru işareti bulunurken sosyal ve çevresel etkileri yani kümülatif etkileri de dikkate alındığında ne kadar verimli yatırımlar oldukları iyice tartışmalı hale gelmektedir. Karadeniz'de yer alan projelerinde çok büyük kısmı nehir tipi projelerden oluşmaktadır.** (Nehir tipi HES'lerin verimliliğinin bir ölçütü olarak değerlendirilebilecek **"kapasite faktörü değeri"**nin literatürdeki bölgesel ve ülkesel ortalama değerlerinin oldukça altında olduğuna işaret edilmektedir.)
- Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimini desteklemek üzere uygulanan **YEKDEM** (Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını Destekleme Mekanizması) ile **satın alma garantisi sağlamış, nehir tipi HES'ler bu mekanizma sayesinde teknik verimliliklerini aşan şekilde desteklenmiştir.**
- **DSİ verilerine göre inşaatına henüz başlanmayan 500'ün üzerinde HES projesi bulunmaktadır.** Bu projelerin 2005-2019 dönemi yapılan yatırımların sonuçları dikkate alınarak titizlikle planlanması elzem görünmektedir

Ayrıca, iklim nehir ve dere su rejimleri iklim değişikliği etkisi ile değişmesi beklenmektedir. **Dolayısıyla; sürdürülebilir su kullanımını sağlamak adına tüm akarsu havzalarında tarımı, içme suyu ihtiyacı, sudan enerji üretimi ve diğer sektör ihtiyaçları da dikkate alınarak 'Etkilenebilirlik Analizi' çalışmaları yapılmalıdır.**

SAATLİ BOMBA ÜZERİNDE YAŞAM

İstanbul'da her 3 binadan 1'i depreme dayanıksız. Sultangazi'de 2019'daki depremde zarar gören 2 ağır hasarlı binada tehlikeye rağmen yaşam sürüyor. 1999'da meydana gelen depremin yıl dönümünde uzmanlar bir kez daha uyardı: "Hazır değiliz. Olası Marmara Depremi 28 milyonu etkileyecek."

Marmara'da 17 Ağustos 1999'da meydana gelen 7.4 büyüklüğündeki depremin yıl dönümünde, deprem gerçeği bir kez daha hatırlandı. 550 aktif fayın olduğu ülkede, önlemlerin yetersizliği ve ihmaller ufak bir depremi bile can ve mal kaybıyla sonuçlandırıyor. Felaketin göz göre göre geldiği yerlerden biriside 16 milyon yurttaşın yaşadığı İstanbul. KİPTAŞ Loca Mahal Anahtar Teslim Töreni'ne katılan İstanbul Büyükşehir Belediye (İBB) Başkanı Ekrem İmamoğlu, 17 Ağustos Marmara Depremi'nin 22'nci yıldönümünde ölenleri andı. "İstanbul'da her üç binadan biri depreme dayanıksız" diyen İmamoğlu, "İstanbul'un tehlike ve risk haritalarını çıkartığımızda envanterimiz bizi mutlu edecek seviyede değil. 2018'de yapılan tahmin çalışmasında İstanbul'da 50 bin civarında bina, ağır ve çok ağır hasar alacak. Şu an elde ettiğimiz veriler ne yazık ki 2018'e göre daha fazla olduğu ortaya çıkıyor. Bu aslında çok ağır ya da ağır hasarlı diye tanımlayacağımız bina sayısının 130 binlere, ulaşacağını tahmin ediyoruz" dedi.

Öte yandan tüm uyarılara rağmen felaket megakentin Sultangazi ilçesinde 'geliyorum' diyor. 2019 yılında kentte meydana gelen 5.8 büyüklüğündeki depremde zarar gören 2 bina mühürlenerek boşaltılmıştı. Aradan geçen süre içinde Sultangazi'deki 2 bina yıkılmayınca, daire sahiplerinin de mühürleri kırarak, ağır riskli binalarda yaşamaya devam ettiği ortaya çıktı. Kolon ve kirişlerdeki derin çatlakların bulunduğu binalarda tüm daireler dolu. Kiracı Emine Dokuz ağır hasarlı binaya yaklaşık 9 ay önce taşındığını kaydette. Eve taşındıktan sonra binanın hasarlı olduğunu öğrendiğini belirten Dokuz, "Bina için güçlendirme yapılacağı söylendi. Şimdi başka eve gitmek istesem, buraya bir sürü para verdim. Başka yere gidemem. Bu ev uygun fiyatlı olduğu için oturmaya devam ediyoruz. Zaten bu eve taşındıktan sonra binanın hasarlı olduğunu öğrendik. Bir daha da çıkamadık" diye konuştu.

Güçlendirme Yapılmadı

Yine aynı binada yaşayan ev sahibi Yüksel Ekinci, verilen sözlerin tutulmadığını söyledi: “Bina da güçlendirme yapılacaktı, ancak 7 aydır haber gelmedi. Depremden korksak da yapacak bir şey yok. Oturmaya devam ediyoruz. Ev arıyoruz ancak kiralık ev bulamıyoruz. Kiralar ateş pahası. Şu an bu bina hasarlı olmasına rağmen komple dolu, neredeyse boş daire yok.”

Maddi Sıkıntılar

Ev sahibi Niyazi Sevim, maddi sıkıntılardan dolayı hasarlı binada oturmaya devam ettiğini söyledi: “Eski daireleri 2 bin 500 liraya kiraya veriyorlar. Deprem geçteğinde korksak da yapacak bir şey yok.”

Olası Marmara Depremi 28 Milyon Kişiyi Etkileyecek

Uzmanlar, ülkenin depreme hazır olmadığını vurgulayarak büyük bir felaketin yaşanacağına dikkat çekiyor. Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Haluk Özener, “Türkiye’nin birçok yeri deprem tehlikesi altında. Erzincan Yedisu segmenti ve Doğu Anadolu’da bulunan belli bölgeleri uzun süredir deprem üretmiyor. Bu bölgeler deprem tehlikesi altında. Olası Marmara Depremi’nin 7’nin üzerinde olması bekleniyor. Türkiye’nin depreme yüzde yüz hazır olan bir ülke olduğunu sanmıyorum.” TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Güney Marmara Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Aysun Aykan ise beklenen Marmara Depremi’nin 28 milyon kişiyi etkileyeceğine dikkat çekiyor: “1999 öncesi binalar problemlidir. Marmara’da beklediğimiz deprem, sadece İstanbul’u etkilemeyecek. Deprem hem maliyeti hem kayıpları Gölcük Depremi’nden fazla olacak.”

SAKINCALI PROJE BULAMAMIŞLAR

Sel felaketinin merkezi Kastamonu’da, 2019 yılında hayata geçirilen 28 projenin 18’ine yönelik, “Çevresel etki değerlendirmesi gerekli değildir” kararı alınırken hiçbir projede çevre açısından sakınca görülmedi.

Kastamonu 2019 Yılı Çevre Durum Raporu, projelerin çevreye olası olumsuz etkilerin belirlenmesi amacıyla kritik önem taşıyan, “Çevresel Etki Değerlendirmesi” (ÇED) uygulamasının işlevsizleştirildiğini gözler önüne serdi. Rapora göre, 2019 yılında ÇED kapsamında Kastamonu’daki projeler için toplam 28 karar alınırken bu kararların tamamına yakınında, “ÇED gerekli değildir” sonucuna ulaşıldı.

Büyük can ve mal kayıplarına yol açan su taşkınlarının yaşandığı ve sel felaketine HES’lerin neden olduğu söylenen Kastamonu iline yönelik ÇED verileri, uygulamanın işlevselliğine ilişkin soru işaretleri yarattı. 2019 yılında kentte hayata geçirilen toplam 18 proje için ÇED Raporu hazırlanmadı. ÇED’e gerek görülmeden projelerin 13’ü maden, biri sanayi, ikisi tarım ve ikisi ise ulaşım-kıyı projelerini kapsadı.

Toplam yedi proje için de “ÇED gereklidir” kararı alındı. ÇED uygulanan projelerin tamamının maden alanında olduğu belirtildi. Kastamonu’da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’nünce 2019 yılı içerisinde üç adet de “ÇED olumlu” kararı alındığı bildirildi. Rapora göre, 2019 yılında tek bir tane dahi, “ÇED olumsuz” kararı alınmadı.

HES projeleri

Kastamonu’daki HES projelerine yönelik ÇED kararlarında da dikkat çekici veriler yer aldı. 2019 yılında İnebolu’daki Kaya Regülatörü ve HES Projesi için ÇED olumlu kararı alındı. 2018 yılında ise kentte, “Hidroelektrik Santraller” konulu 12 ÇED kararı alındı.

Kastamonu’da 2015-2019 yıllarını da kapsayan dört yılda 30 projeye ilişkin ÇED kararı alındı. Bu kararların beşini, “ÇED Olumlu” kararları oluşturdu. HES konulu altı projede son durum ise kayıtlara, “ÇED Süreci Başlayan” olarak geçirildi. Aralarında iki yıl önceki projeleri de kapsayan, “ÇED Süreci Başlayan” HES projelerin akıbeti ise kayıtlara geçmedi.

Kentte, “ÇED Olumlu” denilen HES projeleri ise şöyle kaydedildi:

Emirköy Regülatörü ve HES: Mayıs 2018’de ÇED Olumlu kararı alındı.

Cide Regülatörü ve HES: Nisan 2018’de ÇED Olumlu kararı alındı.

Başköy Regülatörü ve HES: Mart 2018’de ÇED Olumlu kararı alındı.

Gökırmak Taşköprü Barajı Sulaması, HES: Ocak 2017’de ÇED Olumlu kararı alındı.

Kararlar Ne Anlama Geliyor?

ÇED Olumlu: Projenin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin, önlemler sonucu kabul edilebilir düzeylerde olduğunun belirlenmesi üzerine projenin gerçekleşmesinde çevre açısından sakınca görülmediğini belirten Bakanlık kararı.

ÇED Olumsuz: Projenin çevre üzerindeki etkileri nedeniyle gerçekleştirilmesinde çevre açısından sakınca görüldüğü kaydedilen Bakanlık kararı.

ÇED Gerekli Değildir: Projenin çevre üzerindeki etkilerinin, bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun belirlenmesi üzerine projenin gerçekleşmesinde çevre açısından sakınca görülmediğini dile getiren Bakanlık kararı.

ÇED Gereklidir: Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanmasının gerektiğini belirten Bakanlık kararı.

SORUMLULUK HÜKÜMETLERİN

Göç çalışmaları yürüten 18 demokratik kitle örgütü, yaptıkları ortak açıklamada toplumu ırkçılık tuzağına düşmemeye davet etti. AB'nin tutumu da eleştirilen açıklamada, "Sorumluluk hükümetlerdedir" denildi.

Sığınmacı krizi gündemdeki yerini korurken Afganistan'da Taliban güçlerinin Kabil'i ele geçirmesiyle kentten kaçan on binlerce Afgan yeni bir göç dalgası yaratacak. Sayıları 4 milyona yaklaşan Suriyelilerin yanı sıra yoğun Afgan göçü ülkenin kaldıramayacağı yüke ulaştı. Tutarlı bir göç siyaseti bulunmayan iktidarın krizin çözümüne ilişkin politikasının olmaması ise ırkçılığı tehlikeli boyutlara taşıyor. Ankara'nın Altındağ ilçesinde Suriyelilere yönelik saldırılar durumun geldiği boyutu gözler önüne seriyor.

Göç konusunda çalışma yürüten aralarında Göçmen Araştırmaları Derneği (GAR), Göçmen Dayanışma Ağı, Göçmen Araştırmaları Vakfı'nın da bulunduğu 18 demokratik kitle örgütü, Ankara Altındağ'da Suriyeli mültecilerin evlerine yapılan saldırıya ilişkin kamuoyuna çağrıda bulundu. Toplumu "Nefret söyleminden uzak durmaya, ayrımcılık ve ırkçılık tuzağına düşmemeye" davet eden kurumlar, "Toplumu gerilime sürükleyen ayrımcı dilin acilen sonlandırılması gerektiğini ifade etti. Artan linç olaylarını pandemi sürecinin getirdiği zorluklar, güvenlik endişeleri ve ekonomik krizin neden olduğu belirsizliklerle ilişkilendiren açıklamada göç ile ilgili uygulanan politikalar hakkında kamuoyunun açık ve şeffaf bir şekilde bilgilendirilmesi, göçmen ve mülteciler üzerinde bir tehdit unsuruna dönüşen belirsizliklerin ve keyfi yaklaşımların terk edilmesi gerektiği belirtildi.

Sadece Ekonomik Yardımlar Yetmez

Yaşanan zorlukların aşılmasını sağlamanın göçmenlerin ya da yurttaşların değil, hükümetlerin başlıca görevi olduğunu söyleyen kurumlar, "Her devlet göçle ilgili kendi politikalarını uygularken, altına imza attığı uluslararası hukuk kurallarına ve temel insan hakları ilkelerine de uymak zorundadır" dedi ve açıklamayı şöyle sonlandırdı: "Meselenin küresel boyutunu göz önünde bulundurarak, Avrupa Birliği'ne üye olan ülkeleri düzensiz göç ve iltica konusundaki sorumluluklarını ivedilikle yerine getirmeye davet ediyoruz. Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerin, Türkiye gibi yoğun göç hareketlerinin yöneldiği ülkeleri, sadece ekonomik yardımlar ile destekleyerek göçün kendi sınırlarına yönelmesini önlemek amacıyla araçsallaştırması yerine eşit, adil, etkili ve sürdürülebilir bir göç politikasının uygulanması için daha fazla inisiyatif ve sorumluluk alması gerektiğini hatırlatıyoruz."

İran sınırında denetmelerde bulunan Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın sınırlarımızdan kimse geçemez' çıkışının ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan da "Sınıra ördüğümüz duvarlarla giriş-çıkışları engelleyeceğiz" dedi. Akar ve komutanlar dün Van Valisi Mehmet Emin Bilmez ve hudut birliklerinin komutanlarıyla 6. Hudut Tugay Komutanlığı'nda toplantı yaptı. Toplantının ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan'la telefonda görüşen Akar, çalışmalara ilişkin bilgi verdi. Ardından hudut birliklerinin komutanlarına hitap eden Erdoğan, daha önce ülkeye düzensiz göç akınının olmadığı yönündeki sözlerini yalanladı. "Yeni bir göç dalgasıyla karşı karşıyayız" diyen Erdoğan şunları söyledi: "Özellikle de bu sınırlarda ördüğümüz duvarlarla giriş-çıkışları da tamamen engellemiş olacağız."

AB Ülkeleri Göçmen Karşısı Siyaseti Sürdürüyor

Sığınmacılar konusundaki sert tutumuyla tanınan Avusturya hükümetinin, Taliban'ın kontrolü ele geçirmek üzere olduğu Afganistan'dan Avrupa'ya göçü engellemek için bir yardım konferansı planladığı belirtildi. Avusturya'nın ulusal haber ajansı APA, Viyana hükümetinin bu ayın sonunda veya eylül başında Afganistan'ın Orta Asya'daki komşularına destek için bir yardım konferansı düzenlemek istediğini yazdı. Geçtiğimiz haftalarda altı AB üyesiyle birlikte sığınma başvuruları reddedilen Afganların sınırdışı edilmesi için Brüksel'e mektup yazan

Avusturya, bu kararından Afganistan'da kötüleşen güvenlik durumuna rağmen vazgeçmemiştir. Avusturya Başbakanı Sebastian Kurz da "Eğer insanlar kaçmak zorundalarsa, herkesin Avusturya, Almanya ya da İsveç'e gelmesinden, Türkiye gibi komşu ülkeleri ya da Afganistan'ın güvenli bölgelerini kesinlikle daha doğru yer olarak görüyorum" sözleriyle tepki çekmişti. Öte yandan Arnavutluk Başbakanı Edi Rama, Afganistan vatandaşlarının ülkelerinde barınma ve transit geçişine "Hayır" demeyeceklerini belirterek, entelektüel çevrelerden ve Afgan kadın aktivistlerden oluşan birkaç yüz kişinin Arnavutluk'a geçici olarak sığınma talebini memnuniyetle karşıladıklarını bildirdi. Başbakan Rama, NATO ülkelerinin bu yükü paylaşmaları gerektiğini söyledi.

MESİRE ALANI RANT KURBANI

İzmir'in Bornova İlçesi Çiçekli Mahallesi'nde uygulamaya konulan Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı'na bölge halkı tepki gösteriyor. Planın uygulanması halinde, köyün halen 400 civarında olan nüfusunun 3 bine çıkacağı ve köyde geri dönüşmesi olanaksız zararlara yol açacağı belirtiliyor.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 20 Mayıs 2021 tarihinde onaylanan İzmir'in Bornova İlçesi Çiçekli Mahallesi 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı'na bölge halkı tepki gösteriyor. Bornova ilçesine bağlı bir orman köyü olan ve aynı zamanda mesire yeri olarak kullanılan Çiçekli Köyü'ne bu planın uygulanması halinde, köyün halen 400 civarında olan nüfusunun 3 bine çıkacağı, köyün kırsal yerleşim alanının bütünlüğü ve doğal sit statüsünün yok olacağı ve yerleşim dokusu, flora ve faunası üzerinde geri dönüşmesi olanaksız zararlara yol açacağı belirtiliyor.

TMMOB İzmir Şehir Plancıları Odası'nın desteğiyle köy sakinleri ve muhtarlık, 9 Temmuz 2021 tarihinde askıdan indirilen İmar Planı'na itiraz ettiler. Ancak Çevre Şehircilik Bakanlığı, İzmir Büyükşehir ve Bornova Belediyesi'ni devre dışı bırakarak Çiçekli Mahallesi'ni imara açma sürecini başlattı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na yaptıkları itiraza olumlu yanıt bekleyen köylüler, tüm siyasi partilerin, sivil toplum örgütlerinin ve İzmirliilerin kendilerine destek olmalarını istiyor.

Çiçekli Köyü Muhtarı Zeki Güler, plana, köy halkının görüşü alınmadan yapıldığı için karşı olduklarını dile getirdi. Güler, "Biz isterdik ki; bakanlık, planı çizen ya da planı isteyen kesim köylünün görüşlerini alsın. Bizim köyümüzün hane sayısı 300-350. Yeni planı incelediğimizde 3-4 bin kişi gelecek. Bu da aşağı yukarı bin-bin 300 eve tekabül ediyor. Bin 300 hanenin altyapı sorununu kaldıracak bir köyümüz yok. Çiçekli'de doğalgaz, altyapı, kanalizasyon sorunları çözümlenip bu uygulamaya geçilseydi bir nebze bizi rahatlatırdı. Bizim köyümüz vadi. Kışın, 2-3 ay devamlı bulut, sis oluyor; çiğ, kırağı yağıyor. Bu da bizim atmosferle ilgili sorunumuzu arttırıyor. Müthiş bir geniz yanması oluyor. Bin 300 ev daha geldiği zaman, düşünün doğaya verilecek zararı... Bizim köyümüz, İzmir'in akciğeri" diye konuştu.

Yeşili Bozmak İstemiyorum

Tapulu arazisinin bir bölümüne okul ve cami yapılacak olan 81 yaşındaki İsmet Kutlu ise, "Tapulu alanımda 200 tane zeytin ağacı var ve ağaçlarımın yarısı gidiyor. Ben buna karşıyım, böyle imar olmaz. Olacaksa düzenli imar olsun. Ben hayatımı verdim buna. Ne yapacağımı bilmiyorum. Kimseye sormadan gel yap bunları. Ben napayım, ben nereye gideyim bu yaştan sonra? Ben yeşili bozmak istemiyorum" ifadelerini kullandı.

Köylülerden 90 yaşındaki Salih Erkoç'un ise tapulu arazisinin bir bölümüne araba park yeri ve çocuk parkı yapılacak. Erkoç, ise tepkisini şu şekilde dile getirdi: "Doğma büyüme buralıyım. Bu ağaçları dedemiz dikmiş, bu camiyi dedemiz yapmış. Şimdi köylümüzü duman etmek istiyorlar, halimizi bozmak istiyorlar. Sen gel, benim köyümü rezil et. Buna itiraz ediyorum. Kendi tapulumu yerime, araba park yeri, çocuk park yeri, zeytinlik ve bağ olan yere; yolun kıyası, yola ver, yola 2 metre 5 metre al, ama araba park yerine müsaade etmiyorum. Yolun içinde çocuk parkı olmaz. Çocuktur bu, arabalara fırlar gider. Köyümü korumak istiyorum. Devlet doğru düzgün bir plan yapsın. Şahıs yapmasın. İmara karşı değilim ama düzgün imar olsun."

Köylülerden Esonsoniz Bulut ise şunları aktardı: "Köyümüzle ilgili yapılmış, koruma amaçlı bir imar planı söz konusu. Ancak plan ilkeleri ve planlama esaslarına baktığımız zaman köyümüzü koruduğunu düşünmediğimiz bir plan. Aksine adı "Koruma Amaçlı Plan" olmasına rağmen, köyü imara açan bir plan. Bu bakımdan köyün 350 kişilik nüfusunun bir anda, kendi köyün nüfusunun doğal gelişimi olmayan üç bin kişinin buraya yerleşik olarak gelmesini hedefleyen bir plan. Bu bakımdan bu plana itirazımız var. Üstelik imara açılan yerler, köyümüze zamanında tarlayken pek çok yeri satın almış, bir gün değerlendirir diye beklemiş olan İzmir'in önde gelen 2-3 kişisine ait. Dolayısıyla, sadece bu bölgeler için yapılmış bir plan olduğunu düşünüyoruz. Köyün doğal yapısının korunmasını, kendi nüfusumuzun ihtiyaçları doğrultusunda bir planlama yapılmasını talep ediyoruz. Uygun görmediğimiz bir plan yapılmış, itirazımız budur."

AV TURİZMİ DEĞİL KATLIAM TURİZMİ

Çoğu yurtdışından gelen avcılar son av sezonunda yaklaşık 7 bin yaban keçisi, karaca, kızıl geyik, ceylan ve yaban domuzunu katletmesine izin verildi. Devlet ise hayvan katliamından 11,3 milyon TL gelir elde etti.

Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar (DKMP) Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, binlerce hayvan av turizmi kapsamında para karşılığında katledildi. Hayvanları katleden avcılar büyük bir kısmının yurtdışından gelen yabancı avcılar olduğu açıklanırken devletin katliam gelirinden kazandığı para da milyonlarca lirayı buluyor.

DKMP Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, 2018- 2019 av sezonunda av turizmi kapsamında 4 bin 255 hayvan katledilirken bu sayı 2019-2020 sezonunda ise katlanarak artarak 6 bin 944 oldu. 2018-2019 av sezonunda 6 milyon 801 bin TL gelir sağlayan devlet, katledilen hayvan sayısı artınca 2019-2020 av sezonunda 11 milyon 312 bin TL gelir elde etti.

Çoğu Yurtdışından

Ayrıca, 2018-2019 av sezonunda 2 bin 230 avcıya hayvanları katletmesi için verildi. Bu avcılar bin 539'u ise yurtdışından gelen yabancı avcılardan oluşuyor. 2019-2020 sezonunda da izin verilen avcı sayısının artarak 3 bin 41'e yükseldiği ve bu avcılarının 2 bin 392'sinin yurtdışından geldiği belirtildi.

21 Yılda 15 Kat Arttı

Avlattırılan hayvan sayısı 2000 ile 2020 yıllarında hızla artarak yaklaşık 15 katına fırladı. Avlattırılmasına izin verilen hayvan türleri de her geçen yıl çeşitlendirildi. Açıklanan verilere göre, avcılar binlerce yaban keçisi, yaban domuzu, çengel boynuzlu dağ keçisi, karaca, kızıl geyik, anadolu yaban koyunu ve ceylanı katletmesine izin verildi.

203 TL'ye Avcılık Kursu

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, geçtiğimiz yıl bir duyuru yaparak, 'Avcılık Eğitim Kursu' düzenlemişti. Müdürlük, kursu ücret olarak 'aday avcılardan' da 203 lira 21 kuruş ücret alınacağını belirterek avcılık eğitim kursunda eğitimlerin profesör, doçent, öğretim görevlisi ve okutmanlar ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı öğretmenler tarafından verileceğini belirtmişti.

TÜRKİYE'Yİ ELEKTRİKSİZ BIRAKTILAR

Tüketimin 2 katı kurulu güç var ama Türkiye'yi elektriksiz bıraktılar

Türkiye genelinde elektrik üretiminde kurulu güç 98 bin megavatı bulurken; 2 Ağustos pazartesi günü ülke genelinde toplam 50 bin megavat büyüklüğündeki talep karşılanamadığı için pek çok ilde elektrik kesintisi yaşandı.

Türkiye'de 2 Ağustos 2021 tarihinde pek çok kentte eş zamanlı yaşanan elektrik kesintisi vatandaşlarımızı mağdur etti. Sabah saatleri itibarıyla İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Kocaeli, Yalova, Aydın, Muğla, Kırklareli, Tekirdağ, Yozgat, Adana, Balıkesir, Konya'da arızadan kaynaklanmayan sistemli kesintiler yaşandı.

Türkiye'de elektrik üretimi kurulu gücü 98 bin megavat büyüklüğündedir. Kuraklık nedeniyle hidroelektrik santrallerinde üretim kapasitesinin düştüğü bilinmektedir. Hidroelektrik santrallerinin tamamı çıkarıldığında bile kurulu güç kapasitesi 66 bin megavatı bulmaktadır.

2 Ağustos 2021 tarihinde sistemli üretimin tüketimi karşılayamadığı gerekçesiyle elektrik kesintisi yaşanmıştır. Bu tarihte Türkiye genelinde elektrik talebinin 50 bin megavat tutarında olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla hidroelektrik santrallerinin hiç üretim yapmadığı varsayılması durumunda bile kurulu güç talebi karşılayacak düzeydedir.

Enerji Güvenliği Risk Altında

Kurulu güç kapasitesi ve talep edilen miktar dikkate alındığında; elektrik iletim sisteminin neden çöktüğü ve elektrikte arz-talep dengesinin neden bozulduğu konusunda akıllara pek çok soru işareti gelmektedir. AK Parti'nin enerji politikalarının iflası anlamına gelen bu durum enerji güvenliğini tehdit etmeye başlamıştır.

Üretimde Söz Sahibi Özel Sektör

AK Parti iktidarı döneminde elektrik üretimi büyük oranda özelleştirilmiştir. Elektrik üretiminde büyük pay özel sektöre aittir. Başka bir deyişle elektrik üretiminde söz sahibi özel sektördür. Ekonomide yaşanan kriz nedeniyle Türk Lirası'ndaki değer kaybı, elektrik üretimi yapan özel şirketlerin döviz üzerinden maliyetlerini rekor oranda artırmıştır. Yapılan zamların özelleştirilen elektrik üretim santrallerine sahip kimi özel şirketleri memnun etmediği ifade edilmektedir.

Şirketlerle Zam Pazarlığı mı Var?

Bu gelişmeler dikkate alındığında; 2 Ağustos 2021 tarihinde kurulu kapasite gücünün çok rahat bir şekilde talebi karşılaması gerekirken; bazı özel santrallerin tam kapasiteyle çalışmadığı iddia edilmektedir. Başka bir deyişle özel şirketlerin iktidara zam yapma baskısı için elektrik üretim santrallerini çalıştırmadığı ileri sürülmektedir. Bu iddia doğru ise ülkemizde enerji güvenliği tamamen özel sektörün inisiyatifine kalmış demektir.

AKP İKTİDARI ENERJİDE ZAM KARARLARI İLE ENFLASYONU PATLATTI

Türkiye'de enflasyon Temmuz ayında yıllık bazda beklentileri aşarak yüzde 18,95 oldu. Üretici enflasyonu ise Temmuz ayında yüzde 45'e yaklaştı. Enerji grubu enflasyonu elektrik ve doğalgaz fiyatları öncülüğünde artmış, aylık % 1,8 tüketici enflasyonun yaklaşık üçte biri olan % 0,63'ü elektrik, doğal gaz ve tüp gaz zamlarından kaynaklanmıştır.

Rekor Temmuz Enflasyonun Üçte Biri Elektrik Ve Doğal Gaz-Tüp Gaz Zamlarından Geldi

Temmuz ayında tüketici fiyat endeksi (TÜFE) beklentilerin (yüzde 1.57) üzerinde yüzde 1.80 artış kaydederken, bu aynı zamanda en yüksek Temmuz gerçekleşmesi oldu. 2003 yılı baz alınarak hesaplanan enflasyon değişiminde 18 yılda en yüksek aylık değişim gerçekleşti.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Tüketici fiyat endeks rakamları (2003=100)

Yıllık değişim (%)	Aylık Değişim (%)											
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2003		1,54	1,96	0,99	0,96	0,08	-0,19	0,16	1,35	0,92	1,27	0,43
2004	0,66	0,52	0,96	0,49	0,44	-0,14	0,47	0,77	0,94	2,24	1,32	0,32
2005	0,55	0,02	0,26	0,71	0,92	0,10	-0,57	0,85	1,02	1,79	1,40	0,42
2006	0,75	0,22	0,27	1,34	1,88	0,34	0,85	-0,44	1,29	1,27	1,29	0,23
2007	1,00	0,43	0,92	1,21	0,50	-0,24	-0,73	0,02	1,03	1,81	1,95	0,22
2008	0,80	1,29	0,96	1,68	1,49	-0,36	0,58	-0,24	0,45	2,60	0,83	-0,41
2009	0,29	-0,34	1,10	0,02	0,64	0,11	0,25	-0,30	0,39	2,41	1,27	0,53
2010	1,85	1,45	0,58	0,60	-0,36	-0,56	-0,48	0,40	1,23	1,83	0,03	-0,30
2011	0,41	0,73	0,42	0,87	2,42	-1,43	-0,41	0,73	0,75	3,27	1,73	0,58
2012	0,56	0,56	0,41	1,52	-0,21	-0,90	-0,23	0,56	1,03	1,96	0,38	0,38
2013	1,65	0,30	0,66	0,42	0,15	0,76	0,31	-0,10	0,77	1,80	0,01	0,46
2014	1,98	0,43	1,13	1,34	0,40	0,31	0,45	0,09	0,14	1,90	0,18	-0,44
2015	1,10	0,71	1,19	1,63	0,56	-0,51	0,09	0,40	0,89	1,55	0,67	0,21
2016	1,82	-0,02	-0,04	0,78	0,58	0,47	1,16	-0,29	0,18	1,44	0,52	1,64
2017	2,46	0,81	1,02	1,31	0,45	-0,27	0,15	0,52	0,65	2,08	1,49	0,69
2018	1,02	0,73	0,99	1,87	1,62	2,61	0,55	2,30	6,30	2,67	-1,44	-0,40
2019	1,06	0,16	1,03	1,69	0,95	0,03	1,36	0,86	0,99	2,00	0,38	0,74
2020	1,35	0,35	0,57	0,85	1,36	1,13	0,58	0,86	0,97	2,13	2,30	1,25
2021	1,68	0,91	1,08	1,68	0,89	1,94	1,80					

5 Temmuz 2021 tarihli MYK Raporumuz'da da belirttiğimiz gibi; enerji zamlarının enflasyon üzerinde kısa ve orta vadede baskı yapması kaçınılmazdı. Hesaplamalarımıza göre, aylık % 1,8 tüketici enflasyonunun yaklaşık üçte biri olan % 0,63'ü elektrik, doğal gaz ve tüp gaz zamlarından kaynaklandı.

- Enflasyon sepetindeki ağırlığı % 2,71 olan ve Temmuzda % 15 zamlanan elektriğin aylık enflasyona katkısı % 0,40 oldu.

- Enflasyon sepetindeki ağırlığı % 1,69 olan ve Temmuzda % 9,84 zamlanan doğal gazın aylık enflasyona katkısı % 0,17 oldu.

- Enflasyon sepetindeki ağırlığı % 0,49 olan ve Temmuzda % 12 zamlanan tüp gazın aylık enflasyona katkısı % 0,06 oldu.

Böylece, bu üç kalemdeki zammın enflasyona katkısı % 0,63'ü buldu ki bu da % 1,8 olan toplam aylık enflasyonun yaklaşık % 35'ini (üçte birini) oluşturmaktadır.

PANDEMI, EĞİTİM İÇİN AFETE DÖNÜŞTÜ

ERG tarafından hazırlanan raporda Türkiye'nin OECD ülkeleri içinde okulları en uzun süre kapatan iki ülkeden biri olduğu aktarıldı. Raporda salgının Türkiye için bir afete dönüştüğü vurgulandı.

Eğitim Reformu Girişimi (ERG) Eğitim Ortamları Raporu'nu yayımladı. Raporda okulların açık tutulma süresinden uzaktan eğitime erişime kadar birçok konuya değinildi.

Raporda Türkiye'nin okulları en uzun süre kapalı tutan ülkelerden biri olduğu vurgulandı. OECD ülkelerinin kıyaslandığı raporda Türkiye'nin okulları en uzun süre kapatan ikinci ülke olduğu ifade edildi. Raporda şöyle denildi: "OECD üyeleri arasında okulları en uzun süre açık tutan ilk beş ülke sırasıyla ABD, Avustralya, İsveç, İzlanda ve Japonya'ydı. Türkiye, 16 Mart 2020-31 Mayıs 2021 döneminde OECD ülkeleri arasında Meksika'dan sonra okulların en uzun süre kapalı kaldığı ikinci ülke oldu. Türkiye'yi Polonya, Kolombiya ve İrlanda izledi."

16 Mart 2020-31 Mayıs 2021 tarihleri arasında okulların açık kalması gereken gün sayısının 175 olduğu ifade edilen raporda Türkiye'de bu dönemde öğrencilerin 130 gün eğitimden uzak kaldığı aktarıldı. Raporda "Bu dönemde okula 1. sınıflar 15 gün; 2, 3, 4, 8 ve 12. sınıflar 10 gün; 5 ve 9. sınıflar dört gün gitti. 6, 7, 10 ve 11. sınıflar ise hiç okula gitmedi" ifadeleri yer aldı.

Rapor kapsamında öğretmen ve idarecilerle de görüşüldü. Raporda bu görüşmelere ilişkin şunlar aktarıldı: "Yapılan görüşmelerde, katılımcılar salgın döneminde MEB'in psikososyal destek konusunda yetersiz kaldığını, öğretmenlerin belirsiz bir süreç içerisinde kendilerini yalnız bulduklarını ifade ettiler. Ebeveynlerin duyduğu kaygıya yönelik ek desteklere ihtiyaç duyulduğunu dile getirdiler. Sık değişen yönetsel kararların takibinin ve uygulamaya geçirilmesinin hem öğretmenler hem ebeveynler üzerinde yarattığı baskı ve kaygı da vurgulanan konular arasındaydı. Öte yandan, öğretmenlerin süreçte tek başına kaldığı durumların da yaşandığı görülüyor. Bu noktada öğretmen hem akademik süreçleri hem sağlıklı iletişimi hem de psikososyal desteği aynı anda yürütmek durumunda kalabiliyor."

MEB'in yaptığı açıklamaya göre, 1,5 milyonu kırsal alanda olmak üzere 3,5 milyondan fazla öğrencinin internete erişimi bulunmadığı aktarılan raporda şöyle denildi: "MEB'in öğretmenler, okul yöneticileri ve velilerle yaptığı anket sonuçlarında dijital okuryazarlık eksikliği, salgının getirdiği kaygı bozuklukları ve cihaz ve erişim eksikliği uzaktan eğitimde en çok yaşanan sorunlar olarak öne çıktı."

Kapsamlı Ders Çıkarılmalı

Raporun 'Sonuç yerine' başlıklı bölümünde ise şu tespitlere yer verildi: "Dijitalleşmeyle birlikte eğitimde mekânsal adalet sorunsalı ortadan kalkmadı, aksine bu konu belki de hiç bu kadar güçlenmemişti. Kırsal ve kentsel alanlardaki öğrencilerin eğitime erişim sorunlarının derinleşmesi eğitim ortamları ve mekânsal adalet sorunsalının en kristalize olduğu alanlardan biridir. Sorunların çözümü ise eğitim ortamlarındaki mekânsal bakışı okulun içine kurulduğu çevrenin sosyal, ekonomik ve coğrafi koşullarını dikkate alan bir yaklaşımla mümkün olabilir."

Türkiye'nin salgını bir afet tecrübesi olarak yaşadığı ifade edilen bu kısımda "Covid-19 tecrübesi de Türkiye'ye ve tüm dünyaya hem bir salgın afeti deneyimi sundu hem de yerküreyi bekleyen iklim krizi gibi başka tehditlere karşı ne kadar hazırlıksız olduğunu hatırlattı. Bu nedenle, Covid-19 tecrübesinin eğitim ortamlarına olan etkisinden kapsamlı dersler çıkarılmalı ve eğitimin iklim krizine hazırlanması gerekliliği daha fazla göz ardı edilmemelidir" denildi.

KORUMA ALTINDAKİ 21 ÇOCUK KAYBOLDU

TİHEK raporuna göre Ankara Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü'nde 21 çocuğun kayıp olarak kayıtlara geçtiği ortaya çıktı. Uzaktan eğitim sürecinde ise kurumda kalan 260 çocuğa 69 tablet düştü.

Kapalı kutu olan cezaevleri ve nezarethaneler gibi çocukların barındığı kurumlarda yaşananlar ancak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) raporlarıyla ortaya çıkıyor. TİHEK'in ziyaret ettiği Ankara Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü'nde 21 çocuğun kayıp olduğu ortaya çıktı.

Üyelerini AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın atadığı TİHEK, Ankara Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü'ne yaptığı ziyarete ilişkin raporunu 9 Mart'ta yaptığı toplantıda hazırladı.

Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü'nün iki katlı 27 ev ve 1 idari binadan oluştuğu belirtilen rapora göre evlerin 23 tanesi çocukların barınması için kullanılıyor. 13-18 yaş arasındaki kız çocuklarının kaldığı kurumun kapasitesi 160 kişilik ancak müdürlükte kapasitesinin üzerinde, 260 çocuk barınıyor.

Rapora göre TİHEK üyelerinin ziyareti gerçekleştirdiği gün müdürlük yetkilileri, 21 çocuğun kurumdan kaçtığını bildirdi. Gerekli yazışmaların ve sürecin devam ettiğine değinilen raporda, çocuk şube polisleri ile sürekli iletişim halinde olunduğu belirtildi.

Ayrıca kuruma ilişkin TİHEK'in 2018 yılında hazırladığı raporda da 11 çocuk kaçak olarak kaydedildi.

Kaçak Sayısı Değişiyor

Açık kapı sistemi kullanılan kurumda kalan çocuklar okul, hastane ya da ailelerinin yanına gidebiliyor. Kurumdan kaçan ve akıbetleri bilinmeyen çocuklara ilişkin BirGün'e konuşan Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü Müdür Yardımcısı, kaçak çocuk sayısının her geçen gün değiştiğini söyledi. Kaçak sayısının artıp azalabildiğini aktaran Müdür Yardımcısı, çocuğun en fazla 6 ay kaçak kalabildiğini belirtti. Açık kapı sistemiyle ilgili de bilgi veren Müdür Yardımcısı, şöyle konuştu: "Burası çocukların evi, cezaevi ya da kapalı tutuldukları bir yer değil. İstedikleri zaman okula, şuraya buraya gidebiliyorlar. Evde nasıl anneden ve babadan izin alıp çıkabiliyorlarsa burada da yönetimden ya da grup sorumlusundan izin alıp çıkabiliyorlar dışarıya. İzinli ya da izinsiz dışarı çıkabiliyorlar. Evde çocuğun üzerine kapıyı kilitleyip tutamayacaksanız burada da bir güvenliğimiz var ama dışarı çıktıklarında dönmedikleri zaman kaçak sayılıyorlar."

260 Çocuğa 69 Tablet

Öte yandan raporda dikkat çeken bir diğer veri de çocukların koronavirüs sürecinde uzaktan eğitimine erişimi konusunda oldu. TİHEK raporuna göre müdürlükte kalan 260 çocuğa uzaktan eğitim için yalnızca 69 tablet düştüğü ortaya çıktı. Bazı evlerde online eğitim derslerinin çakışması nedeniyle tablet kullanımında paylaşım sorunlarının yaşandığı belirtilen rapora göre bu sorunun giderilmesi için çocuklar akıllı telefonlarından ders takipleri yapıyor. Ayrıca telefonu olmayan ve tablet ihtiyacının çok olduğu evler için yeni tabletlerin alınacağı ifade edildi.

Müdürlükte çocuklara İl Müftülüğü tarafından görevlendirilen bir personel tarafından verilen 'Değerler Eğitiminin' salgın hastalık nedeni ile bu eğitime de ara verildiği belirtildi.

TİHEK tarafından kuruma şu tavsiyelerde bulunuldu:

“Merkezde kalan çocukların liseye kayıt işlemlerinde meslek lisesi yanında diğer eğitim kurumlarının da bilgi, yetenek ve ilgilerine göre değerlendirilmeye alınması, merkezin kapasite üstü hizmet vermesi ve yapılan mesleki çalışmaların yoğunluğu nedenleri ile merkez sosyal servis biriminde görevlendirilecek meslek elemanlarının sayısının artırılması yönünde girişimlerde bulunulması tavsiye edilmiştir.”

PANDEMİ MAKARNA İLE GEÇİYOR...

Pandemi döneminde makarna tüketimi yüzde 25 arttı, kırmızı et tüketimi yüzde 33 azaldı

ETBİR verilerine göre, dört kişilik bir aile 2019'da yıllık 48 kilo et tüketebilirken, 2020'de 28 kilo tüketebildi. Pandemi yılında et tüketimi yüzde 40'a yakın düşerken, makarna tüketimi yüzde 25 arttı.

Geçen yıl yurttaşın kişi başı yıllık makarna tüketimi yüzde 25 artarken, kırmızı et tüketimi yüzde 33-41 aralığında azaldı. Tüketimdeki düşüşte artan pahalılığın etkisiyle alım gücünün azalmasının etkili olduğu belirtildi.

Kırmızı Et Sanayicileri ve Üreticileri Birliği Derneği (ETBİR) Başkanı Ahmet Yücesan, yaptığı açıklamada yıllık kişi başı kırmızı et tüketiminin 2019'da ortalama 12 kilo iken 2020'de 7-8 kiloya gerilediğini söyledi.

ETBİR'in tahminleri üzerinden yapılan hesaplama göre, Türkiye'de dört kişilik bir aile 2019'da yıllık toplam 48 kilo kırmızı et tüketebilirken, 2020'de bu tüketimin 28 kiloya kadar gerilediği görülüyor.

Makarna Sanayicileri Derneği Başkanı Abdülkadir Külahçioğlu ise, kişi başı yıllık makarna tüketiminin 2018'den 2019'a yüzde 5 artarken 2020'de yüzde 25 artarak 8.2 kiloya çıktığını, orandaki bu artışın 2021'de de korunduğunu aktardı.

'Kırmızı Eti İşyerlerinde Yiyebiliyorlar'

ETBİR Başkanı Yücesan, kırmızı et tüketimindeki düşüşün en önemli nedenlerinden birinin artan fiyatlardan dolayı yurttaşın alım gücünün düşmesi olduğunu söyledi.

TÜİK verilerine göre, 2019'dan 2020'ye yüzde 10.3 zamlanan dana etinin kilosu 2021 Temmuz itibarıyla 65.2 TL'ye ulaşmış durumda.

Gıda alışverişinde mevcut fiyatlardan dolayı kırmızı etin ağırlığının yüksek olduğuna dikkat çeken Yücesan, “Kıyma, kuşbaşı fiyatları bir pazar çantasının neredeyse yüzde 50'sine denk. Bu yüzden geliri az olan insanlar kırmızı eti işyerlerinde, öğle yemeğindeki tabldotlarda yiyebiliyor. 2020'de çoğunlukla evden çalışıldığı için bu da olamadı” dedi.

Yücesan, tüketimdeki düşüşün bir diğer nedeninin de pandemide restoran, otel, okul yemekhaneleri gibi yerlerin iş yapamamasına bağlıdır. Yücesan'ın verdiği bilgiye göre, iç piyasada toplam tüketimin yüzde 40'ını yurttaş, yüzde 30'unu restoranlar ve turizm işletmeleri yapıyor.

'İnsanlar Makarnayı Yeniden Keşfetti'

Makarna Sanayicileri Derneği Başkanı Abdülkadir Külahçioğlu ise, makarna fiyatlarının yılbaşından bu yana yaklaşık yüzde 14 arttığını söyledi.

Külahçioğlu, ülke genelinde ortalama makarna fiyatlarının pakette 3 TL, kiloda 6 TL olduğu bilgisini verdi.

Pandemide makarna tüketiminin neden arttığına ilişkin ise Külahçioğlu, şu açıklamayı yaptı:

“Makarna hem ekonomik hem de çok farklı çeşit yemekler yapılabilir. İnsanlar yeniden keşfetti makarnayı. Tüketim alışkanlığında yakalanan yüzde 25 artış 2021'de de kalıcı oldu. 2021'de yeni bir artış olmadı ama 2020'de yakalanan artışı kaybetmedik. Yılın ikinci 6 ayında turizm sektörünün etkisiyle artmasını bekliyoruz.”

AŞI KARŞITLIĞINI BİZZAT BAKANLIĞIN KENDİSİ YARATIYOR

Toplumda aşı tereddüdünü yaratan ve süreci giderek bir aşı karşıtlığına dönüştüren devlet bürokrasisinin ikircikli tutumudur.

Öngöründen uzak, bilimsel gerekçelere dayanmayan, deneme-yanılma yoluyla verilen kararlar, verilerin şeffaf olmaması gibi ikincil nedenler salgının kendisi kadar tehlikeli olan aşı karşıtlığı pandemisini yaygınlaştırmaktadır.

Geldiğimiz nokta, devlet aklının ve yönetim iradesinin sınıfta kaldığının göstergesidir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Türkiye'de yaygın aşılama sürecinin başladığı ilk günden itibaren kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Ancak sağlık bürokrasisi değişken kararlarla ve günü birlik politikalarla şeffaflık ve bilimsel tercih çağrılarımıza kulak tıkadığını göstermektedir.

Bakanlığın açıkladığı "4.doz" uygulaması da bu minvalde aşı karışıklığını beslemekte ve özellikle sosyal medya üzerinden kara propaganda yapan "hekim" ünvanlı karanlık odakların değirmenine su taşımaktadır.

Öte taraftan yurttaşlarımızın "uluslararası seyahat edebilmeleri için" 4. Doz uygulanacağını açıklanması Türkiye'nin aşı seçimini tartışmalı hale getirmiştir.

Bakanlığın 3 doz inaktif aşının en geçerli ve güçlü koruyucu olduğunu açıklamasının üzerinden daha bir hafta geçmeden 4'ncü doz için mRNA bazlı aşı randevusu açılmasının gerekçesi sadece "aşı pasaportu" ise bunu öngöremeyen Bakanlık bürokrasisi hesap vermelidir.

Zira mRNA aşlarının güvenli olmadığına dair açıklamalar yapan da Sağlık Bakanlığı'nın kendisidir.

Sağlık Bakanlığı Türkiye'nin yaygın olarak kullandığı inaktif aşının koruyuculuğunun yüksek olduğunu açıklayadursun, bu aşının uluslararası kabulünün düşük olduğu da bir gerçektir.

Elbette dünyayı kasıp kavuran pandemi aşı sektöründe de bir ticari rekabet oluşturmaktadır. Sağlık alanında, özellikle ilaç üretimi konusunda küresel çapta söz sahibi olan tröstler, algıyı istedikleri gibi yönetmektedirler.

Ne yazık ki devlet bürokrasisi de muğlak söylemlerle, bilimsel gerçekliği olmayan uygulamalarla bu algı yönetimine çanak tutmaktadır.

Zira uluslararası seyahat için 4. doz uygulaması, "milyonlarca doz aşı etkisiz kaldı" algısı yaratmaktadır.

Klinik çalışması yapılmadan alınan ve dünyada bir benzeri olmayan 4 doz aşı uygulaması aynı zamanda Türkiye'de kullanılan inaktif aşının yarattığı rant için aracı şirketlere pay verildiğini de kanıtlamaktadır.

Bugün Türkiye'de henüz 18 milyon kişi ilk doz aşısını bile olmamışken, yapılan 3 ve 4. Doz aşılarda toplumsal bağışıklığı sağlamaktan uzak kalmaktadır.

Aşıların güvenilirliğini ve koruyuculuğunu tartışmalı hale getiren bu politikasızlığın sonuçları çok ağır oluyor.

1 Temmuz'dan bugüne kadar vaka sayısı yaklaşık 4 kat (%277) arttı.

Günde ortalama 268 bin test ile yeni vaka tespit kapasitemiz sınırlı.

Öte taraftan aktif vaka sayısı da Ağustos başından beri yüzde 76 arttı.

Yasakların kalktığı 1 Temmuz'dan itibaren vefat sayılarında ise yüzde 245 artış yaşandı. Geçtiğimiz hafta günde ortalama 144 kişiyi kaybettik. Ağustos ayının ilk 14 gününde vefat eden kişi sayısı 1.673 oldu. Bu sayı geçtiğimiz yıl 1-14 Ağustos tarihleri arasında 243 idi. Başka bir ifadeyle geçtiğimiz yıl aynı dönem kayıt altına alınan vefat sayısı bu yıl 7 kat (%588) arttı.

Tablo buyken aşı karışıklığını körükleyen açıklamalar ve uygulamalar bilimsel olmadığı gibi cinayete de teşebbüstür.

1,5 YILDA 8 MİLYAR TOPLANDI, 4 MİLYON ÖĞRENCİ EĞİTİME ERİŞEMEDİ

2020 yılı ve 2021'in ilk 7 ayında Özel İletişim Vergisi (ÖİV) kapsamında 7 milyar 918 milyon TL toplandı. İktidar, vatandaştan vergiyi topladı ama pandemi döneminde resmi rakamlara göre uzaktan eğitime erişemeyen 4 milyonu aşkın öğrenciye internet götüremedi. Vergi ödemek vatandaşın görevi. Ancak vergi yükünü halka adil olarak dağıtmak ve ödenen verginin nereye gittiğinin hesabını vermek de devletin görevi. Özel İletişim Vergisi adı altında bugüne kadar 70 milyar TL'yi aşkın vergi toplanmış. Peki, bu toplanan vergiler nereye gitti? Yalnızca 1,5 yılda toplanan vergi miktarı 8 milyara yakın. Bu parayla, Meksika'dan sonra okulların en uzun süre kapalı kaldığı 2. ülke olan ülkemizde pandemi döneminde uzaktan eğitime erişemeyen 4 milyonu aşkın öğrenciye internet de götürülür, cihaz da temin edilirdi.

Hedeflenenenden Daha Fazla Vergi Toplandı

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre, 2020 yılında 4 milyar 488 milyon TL Özel İletişim Vergisi toplandı. 2021 yılının ilk 7 ayında ise 3 milyar 430 milyon TL vergi toplandı. Buna göre, Ocak ayında 414 milyon 901 bin, Şubat ayında 387 milyon 283 bin, Mart ayında 524 milyon 920 bin, Nisan ayında 514 milyon 174 bin, Mayıs

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

ayında 526 milyon 098 bin, Haziran ayında 506 milyon 130 bin, Temmuz ayında ise 556 milyon 720 bin TL toplandı.

Öte yandan, Özel İletişim Vergisi kapsamında 2020 yılı bütçe hedefi 4 milyar 132 milyon TL iken, tahsil edilen toplam miktar 4 milyar 488 milyon TL olarak gerçekleşti.

Türkiye Sabit İnternet Hızında 180 Ülke Arasında 98. Sırada

Toplanan bu vergilerin nereye harcandı? Haberleşme hizmetlerinden toplanan yüksek vergilere rağmen, Türkiye'nin altyapısının hali ortada. 21. yüzyılda internete erişim bir lüks değil, temel bir insan hakkı. Artık internet; elektrik, su gibi temel bir ihtiyaç. Gelişmiş ülkelerde devletlerin önceliklerinden biri de vatandaşına hızlı ve ucuz interneti götürmek. Ancak Türkiye'de absürt bir hale gelen dolaylı vergi uygulamalarından ne yazık ki internet de nasibini almaktadır. Öte yandan, vatandaş ödediği vergiye rağmen, kaliteli hizmet alamıyor. Hem yavaş hem de pahalı internet kullanmak zorunda bırakılıyor. Örneğin; son verilere göre Türkiye sabit internet hızında 180 ülke arasında 98. sırada yer alıyor. Mobilde ise 139 ülke arasında 55. sırada.

Özel İletişim Vergisi Kaldırılsın

Vatandaşın internete her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulduğu pandemi döneminde Cumhurbaşkanı Kararı ile Özel İletişim Vergisine yüzde 33,3'lük zam yapıldı. Türkiye mobil elektronik haberleşme hizmetlerinde vergi yükünün en yüksek olduğu ülkelerden biridir. Bu yüksek vergi yükünü daha önce de ifade ettik, konuya ilişkin TBMM Başkanlığına kanun teklifi de sunduk. Durum şu ki kamuoyunda 'deprem vergisi' olarak bilinen ve 99 depremi ile geçici olarak hayatımıza giren ancak zaman içinde kalıcı hale gelen Özel İletişim Vergisi'nin artık miadı dolmuştur, kaldırılması gerekmektedir. İnternetin elektrik, su gibi temel ihtiyaç olduğu bir dönemde, vatandaşın sırtına daha fazla vergi yüklemenin sosyal devlet ilkesiyle açıklanabilir hiçbir tarafı yoktur. Her başı sıkıştıkça çareyi dolaylı vergiyi artırmakta bulan iktidarın, artık bu yaklaşıma bir son vermesi lazım. Haberleşme de dahil olmak üzere temel ihtiyaçlar üzerindeki vergi politikasında acil bir düzenlemeye ihtiyaç var.

Bilindiği üzere Resmi Gazete'de 30 Ocak 2021 tarihinde yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile her türlü mobil elektronik haberleşme, radyo ve televizyon yayınları, kablolu-kablosuz İnternet servis sağlayıcılığı hizmetlerinden alınan Özel İletişim Vergisi (ÖİV) oranı yüzde 7.5'ten yüzde 10'a çıkarılmıştı.

DERNEKLER VE VAKIFLAR SARAY DENETİMİNDE OLACAK

Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne göre; kamuya yararlı dernekler, vakıflar, kooperatifler ve birliklerin her türlü ortaklık ve iştirakleri de Devlet Denetleme Kurulu tarafından denetlenebilecek. Kurul, bu kurum ve kuruluşlar ile ortaklık ve iştiraklerinde her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme yetkisine sahip olacak.

Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Resmi Gazete'de yayımlandı.

AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan imzasıyla yayımlanan kararnameye göre, kamuya yararlı dernekler, vakıflar, kooperatifler, birlikler ile bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştirakleri de Devlet Denetleme Kurulu tarafından denetlenebilecek.

Bu kurum ve kuruluşlar ile ortaklık ve iştiraklerinde her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme yetkisine sahip olacak olan Devlet Denetleme Kurulunun grup başkanı ve denetçileri, denetim görevi gereğince, denetim kapsamına dahil kurum ve kuruluşların teftiş, denetim veya bu maksatla kurulmuş birimlerinin görev, yetki ve sorumluluklarına haiz olacak.

'SANSÜRCÜBAŞI'

Kendisini Saray'ın 'sansürcübaşı' olarak gören RTÜK Başkanı; yangın ve sel haberlerine yasak getiriyor, halkın haber alma hakkını elinden alıyor!

Padişahların İbrikçibaşı, Çeşnicibaşı gibi RTÜK Başkanı da kendisini Saray'ın 'sansürcübaşı' olarak görmektedir. İktidar bir tarafta afetlere karşı halktan para ve yardım isterken diğer tarafta RTÜK yangın ve sel haberlerine yasak getiriyor. Acizliğinin görülmesini istemeyen iktidar ve sözde özerk RTÜK Başkanı, halkın haber alma hakkını elinden alarak en büyük kötülüğü felaketzedelere yapıyor!

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nda (RTÜK) iktidar temsilcilerinin çoğunluk oyuyla alınan sansür ve yasak kararları, halkın haber alma özgürlüğü doğrultusunda gerçekleri aktarmaya çalışan medya kuruluşlarına kesilen ağır para cezaları, RTÜK Başkanının hakikatin üzerine örtmek çabasından öte gerçeklerden korkunun ifadesidir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

RTÜK yasasında öngörülen yetkilerini aşarak, yasalara aykırı şekilde sadece görüntüleri değil, muhalefete mensup siyasilerin basın toplantılarının, açıklamalarının radyo ve televizyonlarda yayınlanmasını, haberleştirilmesini de yasaklamaya, yaptırım nedeni saymaya yönelik RTÜK Başkanı ve kuruldaki iktidar ittifakının bu tutumları gerçeklerden korkmalarının hangi boyutlara yükseldiğini de apaçık göstermektedir.

Türkiye'nin yaşadığı felaketler karşısında halkın en temel ihtiyacı doğru, gerçek ve şeffaf biçimde haber almak, bilgi edinmektir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, karar çıkartıp yaşanan afetler için halkı yardıma, bağış yapmaya çağırırken, olan biteni tam olarak bilmesi engellenen halk felaketin gerçek boyutlarını bilemezse ne diye yardım ya da bağışta bulunsun.

Kaldı ki, tüm dünya medyası ülkemizin yaşadığı felaketleri anında ekranlarına taşıırken, RTÜK Başkanının muhalif diye bazı kanallara getirdiği yasaklar, sansür ve para cezaları dijital medya ve teknoloji çağında devekuşu misali kafasını kuma gömmekten ibarettir.

RTÜK'teki oy çokluğuna dayanarak muhalefet temsilcisini toplantıdan çıkartmak, keyfi yasak ve sansür kararları almak, para cezaları yağdırmakla iktidara yaranmaya çalışan, iletişim başkanının gözüne girmeye, talimatları yerine getirmeye çalışan RTÜK Başkanı ve kuruldaki iktidar ittifakı temsilcileri, medya tarihinde **AK Parti ve Erdoğan'ın Joseph Goebbelsleri** olarak anılacaktır.

TALİBAN YENİDEN AFGANİSTAN'DA!

Taliban öngörülenden çok daha hızlı bir sürede ilerledi. Bu durumun neden olduğu kaosu ve karmaşayı bütün dünya gibi bizler de yakından takip ediyoruz. Sanırım, bu durumu yeterince dikkatle izlemeyen tek taraf iktidar.

Son bir kaç gündür tüm dünyanın gündemi Afganistan.

Taliban son 10 günde, üstelik ABD'nin Afganistan'dan askerlerini çekmesine üç haftadan az bir süre kala, Afganistan'ın kontrolünü ele geçirmiş durumda.

Taliban öngörülenden çok daha hızlı bir sürede ilerledi. Bu durumun neden olduğu kaosu ve karmaşayı bütün dünya gibi bizler de yakından takip ediyoruz.

Sanırım, bu durumu yeterince dikkatle izlemeyen tek taraf iktidar. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin bile acil toplandığı bir süreçte iktidar kabineyi bile toplamaya gerek görmedi.

İktidar hatalı dış politika karnesine yeni bir hata eklemek istese de, CHP olarak 600'ün üzerinde askerimizin ve Kabil'deki büyükelçilik personelimizin ayağına taş değmesine razı gelemez. O yüzden Kabil'deki durumu dikkatle ve yakından izliyoruz.

Biliyorsunuz, bir süredir Türkiye'nin Kabil havalimanının güvenliğini sağlamak üzere bir görev üstlenmesinden söz ediliyordu.

Biz böyle bir göreve talip olunmaması gerektiğini, Afganistan'daki askeri görevin sona erdiğini, yeni ve niteliği değişen bir görev üstlenilecekse bunun için hukuki ve siyasi meşruiyetin artık kalmadığını sürekli dile getirdik.

Dün tüm dünyanın izlediği görüntüler ne kadar haklı olduğumuzu gösterdi. Havalimanındaki kargaşada ilk belirlenmelere göre 7 Afgan vatandaşı hayatını kaybetti.

İyi ki böyle bir görevi üstlenememişiz, zira çünkü görüntüler Mehmetçik ile Afgan vatandaşlarının karşı karşıya geldiği bir durum olacaktı.

Taliban'ın "istemeyiz" sözlerine rağmen Kabil Havaalanı için hala istişareye oturmak isteniyor...

Buradan yeniden altını çizelim, bizler CHP olarak 600 askerimizin ayağına taş değmesine razı gelemez. Zaten gelişen koşullar artık böyle bir göreve gerek kalmadığını da göstermiştir.

Onun için, askerlerimizin en kısa zamanda, Taliban'ın verdiği mühlet de göz önüne alınacak olursa, 1 Eylül tarihine kadar mutlaka Afganistan'dan ayrılmaları gerekir.

İleride koşullar ne olur bilemeyiz. Yeni bir Afgan hükümeti silahlı kuvvetlerimizin her hangi bir eğitim, destek, yardım faaliyetinde bulunmasını isterse Mehmetçik nasıl olsa Afganistan'da herkes tarafından yeniden sevgiyle karşılanacaktır.

Bugünkü kaos ortamında koşulları zorlamanın ve askerimizin güvenliğini tehlikeye atmanın hiç bir savunulacak tarafı yoktur.

Taliban'ın iki gün önce ele geçirdiği Kabil'deki kaos ve kargaşanın bir süre daha devam edeceğinin ve bu süreci dikkatle tartmak gerektiğinin altını çizmek isterim.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Zira Taliban, yeni yönetimin nasıl olacağına dair Batı kamuoyuna görece "yumuşak" mesajlar verse dahi, henüz ülkede nasıl bir yönetimin tesis edileceği açıklık kazanmamıştır.

Türkiye, Afganistan'a çok önemli katkılarda bulunmuştur. Bu hiçbir taraf tarafından yadsınamaz bir gerçektir. Bugün bu kaos ortamında dahi tek bir askerimizin burnu kanamadıysa temelleri Atatürk tarafından atılan Türk-Afgan halklarının dostluğu sayesinde.

Afganistan'dan bir kaçış olduğunu ortadadır. İnsanlar, uçağın iniş takımlarına kadar çıkararak, hayatlarını kaybetmeyi dahi göze almıştır. Bunlar kamuoyuna yansıyan acı görüntüler, acı haberlerdir.

Taliban'ın Kabil'e girişiyle beraber Afgan kadınları 20 yıl boyunca kazandıkları özgürlükleri kaybedip, karanlık günlere geri dönmekten korkuyor.

Taliban'ın Herat şehrini ele geçirdikten sonra ilk bildirişi "kadınların şehirde burka giymesinin kamusal alanda zorunlu olduğu" üzerineydi.

Kadınlar korkuyor, en basit özgürlüklerinin dahi kaybindan endişe duyuyor.

BM Mülteci Ajansı'na göre, bu yılın mayıs ayının sonundan bu yana, yüzde 80'i kadın ve çocuklardan oluşan 250 bin Afgan evlerini terk etti.

Bizler, kadına seçme ve seçilme hakkının verildiği bir geçmişten, kadının özgürce hayatını sürdürdüğü bir kültürden geliyoruz. Kadınlara yönelik uygulanan bu baskı politikası, bizim değer yargılarımızın tamamen dışındadır ve kabul edilemez.

Afganistan konusunda ülkemizi yakından ilgilendiren bir diğer konu da Afgan kökenli düzensiz göçmenlerin durumudur.

Ülkede zaten pamuk ipliğine bağlı olan istikrar sarsılmış ve bir belirsizlik ortamı oluşmuştur. Bu durum, haftalardır dikkatini çektiğimiz ülkemize yönelen düzensiz göçmen akınına daha da tetikleyecek bir süreç evrilmiştir.

Bakınız, Almanya'nın Avrupa'dan Sorumlu Devlet Bakanı Michael Roth, Hindikuş'ta bulunan Afgan göçmen sayısının 3,5 milyona ulaştığını, bunların 400 bininin sadece bu sene evini terk ederek bölgeye sığınanlar olduğunu söyledi.

Ankara ile daha önce varılan uzlaşıyla oluşan mülteci mutabakatının bu sene Haziran ayında güncellendiğini de hatırlattı, o kapsamda öngörülen noktaların Türkiye'de acilen hayata geçirilmesi gerektiğini söyledi.

Bunlar ne anlama geliyor?

Söz konusu açıklamadan iktidarın Haziran ayında sadece Biden'a değil AB'ye de sığınmacılar konusunda söz verdiği anlaşılıyor.

Dikkat edin, Avusturya, Belçika ve Yunanistan'dan sığınmacılar konusunda yapılan açıklamalar bu iddiayı pekiştirmekte.

İktidar tarafından sınır güvenliği konusunda bir sıkıntı olmadığına ilişkin açıklamalar yapılsa da Türkiye'nin sınır güvenliği, Haziran'da Brüksel'de verildiği anlaşılacak sözlerle ihlal edilmiştir.

İran ile olan sınırimız adeta bir eleğe dönmüştür. Ama Türkiye kamuoyu bu konuda karanlıkta bırakılmış; dezenformasyonun cirit attığı bir ortama itilmiştir.

Bunların nedenini merak ediyor ve bir açıklama istiyoruz.

Sınırlarımızdan kontrolsüz şekilde giren mültecilerin arasında Taliban üyelerinin uyuşturucu ticaretinden sorumlu unsurlarının da olduğu son zamanlarda sosyal medyada dikkat çeken konular arasında.

Yine Taliban'ın hakim olduğu yerlerde mahkumları serbest bırakıyor olması da ülkemize yönelen düzensiz göçmen profilinin tehlikesini ortaya koymak bakımından önemlidir.

Bu durum, toplum içinde yabancı düşmanlığını körüklüyor. Türkiye'nin ekonomisinin içinde bulunduğu vahim durum ortadayken, bu düzensiz göç sonucunda oluşan "ucuz işgücü", vatandaşlarımızı etkilemekte ve toplumun gerilmesine neden olmaktadır.

Sonuç olarak, hali hazırda içinde bulunduğumuz durum, ülkemizin, sığınmacı, geçici koruma, ne dersiniz deyin, bu ağır yükü daha fazla kaldıramayacağı bir durumdur.

Tekrarlamak gerekirse, Türkiye göçmen akınlarını durdurmak için kullanılacak bir havuz değildir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Uluslararası göç tüm ulusların ortak sorumluluk ve külfet paylaşımı ile göğüslemesi gereken bir süreçtir.

İktidarın doğuda İran sınırımızda bazı önlemler aldığını görüyoruz. Demek ki on yıl önce başgösteren ve Suriye'den kaynaklanan düzensiz göçten bazı dersler çıkarılmış.

Demek ki, açık kapı politikasının kapısızlık politikası olarak anlaşılması gerektiği anlaşılmış.

Peki, Sadece sınırda güvenlik önlemi almak yeter mi?

Bizim Afganistan ile ortak sınırımız yok, dolayısıyla Afganistan ile aramızda İran bir tranzit ülke konumunda.

Uluslararası topluma ülkemizin bu yükü daha fazla kaldıramayacağını anlatılması gerekiyor.

BM, AB ve İran ile ortak bir göç stratejisi geliştirmenin zamanının geldiğinin altını bir defa daha çiziyoruz.

TALİBAN BARBARLIĞINA KARŞI DAYANIŞMA ÇAĞRISI

Günlerdir Afganistan'da yaşanan gelişmeleri kaygıyla izliyoruz.

Afgan kadınlar, 12 yaşındaki kız çocuklarını kendi savaşçılarıyla evlenmeye zorlayan, kadınlara erkek refakatçi olmadan evden çıkmayı yasaklayan, kadınları çalışma hayatından ve okullardan kovalayan Taliban rejimine karşı yardım çığlıkları atıyor.

Milletvekilleri, gazeteciler, yerel yöneticiler, doktorlar, hemşireler, öğretmenler ve kamu yöneticileri gibi kamusal hayattaki tüm Afgan kadınlar şu anda büyük bir tehdit altında yaşıyor.

Kadınlar olarak, dünyanın erkek yöneticilerinin "Taliban'ın artık değiştiğine" ilişkin vaazlarını dinlemek istemiyoruz, Afgan kadınların sosyal medya üzerinden tüm dünyaya ilettikleri kaygı ve korkuları yürekten paylaşıyoruz, Taliban'dan önce kendi hayatlarına son veren kadınlara ilişkin haberleri içimiz parçalanarak okuyoruz.

Kadınlar ve kız çocukları açısından bakıldığında Afganistan'da yaşananları bir iç sorun ya da bölgesel mesele olarak görmek mümkün değildir. İnsan haklarından yana, toplumsal cinsiyet eşitliğini savunan, demokratik tüm dünya ülkelerinin Afgan kadınlarıyla dayanışmak ve onların sesi olmak gibi bir mecburiyeti vardır.

Uluslararası toplumu ve dünyanın tüm kadınlarını Taliban barbarlığına terk edilen Afgan kadınlarla dayanışmaya çağırıyoruz.

BÖLGESİNDE SÖZ SAHİBİ BİR ÜLKEDEN, MAŞA DEVLETE...

Stratejiden yoksun dış politikamız neticesinde yalnızlaşıyor ve kaybediyoruz.

TALİBAN, AFGANİSTAN'IN BAŞKENTİ KABİL'E GİRDİ

Taliban Afganistan'ın Başkenti Kabil'e girdi. NATO'nun eğitip donattığı Afgan ordusu Taliban karşısında hiçbir varlık göstermeksizin geri çekiliyor. Devlet Başkanı Eşref Gani 'vatani sonuna kadar savunacağız' derken, Taliban'ın Kabil'e girmesi ardından istifa ettiği bildirildi. CB Erdoğan'ın Taliban lideriyle görüşebileceğini açıklaması, meşru seçilmiş hükümete karşı asileri, terör estirenleri meşru muhatap kabul etmekle eş anlamlıdır!

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Pakistan'a yaptığı ziyarette Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) Kabil havaalanının savunulması ve işletilmesi konusundaki müzakerelerde yakında somut sonuçlar beklendiğini söyledi. Mehmetçiği Afganistan'da tehlikeye atmalarının söz konusu olmadığını kaydeden Akar'ın bu açıklamalarına karşılık Taliban, TSK'yı 'düşman güç' gördüğünü söylemeye devam ediyor. Ülkenin önemli eyaletlerini peş peşe ele geçirerek hızla ilerleyişini sürdüren Taliban'a bağlı milisler hafta sonu dört koldan başkent Kabil'e girmeye başladı. Afganistan İçişleri Bakanlığı yönetimin barışçıl şekilde devri ve bir geçiş hükümeti için müzakerelere başlanabileceğini açıkladı. ABD istihbaratının açıkladığı raporlarda, Kabil'in düşmesinin daha önce 6 ay-1 yılı bulabileceği öngörüsünden vazgeçilerek 60-90 içinde Kabil'in Taliban kontrolüne girebileceğinin tahmin edildiği dile getirilmişti. Bu tahminler tutmadı, Kabil bir haftada düştü. Taliban, yönetimin kendilerine devrini beklediklerini ilan etti. Katliamlar yaparak kafa kesen Taliban'dan ABD büyükelçiliğine dokunulmamasını isteyen Biden yönetimi, elçiliği tahliye ederken, ABD vatandaşlarının ve ABD ile işbirliği yapan Afganların güvenli şekilde tahliyesi için acil koruma birliği gönderilmesi talimatı verdiğini duyurdu.

Afganistan'ın seçilmiş Cumhurbaşkanı Eşref Gani, ülkedeki tablonun sorumlusunun ABD-NATO olduğunu belirterek 'Son damla kanımıza kadar vatani savunmaya devam edeceğiz' açıklamasını yaptı. Gani'nin bu açıklamalarına karşılık ortada bir Afgan ordusu yok, Afgan Hava Kuvvetleri de ortada görünmüyor...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Taliban'ın öncelikle Afgan pilotları tespit ederek tutukladığı ya da öldürdüğü kaydediliyor. Afganistan'daki güçlü aşiret, kabile, etnik gruplaşmalar nedeniyle Afgan ordusunun da bu tür kamplaşmalarla dağıldığı, binlerce Afgan asker ve subayın ordudan kaçtığı vurgulanıyor. Eşref Gani'nin istifa ettiği, bir geçiş hükümeti çerçevesinde yönetimi Taliban'a devredileceği belirtiliyor.

TSK'yı Kabil havaalanında tutmakta ısrarcı görünen iktidar, Afganistan'daki seçilmiş meşru yönetimi devirmek üzere kanlı bir savaş yürüten Taliban ile görüşmeye, masaya oturmaya hazırlanıyor. CB Erdoğan geçen hafta yaptığı açıklamada; "Taliban'la bazı görüşmelere varıncaya kadar şu anda ilgili kurumlarımız çalışıyor. Hatta belki benim bile onların lideri durumunda olacak olanı kabul etme durumum olabilir" dedi.

Mısır'da seçilmiş Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi'nin devrilmesi üzerine 8 yıldan bu yana bu ülkeyle ilişkileri kopartan, Sisi'yi Mısır'ın meşru temsilcisi görmediklerini ilan ederek BM toplantısında aynı masada yemek yemeyi bile reddeden Cumhurbaşkanı, Suriye'de ise tam aksine BM'nin de tanıdığı ülkenin meşru yönetimini, Esad'ı devirmek isteyen cihatçı grupların yanında yer aldı.

Şam yönetiminin devrilmesine destek vererek 10 yıldır bu ülkedeki iç savaşta taraf oldu. Mısır ve Suriye politikalarının ağır faturası, Doğu Akdeniz'de tecrit, Mısır ile Yunanistan, Güney Kıbrıs, İsrail'in yakınlaşması, ülkemize milyonlarca Suriyeli mültecinin gelmesi ve nihayet on milyarlarca dolarlık ağır ekonomik kayıplar oldu.

ABD istihbarat örgütü CIA'nın, Afganistan'daki Sovyet işgaline karşı örgütlediği El Kaide'den doğan Taliban, kendi içinden IŞİD'i doğurdu. IŞİD'in yanı sıra El Kaide de Suriye'de El Nusra'yı yarattı. El Nusra şimdi El Kaide ile bağıni koparttığını Heyet Tahrir Şam (HTŞ) adını aldığını öne sürüyor.

Hepsinin temeli aynı radikal-şeriatçı-orta çağ zihniyetini savunan terör çizgisindeki ideolojiye dayanıyor. El Kaide lideri Usame bin Ladin de, IŞİD lideri Ebubekir Bağdadi de ABD ve CIA tarafından eğitilip, silahlendirilip kullanıldı ve sonra da yok edildi. Bu örgütlerle Ortadoğu ve Müslüman ülkeler sürekli kaos ve kargaşaya itilerek istikrarsızlaştırıldı. İslamiyet adına Müslümanların Müslümanları katlettiği bir iklimin yaratılmasının piyonları oldular.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın geçen hafta Taliban ile görüşeceğini açıklaması kanımca çok yanıltır. Türkiye Cumhurbaşkanının bir terör örgütünü muhatap alması, makamına kabul ederek görüşeceğini beyan etmesi, iktidarda tam bir kafa karışıklığının, politikasızlığın, öngörüsüzlüğün, **Afganistan bataklığına saplanıp ne yapacağını bilmezliğin hüküm sürdüğünün** işaretleridir!

ERDOĞAN, TERÖR ESTİREN VE MUHALİFLERİN BAŞINI KESEN TALİBAN İLE GÖRÜŞECEK!

Cumhurbaşkanı Erdoğan, daha önce "Türkiye'nin Taliban'ın inancıyla alakalı ters bir yanı yok. Daha iyi anlaşabileceğimize ihtimal veriyorum" diyerek laik-demokratik Cumhuriyet ile Şeriatçı Taliban'ı aynı gördüğünü söylemişti. Şimdi de Afganistan'ın seçilmiş yönetimini yok sayarak, terör estiren, muhaliflerin başını kesen Taliban ile görüşme isteğini dile getirmesi iktidarın Afganistan politikasında nasıl bir yalpalama içinde olduğunu **sergiliyor!**

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu sözleri üzerine Afganistan'ın Ankara Büyükelçisi Amir Muhammed Ramin'in yaptığı resmi açıklama, iktidara net bir mesaj ve yanıt niteliğindedir. Afgan Büyükelçi; "Taliban, terör örgütü DEAŞ-IŞİD ile aynıdır. İdeolojik olarak bir farklılıkları yoktur" dedi.

- Bu açıklamaya ne Cumhurbaşkanı Sözcüsü, ne Dışişleri sözcüsü, ne Cumhurbaşkanı İletişim Başkanı ve ne de Dışişleri Bakanı karşılık verdi. **Hepsi susup kaldılar!**

Afganistan'daki mevcut meşru hükümetin Türkiye başkentindeki temsilcisi ve büyükelçisi Amir Muhammed Ramin'in Taliban'ı 'terör örgütü' olarak nitelendirip, IŞİD ile farkının olmadığını söylerken, CB Erdoğan'ın Taliban lideriyle görüşmeye, Cumhurbaşkanı sarayında ağırlamaya talip olması, hiçbir diplomatik teamülle bağdaşmayan, iktidarı ve yaptığı yanlışlar nedeniyle Türkiye'yi zora sokan bir görüntüdür.

Kaldı ki CB Erdoğan'ın Taliban ile görüşebilmek için arabuluculuğunu talep ettiği, Taliban'ın hamisi konumundaki Pakistan Başbakanı İmran Han'ın Taliban'ın 'Afganistan Cumhurbaşkanı Eşref Gani devrilmeden, görevden gitmeden, Kabil'i teslim etmeden hiç kimseyle masaya oturmayacağını' açıklaması da, Taliban'ın Pakistan Başbakanı aracılığıyla iktidara yanıtı niteliğindedir. Ülkeyi ve Cumhurbaşkanlığı makamını cihatçı-şeriatçı bir örgütün lideriyle muhatap kılmaya, eş konumda göstermeye ve aynı masada buluşmak için talepkâr olmaya kimsenin hakkı yoktur.

Tüm ülkeler askerleri ve vatandaşları ile diplomatik misyonları için Afganistan'dan acil tahliye başlatırken, iktidarın hâlâ Mehmetçiği Kabil'de tutma pazarlıkları yapması, askerimizin güvende olacağını öne sürmesinin hiçbir teminatı olmadığı ve gerçekçiliği yoktur!

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Göz göre göre ikinci Musul Konsolosluğu olayının yaşanması ihtimali artarken, iktidar aymazlık içinde Taliban'dan randevu beklemektedir.

Pakistan Başbakanı İmran Han, ABD güçlerinin çekilmesi tamamlandıktan sonra, ülkesinde ABD'ye hava ya da başka bir üs vermeyeceklerini kesin bir dille ilan etti. Diğer bölge ülkelerinden de ABD'nin olası Taliban saldırısına karşı TSK'ya hava desteği sağlayabileceği bir imkân söz konusu değil.

- En yakın ABD üssünün Katar ve Körfez Bölgesinde olduğunu, buradan sağlanacak hava desteği içinse İran hava sahasının aşılması gerektiğini, ancak İran'ın buna izin vermediğini bizzat Pentagon yetkilileri, NATO komutanları söylüyor.

Mehmetçiğin Kabil'de Taliban karşısında yalnız başına kalacağını işaretleri şimdiden veriliyor. Anlaşıldığı kadarıyla MSB Akar'ın ziyaretinde Pakistan'dan da bu yönde bir destek ya da Taliban'a karşı işbirliği sözü alınmamış görünüyor.

- Taliban ya da kim olduğu belli olmayan lideri, Türkiye Cumhurbaşkanı'nın dengi ve muhatabı olamaz.
- İktidar bir an önce Afganistan'da yanlıştan dönmeli, Biden'a yaranmak, ABD-AB-NATO çıkarlarının savunulması uğruna, bu ülkedeki iç savaşa taraf olmak sevdasından da, bu yanlış politikadan da vazgeçmelidir.
- Türkiye'nin Afganistan'da askerlerini tutarak elde edeceği bir çıkarı ve tarafları uzlaştıracak ağırlığı yoktur.
- Taliban, İstanbul'daki Afganistan zirvesine katılmayı iki kez reddetmişken, Türk Askerini 'düşman ve yabancı işgal gücü' olarak gördüklerini ilan etmişken, CB Erdoğan'ın Taliban ile görüşmeye talip olması siyasi ve diplomatik akıl tutulmasıdır.

Bu yanlış politika sürdürüldüğü takdirde, başka ülkeler de bunu emsal gösterip, Türkiye'nin mücadele ettiği terör örgütlerini ve liderlerini muhatap kabul ederek, destek vererek, onları meşru görme tavrını sergileyerek mukabil tutum gösterebilirler. İktidar Afganistan'da yanlış üstüne yanlış yaparak, ileride ülkemize bedeli çok ağır olabilecek süreçlere zemin hazırladığının, fırsat yarattığının farkına varmalı ve bu yoldan süratle dönmelidir. **Başka seçeneği yoktur!**

ANKARA'DA RESMİ PROTOKOLLE AĞIRLANAN ÖMER EL BEŞİR, ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ'NDE...

Sudan'ı 30 yıl dikta altında ve şeriat ile yöneten Ömer el Beşir, Sudan yeni yönetimi tarafından alınan kararla Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne (UCM) teslim edilecek. Kırmızı bültenle aranmasına ve insanlığa karşı suç işlemekten uluslararası tutuklama kararı olmasına rağmen, CB Erdoğan'ın Ankara'da resmi protokolle ağırladığı Ömer el Beşir, 'Darfur soykırımı, etnik temizlik, katliam ve insanlığa karşı suç işlemekten' yargılanacak!

Sudan'da iş başına gelen yeni yönetim yaklaşık iki yıldan bu yana el Beşir'i, rüşvet, yolsuzluk, faili meçhul cinayet ve katliamlardan ötürü tutuklayarak cezaevine koyduktan sonra yargılamaya hazırlanıyordu. El Beşir hakkında yıllardan bu yana Interpol tarafından çıkartılan kırmızı bülten ile arama ve yakalama kararı yanında, UCM Başsavcılığı'nın da yakalama ve tutuklama kararları bulunuyordu.

- Ömer el Beşir, ülkesinden dışarıya çıkamazken resmi ziyarette bulunabildiği ve en üst düzey protokolle ağırlandığı birkaç ülkeden birisi Türkiye oldu.
- Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yakın ilişki içinde bulunduğu devrik başkan el Beşir, Darfur'da binlerce kişinin öldürülmesiyle sonuçlanan katliam emrini vermekle suçlanıyor.
- Darfur katliamının ardından **Sudan bölünmüş**, Güney Sudan bağımsızlık ilan ederek ayrılmıştı.

Sudan Dışişleri Bakanı Meryem Sadık el Mehdi, Bakanlar Kurulunun, eski Cumhurbaşkanı Ömer el Beşir ve katliamda yer almakla sorumlulukla suçlanan diğer isimlerin UCM'ye teslim edilmesine karar verdiğini açıkladı. UCM Başsavcısı Kerim Han'ın Sudan'ın başkenti Hartum'daki bir araya geldiği Dışişleri Bakanı Mehdi, Darfur savaşı mağdurları için adaletin sağlanması amacıyla UCM ile iş birliğine ve mahkemenin işini kolaylaştıracak her türlü desteği vermeye hazır olduklarını duyurdu.

Beşir'in verdiği emirlerle Darfur'da yüzbinlerce kişinin öldürüldüğü etnik temizlik, ülkeyi iç savaş ve bölünme noktasına getirdi. 20 yılı aşan iç savaşta Arap kökenli olmayan Afrikalı kabileleri yok etmeyi hedefleyen el Beşir, ordu dışında silahlandığı Cancavid milislerinin etnik katliamlarına, Afrika kökenlilere ve Hristiyanlara karşı soykırım gerçekleştirmelerine göz yummak, engel olmamak, destek vermekle de suçlanıyor.

Darfur katliamının ardından UCM Başsavcılığı soykırım ve insanlığa karşı suç işleme ithamıyla el Beşir hakkında gıyabında dava açarak yakalama ve tutuklama kararı çıkarttı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

El Beşir'in Cumhurbaşkanı Erdoğan ile yakın dostluğu ve Türkiye ziyaretleri yanında, Erdoğan'ın da Sudan'ı ziyaret ederek el Beşir'le siyasi-askeri-ekonomik destek anlaşmaları imzalaması, 99 yıllığına tarım arazisi kiralanması, AB'nin tepki ve eleştirilerine neden olunca CB Erdoğan bu tepkilere; **'Sudan ile ilişkimiz AB'yi ilgilendirmez'** karşılığını vermişti.

El Beşir'in devrilmesinden sonra Sudan'da Müslüman Kardeşler-İhvan üyelerine yönelik ülke çapında gözaltı ve tutuklama kampanyası yürüten yeni yönetim, bu ülkedeki üst düzey İhvan kadroları ve liderlerinin büyük bölümünün ise Türkiye'ye gelmelerine izin verdi.

- Sudan'dan kaçan İhvan liderlerinin büyük bölümü iktidarın koruması altında İstanbul ve Ankara'da faaliyetlerini sürdürüyor.

Sudan'daki yeni yönetimin lideri Egemenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Abdul Fettah El-Burhan, CB Erdoğan ve CB Yardımcısı Fuat Oktay ile resmi görüşmelerde bir araya gelerek 6 anlaşmaya imza attı. İki ülke arasında Dışişleri, Mali İşbirliği, Askeri İşbirliği, AA ile Sudan Haber ajansı SUNA arasında işbirliği ve tarım arazilerinin üretime açılması vb. anlaşmalar ilgili bakanlarla Sudanlı muhatapları tarafından imzalandı.

- El Beşir döneminde imzalanan anlaşmaları askıya almayı hedefleyen yeni Sudan yönetimi ile ilişkileri normalleştirme çabasına girişen iktidarın attığı adımlar çerçevesinde geçen hafta Ankara'ya gerçekleşen ziyaret bu açıdan önemli bir işaret.

Sudan ile ilişkilerde tüm kozlarını devrik diktatör el Beşir ve ülkede etkili konumdaki ihvan üzerine oynayan iktidar, Beşir'in devrilmesi sonrasında Mısır ve Suudilerle yakınlaşan yeni yönetim ile diyalog kurmakta açıkta kaldı. Mısır ile başlatılan normalleşme adımlarının Sudan'ın yeni yönetimi ile ilişkilerde de yansımaları gösterdiği, tek kişiye endekli dış politikanın yanlışlığının Sudan'da da ortaya çıktığı ve **iktidarın şimdi bu yanlıştan dönme hamlelerine yönelerek el Beşir'e sahip çıkıp yeni Sudan yönetimini karşısına almaktan vazgeçtiği** anlaşılıyor!

AB KENDİNİ KORUYOR, TÜRKİYE'Yİ ATEŞE ATIYOR!

AB Sınır Güvenlik Kuruluşu Frontex, Yunanistan-Türkiye sınırında güvenlik, gözetleme ve takip sistemlerini konuşlandırdı!

Afganistan'da Taliban'ın ilerleyişini sürdürmesiyle hızlanan göç dalgasına karşı Afganların Türkiye'de tutulmasını hedefleyen Avrupa Birliği, bir yandan da Türkiye sınırlarına yeni takip, gözetleme ve izleme sistemleri kurma çalışmalarına hız verdi. AB sınır Güvenlik Kuruluşu Frontex, ilk aşamada Yunanistan-Türkiye sınırında güvenlik, gözetleme ve takip sistemlerini konuşlandırdı!

Afgan göçmenlerin Türkiye'de tutulması görüşünü savunan AB üyesi ülkelerin hükümetleri gerekirse Türkiye'ye bunun için mevcut mülteci anlaşmasına ek para ödenmesini gündeme getiriyorlar. Daha önce de vurguladığım gibi iktidarın onur kırıcı bir şekilde, Suriyeli mülteciler için AB ile imzaladığı anlaşma ile 3 milyar Euro karşılığında AB'nin sınır bekçiliğini kabul etmesini emsal alan AB komiserleri ve ülke yöneticileri pervasız şekilde **Türkiye'ye para verip Afganların Türkiye'de tutulmasını** dile getiriyorlar. Diğer yandan da Frontex'i harekete geçirip Türkiye üzerinden AB'ye olası Afgan göçmen geçişlerini durdurmak için yüksek teknolojili sınır engelleri kurmaya başladılar.

AB Sınır Koruma Gücü Frontex, **Yunanistan'ın Dedeğaç Alexandropoli Havalimanı'na** ve Limni adasına ilk kez kullanılacak olan gözetleme ve takip sistemleri kurdu. Özel kameralarla donatılmış balon sistemleriyle göçmenleri taşıyan kaçak botların ve teknelerin sınır muhafızlarıncı deniz üzerinde erken tespitinin olanaklı hale geleceği, bu sistemle göçmenlerin izlenerek engellenecekleri ve Türkiye'ye geri gönderilecekleri belirtiliyor.

AB-Frontex'in **Bulgaristan** sınırına da kuracağı kaydedilen yeni izleme-takip-engelleme-gözetleme sistemlerinin, termal kameralar, özel sensörler ve vericiler yanında, uyduların da yardımıyla, 60 kilometre çapındaki bir alanda, gerçek zamanlı gözetleme ve takip yapma imkânı sağladığı, kaçak geçişlerin bu sistemlerle en alt düzeye ineceği kaydediliyor. Yunanistan sınır muhafızları ve Frontex sınır güvenliği görevlilerine yönelik olarak son dönemde kaçak göçmenleri yasadışı bir biçimde geri itme suçlamaları arttı. Yunanistan ve Frontex bu iddiaları reddetse de Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve uluslararası insan hakları örgütleri **geri itme uygulamasının sıklaştığını** vurguluyor. Frontex sözcüsü COVID-19 salgını nedeniyle Avrupa'ya mülteci akınının yavaşladığını, 1 milyon kaçak göçmenin AB'ye giriş yaptığı 2015'teki sayıların altında olduğunu dile getiriyor.

- İktidar, sınır güvenliğinin üst düzeyde olduğunu savunuyor. Oysa gerçek farklı ve apaçık ortada: Artık şehirlerarası otobüslerle Afgan kaçak göçmenlerin ülkenin dört bir yanına taşındığı görülüyor!

ABD, NATO ve AB; 20 yıl boyunca Afganistan'daki işgalin sonucunda ortaya çıkan iç savaş ortamı ve insani duruma kayıtsız kalarak tüm yükü Türkiye üzerine yıkmanın altyapısını hazırlarken, Türkiye'den Avrupa'ya geçişleri engellemek için sınır güvenlik sistemlerini konuşlandırıyorlar. İktidar ise ülkenin sınırlarının güvenliğini sağlamak için çaba gösterip, seferber olacağına **ABD ile Afgan göçmenlere ev sahipliği için para pazarlığında!**

Nitekim Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK), Taliban'dan kaçan Afganlar için Afganistan'a komşu ülkelerden sınırlarını açık tutmasını istedi ve İran, Pakistan, Özbekistan, Tacikistan gibi sınır komşusu ülkelere çağrıda bulundu. Güvenli bir yere sığınma imkânı bulunmayan çok sayıda sivilin can güvenliğinin bulunmadığına dikkat çeken BMMYK sözcüsü, örgütün ülkesinden kaçan Afganları kabul eden ülkelere insani önlemler için destek sunmaya hazır olduğunu kaydetti. Özellikle kadın ve çocukların Taliban'dan kaçtığını kaydeden sözcü "İnsani bir krizin eşliğindeyiz. Sadece yardıma ihtiyacı olan çocukların sayısı 2 milyona ulaşıyor. Afgan göçmenlere insani yardım için acil olarak 200 milyon dolara ihtiyaç var." dedi. BMMYK'nın çağrısına rağmen komşu ülkeler Afgan göçmenlere sınırlarını kapattı. **Afganların rahatça gelebildikleri yegâne ülke Türkiye...**

- İktidar, muhtemelen kapalı kapılar ardında Biden'a, Merkel'e, Macron'a verdiği sözlerden ötürü, olan biteni seyretmekle yetiniyor. **ABD ile yürütülen Afgan Pazarlığı, Afgan Mülteci Anlaşması halktan ve meclisten gizleniyor!**

Uluslararası Haber Ajanslarının geçtiği son dakika haberlerine göre, ABD yönetiminden dört yetkili, Joe Biden yönetiminin ABD'ye çalışan Afganların tahliyesi ve ABD'ye götürülene kadar başka bir ülkede güvenli şekilde ikametlerinin sağlanması için bazı ülkelerle **'gizli pazarlık'** yapıldığını teyit ettiler. İktidarın da bu gizli pazarlık içinde olduğunu öngörmek hiç de yanıltıcı olmaz. Tüm gelişmeler bunu işaret ediyor. **İktidar, yaptığı yanlışların altında her geçen gün daha fazla ezilirken, ülkeyi büyük bir felakete doğru sürüklüyor!**

ABD İRAN GERİLİMİ

İran ile Nükleer Anlaşma'nın yeniden yürürlük kazanması yönünde Viyana ve Cenevre'de sürdürülen görüşmeler kesintiye uğrarken, ABD'den İran'a yeni yaptırımlar geldi. ABD Maliye Bakanlığı, Kudüs Gücü'ne yardım ve destek gerekçesiyle bazı kişi ve şirketlere daha yaptırım uygulama kararı aldı. Biden yönetiminin bu adımı, ABD-İran ilişkilerinde yakın gelecekte normalleşme beklentilerini bir kez daha açığa düşürdü!

Eski Başkan Donald Trump'ın İran ile imzalanan Nükleer Anlaşma'dan çekilme kararı alarak İran'a tekrar yaptırımları başlatması iki ülke ilişkilerinde gerilimi yeniden tırmandırdıktan sonra, göreve gelen Biden Obama'nın yaptığı anlaşmayı tekrar hayata geçireceğini vaat etti. BM gözetiminde Nükleer Anlaşmaya imza atan 5+1 (ABD, Fransa, İngiltere, Rusya, Çin ve Almanya) ülkeleriyle İran arasında müzakereler yeniden başlamıştı. Geçtiğimiz aylarda bazı anlaşmazlık noktaları ortaya çıkınca görüşmeler kesildi. Müzakerelerin başlatılması için diplomatik temaslar sürerken, İran'da Cumhurbaşkanlığı seçimleri yapıldı ve İbrahim Reisi seçildi. Devrim Muhafızları ile yakın olan ve dini lider Ayetullah Ali Hamaney'in de halefi olarak görülen Reisi döneminde İran-ABD ilişkilerinin gerilmesi bekleniyordu. İbrahim Reisi göreve başlayalı henüz birkaç hafta iken ABD'den yeni yaptırım kararı çıktı. ABD Maliye Bakanlığı, petrol kaçakçısı olduğu iddia edilen bir kişiye ve İran Devrim Muhafızları'na bağlı Kudüs Gücü'ne destek sağladığını öne sürdüğü bazı şirketlere yaptırım uygulamaya başladı. ABD Maliye Bakanlığı, Mahmud Rashid Amur Al Habsi isimli bir Ummanlı aracıyı yaptırım listesine aldığını duyurdu. Al Habsi'nin, Kudüs Gücü yetkilileriyle ortaklık yaptığı ve yabancı müşterilere İran petrolünün sevkiyatını kolaylaştırmak için birkaç paravan şirketi aracı olarak kullandığı kaydedildi. ABD, El Habsi ile bağlantılı olduğunu savunduğu Umman merkezli Orbit Petrochemicals Trading'i ve Liberya'da kayıtlı Bravery Maritime Corporation'a bağlı tanker filosu ve gemiler de yaptırım kapsamına aldı.

Viyana ve Cenevre'de nükleer müzakerelerin yeniden başlaması için çabalar hızlandırılırken ABD Maliye Bakanlığı'nın açıkladığı yeni yaptırım kararları, yeni İran yönetimini tavrını sertleştirmeye ve ABD'ye karşılık verme arayışına yönlendirecektir. Bu da ABD-İran gerginliğinin yeniden tırmanışa geçmesi, İran-İsrail çatışmalarının hızlanması, petrol tankerlerine saldırı ve sabotajların artması vb. sonuçlarını beraberinde getirecektir.

DOĞAYLA SAVAŞ KAZANILSA DA KAYBEDİLİR

Ülkemiz peş peşe gelen doğal afetlerle sarsılıyor. Yaz başında; Marmara'da müsilaj felaketini yaşadık. Yazın ortasında, Güneyimiz orman yangınlarıyla kavruldu. Yaz sonuna yaklaşırken; ülkemizin kuzeyi korkunç sel felaketlerinde boğuldu. Ne yazık ki rant uğruna, doğayla uyum ve barışı bozmanın bedelini, çok ağır ödemeye başladık. Ünlü astrofizikçi Hubert Reeves, "Doğa ile savaş halindeyiz ve eğer kazanırsak, savaşı kaybetmiş olacağız" diyerek, tüm insanlığı uyarıyordu. Şimdi ne yazık ki bu savaşı kazansak dahi kaybedeceğimiz bir savaşın, kurbanı olduğumuz gerçeğiyle yüzleşmeye başladık. Tabiat; akılsızlığı, liyakatsızlığı, beceriksizliği, aç gözlülüğü

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

ve dinmeyen rant hırsını, can ve mal kayıpları olarak, hepimize fatura ediyor. Bartın, Kastamonu Bozkurt ve Sinop Ayancık'ta şahit olduğumuz yıkım çok büyük. Can kayıplarımız artıyor. Ve hala kendinden haber alınamayan onlarca yurttaşımız var. Milletçe büyük bir üzüntü ve yas içindeyiz... Kaybettiğimiz yurttaşlarımıza, bir kez daha, Allah'tan rahmet diliyoruz. Yakınlarına baş sağlığı dileklerimizi iletiyoruz. Milletimize sabır diliyoruz.

CHP'li Belediyeler Afet Bölgesinde Canla Başla Çalışıyor

Selin hemen ardından, Genel Başkan Yardımcılarımız, Grup Başkanvekillerimiz, Milletvekillerimiz felaket bölgesine intikal ettiler. Hafta sonu da Sayın Genel Başkanımız, beraberinde Belediye Başkanlarımızı da alarak, bölgede incelemelerde bulundu. İhtiyaçları yerinde tespit etti. Belediye Başkanlarımıza, bu ihtiyaçların giderilmesi için gerekli talimatları verdi. Başta 11 Büyükşehir Belediyemiz ve diğer tüm ilçe belediyelerimiz, felaket bölgesindeki yaraları sarmak için şimdi canla başla çalışıyorlar... Belediyelerimiz, sel afetini yaşayan illerimize, 479 personel, 193 iş makinesi ve 108 hizmet aracı olmak üzere toplam 301 araçla destek veriyor. Bunun yanında bölgede içme suyuna duyulan ihtiyacı gidermek amacıyla belediyelerimiz, 40 TIR dolusu içme suyu ve 15 bin gıda kolisiyle, afetzede vatandaşlarımıza destek olmaya çalışıyor. Bunun yanında mobil mutfak TIR'ları, mobil şarj üniteleri, 15 jeneratör, 7 TIR hijyen malzemesi bölgeye hızla intikal ettirildi. Yeni yardımlar da yolda.

Hükümetin İlk İş İBAN Göndermek

Felaket dönemleri, milli birlik ve beraberliğe en çok ihtiyaç duyduğumuz dönemlerdir. Yaraları sarmak, kucaklaşmak, acıları beraberce hafifletmek, millet olmamızın bir gereğidir. Milletimizin bu konudaki hassasiyeti zaten çok yüksektir. Milletimiz yöneticilerin, eksikliklerini, yetersizliklerini, üstün cesaret ve fedakârlığıyla kapatmayı da bilmiştir. İşte en son orman yangınlarında gördük. Millet devletin uçaklarını havada göremeyince, alevlerin üstüne çıplak elleriyle yürüdü. Ateşe bir avuç toprak, bir avuç su atmak için olağanüstü bir gayret gösterdi. Ama milletimizin bu dayanışma duygusunu, sürekli istismar eden bir hükümet var. 15 Temmuz'dan bu yana, yaşadığımız her felakette, Erdoğan'ın yaptığı ilk iş, millete bir IBAN numarası göndermek... Daha kayıplarımızın boyutunu öğrenmeden, acımızla yüzleşmeden, felaketlerin sabahında IBAN numaralarıyla yüzleşiyoruz. Millete bugün IBAN numarası atanlar, daha birkaç gün önce, Somali'ye 30 milyon dolar hibe ediyorlardı. Milletimizde şimdi haklı olarak, "Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu" diye soruyor.

Hükümet Yardım Toplamaz, Vergi Toplar

Hükümetler yardım toplamaz. Hükümetler vergi toplar... Onu da Erdoğan Hükümetleri milletten zaten bol, bol topluyor. 20 yılda milletimizden, 2 trilyon 311 milyar dolar vergi topladılar. Dış borç, iç borç, özelleştirmeler dâhil, 2,5 trilyon dolar harcadılar... Kendilerinden önceki 79 yılda kullanılan kaynağın, neredeyse 4 katını 19 yılda kullandılar. Ama her felakette, millete, IBAN numarası atmaya devam ediyorlar. Tekrar ediyorum. Hükümetler yardım toplamaz. Yardımları Sivil Toplum Kuruluşları, yerel yönetimler ve diğer sivil oluşumlar toplar. Vatandaş gönlünün razı olduğu yere, gönlünden koptuğu bağış yapar. Ama bu hükümetin bu konudaki kıskançlığı had safhada... Konu para olunca, "Memlekette benden başka kimse para toplayamaz" diyor. Hasisliğin, bencilliğin, kibrin geldiği noktaya bir bakın.

18 Yılda 35,5 Milyar Dolar Deprem Vergisi Toplandı

Haydi, "yardım, bağış" diyerek para topladınız. Topladığınız paralar yerlerine ulaşıyor mu? Bunun hesabını veriyor musunuz? Ne gezer... Bıraktık yardımı, beyler topladıkları verginin hesabını bile vermiyorlar. 1999'daki depremlerle beraber, Özel İletişim Vergisi biliyorsunuz hayatımıza girdi. Geçici süreyle çıkarılan bu vergiyi, Erdoğan kalıcı hale getirdi. 2003'ten bu yana da milletten, 35 milyar 544 milyon dolar Özel İletişim Vergisi toplandı. Kaç defa sorduk. "Bu topladığınız deprem vergileri nereye gitti?" diye... Cevap, "Bay Kemal'e hesap vermeye zamanımız yok" oldu.

15 Temmuz'un Köprüsü Var, Çeşmesi Var, Toplanan Paralar Ortada Yok

Yine 15 Temmuz'da millete IBAN atıp, 309 milyon lira para topladılar. Memlekette; 15 Temmuz Köprüsü var. 15 Temmuz Cami var. 15 Temmuz Okulu var. 15 Temmuz Parkı var. 15 Temmuz Çeşmesi var. Ama 15 Temmuz Şehit ve Gazileri için toplanan milyonlar ortada yok... Genel Başkanımız, bu konuyu aylarca gündemde tuttu. Beyler, ancak sonunda çıktı da, toplanan paraların Hazine'ye aktarıldığını itiraf ettiler. Beşiktaş'taki terör saldırısının ardından toplanan 52 milyon lira da, saldırıda yaşamını kaybedenlerin ailelerine ulaşmadı. Bunların yardım toplama konusunda, ne yazık ki sicilleri bozuk...

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Her Felakette Milletten Himmet Bekleyecekseniz, O Koltuğa Neden Oturdunuz

Millet de haliyle bunlara artık güvenmiyor. “Benden para isteyeceğine, beşli çeteye ödediğin garanti dolarları kes, ben kendi yardımımı bildiğim gibi kendim yaparım, istediğime veririm, güvendiğime veririm sen kendi işini yap” diyor. “Önce sen israftan, şatafattan vazgeç, yürüyen, uçan saraylarının sayısını azalt” diyor. Şimdi millet haksız mı? Elbette değil... Allah aşkına! Her felakette millete IBAN atıp, milletin himmetine başvuracaksanız, o zaman Hükümet olarak oraya siz neden oturdunuz? Siz ne iş yaparsınız?

Erdoğan Başka Söylüyor, Tamburası Başka Çalıyor

Bir ülkede camiye, kışlaya, adliyeye siyaset girmişse, yönetimde de çürüme başlamış demektir. Acılarımız hala çok tazeyken, sahilde tomrukların arasından, vatandaşlarımızın cansız bedenleri toplanırken, Bozkurt’taki cami avlusu, Erdoğan’a siyasi dekor yapıldı. Selden sonra sahra hastanesi olarak kullanılan cami, apar, topar boşaltıldı. Erdoğan’da, cami avlusunda rahat rahat nutuk attı. Çıktı; kendisini eleştirenlere “bozguncu” dedi. Eleştirilere “kirli senaryolar” dedi. “2023” dedi, “2053” dedi. “Siz” dedi, “biz” dedi... Dere yatağındaki çok katlı binalar konuşulmasın, daraltılan dere yatakları sorgulanmasın, dere yatağındaki tomruk depolama alanlarının hesabı sorulmasın, derelerdeki HES’ler tartışılmasın, yanlış yapılan köprüler konuşulmasın diye, milleti şu zor gününde bile bölüp, parçalamaya, ayırtırmaya çalıştı. Erdoğan’ın atama İçişleri Bakanı ise, çıktı sel bölgesinde, “Buranın üzerinden siyaset yapmak ayıptır, insanlık dışıdır, şeytanla işbirliğidir” dedi. Şimdi artık bunların bir dediği bir dediğini tutmuyor. Erdoğan ne söylüyor, tamburası ne çalıyor...

Sermayesi Din Olanın, Rehberi Şeytan Olur

Ne güzel demiş Anadolu’nun tertemiz vicdanı Yunus Emre; “Emeksiz zengin olanın, kitapsız bilgin olanın, sermayesi din olanın, rehberi şeytan olmuştur.” Bu millet, alın teri dökmeden zenginleşen rantiyeleri, dere yataklarına bina yapanları, bu binalara izin verenleri, beşli çeteye ülkeyi peşkeş çekenleri, Karadeniz’in derelerine HES kelepçelerini takanları, birde üstüne üstlük “Selin en büyük mağduru HES’lerdir” diyen vicdan yoksunlarını ve elbette ülkeye yapılan tüm bu kötülüklerin üzerine, mukaddes dinimizi örtü yapmaya kalkanları görüyor, biliyor. Notlarını veriyor. Hesabını sormak ve onları tarihin tozlu raflarına göndermek için artık sabırsızlıkla sandığı bekliyor.

CHP İktidarında Bunları Yapacağız

Ülkemiz çok büyük bir ülkedir. Türkiye Cumhuriyeti çok büyük bir devlettir. Bu ülkenin potansiyeli çok yüksektir. Yeter ki, bilimle, akılla, istişareyle, liyakatli kadrolarla yönetilsin. Yaşadığımız son felaketler gösterdi ki, doğaya karşı işlenen suçların bedeli çok ağır oluyor. Giden canı da geri getirmek mümkün değil. Ama en azından kalanların acılarını gidermek için, Genel Başkanımızın koordinasyonunda, Belediyelerimiz ellerinden geleni yapmaya devam edecekler. İklim değişikliği artık bir risk değil, kapımızdaki en ciddi tehditlerden biri. Bu nedenle, “Doğa ile uyum içinde yaşamayı amaçlayan” politikaları hızla geliştirmek zorundayız. Bizim iktidarımızda, borçla şişirilen, betona ve ranta dayalı büyüme stratejisine, artık bir son vereceğiz. Kanal İstanbul gibi rant ve talan projeleri çöpe gidecek. Onun yerine, su kaynaklarımızı en etkin şekilde kullanacağımız, tarımsal sulama projelerine, tarımsal sulama kanallarına öncelik vereceğiz. GAP ve Konya Ovası Sulama Projeleri’ni tamamlayacağız, hızla bitireceğiz. Sınırlı kaynaklarımızı, İstanbul depremine hazırlık için seferber edeceğiz. Dere yataklarına yapılan binalara müsamaha göstermeyeceğiz. Dere yataklarını işgal eden binaları uygun yerlere taşıyacağız. Derelerimizin akış rejimini bozan HES projelerini gözden geçireceğiz. Ekolojik ve ekonomik sürdürülebilirlik, tüm politikalarımızın ana eksenlerinden biri olacak. G-20 ekonomileri içinde, Paris İklim Anlaşması’nı onaylamayan tek ülke, bizim ülkemiz Türkiye... İktidara geldiğimizde bu ayıba hemen son vereceğiz. AB Yeşil mutabakatına uyum için gerekli siyasi iradeyi göstereceğiz. Bu yapısal dönüşümün getireceği kısa vadeli yükleri, en adil şekilde paylaşacağız yine ülkemizde sosyal devleti güçlendireceğiz. Yeşil ve dijital devrimi yaparken, Aile Destekleri Sigortasıyla kimseyi arkada, aç ve açıkta bırakmayacağız. Mahatma Gandhi’nin söylediği gibi, “Dünya, herkesin ihtiyacına yetecek kadarını karşılar, ancak herkesin hırsına yetecek kadarını karşılayamaz.” Biz bu ülkeyi de, bu ülkenin kaynaklarını da hırsıyla değil, akılla, bilimle, istişareyle yöneteceğiz.

Önüne Konan Metne Göre Rota Değiştiriyor

Türkiye bir yandan Karadeniz’deki sel felaketiyle uğraşırken, bir yandan da sınırlarımızda insan seli felaketleriyle boğuşuyor. Ülkemiz çok büyük bir tuzakla karşı karşıya... Ama ülkemizi yönetenler, bu demografik tuzak karşısında ne yazık ki, gaflet, delalet ve belki de hıyanet içerisinde. Erdoğan, okyanus ötesinden yazılan ve önüne konan metne göre sürekli rota değiştiriyor. Bir çıkıyor, “Finansı iyi yönettiğimiz için, mültecileri almaya devam edeceğiz” diyor. Bir çıkıyor, “Türkiye yolgeçen hanı değildir” diyor. Bir çıkıyor; “Sınırlarımızdan düzensiz göç akını söz konusu değil” diyor. Dün çıkıyor; “Türkiye olarak, İran üzerinden gerçekleşen ve giderek yoğunlaşan, Afgan göçmen dalgasıyla karşı karşıyayız” deyiveriyor. Bu çelişkili açıklamaların hepsi de, 10 gün içinde yapıyor.

Afgan Göçüne Seyirci Kalmak Milleti Sırtından Hançerlemektir

Erdoğan ABD'nin Afganistan'dan çıkma kararının ardından, para ve siyasi destek karşılığında, Afgan sığınmacıların ülkemize gelmesine göz kırpmıştı. 20 yıldır Afganistan'da olan egemen güçlerin neden olduğu, bu insani krizin yükünü de, milletimize yıkacağını söylemişti. Buradan açıkça söylüyoruz. Ülkemizde 5 milyon Suriyeli var. Bunun üstüne bir de Afgan göçüne seyirci kalınması, Erdoğan Şahsım Hükümetinin, o böyle bütün finansı iyi biliriz iddialarına rağmen milletimizi, bir kere daha, sırtından hançerlemesi olur. Esas olan bu devletin bekasıdır. Çocuklarımızın, torunlarımızın geleceğidir. Ülkemizin demografik yapısına, göz göre göre, zaman ayarlı kitlesel imha silahı yerleştirilmektedir.

Biden'la Yaptığı Pazarlığı Millete Açıklasın

Afganlar Erdoğan-Biden görüşmesinden sonra, Türkiye'ye akın akın zaten gelmeye başlamışlardı. Arada 2 bin 500 kilometre var. Koskoca bir İran devleti var. Ancak gelenler öyle gözüküyor ki düzensiz falan gelmiyor. Gayet düzenli. Gayet planlı, gayet organize bir şekilde, Erdoğan'ın altına imza attığı bir operasyonla geliyor. Erdoğan, artık milletimizin huzuruna çıkmalıdır. Haziran ortasında, kapalı kapılar ardında, yanına Dışişlerinden bir görevli dahi almadan, Biden ile yaptığı pazarlığın detaylarını milletimize açıklamalıdır. Erdoğan Türkiye'ye kurulan bu tuzağa nasıl razı olmuştur? Veya razı edilmiştir? Bunu Türkiye'de Erdoğan'dan başka, sadece Saray sosyetesine mensup Kavakçının kızı bilmektedir.

Kapalı Kapılar Ardındaki Anlaşma Türkiye'yi Bağlamaz

Muhatablarımız şunu bilsin ki, kapalı kapılar ardında Erdoğan'ın vermiş olduğu sözler Erdoğan'ı bağlar. Türkiye Büyük Millet Meclisi onayından geçmemiş hiçbir anlaşma, Türkiye Cumhuriyetini bağlamaz. Herkes bu açık gerçeğe göre ayağını denk alsın. Planlarını ona göre yapısın.

Afganistan'daki Mehmetçik Derhal Ülkemize Dönmelidir

Dün Afganistan'da çok büyük bir kaos başladı. 300 bin kişilik, modern silahlarla donatılmış Afgan ordusu, birkaç hafta içinde silahlarını bırakarak dağıldı gitti. 75 bin kişilik Taliban milisleri, doğru dürüst tek kurşun atmadan, ülkenin tamamını ele geçirdi. İki ay önce egemen güçlerin olmaz dedikleri her şey oldu. Kabil Taliban'ın eline geçti. Afganistan Cumhurbaşkanı ülkesini terk edip, Tacikistan'a kaçtı. Taliban Türk askerlerinin ayrılması için, 1 Eylül'e kadar süre verdi. Şimdi bu koşullar altında, Afganistan'daki Mehmetçğimiz derhal ait olduğu yere, ülkemize ve sınırlarımızın müdafaasına dönmelidir.

Dantelli Kefenli Tosuncuklarını Göndersin

Ama Erdoğan hala, Afganistan'da egemen güçlerin taşeronluğunu kapmak için, Taliban ile zemin yokluyor. Taliban ile inanç farklılığı yokmuş. Taliban lideriyle de görüşebilirmiş. Yine dün de Pakistan üzerinden Taliban'a çiçekler göndermeye devam etti. Erdoğan Afganistan'da illa bir taşeronluk üstlenecekse, dantelli kefen bezi kuşanan tosuncuklarını, o da olmazsa besleyip büyüttüğü SADAT'çıları oraya göndersin. Mehmetçüğimizin üzerinden elini çeksın. Son kez uyarıyoruz. Afganistan'da Mehmetçüğimizin ayağına degecek en ufak taştan, bizzat siz sorumlu olursunuz. Bölgemizde artık yeni bir kaosun kapıları aralanmıştır. Afganistan-İran-Türkiye aynı jeo-stratejik fay hattındadır. Afganistan'daki kırılma tüm bölgeyi etkileyecektir. Bu konu milli bir mesele olarak ele alınmalı, bir kişinin iki dudağı arasına bırakılmamalıdır.

Salgın Yeniden Kontrolden Çıkıyor

Ülkemizde bir başka sinsi işgalci de Kovid 19 salgınıdır. Ağustos ayının ilk yarısında, ortalama günlük vaka sayısı 23 bin 441 oldu. Yine bu dönemde günde ortalama 122 vatandaşımız, salgın nedeniyle yaşamını yitirdi. Döndük dolaştık, günlük vaka sayısında da günlük vefat sayısında da Mayıs ayı seviyelerine geldik. Dünyada salgına en çok kurban veren 19. ülkeyiz. Günlük vaka sayısında ise halen 12. sıradayız. Turizmin zirve sezonundayız. Ama orada da işler parlak gitmiyor. İngiltere'de zaten kırmızı listedeydik. Suudi Arabistan Türklere umreyi kapatmıştı. Şimdi de Almanya'nın kırmızı listesine girdik. Okulların açılmasına, planlanan yüz yüze eğitime başlangıç tarihine 15 günümüz kaldı. Salgın yeniden kontrolden çıkıyor. Maske, mesafe, hijyen çok önemli. Ama yaz aylarında bunları tamamen unuttuk.

Aşıda Yine Kaos

Çare aşısı. Ama bu konuda da başarılı olduğumuzu söylemek çok zor... Toplumsal bağışıklık için, toplumun en az yüzde 70'inin iki doz aşılınması gerekiyor. Danimarka'da bu oran yüzde 65, Kanada'da yüzde 63, İsrail'de yüzde 63, İtalya ve Almanya da ise yüzde 57. Bizde ise tam doz aşısı olanların oranı hala yüzde 40 civarında. Aşı konusundaki başarısızlığın arkasında yanlış yönetim var. Yine aşısı konusunda büyük bir kaos yaşadık. Daha önce iki Sinovac, bir Biontech aşısı yaptıran yurttaşlarımıza, sabah dördüncü doz Biontech aşıları tanımlandı. "Gelin yaptırın" denildi. Ama şimdi öğleden sonra, dördüncü doz aşılar iptal edildi. Milletın sağlığı konusunda bu kadar

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

böyle bir keyfilik ne demek oluyor, bu kararları kim alıyor? Nasıl alıyor? Bu nasıl bir plansızlık? Bunları kabul etmek mümkün değil.

Kabineye Gerek Yok, Tek Kişi Yeter

İşte böyle bir karmaşa içinde, velilerimiz okulların Eylül’de açılıp, açılmayacağını merak ediyor. Ağustos ayının ortasını geçtik. Eylül başında okulların ne olacağı hala belli değil. Kabineden çıkacak karar bekleniyor. Salgın yönetimindeki beceriksizlikler, sadece milletimizin sağlığına ve ülkemizin ekonomisine darbe vurmakla kalmadı. Belki de hepsinden önemlisi gençlerimizin eğitime, yani ülkenin geleceğine darbe vurdu. Okulların açılmasıyla ilgili kesin karar için randevu, kabine toplantısına verildi. Ama iki haftadır kabine toplantıları erteleniyor. Aslında tabii ülkede karar almak için kabinenin toplanmasına gerek yok. Ne de olsa ülkede her şey bir kişinin iki dudağı arasından çıkan kararlara göre uygulanıyor.

Veliler Yanıt Bekliyor

Türkiye, salgında okullarını en uzun süre kapalı tutan ülkelerden biri. Biz defalarca uyardık, “Bir nesli kaybetmek üzereyiz” dedik. Okullarımız 1,5 yılı aşkın süre kapalı kaldı. Bu kadar süre okuldan uzak kalmak, gençlerimizin eğitime de öğrenimine de çok büyük zararlar verdi. Uzaktan eğitim arapsaçına döndü. İmkânı olmayan ailelerin çocukları eğitime ulaşamadı, imkânı olan ailelerin çocukları da, uzaktan eğitimden hiçbir şey anlamadı. Okulların daha fazla kapalı kalmasına, artık bu ülkenin tahammülü yok. Okullar açılmadan önce, sınıf başına öğrenci sayısını azaltmak için ne tür tedbirler alındı? Okullarda ve sınıflarda yeterli havalandırma altyapısı oluşturuldu mu? Okullarda hijyen koşullarını tastamam sağlamak için neler yapıldı? Öğretmenler ve okul personeli tam olarak aşılandı mı? Önceki Milli Eğitim Bakanı bunları cevaplamadan, istifa etti. Velilerimiz bu soruların cevabını, yeni Milli Eğitim Bakanından bekliyor. Umarız bu sorulara, biran evvel doğru cevapları alırız, çocuklarımız en kısa sürede sağlıklarını tehlikeye atmadan okullarına kavuşur, ilim yolunda yürümeye devam eder.